

Acc. 25176.

Acc 25176.

Acc. 25.176.

METHODVS APODEMICA

IN EORVM GRATIAM, QUI
cum fructu in quocunq; tandem vitæ
genere peregrinari cu-
piunt,

THEOD. ZVINGERO
BASILIENSE:

*Typis delineata, & cum alijs, tum quatuor præ-
sertim ATHENARVM Viuis
exemplis illustrata.*

CVM INDICE.

ARGENTINAE

Per Lazarum Zetznerum, Anno

M. D. XCIII.

CL. I. C.

IOAN. LINSMAIERO
VIENNENSI.

CAROLI AVSTRIAE
EXARCHI.

CONSILIARIO PRUDENTISS.
FISCO ADVOCATO
INTEGRER.

THEOD. ZVINGERVUS
BASIL.

Methodum hanncce
Apodemicam.

IUVENILIS IMPETVS
MAGISTRAM.

SENILIS CONSILII
MINISTRAM.

AMICITIAE FAVSTO CEPTAE
OMINE MON. DD.

I N
M E T H O D V M
A P O D E M I C A M

A D
I O A N. L I N S M A R I V M

I. C. Fisci Austriaci Ad-
uocatum

Theod. Zuingeri
Præfatio.

VANDOQVIDEM ex ijs, qua humana natura propria sunt, functionibus, nulla Intelligendi munere præstantior est: huic autem sensui non communi tantum cum cæteris partibus ministerio famulari, sed peculiari insuper ratione obstruisci conspicitur: in eam plerique homines abducuntur sententiam, ut omnia ea, quæ promiscuè sub omnium sensui cadunt, naturalis intelligentia lumine à quouis comprehendendi & dyudicari posse sibi ipsis persuadeant. Hanc sanè ob causam de Iustis & Iniustis, de Salubribus & Insalubribus apud Platonem passim, non modò docti, sed & plebes sese aliquid dicere posse arbitrantur: cum quorum studium commune esse debet, eorundem quoque consilium & iudicium, tam plausibili quàm pernicioso errore, ad omnes ex aquo pertinere contendant. Id ipsum cum in alijs quoque (sed usinam parcius saltem in rebus ad religionem spectantibus) pro ea quæ seculum nostrum inuasit nouitatis libidine experiamur, cum verò in eo quo omnes passim iuuenesq; senesq; aguntur peregrinamur studio. Cuius desiderium etsi per se ab hominis natura alienum non est, neque exiles vel ad cognitionem veri vel ad boni adeptionem occasiones subministrare potest: nisi tamen recta ratione insituatur, non modò infrugiferum, verum etiam calamitosum euadere, multi magno suo cum malo experiantur. Qui à vipera sunt icci, occulta quadam sympathia

P R Æ F A T I O.

nemini, nisi qui eodem mali genere aliquando sis conflatus, morbum suum deregere audent. Mihi verò, cui in prima statim adolescentia studiorum bene cœptum cursum inconsultè suscepta peregrinatio interrup-
pit, ut nulla causa est, priuatam hanc calamitatem publicè deplorandis ita vel meo exemplo ad saniora consilia adolescentes renocandi cohortan-
dis, causa permagna est: sed illa multò maxima, ut qui periculosi morbi historiam experiri indicare, & vel ad condolendum, vel etiam ad igno-
scendum cordatos quosq; & nihil à se humani alienum esse putantes ad-
ducere possunt. eiusdem remedia vel aliorum submonitione, vel nostra eti-
am obseruatione deprehensa, in medium afferam, & epidemio huic ine-
pta peregrinationis malo, quantum in me est, mederi coner. Ad eam verò
rem cum Theſco sis opus, te, LINSMARI ornatis, ex multis vnum dele-
gi: ut quem hoc commentationum genere delectari audio, eundem hono-
ris de causis per SIMONEM Ostermannum conciliata amicitia nomi-
ne, non modo iudicem, verum etiam, si res ita ferret, adstitem & auxilia-
torem mihi adfiscerem. Verum enim verò ne illotis manibus argumen-
tum à paucis tractatum aggredi videamur, Peregrinandi studium in v-
niuersum ex fontibus Hippocrateis & Platonici deducamus, GVL. præ-
sertim Aragoſy Galli, philosophi Aſclepiadei, in Galliciam olim, nunc
etiam in aula Casarea ob accuratam medendi rationem clarissimi, pri-
uatis colloquijs animati confirmatiq;: Methodum subinde Apodemis-
eam, vetusto Thymelicorum more, suo delineatam exornatamq; titulo,
sub tuo nomine in scenam producluri.

Ab uno ente primo, quo ad essentiam suam Potente, Sapiente, Bono: quo
ad accidentia, Infinito, Immobile, Aeterno, reliqua entia omnia, Homérica
quadam catena dependens. Et illa quidem respectu Essentia, quam à per-
eunſi ſo fonte sumpſere, & Poſſunt & Sciunt & Volunt ea qua creata
ſu & e Patiſq; at respectu accidentiũ, Finita loco, Tẽpore circumſcri-
bitur, & quia ad ortus ſus principium redire debet, perpetuo Motui, qui in
Quietẽ cedit, ſubiecta exiſtũs. Inter hos rursus ſecundorũ Entiũ gradus,
pro varia perfectionis ratione, alij maiorũ, alij minorum gentium eſſe, in
Corpora quinetiam & Spiritus vniuerſim diſtingui poſſe videntur: ut
illa quidem (ſiquidem homo ex Protagora ſententia ἀνάντων τέρερεſτ)
ſenſu, hac ſola intelligentia apprehendantur. Nam Cabaliſtarum illud,
Hominem

P R Æ F A T I O.

Hominem uniuersi vinculum esse, propriè quidem de Messia benedicto, Dei ab aeterno, Hominis in tempore filio, inter τὰ ἀρχαῖα & τὰ νῦν τὰ μέδια, & proinde omnium mediatore, pronunciatum: magno quinetiam illi Homini, omnia suo ambitu complectenti, cuius Capus Supra cælos, Cor in cælis, Manus ad Ortum & Occasum, Venter in Elementis, Pedes in Centro terra, historica ratione Trismegistus constituit, accommodatum: non minus de certo & definito etiam gradu Entiam, inter τὰ νοητὰ & τὰ αἰσθητὰ medio, de Homine scilicet propriè nuncupato, intelligi posse atque debere, tum ratio conuincit, tum auctoritas philosophorum, sed Arist. imprimis persuadet, qui propter hominem omnia quodammodo facta esse, asserere non dubitauit: multò maiora prolaturus, si huic ipsi non cælestia tantum corpora, sed & aeternas intelligentias ministrare, quodq; humanum capsum propè superat, si Dei aeterni aeternum & consubstantialem filium, eiusdem fratrem fieri, Revelationis sacrosanctæ radio illustratus agnouisset. Spiritus igitur ad diuinitatem propius accedentes (quos & quia intelligenti maxime valens, & intelligendo tantum percipiuntur, Intelligentias vocant) superiorem uniuersi circumferentiam occupant, Corpora verò ad centrum propius, sed certis & ipsa distincta gradibus & intervallis, accedunt, sensibus non uno modo exposita & subiecta: Cælestia nimirum non ipsa per se, sed motu & influxu suo: Inferiora autem per se, cum porissimorum, illorum impressiones & suscipere & propter densitatem retinere queant. Pro varia idcirco seminum cælitus in centrum usque transmissorum natura, ex primarum qualitatum perpetua actione, passione, mixture, attemperazione, varij corporum gradus consurgunt, Lapides, Metalla, Stirpes, Animalia: inter quæ principatum homo obtinet, idemq; etiam inter caduca & aeterna medias, diuina essentia Imago & Similitudo, per quem ceu Dei terrenum vicarium omnia ad Deum tum Agendo tum contemplando redire debent. Cum igitur Homo non influxum tantum diuinum, sed & ipsummet Deum recipere aptus sit (id quod soli Christo Opt. Max. per naturam, ceteris per Spiritus gratiam contingit) & inferiorum quinetiam entium omnium gradus æquiualentia complectatur: reliqua autem omnia propter illum, ipse propter Deum, qui ei coniungi voluit, creatus sit: præterea omnis motus ad certum finem destinetur: finis profectò uniuersis erit, ut AB VNO o-

P R Æ F A T I O.

omnia, AD VNVM tandem redeant omnia. Quod ipsum non ratione circumferentia, non centri, sed ipsius fiet medij Homini: quando homo, qui per Christum Deo coniunctus est hypostaticè in hac vita, eidem in altera vita per gratiam quoque coniungetur, donec cognoscat, sicut cognitum est. Quandoquidè igitur in perpetuo motu sunt omnia propter hominem, homo propter Deum: motus autem propter finem certum in quiete positum: quies verò non nisi per eum & cum eo & in eo consistere potest, qui omnia mouens à nemine mouetur: ut reliquorum motus omnis in homine, ita hominis moti quies in Deo reponenda erit. Porro cum eorum quæ simplicia sunt motus quoque, unus sit & simplex: Homini profecto, omnia instar microcosmi comprehendens, motus erunt varij, sic tamen ut alter in alterum tendat: quies itidem multiplex, sed una optimè perfectissima. A superioribus Animam sumit homo immortalis: ab inferioribus Corpus mortale. Viri quoque, coniunctio, Hominem & ab Intelligentijs, & ab inferioribus entibus, Animalibus scilicet, Animantibus, & Inanimatis separat. Cum ergo & ea, quæ Intelligentiarum sunt, & quæ sunt Inferiorum entium, homini certa lege insint: ideo duplicem vitam sortitus est, Mortalem alteram, alteram Immortalem. Tempore enim prior est Coniunctio animæ cum corpore, aliquando desitura: coniungitur in utero matris, in quo prius corpus nascitur, quàm anima inseratur: editur in terram morientium, & vitam viuit mortalem. Posterior est Coniunctio corporis cum anima in aeternum permanens: coniungitur in sinu Abrahami patris, in quem prius anima quàm corpus transfertur, editurque, in terram viuientium, vitam aeternam victura. Et si autem vita qualibet totius hominis cæpsum est, in priore tamen, quam Terrestrè vocant, Corporis potior est operatio, anima, quæ illi tanquàm carceri affixa est, mouente & ducete. In posteriore verò, quæ Cælestis dicitur, Anima liberrima erit operatio, corpore non tam famulante quàm comitante. Et de vita quidem cælesti quæcumque, vel sacrarum literarum monumentis sunt tradita, vel eruditjs Theologorum commentationibus exposita, ab instituto scilicet nostro remotiora, libens prætereo. At vitæ terrestris operationes, in qua corpori non tam imperat quàm inferuit anima, paulo altius repetenda erunt, uti ex toto genere speciem quam volumus euoluamus. Corporis igitur animati operationes in vniuersum
alia

PRÆFATIO.

ἄλλ᾽ ἡ γνώσις, ἄλλ᾽ ὁ ὄρεξις, ἵστανται. *Γνώσις* resp.
cognoscuntur diuini sunt generum: Exteriorum quidem αἰσθητικῶν,
quæ partita: Interiorum verò λογιστικῶν; inter quas κτηνικῆς due, Phana-
ta hia quo ad λήψιν, Memoria quo ad Φυλακὴν: Χρηστικῆς totidem, altera:
ab ὁ, discursu Νῆς, Intelligentia, altera cum discursu, Διάνοια, Ratiocina-
natio. Ὁρεξις pariter varia, quod varijs vsib. hominis natua cupidi-
tas inferuire debeat: distingui tamen posse videtur, quod alia reperiatur
in homine, communis illi cum entibus ratione pradiis, Voluntas scilicet:
alia cum entibus rationis expertibus, & ἡς vel animalibus ζωικῆς, vel
animatus φυλικῆς. ζωικῆς in Παθητικῶν internam, & externam κινήτικῶν
subdiuiditur. φυλικῆς sub se comprehendit Principes tres, Σπερμικῶν, αἰσ-
θητικῶν, & γιννῆτικῶν (quarū prioribus duabus indiuidui, posteriore con-
seruatio speciei proposita est) sed & Famulantes quatuor, in Attractione,
Retentione, Concoctione & Expulsionem tam noxij & superflui, quàm
salubris & moderati, occupatas. Gracas voces libenter retineo, non pro-
pter linguam ipsam (quid enim illa præ Latina eximiū habet?) sed quod
ipso usu emollita, locutuleiorū aures minus videantur offensura. Tot igitur
operationum humanarū species esse videntur, huiusce vitæ propriæ:
etsi harum ipsarum quadam in futura insuper vita vel conseruabuntur,
vel certè perficientur; γνώσις scilicet utraq, ὄρεξις itidem pleraque
exceptis iis, quas φυλικὰς appellauimus, quarum cum nullus sit usus fu-
turus amplius, ut non actu, potentia saltem, ad humanæ naturæ præstina:
complementum, retinebuntur. Inter ζωικὰς κινήτικῆς non postremum lo-
cum obtinet, sensibus maximè conspicua, quæ partes qualescunque corpo-
ris mouet, & verò quàm maximè quæ hominem totum de loco in locum
transfert. Nam cum in primo ortu terreno anima cælestis corpori inse-
ratur, in ortu verò cælesti, qui secundus est, anima humi relicto corpore:
cælum repetat: verobiq, non corpus ipsum loco moueri, sed hospitem cæ-
lestem vel admittere vel dimittere videtur. Illa proinde εἰσγῶγῃ, hæc:
ἐξάγῳγῃ dici potest, & pars tantum nobilissima, non autem totus ho-
minis motus localis. At quando in hac vita de loco in locum homo moue-
tur, & (ut cum D. Bernardo loquar) vasculo terreo maximè fragili præ-
ciosiss. diuina natura simulacrum circumfert: tunc totus homo moueri
dicitur motu Corporeo: cui in altera illa cælesti motus respondebit Spirit-
ualis,

PRÆFATIO.

Quo corpus anima denuò coniungetur, eiusdemq; agilitatem
 & pugnantiam imitabitur. Et *Διὰ τὴν* quidem, hac loci mutatio
 ac homine in locum alium vel propinquiores vel remotiores facta, ap-
 pellari propriè queat: prior sanè non magni momenti; posterior verò, pro-
 pter laborem & sumpsum & pericula, iam inde ab omni antiquitate, non
 nisi magni animi viris quocunq; tandem consilij familiaris. Quam ip-
 sam Latine à peragrando, hoc est, à patrijs agris in externos fines com-
 migrando, Peregrinationem; Græci respectu loci à quo fit motus, *Περὶ ὁδὸν*
-μίαν & *ἐκδημίαν*, at respectu termini ad quem fit, *Προδημίαν* nuncupa-
 vere. Et si enim homini totius uniuersi domino nulla certa patria, nec
 pradium, nec domicilium, neq; verò officina medica vel mechanica, quod
 Ariston dicere solebat, ex parentis natura instituto tribuatur: sed in lar-
 planta cuiusdam cœlestis capite tanquam radice cœlo infixus, pedibus ve-
 luti ramis hinc inde mobilis, ubique terrarum in patrio solo verè recteq;
 philosophando *ἡσυχαστικῆς* esse debeat: eidem tamen vel nativæ vel sal-
 tem adventitiæ visioſitatis merito non omnis fert omnia tellus, neq; es-
 iam suis opibus ita contentus viuere potest, quin alienis & ad viuendum
 & ad bene viuendum necessarijs indigeat. Quas proinde manibus ad-
 ducere nequit, pedibus confectetur oportet: tum intelligendi tum agendi
 commoditates, lociq; permutatione soli patrij inopia medeatur. Trifidum
 est illud apud philosophos, Nihil esse in intellectu, quin prius fuerit in
 sensu. Iam cum duo sint rerum cognoscendarum dyndicandarumque
ἡγεμονία, Sensus tempore, Ratio dignitate & certitudine prior: inter sen-
 sus autem principatus debeat. Visui & Auditui: & huius functio à
ἡρώασις sit, illius ἀσπεία: hac verò in peregrinationibus potissimum et
 luceſcat: quantum profectò ipsa ad cognitionem veritatis & possessionem
 virtutis conferet, tantum dem quoq; peregrinationes, quibus illa vel pra-
 cipuè famulatur, utriq; vitæ generi, tam practico quam theorico, condu-
 cturas esse, vel mediocriter eruditu constare poteris.

Segnius irritant animos demissa per aurem,

Quàm quæ sunt oculis commissa fidelibus, inquit ille:
 magis quinetiam delectant ea, quorum testes oculati quàm auriti fui-
 mus: quod horum cognitio ex aliena fide & auctoritate pendere, illorum
 verò tanquam castransum bonorum possessio, nostra, & quidem propria
esse

P R A E F A T I O.

esse uideatur. Vt ergo è toto terrarum orbe preciosa merces in celeberrima conuehantur emporia, & ex iisdem certatim euehantur: ita omnigena sapientia & uirtutis thesauri per totum uniuersum disseminati, uel in unam Remp. (quod Plato in sua fieri uolebat) uel in unam Academia, uel etiam in unam Ecclesiam, peregrinantium studio, conuecta, inde rursus tanquam ex equo Troiano peti possunt. ut hac sanè ratione peregrinationes ad omne genus uita non exiguum habere momentum intelligantur. Præter id quòd ea qua peregrinando & noua & uaria conspiciuntur, inprimis delectare consueuerunt, cùm, iuxta Tragici illud, μετὰ βολὴν σὶ πάντων γλυκὺν. Quòd si insuper, uti Plato rectè pieq̃, uoluit, omnia hac inferiora ad superioris illius omnium bonorum, pulcrorum, uerorum, fontis inexhausti contemplationem sunt referenda: qua tam admiranda in terrestri peregrinatione conspiciamus, in suis hac ipsa ideis aliquando conspiciendi desiderio accendemur. Est namq̃, ut Axiarchi uerbis utar, περιπλῆγμία τις ὁ βίβη, καὶ δὲ ἰπτικῶς διαταγόμενος, ὁ θύμῳ, μονογενὴς πάσι γένεσσι, εἰς τὸ χρεῖν ἀμικταί: cognituri illic non modò nunquam perfectè cognita, sed ne cogitata quidem: experturi uerò ea qua hominis captum mortalis multis excellunt parasangis. Et hac quidem de FINE Peregrinationis dicta sint, qui non nisi in Homine suam perfectionem consequi potest, hoc ipsum cum ceteris animantibus commune habente, quòd Motui perpetuo subiectus est, nobiliore tamen conditione, melioreq̃, successu.

Quòd si nunc EVM, in quem peregrinatio cadit, tanquam Efficientem perpendamus: ut commune, sic etiam diuersum quid à reliquis omnibus in motu positus Homo obtinebit. Merces ex diuerso orbe petita non tam peregrinantur, quàm peregrinis coacta hac loci mutatione communicantur. Ex anibus ciconia, hirundines, grues, annuas suas peregrinationes status temporibus obeunt. Idem in piscibus uidere est, quorum alij ex Ponto hyemem, alij in Pontum astatem fugiunt: plerique per hyemem ex alto ad littora teporis gratia ueniunt. Quas diatarum mutationes Lucullus, Hortensius, aliq̃, piscinarij apud Romanos arte imitari sunt ausi. Vt taceam interim & locustarum & culicum uel certas, uel fortuitas etiam, sub cælo calidiore, incursiones: quarum fidem murium glirinumq̃, in nostris interdum regionib. expeditiones confirmant.

β

Ceterum

P R Æ F A T I O.

Ceterùm Appetitus hæc propria sunt, id quod iucundum est consecutus, quod triste est fugientis, Natura, non Rationis effecta. In Homine uerò, quem politicum animal Numen finxit, neq. uni tantum alicui ceræ societati studere, sed totius mundi ciuem esse uoluit: cùm sibi non soli sit natus, sed & alijs; neq. à se solo omnia uitæ præsidia, sed ab alijs quoq. per uniuersum orbem hinc inde dispersis petere cogatur; ut in communicandis suis, & consequendis alienis recte rationis adminiculis opus habet, ita non minus in Peregrinatione, quæ utriusque conatus ueluti instrumentum est, non modo puerorum & adolescentium, sed adultorum quoque, rectè instituenda.

Huius autem institutionis FORMA uti per se ad Logicam pertinet: ita materia subiecta, hoc est, eorum, quæ partim ratione inuenta, partim auctoritate grauijs. scriptorum sparsim hinc inde collecta sunt, theorematum simul atque præceptorum ad peregrinationem conferentium (quorum illa cognitioni, hæc etiam actioni inferuiunt) respectu, non ad certam aliquam philosophiæ partem, sed ad communia omnis philosophiæ principia, & quidem ad Efficientes instrumentales referenda erit: quibus Efficiens princeps triplex, Natura scilicet excitari, Ars firmari, Usus animari queat. Hanc proinde, respectu utriusque causæ internæ & constituentis, METHODUM APODEMICAM non tam insolente, quàm rationi consentaneo uocabulo appellare possumus: cùm peregrinatio non minus quàm cetera humana omnia Natura in primis ductu & præsidia, Artis subinde & Exercitationis subsidij indigeat. Et proinde, si quis semina naturæ artis cultura excitare, hoc est, præceptis ampliare, usq. insuper animare studeat, in nouo fortasse, aut certe à perpaucis (si HIERON. Turlerū I.C. quem ego maiorem natu ante XX. annos Patauij noueram, & Hilarium Pyrckmaterum excipias) delibato argumento uersans, non magis ob insolentiam argumenti risum, quàm ob eiusdem dignitatem & utilitatem applausum mereri uideatur. Eius primam cogitationem cùm mihi ante decennium clariss. uir HVGGO Blozius I.C. bibliothecæ Augustæ præfectus iniecisset, tum uerò Io. Luca Isely priuigni mei Gallica & Italica peregrinationes extrussissent, cùm ceratim à studiosis eam expeti uiderem, eodemq. tempore & Vienna Blotius, & Augusta SIMON Oficrmannus, eruditione & usu rerum cor-
datissi-

P R Æ F A T I O.

datissimis quibusque aetate nostra lareconsultis conferendus, pietate & sanctitate ueteribus quoque anteferendus, tuo nomine, Linsmari consultissime, eiusdem à me exempla flagitare: uti & petendi & transcribendi labore multos subleuarem, primum illos typos sub incudem reuocare, pauloq; diligentius expolire capere. non modò ut accuratioribus posterorum cogitationibus & scriptionibus campum aperirem, uerumetiam ut in argumento omnibus, sed praesertim literarum studiosis tam notissimo quàm communissimo, methodicè deducendo, methodi in quouis alio studiorum genere & imitanda & consuetanda specimen uicium exhiberem. Traxit proinde ut lis litem, sic ratio rationem, in eamq; amplitudinem paucarum pagellarum protocollo excreuit, ut mole fortassis sua peregrinanti onerosa, studio cerè ad perfectionem cum iudicio suscipiendam, cum fructu perficiendam sese adornanti, maximè lucrosa sit futura. Neque enim praecepta peregrinandi tantum coaceruauimus, sed ea ex suis fontibus deducta, exemplis insuper historicis exornare uoluimus, ut una eademq; opera & prodessemus & delectaremus. Cuius quidem laboris nostri Dispositionem, more nostro, breui tabella describemus, si illud prius monuerimus, Aristotelis imitatione (qui in Politicorum libris disputationem de *Quæstuaris* in *γῶσιν* siue Cognitionem naturæ τῆς γενεασις, & in *Πράξιν* siue Exercitationem eiusdem dinissit) nos quoque Methodum hancce Apodemica non modò in *γῶσιν* & *πράξιν*, quarum utraque ad *ἐνὶ παντί* uniuersalem referri debeat, partitos esse: uerumetiam particularium ἐν ἑκάστῳ, uti uicis exemplis praecepta Contemplationis & Actionis illustrarentur, superpondij loco adieciisse. Quod Typus sequens demonstrabit.

P R A E F A T I O.

METHO-
di proinde
Apodemica

Universalis Eubuanis versatur partim in

Τὴν αὐτὴν ἢ
Cognitione Natu-
rae ipsius pere-
grinationis per
Causarum &
Accidentium
Θεωρημάτων.

LIB. I. De Pe-
regrinatione in

Generis quo ad

Essen-
tiam, de
Causis

Exter-
nis, nē-
pe de

Fine. CAP. I.

Efficiente.
CAP. II.

Inter-
nis, de

Forma. CAP.
III.

Materia. CAP.
IV.

Accidentia. CAP. V.

Specie, quae sint illius Species tum Essential-
les tum Accidentales. CAP. VI.

Generalia, quibuscunq; speciebus
conuenientia. CAP. I.

Πρῶτα, hoc est, Actione,
quam Νοστήματα di-
rigere debet. LIB. II.
Præcepta Peregrina-
tionum alia

Singularia, Spe-
cierum singularū
propria: quorum

Enumera-
tio CAP. II.
ponitur.

Illustratio
seqq. capp. ha-
betur. Vide
AA.

Multiplici, utputa unius alicuius
Reip. uel Urbis. LIB. III. Vide BB.

Particularis Εγχείρησις in
Exemplorū observatione con-
sistit. Exemplā a peregrinan-
te obseruatur per ἀνὰ γυναικας,
per ἀνὰ τὰς πόλεις, per ἀνὰ τὰς
εὐχάστας; obseruata plurimum
lucis Præceptionibus asserre
possunt. Periclitemur proin-
de in obseruatione tum

Simpliciore,
licet minus ope-
rosa, magis ta-
mē exacta unius
alicuius particu-
laris. LIB. IV.
Exempli loco sit
obseruatio par-
ticularis

Reip. ut puta

Loci, puta
Gymnasij
ueterum.
CAP. I.

Locati,
ut Statuae
Coleoniae.
CAP. II.

Actionis, nimi-
rū Typographi-
ca. CAP. III.

AA. Præcepta

P R Æ F A T I O.

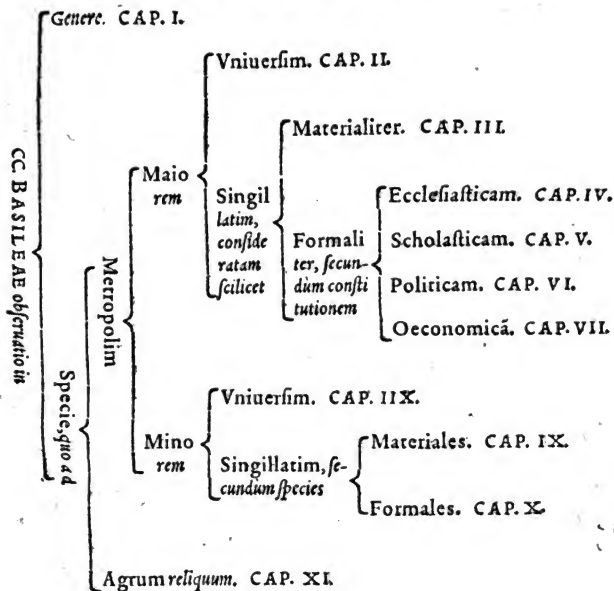
			Linguarum, Grammatica. CAP. III. Locorum, Topica. CAP. IV. Morum, Ethica. CAP. V. Rerum uel uisu uel auditu dignarum, Pragm- tica. CAP. VI. Religionis, Religiosa. CAP. VII. Militiæ, Militaris. CAP. IIX. Artis mechanica, Mechanica. CAP. IX. Sanitatis. CAP. X. Opum. CAP. XI. Amicitia. CAP. XII.
	Fine uel {	Simpli- ci, suscepta scilicet cau- sa	Multiplici. CAP. XIII.
		Efficien- te. Præ- cepta Pere- grinationis	Doctorum hominum seu Professorum. CAP. XIV. Studioforum seu Discipulorum. CAP. XV. Theologorum. CAP. XVI. Iuris peritorum. CAP. XVII. Medicorum. CAP. XIIIX. Militum. CAP. XIX. Viatorum, Tabellariorum, Nunciiorum. CAP. XX. Mercatorum. CAP. XXI. Pædagogorum. CAP. XXII. Puerorum uel Adolescentum. CAP. XXIII. Regum & Principum. CAP. XXIV. Legatorum. CAP. XXV. Pauperum. CAP. XXVI. Multorum simul, Συναρτοδυναμίας. CAP. XXVII.
AA. Præce- pta igitur que dam pecu- liaria habet peregrina- tionis Spe- cies de- sumpta à	Causis, imputa à	Forma. Præ- cepta Peregrina- tionis	Pedestris. CAP. XXIIIX. Equestris. CAP. XXIX. Currulis. CAP. XXX. Nauticæ. CAP. XXXI. Glacialis. CAP. XXXII.
		Materia. Præcepta Peregrinationis secundum Materiam considera- te. CAP. XXXIII.	
		Accidente, puta à Tempore. CAP. XXXIV.	

P R Æ F A T I O.

BASILEAE primū. Vide signum CC.																			
LVTE TIAE. Parifio- rum		Generalem, totius Agri. CAP. XII.																	
		Parti- cula- rem		Metro- poleos in		Genere. CAP. XIII. Specie,		Materialiter. CAP. XIV. Formaliter. CAP. XV.											
Agri reliqui. CAP. XVI.																			
Generalis. CAP. XVII.																			
BB. Athe- narum quadru- plicium obserua- tiones perfe- que- mur, nimi- rum		PATA VII. Pa- tauinorū conside- ratio		Particularis		Metro- poleos		Singil- latim secun- dū ſpe- cies		Vniuerſim. CAP. XIIIX.									
										Materialēs. CAP. XIX.									
										For- males, quoad cōſtitu- tionem		Eccleſiaſtica. CAP. XX.							
												Aca- demi- cam		Generatim. CAP. XXL					
														Speciatim. CAP. XXII.					
														Ciuilem. CAP. XXIII.					
										Oeconomica. CAP. XXIV.									
										Agri reliqui. CAP. XXV.									
										Vniuerſim primò, & agri Attici & metropolcos ratione. CAP. XXVL									
										CECRO- PIAE ſive Athenarum		Sin- gilla- tim quo ad		Me- tropo- lim in		Genere. CAP. XXVII. Specie,		Materialiter quidem CAP. XXIIX. Formaliter, CAP. XXIX.	
Agrum reliquum. CAP. XXX.																			

CC. BA.

PRÆFATIO.

Hæc igitur Methodi Apodemica Librorum atq; Capitulorum ſeries eſt. Quamſi qui uti ludicram & puerilem ridebunt, impunè id quidem li-
cebit, dum illi uiciſſim depoſito riſu maiora & meliora aliquando præ-
ſtent, nobiſq; exilem hanc curam lucis methodica in Scholarum & Ec-
cleſiarum, ipſarum quinetiam Rerum pub. plantaria inferendæ, bona
cum pace relinquunt, ne præclaro ſaltem bene merendi ſtudio interea
excidamus, dum hiſce interludijs Hippocrateos labores non tam ſuſpen-
dimus, quàm expendendo confirmamus & acuiamus.

Erunt

P R Æ F A T I O.

Erunt alij fortasse, quos perpetua eiusdem disputationis series offendet. At cogitent illi primum, ad euitandum repetitionis fastidium ueteres xpoiv methodicam excoluisse, sed qua post nimio artificio inuoluta & ueluti suffocata, ex hominum oculis simul atq; mentibus propè euacuerit, ut præter exempla illustria grauiss. scriptorum, uix umbram præceptorū tenuiss. retineamus. Deinde uerò & illud agnoscant, in analysi uarietatem methodi ab auctoribus obseruatam religiosè retinendam esse: in genesi uerò, methodi uarietatem artificio, constantiam certitudini eiusdem attestari: præsertim cum nil uetet, eadem ipsa, qua uniformi methodo didascalice causa semel sunt tradita, assidua ruminatione in alios docendi modos ueluti transformare. Acribologiam si qui reprehendant, aut etiam ληπολογίαν accusabunt, non nobis sed rei natura acceptāferant. Capita cerè obseruationum singula recensenda fuisse, ut licet coniunctim in singulis non reperiuntur, sed in alijs alia, in omnibus tamen omnia diuim cōsideratis subsistere deprehendantur. Aetatem sanè hominis uel unius loci obseruatio accurata requirat. Aulædi ergo sint, qui citharædi esse nequeunt, & quod Venusinus inquit,

Non possis oculo quantum contendere Lynceus,

Non tamen iccirco contempnas lippus inungi.

Ad propositam ideam Ciceroniani oratoris etsi nullus unquam pertingeret, attamen Polycletea hac ueluti regula posita, quanto quis ad eam propius accedet, tanto maiorem laudem merebitur: adeoq; methodo instructus, ut in obseruando occupatissimus, ita quoq; expeditissimus erit. In alijs alia uel obseruanda, uel saltem accuratius obseruata: ut in Basileæ Dispositio urbis, in Patauij Academiæ iura, Virorum item clarorum & Familiarum illustrium catalogus: in Atheniense Repub. ipsa Politia constitutio. scilicet quod uel alia alibi magis excellent: uel cerè alia alijs, sæpe etiam iisdem diuersa, pro loci & temporis & scopi diuersitate, excellere uideantur. Minuta quadam interspersio, qua ut pondere suo parum ualeant, at numero tamen ualebunt: atq; ut in presentibus parui sint momenti, in illustrioribus tamen uel regionibus uel ciuitatibus illustriora fient. Ut enim paruorū corporum motus sunt parui, parua quinetiam offensiones: ita magnorum ediuerso magna omnia, & pro inde notatu digna: adeoq; ydem qui in paruis uel ieiuni sunt, uel inanes
Tituli,

P R Æ F A T I O.

Tituli, in magnis sæcūdi & locupletes euadent. *Exempla multa hinc inde ad locos Typorum uacuos explendos inferimus, ut non necessaria, sic neq. uel inutilia, uel ἀπεροσδιονυσα, sine historie uarietatem spectes, siue hoc ipsum quod Tabularum ariditatem quodammodo lenire uidentur. In peregrinationum e contra speciebus multa fortasse necessaria omisimus, quod ob singularis historie ignorantiam, uniuersalia præcepta, quæ inde fuerant deducenda, analogismo tantum delineare necesse habuerimus: quæ ipsa alij ὁσχήμονος ἱστορίας σωματοὶ (ut Hip. noster loquitur) per otium describere & excolere poterunt. Quæ in reliquis fortasse audaciam nostram incusabit, sciat idem, periclitari nos uel in Exotericis uoluisse, uti aliorum studia uel prouocaremus, uel accenderemus: cū in consimili genere non tam*

Turpe siet uinci, quàm contendisse decorum.

Ergo Iureconsulti, si quæ propria habent peregrinationum uel præcepta uel exempla, si quæ Theologi, in primis uerò Philosophi, ea inopia nostræ supplendæ causâ in medium proferant, & suis quoq. cogitationibus locum aliquem non in serijs tantum, uerum etiam in ludicris hisce relictū esse latentur.

Quod si insuper morosus aliquis Nestorianum illud urgeat,

ἰππῶδες ἰππῶδεν ἐδάη, καὶ αἰδὸς ἀείδεν.

εἰ δὲ τις ἰππῶδεν ἐδάως ἐβέλησιν ἀείδεν,

ἀμφότερων ἡμάρτε καὶ ἰπποσύνης καὶ αἰοιδῆς.

eaq. propter mihi, in peregrinationibus nec longinquis nec diuturnis, sed, quod grauius est, inconsideratis uersato, argumenti tam ampli tamq. uarij stadium non fuisse ingrediendum obijciat: ille idem uicissim tam seuerus censor nesciat fortasse humani intellectus perfectionem non in uno aliquo indiuiduo, sed in tota tantum specie humana reperiri; si modo magno illi Auerroi, seu potius ei, cuius apud omnes maxima esse debet auctoritas, rationi recte credendum est. Alioqui quod Hip. noster ait, πᾶση ὁπορίᾳ ἀπορία ὄντων, nec ulla ad supremum excellentia fastigium uel uirtus uel eruditio persingere unquam potuit: adeoq. si scientias & ignorantias humanas, ut ita loquar, inter se conferamus, ex Gnomologi sententiâ ἴσως τοὶ πᾶντες ποικιλ' ἔκτισ' ἀμέδω.

Quantū temerè suscepta peregrinatio anno atatis XV studijs meis

γ incom-

P R Æ F A T I O.

incommodarit, qui officina typographica integro triennio Lagduni ad-
dictus, florentis, etatem non modo sine fructu, uerum etiam cum insigni
eorum quæ domi hauseram rudimentorum iactura, contriuerim, non si-
ne dolore recorder Sed hanc famem Parisiensis copia per biennium non
tam extinxit, quàm dum sine duce, sine lege, in omne genus disciplinarum
illotis manibus irruo, ad alterum extremum perduxit, ut ab ἀγνοία καὶ
ἀπίσταν aliquantum liberatus, in exitum alteram multo periculoso-
rem inciderem, & dum multa paucis, quàm pauca multum discere labo-
ro, in explebili ingluvie per lingua Latina, Græca, Hebraica, Syriaca re-
gios campos uagatus, fucata philosophia riuulos, limpidiss. Aristotelis
fontibus propemodum cum execratione posthabitis, & quod magis ri-
deas, etiam Cabale arcana superficiei tenus consecutus, in centonibus di-
sciplinarum eruditionem omnem sitam esse mihi persuaderem. Hac ina-
ni specie Encyclopædia tumidus, Italiam peto, & ut morbus morbum tra-
hit, praxi medica prius, quàm theoria me ipsum ingurgitans, uix tana-
dem BASSIANI Landi Placentini methodica docendi ratione publi-
cè institutus, priuatim quin etiam adhortationibus cōmonefactus, in sanum
Peripateticæ philosophiæ odium deponere, & redintegrato studiorum cur-
riculo, ueluti à meta ad carceres redire capi. Aristotelis interea priua-
tim interpretandi, & per schematicismos explicandi occasione obtata, ne-
cessitateq. imposita, superioris uita errores facilius agnoscere quàm cor-
rigere & emendare licuit. Et hæc quidem in principe peregrinandi sco-
po tot tamque enormia errata mihi καὶ αἰσῶν ἢ τῶν αἰσῶν contingē-
re. Minus principes alij ueluti per somnium tantum obuersabatur, cum
conatum inconditum successus nō dispar cōsequeretur, & multa illustres
obseruandi occasiones uel ignorantem laterent, uel negligentem auersa-
rentur. Nam præter inscriptiones ueteres & recentiores omnium tem-
plorum, ad quas ipsas BASILII Amerbachij I. C. studiū, quem fratris
loco, sicuti de beo semper colui, nos excitauerat, nihil aliud ex tota Pata-
nina historia, quantacumq. illa est, per totum sexennium, quo parietibus
illius spongiæ instar adhesi, colligere licuit. In moribus hominum præter exo-
tericas illas saluandi, conuersandi, uesciendi, comedendi rationes, nihil
quod ad Oeconomiam uel Politiam aliquando facere posset, obseruatum.
In culpa fuis animus, qui uel secundum Socratem extra se peregrinaba-
tur:

P R Æ F A T I O.

tur: uel etiam, iuxta Horatianū illud, ipse se non deserebat unquam. Nihil forte sum in calamitate propria explicanda, neq; tamen præter institutum; ut uel meo exemplo sapere discant alij, neq; peregrinari tantum (quod cum ciconijs & gruibus & hirundinibus cōmune habemus) sed cum ratione potius, sic uti cordatos deceat adolescentes, peregrinari, in animum inducant.

Hæc sunt, quæ in Methodum Apodemica ad te, LINS MARI amici, præfari placuit: non modò ut in hoc cōmentandi genere, quo te cum primis delectari audio, præclaras tuas cogitationes acuerem: uerum etiam quòd tibi argumenti huius cognitionem & censuram in primis conuenire iudicarem; cui, quantumuis patre opt (qui post occupatam à Turcis Budam, quòd sese ex Augusta Acilia honesta negociationis ergò contulerat, cum socero, Ludouici regis Vngaria cōsiliario, Viennam migravit) in prima statim pueritia orbatus esses, matris tamen primariae faminae cura, IOAN. quinetiam Bapt. Pacheleby, Casarei Cancellarij, affinis nostri consilio, domi forisq; liberalem educationem feliciter obigisse, & Germanicas quidem peregrinationes doctrina & experientia omnigena adiumenta & incrementa, Italicæ earundem testimonia & ornamenta liberaliter contulisse, ex OSTERMANNO nostro, teste omni exceptione maiore, didiceram. Ea si uel doctis, uel saltem studiosis hominibus probabuntur, est quod tibi & Ostermanno *πολιτιχοτάτω*, qui ad fatum huncce immaturum relambendum stimulos subdidistis, gratias agam immortales. Sin minus, at certè uoluntatem meam tibi comprobauero, simulq; accuratioribus aliorū cogitationibus uel ansam dederò, uel uiam quoq; aperuero. Vale, uir ornatissime, & si quando per occasionem licebit, magnificis VVEITMOSERIS ueteris notiq; sodalis memoriam refricato. Basilea, Cal. Augusti.

M D LXXVII.

LECTORI.

CVM pagellæ aliquot uacuae superessent, DAVIDIS Psalmos quinque, à peregrinantibus, dum eunt, commorantur, redeuntq; , in honorem numinis decantandos, quòd pietate nullus esse possit comes uel expeditior uel securior, ex G. Buchanani uersione atrexuimus. Subiunximus Horatianam epistolam, de peregrinationum delectu atq; fructu.

PSALMVS CXXXIX.

MOMENTA uita nulla te latent mea,
Seu sedeo, siue surgo, seu quid cogito,
 Lux siue curam, seu quietem nox tulit,
 Nec te minuta uocula fugit sonus,
 Et os & humeros, totiusq; corporis
 Finxisti, acumen nullum ut humani ingenij
 Quoniam ergo uultum fegero tuum? quibus
 Petamne cælum? prae sto es hic. Ad inferos
 Aurora curru me uolucris ut deferat
 Hic deprehendes me, nec hic tutus tua
 Incauta mens si forte secum cogitet,
 Obscura tenebris nostra nox luce est tibi
 Tibi nec tenebrae sunt tenebrae, nec tua
 Arcana mentis tu tenes, qui pectoris
 Qui me parentis uentre conditum, cutis
 Compago mira corporis nostri, tua
 Stupenda cuius opera nec nostra assequi,
 Nam nulla nostri tam minuta est corporis
 Fugiat, nec ulla claustra pectoris latent
 Massae recentis rudia adhuc primordia,
 Ceu scripta haberes, corporisq; lineas,
 Et membra nondum quae forent, quid adderent
 Haec mente tacita cogitant mihi stupor
 Animus labascit, quum tuae miracula
 Citius inibo numerum, arenae in litore
 Quamuis ocellis peruigil nunquam meis
 O quando perdes impios rerum parens,
 A me repelles, qui scelesti nomini

*Rector benigne cælitum:
 Tu cuncta praesens aspicias.
 Curam & quietem temperas:
 Quam lingua temere fuderit.
 Sic arte mira fabricam
 Ratione possit assequi.
 Clausus latebris occular?
 Demergar? Illinc non abes.
 Ad Occidentis limitem,
 Vitabo fulmen dexterae.
 Nox me tenebris occultet:
 Meridiana clarior:
 Nox ulla prouidentiae est.
 Arcana fabricatus es:
 Tenello amictu inuolueras.
 Miraculum est solertiae.
 Sed nec negare mens potest.
 Pars, ut tuam scientiam
 Te conditorcm pectoris.
 Rudisq; massae femina,
 Motum statumq; noueras.
 Dies sciebas singuli.
 Torporq; sensus alligat:
 Perpenao mecum dexterae.
 Quot uoluat astus corpora:
 Dulcem soporem indulsero.
 O quando sanguinarios
 Et numini illudunt tuos?*

Te quis-

Te quisquis odit, nunquid odit non tuos
 Odi profecto: nec tuis ex hostibus
 Reuolue mentis intimos sinus Deus,
 Nisi hic amorem uideris tui, nisi
 Si par scelestis scelere sum, uita parem

Hostes habebam pro hostibus
 Amicus est quisquam mihi.
 Latebrasq; nostri pectoris,
 Animum obsequi non impigrum,
 Da cum scelestis exitum.

PSALMVS XCI.

SI protegendam præsidio Dei
 Credas salutem, rem, sobolem, domum,
 Insana cum fors intonabit,
 Si Domini fugias sub umbram,
 Securus omnem fer uolentiam
 Sortisq; mortisq; & terribas minas
 Contemne, securus tumultum
 Despicias creperi duelli.
 E fraude cæca te Deus eximet,
 Frangetq; casses insidiantium:
 Nec seuiens latè uenenum
 Lethifera patièrè pestis.
 Expandet alas te super, & suis
 Pennis fouebit rebus in asperis:
 Certusq; promissæ salutis
 Sub clypei latitabis umbra.
 Noctis per atræ cæca silentia
 Non expauesces cæca pericula,
 Non luce grassantem timebis
 Perniciem, nec aperta bella:
 Interq; strages mille cadauerum
 Dextra, sinistra mille cadauerum,
 Periculorum exors propinquam
 Incolumis fugies ruinam.
 Penam luentes interea malos
 Letus uidebis, præsidio Dei

Securus armorum & tumultus,
 Ceu ualidis tegetere muris.
 Nec te nec ædes uis propius tuas,
 Aut damna tangent. Nam Deus Angelos
 Custodiæ tuæ salutis
 Præficiet, uigilesq; ad omnes
 Motus, uiarum qui referent moras,
 Qui per salebras te manibus ferant,
 Ne saucietur pes recussus
 Obijcibus scopulorum acutis.
 Securus atras inter aspides
 Deges, ferarum & pignora tigridum:
 Tutusq; calcabis dracones,
 Et Lybicæ catulos leonæ.
 Obseruat, inquit, me, Deus, unicè, &
 Honore nomen prosequitur meum:
 Laboriosis hunc uicissim
 Incolumem eripiam periculis.
 Præsens uocanti subsidium feram,
 Et imminenti rebus in asperis
 Fato eximam: exemptoq; honorum
 Eximium decus arrogabo.
 Faxo uirenti robore transfigat
 Sere senectæ tempora suauiter:
 Meosq; monstrabo beare
 Qua soleam ratione amicos.

PSALMVS CXXXVII.

DVM procul à patria mæsti Babylonis in oris
 Fluminis ad liquidas fortè sedemus aquas,
 Illa animum subiit species miseranda Sionis,
 Et nunquam patrij cæca uidenda soli.

Fleuimus, & gemitus luctantia uerba repressit,
 Inq; sinus liquida decidit nubes aque.
 Mita super uirides pendeant nabilia ramos,
 Et salices tacitas sustinuere lyras.
 Ecce, ferox dominus, Solymæ populator opimæ,
 Exigit in medijs carmina leta malis:
 Qui patriam exilio nobis mutauit acerbo,
 Nos iubet ad patrios uerba referre modos,
 Quale canebaramus, steterat dum celsa Sionis
 Regia, finitimis inuidiosa locis.
 Siccine diuinos Babylon irrideat hymnos?
 Audiat & sanctos terra profana modos?
 O Solymæ, ô adyta, & sacri penetralia templi,
 Vllâne uos animo debeat hora meo?
 Comprecor, ante meæ capiant obliuia dextræ,
 Nec memor arguta sit mea dextræ lyra:
 Os mihi destituat uox, arescente palato,
 Hæreat ad fauces aspera lingua meas:
 Prima mihi uestre nisi sint præconia laudis,
 Hinc nisi letitia surgat origo meæ.
 At tu (quæ nostræ insultauit leta rapinæ)
 Gentis Idumææ tu memor esto, pater:
 Diripite, ex imis euercite fundamentis,
 Aequaq; (clamabant) reddite tectis solo.
 Tu quoq; crudeles Babylon dabis impia pœnas,
 Et rerum instabiles experiere uices.
 Felix qui nostris accedet cladibus ultor,
 Reddet ad exemplum qui tibi damna tuum.
 Felix qui tenero consperget saxa cerebro,
 Eripiens gremio pignora chara tuo.

PSALMVS CXIV.

QVVM domus Isacidum patrias remearet ad oras,
 Barbaraq; inuise linqueret arua Phari,
 Ipse Deus Iudam cœlesti numine tutum
 Fecit: erat populi signifer ipse sui.
 Vidit, & attonitus trepidum mare diffudit undas,
 Iordanis refugas in caput egit aquas:

Lata

Leta per insonfos salierunt culmina montes,
 Ut saturas gessit dux gregis inter oues:
 Letaq; frondentes mouere cacumina colles,
 Agnus ut in pratis luxuriare solet.
 Quid mare uidisti, solito cur cesseris alueo?
 Cur fugis in fontes fluminis unda tuos?
 Cur ita concusso salistis uertice montes,
 Ut satur exultat dux gregis inter oues?
 Cur ita frondenti salistis uertice colles,
 Agnus ut in pratis luxuriare solet?
 Nempe Dei trepidum praesentia terruit orbem,
 Cui cadit in Solymos uictima multa focos:
 Qui lapidum uenas laticum laxauit in usum,
 Cui fluxit largo flumine dura silex.

PSALMVS CXXVI

QVVM pater omnipotens captam remeare Sionem,
 Dulcemq; iussit patriam reuifere,
 Attoniti stupuere animi, nec opinaq; secum
 Metum librant inter & spem gaudia:
 Vixq; sibi credunt, ueluti qui noctis opae,
 Sopore pulso, mane uersat somnia.
 Pro lacrymis redeunt risus: sua gaudia quisq;
 Sermone celebrat, patrium laudans Deum.
 Nec minus attonito stetit ad miracula uultu,
 Sic barbarorum turba secum musitans:
 En pater ille Deum quot signa ostendit amoris,
 Huius saluti gentis usq; prospicit,
 Ergo alacres leto testamur gaudia plausu.
 At tu benigne fac parens ut caeteri
 Iam redeant, plenisq; uijs sic agmen inundet,
 Ut æstuosi quum fiat Austri spiritus
 Indignata suis cohiberi flumina ripis
 Vaga per agros murmurant licentia.
 Qui male fecunda commisit semina terræ,
 Et corde triditis multa uoluit anxio,
 Si uenit uberior seges imbribus aucta benignis,
 Exultat hilari cor metentis gaudio.

Nos

Nos quoq; longa fuge post tædia, postq; labores,
Leti arua dulcis patriæ renissimus:
Te patrium canimusq; Deum, semperq; canemus,
Agimusq; memores atq; agemus gratias.

HORATII LIB. I. EPIST. XII.
AD BVLLATIVM.

QVID tibi uisa Chios, Bullati, notaq; Lesbos?
Quid concinna Samos? quid Cræsi regia Sardis?
Smyrna quid, & Colophon? maiora, minorane fama?
Cunctane præ campo & Tyberino flumine sordens?
An uenit in uotum Attalici ex urbibus una?
An Lebedum laudas, odio maris atq; uiarum?
Scis Lebedus quàm sit Gabijs desertior atq;
Fidenis uicus: tamen illic uiuere uellem,
Oblitusq; meorum, obliuiscendus & illis,
Neptunum procul è terra spectare furentem.
Sed neq; qui Capua Romam petit imbre, lutoq;
Aspersus, uolet in caupona uiuere: nec qui
Frigus collegit, furnos & balnea laudat,
Vt fortunatam plenè præstantia uitam:
Nec si te ualidus iactauerit Auster in alto,
Idcirco nauem trans Aegæum mare uendas.
Incolumi Rhodos & Mytilene pulchra facit, quod
Penula solstitio, campestre niualibus auris,
Per brumam Tyberis, Sextili mense caminus.
Dum licet & uultum seruat fortuna benignum,
Romæ laudetur Samos, & Chios, & Rhodos absens.
Tu quamcunq; Deus tibi fortunauerit horam,
Grata sume manu, nec dulcia differ in annum:
Vt quocunq; loco fueris, uixisse libenter
Te dicas. Nam si ratio & prudentia curas,
Non locus effusi latè maris arbiter aufert,
Cælum, non animum mutant, qui trans mare currunt.
Strenua nos exercet inertia: nauibus atq;
Quadrigis petimus bene uiuere. Quod petis, hic est,
Est Vlubris, animus si te non deficit æquus.

METHODI

APODEMICAE

LIB. I.

DE PEREGRINATIONO- num Causis, Accidentibus, & Speciebus.

De FINE Peregrinationum.

CAP. I.

VM motus omnis, tam Volūtatis quàm Natura, ad certum finem dirigatur: Peregrinationis profectò, quæ motus corporci de loco in locū species existit, Finis ante omnia assignandus erit, ex quo & Causæ reliquæ & Species insuper deducantur. Finis igitur in genere unicus est, ipsum scilicet Bonum, cuius fruitione quietem sperat: in specie uerò multiplex, ut motu locali, sibi suisque, quorum causa peregrinatur, uel id boni, quod non adest, comparet; quod adest, communiceat, augeat & amplificet: uel id mali quod adest, abigat, minuatque; quod non adest, arceat ab amicis, inimicis inferat. Plato XII. de Legibus ciuium beatæ suæ Reip. peregrinationē duplicem facit, πολιτικῶν, quæ iuuenibus publicè conuenit: & πολιτικῶν, non priuato, sed publico tantum nomine ab ijs, qui L. annum excefferint, suscipiendam, uel Præconij, uel Legationis, uel Speculationis causa, ut aliorum moribus inspectis, patrias leges domum reuersi corrigant, augeant, amplificent, illustrent. Idem Peregrinorum (Hospitum scilicet, non Hostium) in eadem Rep. quatuor facit gênera: quorum alij adueniunt causa priuata, tum quæstus, ut Mercatores; tum cognitionis rerum

a atq;

atq; personarum, *ῥηγοί* quidam historici: alij causa publica, uel agendi, ut Pracones, Legati; uel contemplandi, qui mores atq; leges cum suæ patriæ legibus cōferendas cognoscere student, *ῥηγοί* quidam politici siue ethici. Semina ad suos fontes sunt referenda: ne qui methodum profiteamur, in ipso limine uideamur impegisse, Specierum prius quàm Generis rationem habentes.

Animi, nempe uel Veritas Cognitiō
nis, uel Virtus Actiōis. Vide signum I.

Corporis.
Sic peregrinatur causa

Sanitatis recuperanda confirmanda uel
qui Aesculapij Epidaurēsis, post etiam Romani templi frequentabāt
olim. Toto terrarum orbe pestilentia laborante, circa tertiam uel
XXI. Olymp. Pythia respondit, à pop. Atheis
nisi se uota omnium nomine facienda. Itaq; ab
omnibus gentibus legati ei missi, sed & ab Hyperboreis Abaris Scythia, magus insignis.

Roboris comparandi.

Pulcritudinis comparanda.

Fortunæ. Vide signum II.

Absens, ut illud comparent & acquirant, uel Ratione, uel Sensu: siue sit

Bonum,
tūc

PEREGRINANTVR
ergo alij, propter illud, quod reuera aut opinionione salū tale est, uel

Præsens, ut illud exerceant, confirmant, ostendent, communi-
nicent. Vide signum III.

Malum. Vide signum IIII.

Sic

Simplicis, qui Grammatica proprius est. Huc illi, qui peregrinantur linguarum causa, uel praeceptis uel usu addiscendarum. Andreas Alpagnus Bellunensis in Syria per XXX. annos linguam Arabicam didicit, & primus Auicennae opera latino orbi communicauit. Ioannes Scoius, natione Britannus, Athenas profectus, Graecas, Chaldaicas, Arabicasq; literas didicit. Reuersus in patriam, monachus factus, in Oxoniensi academia theologiam & philosophiam tanto acumine docuit, ut noua secta Scottiarum condita, subtilis doctoris cognomen meruerit.

Oratio
nuel

Instrumē
ta; nempe
ad cultum

Ornatum

Absq; metro, quem Rhetorica curat. Vlysses Si renum insulas accedere, & illas persequi iubetur. Sic Cicero Asiaticis sese Rhetoribus recouendū dedit.

Cū metro, Poetica subiectum.

1.
Sic igitur
Acquisitio
alia

Theori
ca & u
niuersalis
Præcepto
rum perti
nentium ad
humanae sa
pientiae

Rationis, in ijs quæ Confusa sunt distribuendi. Ordine, quæ ignota sunt demonstrandis Methodo. Virumq; munus ad Logicam pertinet.

Subiecta. Vide signum A.

Historica & singularis Exemplorum. Vide B.

Naturalis. Sic *Vlysses* ad *Aeolum* non tantum uentorum impetu eiectus, quam eorundem cognoscendorum desiderio illectus, nauigasse perhibetur.

Mathematicæ. Sic *Græci* olim ad *Chalædæos*, ad *Aegyptios*: *Hercules* ad *Atlantem*, *Vlysses* ad *Calypso* eiusdem filiam.

Cognitionis. Ut
qui peregrinantur
causa scientiæ com-
parandæ

Diuinæ. Sic in *Alexandrinam* olim scholam *Christiani*, in *Hierosolymitanam* *Iudæi* confluabant. *Assasini* *Asiæ* populi fortissimi religionem *Christianam* suscepta, legatos *Hierosolymam* misere ad *Patriarcham*, in fide exactius instituendos. Qui cum à *Christianis* quibusdā in itinere spoliati essent, barbara genti à pietate & baptismo desiciendi auctores fuisse. *Apollonius Tyaneus* ex uniuerso terrarum orbe, ex *Aegypto*, *Babylonia*, *Arabia*, *India* præstigijs magicis, quas *dæmones Christi Opt. Max.* miraculis opponerent, sub *Caio*, *Claudio*, & *Nerone*, ad *Neruum* usque haussit.

A.
Subiecta circa
quæ occupatur po-
tissimum, uel causa

Actionis uel

Practicæ siue *Ethicæ*, tam *Politicae* quam *Oeconomicae*: ut qui *Morum* uel præceptis uel exemplis conformandorum causa peregrinantur. Sic *Spartam* olim *Græcos* tanquam recondita philosophiæ gymnasium inuisere cōsueuisse, *Plato* testatur. *Minos* rex *Androgeo F. Athenis* studiorum causa misso, & per inuidiam caso, subactis *Atheniensibus*, crudeli illo & memorabili puerorum & puellarum tributo annuo in *Cretam* ad *Minotaurum* mittendo parentauit.

Mechanicæ. Qui artis mechanicæ percipiendæ ergo cælum mutant. Qua in re *Germanorum* iuuentus omnibus alijs gentibus antecelle re uidetur. *Benedictus Biscopius Britānnae* manebus, quinquies *Romam* uenit, et inde uitriarios, pictores & architectos primus secum in patriam adduxit, obijt an. 703, septuagenarius.

B. Respectu

Rhetorem. Vt
qui Demosthe-
nis & Aeschines
causa Athenas co-
fluebant.

Instru-
mento-
rum. Sic
peregrin-
antur
quidam
ad audi-
endum

Poetam. Vt
qui Euripide dra-
mata sua in thea-
tro exhibentem
spectaturi, e Gra-
ecia Athenas uo-
cabant.

Animum.
Attestantur
enim Habi-
tui animi uel
respectu

Actiones &
Passiones hu-
manas, attestan-
tes aliorum bo-
nis uel malis
tuum quo ad

Subiectorum. Vide si-
gnum aa.

B.

Respectu historica &
singularis Exemplorū per-
ceptionis, Pythagoras ui-
tam humanam simile esse
dicebat Olympiorum pa-
negyri, ad quam alij cimen-
di & uendendi, alij cer-
tandi, alij spectandi causa
proficiscerentur: quorum
postremis philosophos co-
parabat. D. certe Augusti-
nus tria uidere desidera-
uit: Christū in carne, Pau-
lum in cathedra, Romam
in flore: & Ulysses πάλυ
μύτην Homerus uocauit, &
πάλυ αὐδράνην Ἰάνης
ἄγρια ἔχει νόον ἱγνυ. Exem-
pla porro ista uel sunt singu-
lares

Corpus. Vide signum bb.

Fortunes. Vide signum cc.

Res, hoc est, naturae artisue opera, quae in tota peregrinatione oc-
currunt, tum quo ad Terminos duos, A quo & Ad quem, tum quo
ad Spacium, Per quod peregrinatur. Harum autem rerum cum
sit ingens uarietas, diuidi posse uidentur in Loca & Locata, De
quibus sub Materia. Sic Diodorus Siculus & Ptolemaeus & Stra-
bo totum pendit terrarum orbem, Herodotus Aegyptum, Pausanias
Graciam, Arrianus Pontum Euxinum perlustrauit, ut non loco-
rum tantum, sed & eorum, quae in locis illis uel spectatu uel audiu-
tu digna essent, uetas historias cognoscerent.

4 3

aa. Excmo

Naturalem, quæq; huius soboles est Medicam. Sic Hippocrates historis morborum è templo Aesculapij. quod in Coe est, descriptis, multorum singularium obseruatione methodum artis uniuersalem constituit. Eodem consilio chirurgum suum in castra sequi iubet. Dioscorides Anazarbus botanologiae causa militiam sequitur. P. Argineta uniuersam Graciam peragrat.

Mathematicam. Christophorus Columbus Genuensis cosmographus in Hispaniam profectus, ut tabulis quasdam maritimas ex Lusitanorum nauigationibus corrigeret, cum gubernatorem senem à longinqua peregrinatione, amissis in ipso portu Maderæ socijs, reuersum, humanissime excocepisset, orbis incogniti historiam amplius, hæc diuatis loco ab eo accepit, & Ferdinandi Aragonij auspicijs stupendam illam ad Anupodis nauigationem feliciter instituit.

Cogni-
tione tum

Diuinam. Carolus Magnus Papiam obsidens, Bernardo F. in castris relicto, inermis cum inermi comitatu Romam profectus est, & Augustus salutatius postea diuersis temporibus eandem urbem orationis & penitentiæ causa inuasisit. Sed quod illi ob insigne meritum euersti Longobardorum regni licuit, sequentibus Imp. non licuit, quos nisi armis aduenientes Romani & excluderent sæpius, & receptos nescio quam pie, inhumanissime certe tractarunt. Huc item qui Hicerosolymam, qui Compostellam, uel suo uel alieno nomine petunt, ad diuorum impetrandam pacem, ad spectanda Sanctorum corpora. Sic Athenienses olim pompam ad Hyperboreos, theoros item ad oreocla exquirenda mittebant.

Ethicam. Plutarchus historicus Spartam petiit, scriptores Laconicos de rebus Spartanis consulturus.

Mechanicam. Monachos duos à Seribus usq; bombycum lanificium orbi Græco intulisse, historie tradunt.

Practicam. Sic Olympic multi ad Herodotum Musis suis recitantem conuenere: & inter eos quoq; cum patre Oloro Thucydides etiamnum puer.

Actione

Mechanicam. Ut qui ad Archimedis opera spectanda Syracusis ueniebant: ut qui decantata illa Syramicum miracula usuri Memphim adibant.

ad.
Exempla respe-
ctu Subiectorum
suorum attestantur
habui anis
mi quo ad

bb. Corporis

bb.
Corporis bonorum ma-
lorumque aliena exempla
spectaturi peregrinamur:
ut puta aliorum

Mortes, Supplicia. Sic multos Romam ad Vetronej Thaurini ob fa-
mos uenditos sumi supplicio necandi spectaculum concurrisse legio-
mus, Alexandro Scuero imperante.

Certamina

Roboris, quæ Græci olim ludis Olympijs, Isth-
mjs, Pythijs atq. Nemæis exhibebant, tanto cum
studio, ut Xerxe multis myriadibus in Græciam
irrupente, ipsi sedentes Olympia spectarent.

Formæ: ut apud Elidem, in Lesbo insula, Eleus
sine item in Cereis festo.

Natales. Sic Magi ex Oriente (fortassis ex Brachmanum
gente) Ethnicorum conuertendorum primitiæ, Hierosolymam
ueniunt, regis Iudæorum recens nati incunabula spectaturi, an-
ro Regem, ibure Deum, myrrha Hominem ueneraturi.

Spectacula. Sic Sabine ad Romana profecta spectacula
ex uirginibus matrone sunt facta. Seculares ludi, cetero quo-
que anno Romæ celebrandi, per præcones indicebantur in uni-
uersa Italia, Venissent ad ludos, quos nullus uel uidisset antea
uel uisurus esset amplius. Florentini ante cc. an. paradisi & in-
ferni historis ludicris fabulis exhibituri, ad alterius mundi no-
uitates spectandas publica præconis uoce uicinos, scripto etiam
peregrinos euocant. Omnis fuit inuitatio. Fracto enim ponte,
qui supra Arnum porrigitur, in quo spectaturi constituerant, non
pauci fluctibus suffocati, pro ludis seria adiere spectacula.

cc.
Fortunæ alienæ spectato-
res peregrinamur, cognitum,
spectatum, scikitatum alio-
rum

Nuptias. Sic è tota Græcia olim ad nuptias à Clisthene Si-
cyoniorum tyranno filie Agaristie causa inditæ, spectandas
multi confluxere.*

Expeditiones. Qui Xerxis Persarum regis copias, ponte per
Hellepontum transfusus, qui ipsemet ex suggestu in Abydenis
campis recensere uoluit, ex longinquis regionib. spectatum sunt
profecti.

Inaugurationes. Pompas. Triumphos.

Regna. Sic Nicaula Aethiopum regina Solomonem adijt.

Exilia, Errores. Sic Telemachus Spartam, Menelao certi
quid de patre expiscaturus.

II, Fortunæ

METH. APODEMICAE

Pecuniar. Sic *πλάττω ἀπὸ τῶ πλάττω* Graeci maris accolae dixisse uidentur, à nauigatione mercatorum & piratarum. Etsi Arist. in Politicis ἀπὸ τῶ πλάττω potius deducat. Argonautae uellus aureum Colchis petunt. Mercatores ad extremos Indos currunt.

Librariar. Sic Gul. Postellus proprio aere Arabicas bibliothecas perlustrauit, ut orbi nostro incognitis auctoribus suam bibliothecam illustraret, indignam profectò, quae ab improbis & imperitijs Lutetiae primum deinde etià Lugduni tam malefuerit tractata.

Vestiariz. Rusticar.

Alimentorum.

Medicamentorum. Sic Ulysses ex Ithaca Ephyren proficiscitur Odyss. α. ab illo toxicum uenatorum petiturum.

**Opes. Per
reginari causa**

**Supelle-
tilis**

Per se, quatenus referenda sunt ad

**II.
Fortunae
bona considerantur**

Honores. Sic Hannibalis legati Caribaginem profecti modios annulorum castis ad Cannas Romanis detractorum, insignis uictoriae monumentum, in conspectu patrum effuderunt. Imp. Germani olim Roma imperij titulos petebant. Bos Rodolphus Habsburgius, tot ex sua gentilitate & regum & imperatorum successione digniss. respuit. Causam rogatus, Quia me uestigia terrent, respondit. Studiosi Germani, Cimbri. Sueones, Poloni, insignia medica uel iuridica ex Italia & Gallia ab ignotis petunt, quibus domestica notorum sordent testimonia. Fr. Petrarcha eodè die à Romanis & Parisiensibus ad lauream poeticam suscipiendum inuitatus, Roberti regis iussu Neapoli ad urbem profectus est.

Amicitias. Vide A.

Respectu Habitus circa illa uersantis. Vide B.

A. Peregrin.

A.
Peregrini
nātur qui-
dam amici-
tiae contra
benda cau-
sa tum

Privatæ: utputa

Coniugiorum.
Sic

Eliezer Abrahami dispen-
sator, herili filio Baibuelis
filiam Rebecam conciliat.

Tobias angeli ductu Sa-
ram à dæmone liberatam
sibi iungit.

Theseus & Pirithous ad
Proserpinæ raptum profic-
iscuntur.

Proci Helena Spartam,
Penelopes in Ithacam con-
fluunt.

Societatis. Apelles Rhodum nauigans, memo-
rabilis illa subtilissimæ lineæ diuersicolore diuisura
Protogeni amicus fit.

Cum Ezechia Iudæorum rege diuinitus à pesti-
lente morbo conseruato rex Assyrius per lega-
tos fœdus inire studet.

Antalcidas Spartanus, cum uicti ad Gnidum na-
uali pugna maritimo imperio exuti essent Lacedæ-
monij, missus ad Artaxerxem Persarum regem, ce-
lebrem illam pacem Antalcidiam dictam confecit,
qua urbes Græcæ & insulas regi attribuit, Lacedæ-
monios eidem uicti-gales fecit.

Sociorū.
Sic

Fœderum causa Fœciales Romani peregrinas
bantur.

Publicæ

Subditorum. Persarum reges sub imperij initia per omnes re-
gum licet ampliss. ciuitates proficiscebantur, munera subdijs da-
turi: diligentia nimirum & liberalitate & fide multo principi-
bus (quod pudori sit Christianis) excellentiores.

Gulosus Apitius in *Africam* ostreorum causa proficiscitur. Sic Gallii quondam ab *Helicone* populari nostro exciti: (ne tantam gloriam *Helvetis* quis praeperere ausu) uini causa Italiam petiere, si dysplacet. *Arochestratus* uniuersum terrarum orbem peragravit, quo quaq; loco deliciae & palati illecebrae nascerentur, haberentur, colerenturq; monumētis literarum consignaturus, testis *Athenaeo*.

Luxuriosus Paris *Spartam* pro *Helena* adit, *Demosthenes* *Corinthus* nauigat ad *Phryncm*: unde prouerb. uersus, Non cuiuis homini contingit adire *Corinthus*. Reg. na *Amazonum* ad *Alexandrum* Magnum uenit. *Isabella* *Fasca* *Luchini* Vicecomitis *Mediolanensis* uxor *Venetis* festo *Ascensionis* die uidere gestiens, ornitissima classe cum feminarum nobiliss. per *Padam* deuecta, cum insigni probro prostratae apud *Vgolinum* *Gonzigam* & *Dandulum* *Venietorum* ducem pudicitiae r. diens, tabifico ueneno adulterij poenam anteuerit.

B.
Respectu Habitus
circa Fortunae bona
uersantis.

Reges, *Cyrus* contra *Scythas*, *P. Crassus* contra *Parthos*, successu uterq; parti: *Alexander Magnus*, eiusdem cum pirata professionis: *Romani* item contra uniuersum orbem terrarum exercitus duxere. Eodem animo *Traianus* *Oceani* naturam inuestigare studebat, quod res *Indicas* non obscurae praeseferret, ut cum quosdam in *Indiam* soluentes uideret, exclamarit, Utinam uero mihi & otium & uita & aetas suppetret. Eodem consilio *Mithridates* ignoto habitu tota *Asia* perlustrauit.

Auari

Mercatores animam lucro uendunt.

Milites tenuissimo stipendio uenales sunt.

Meretrices alia atq; alia loca petunt. *Phryne* *Sicula* *Corinthus*, *Rhodope* *Aegyptum* adijt.

Ambitiosi, ex robore quidem *Athletae*, ex eruditione *Sophistae* gloriam captantes, diuersis in locis specimina edere consueuerunt. Quod de *Proteo* *Lucianus* scribit, *Olympia* pyram conscendente.

Superstitiosi *Turcae* annuis peregrinationes *Mecham* ad *Mabome* impuriss. sep. leram suscipiunt.

III.
Bona ergo
quæ sibi suisue
adsunt, uel au-
gere & ampli-
ficare, uel alijs
etiã cõmunica-
re peregrinãdo
conantur, tum

Animi. siue sint

Præcepta. Vide signum aa.

Exempla. Vide bb.

Corporis.

Vigata

Robur. Sic sacrorum certaminũ athletæ ad ludos Olym-
pios, Uilhmios, Nemæos, Pythios confluebant. Sordellus Via-
cecomes Mantuanus eques per totum orbem Christianum
XXIII. monomachijs uictor nobilitatus est, circa annum
salutis 1200.

Formam. Quod impudicæ interdum faciunt, ex forma
quæstum captantes.

Diuitiarum ostentandarum.

Potentia declarandæ. Tales Osyridis Aegyptij, tales Per-
sarum regum expeditiones facere.

Publicæ. Vide signum cc.

Consulendo. Actius
Pacuij iudiciũ de Atreo fa-
bula Tarenti exquiri.

Absistendo, Defendendo
in iudicio. Cũ Timotheus
Cononis F. adolescentulus
Athenis causam diceret, La-
son Thessalorum tyrannus
paterni amici causa sine ullo
præsidio se Atheniensium mu-
ris credere ausus est.

Liberando. Paulus Epi-
scopus Nolanus, ut filium uni-
cum uiduæ redimat, semeti-
psum eius loco Vandalis man-
cipat.

Inuiscendo. Cato minor
Deiotarum Galatarum re-
gem ob eius hospitij & pater-
nam amicitiam inuiscit prius,
quàm ad Remp. accederet.

b 2

Præce

Apostolorum, & praesertim D. Pauli, ad erudiendos homines in fide Christiana: Monachorum quinetiam Anglorum per uniuersum ferè Christianum orbem. Fridolinus Viator dictus, relicto Scotiæ & Hybernæ regno, an. 134. peregrinatus docuit Christum: tandem sub Clodoueo in insula Saccinga supra Basileam confedit, cum alijs miraculis, tum praesertim Rheni aluco in sinistram partem tradueto celebris.

Hæreticorū orbis angulos perreptantium. Anno 1400. facerdos quidam ex Alpibus descendens, magnam mortalium turbam post se trabens linteis indutam (unde Albati dicti) Romanam petebat, deplorans rerum humanarum statum, & ad pœnitentiam omnes cohortans. Cœterum à Bonifacio IX. Viterby sub hærescos crimine oppressus fuit.

Poetarū. Homerus per totam Græciam uagatus, Musas non tam prostituit, quàm ob eius seculi imperitiam modò non fame confectas ad meliora seruauit tēpora. Simonides Cœus lyricus ex omnibus Græcis solos, suis carminibus non decipit Thessalos, stupidiorens dicens quàm qui decipi possent.

Sophistarū olim per Græciam discurrentium. Quatuor similiter discipulorum Bedæ, Lutetia sub Carolo Magno uenalem se sapientiam pleno foro habere clamantium, si locus & alimenta darentur. Quæ initia fuisse Parisiensis primum, deinde etiam Papiensis Academiae.

Organicę. Plato Dionysio Sicilia tyranno mittit Heliconem Cyzicenum Pythagoreum, diuagatur peritum, hoc est methodologicę.

Mechanicę: ut Osyridis, Cereris, Triptolemi, Bacchi, ad frumenti atq; uni inuenta cōmunicanda. Germanorū item ad Venetos, in typographica & bombardaria arte amplianda: ad Polonos similiter in agricultura & architectura erudiendos, sub Casimiro II. teste Cro-
noro.

bb. Sic

Philosophicę
Quales fuerē

Præceptorum cau-
sa suscipiuntur peregrini
nationes

Elias XL. dierum itinere ad sanctum montem Orebū proficiscitur. Tobias Nephthalensis ter singulis annis Hierosolymam. Hyperborei uirgines certo tempore in Delum ad reddendum Lucinae tributum pro partu maturando mittere consueuerant, teste Herod. lib. 4. Chaldaei sub Constantino Magno Ignem decem omnium potentissimum ostensuri, scito sacerdotis Canopei commento, Nili statua, uim aquarum profundantis, manus dedere. Apolloni Tyanei opera alexicaca uarijs in locis ad auertenda muscarum, culicum, murium, serpentum damna, ad cohibendos item uel incitandos animi motus, passim extare, & suam etiamnum uim retinere, Cedreanus ex Anastasio Theopoleos episcopo refert.

Hesiodus in Chalcidem proficiscitur ad funebres ludos Amphidamantis, cum Homero iunior certaturus. Victor proinde, tripoda uictoria praeium Musis consecrauit. Tragici quatuor celeberrimi Mausoli funus cohonestarunt: sed uictor fuit Theodectes Pbasciues, Aristi. discipulus. Et si alij Theopompum malint.

Rhetores ad parentalia Mausoli ab Artemisia euocati: Lugduni item ad aram Iulij Caesaris, ad Araris & Rhodani confluentem. Nero quinquennale ludicram, Olympiorum amulatione, omnium ordinum professoribus instituit, Ioni Capitolino consecratum.

bb.
Sic
igitur

Legati principum, tum bello, tum pace, peregrinationes suscipiunt uarijs. Missi legati à Græcis pro repetenda Helena ad Troianos. Franciscus Dandulus ad Clementem V. ob occupatam Ferrariam Venetis irrecōciliabilem orator missus, cum aditus denegaretur, quadrupes caibena collo appensa ad pedes pontificis cœnantis deuolutus, patriæ pacem impetravit.

Hippocrates Græciam à pestilentia liberauit, dimissis per urbes hincinde discipulis. Dignus profecto, cui honores amplissimi à tota Græcia haberentur: maxime uero ab Atheniensibus, qui eum secundum ab Hercule Eleusinijs sacris initiarunt, ciuitatq; donarunt, publica quinctiam alimenta in prytaneo posteris eius decreuerunt.

Alexius Romanus prima nuptiarum nocte sponsam deserit. per XVII annos castitatis ergo peregrinatur, in patriam reuersus sub mendici habitu apud suos moritur. incognitus tamen, nisi quod se beda post se relicta erroris conditionem, q̃ suam iussus est. Cum exequijs Arcadij & Honorij inq̃ p. praesentia sua cohonestaret.

b 3 cc. Amicitia

Congratulando. Sic David rex legatos ad Ammonitarum regem, rex Babyloniorum ad Ezechiam; uterq; ob recuperatam sanitatem congratulaturus.

Condolendo. Illeis legati ad Tiberium serius uenerant ob mortem Drusi quaestum. Is tarditatem eorum reprehendens, Se uicissim uicem illorum dolere, qui Heclore præclarum ciuens amisissent, respondit.

Reprehendendo. Sic Iobum amici calamitatibus oppressum adcurrunt, religionem eius non maligno, sed stulto tamen zelo, omnium malorum causam esse ostensuri.

Auxilium offerendo. Alexander Macedonum rex Athenienses extrema paupertate ob incensam à Xerxe urbem laborantes sollicitabat, ut à Græcis ad Mardonium descenderent. Lacedæmonij ergo, ne ob pauperiorem sibi persuaderi paterentur, liberalissimè Atheniensibus urbem suam & alimenta pro liberis & uxoribus obtulere. Herod., lib. 7.

Liberando. Carolus Magnus per legatos multa millia Christianorum sub Saracenis captiuorum redemit.

Armis. Tusculani occupato ab Appio Herdonio seruorum duce Capitolio, non expectatis Romanis suppetiis tulere, & in arce recuperanda cum ipsis ciuibus contendere.

Pecunia, Commeatu. Hiero Syracusanorum tyrannus afflictis Thrasimena clade Rom. ccc. M. modiorum tritici, cc. bordci, auri ccxl. pondo in habitum Victoriæ conformat, ut religione moti ea accipere cogerentur, per legatos misit.

Consilio. Franciscus Sfortia Ludouico XI. Gallorum regi multitudinem & uarietatem hostium oppresso per legatos consuluit, Cum multis pacem faceret, unum solum persequeretur: eo subactio, non de siuaram & occasionem agrediendi & facultatem uincendi ceteros.

Politica.
siue id præ
stent

cc.
Amicitie
publicæ ex
erecde cau
sa peregrina
nantur tum

Bellicæ. Adiu
uando scilicet

Præsens est peregrinando uel effugere & declinare, uel profligare & amoliri iniuriatur. Vide signum A.

IV.
Malum
quod

Absens
est peregrinando uel

Alijs cōmunicare conantur, siue sit

Animi
Sic

Hæretici uirus suam apostolicarum peregrinationum amulatione spargunt.

Artinius Asiaticus ē Media aurum in Peloponnesum attulit, Græcos corrumpendi sollicitandiq; causa: ab Atheniensibus iccirco pro totius Græciæ salute excubantibus hostis iudicatus. Vinam uerò nostris hoc seculo uel deessent Artini, uel adessent Athenienses.

Corporis. Ut qui inimicos terra mariq; perunt, Sic Medea in Thessaliam Pelæ infidiat. Sic Græci classe aduēti Troiam, raptum Helenæ uliuri. Lucius atq; Nero Asdrubalem oppressuri, priusquam sese Annibali coniungeret. Saulus Damascus, Christianis eadem intentans.

Opes. Qui cum aliorum iniuria peregrè quæstum faciunt, quantum sibippsis præter meritiū boni afferunt, tantūdem mali alijs inferunt.

Fortunæ,
quo ad

Bella & inimicitias. Q. Fabius Carthagini legatus missus esse in sinum collecta bellum p. cōne mallet interrogans, utrū mallet respondentibus, laxaretur iacina, Bellum ergo habebat, subinulit.

Sibippsis acquirere coguntur, in exiliū pulsī, relegati, deportatiūc. Diogenes Cynicus ob monitū adulterium Sinope ciuitatis, omnibus q̄s quæ exules comitari solent miseris oppressis, philosophiæ studio eas sibi & salutare & gloriosius fecit.

A. Malum

A.
Malū quod
fugiūt uel eēt

Animi.
Ergo

Abrahamus ē Hur Chaldeorum in Mesopotamiam, inde in Cananæam uenit, idololatriam fugiens.

Paulus sub Decio & Valeriano, ne idolis sacrificaret, sedecim annorum adolescens, primus apud inferiorem Aegypti Thebaïda cremum egit, unde Thebaï cognomentum traxit.

Moses eade Aegyptij Memphib patrata ad Madianitas uenit.

Dauid foci Sauli inuidiam declinans, ad Gethæos confugit.

Mortem.

Sic

Iosephus dñs p̄p̄ & cum Maria dñs & Iesu dñs dñs ad mortem Herodis usq; in Aegypto peregrinatur.

Dido ex Phœnicia in Numidiam profugit Pygmalionem fratrem metuens.

Corporis. Qui peregrinando euitant

Athanasius Constātij Imp. Ariani min. u Treuerim usq; ab Alexandria Aegypti euitauit.

Qui pestilentiam fugiunt citō, longē (sic peregrinantur) tardē.

Morbos.

Huc

Hispanus quidam lue uenerea miserandum in modum infectus, nec ullum mali remedium uidēs, de hoc uno certus, quōd ab ijs, qui Americam primi repperant, Hispanis perpetuo contagio hoc malum Hispanos primum, subinde bello Neapolitano Gallorum quoq; castra inuasisset, & ingenuosa coniectura, in morbi solo natali remedium eiusdem inueniri, iudicari, lōginqua nauigatione in nouum orbem suscepta & uirum illud discubuit, & salutarem guaiaci usum in nostras regiones traduxit.

Fortunæ. Vide B.

B. Sic

B.
Sic igitur peregrinatio fugiunt,
aly

Paupertatem. Proinde

Impiger extremos currit mercator ad Indos,
Per mare pauperiem fugiens, per saxa, per ignes.

Sueones & Gothi, Gotharo regnante, fame diuturna compulsi in uniuersam Europam sese effuderunt: in Italia etiam, euersis prioribus Gothi, qui illic ductu Theodorici confederant, regiam sedem Papie sub Longobardorum nomine fixerunt.

Ignominiam. Hesiodi pater Cumis Eolich in Bæotiam profectus est, quod corbis ignominiam, qua notatus erat, conquire non posset. Galli ad terram sanctam recuperandam, & ignominiam Christiani nominis delendam, Petro Eremita duce proficiscuntur.

Inimicitiam. Lycurgus Charilao nepoti suo ex fratre regno tradito, inuidiam aduersariorum declinans, peregrinationem instituit in Cretam, Asiam & Aegyptum.

Tyrannis. Talis fuit Timoleonis Corinthij, sed prior Dionis expeditio in Siciliam, contra tyrannidem Dionysij.

Seruitutem
sub

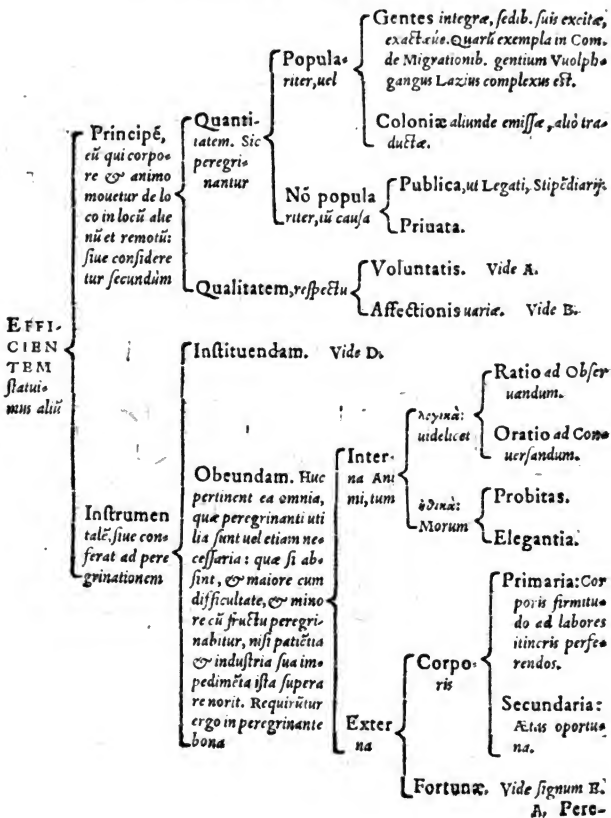
Abrahamus reges Orientales tumultuaria seruorum manu infecutus, Lotum patruelem liberauit.

Hostibus.

Hannibal, uictis ad Zamam a Scipione Carthagenisibus, auctor illis fuit pacis petende: ipse ad Antiochum Asiæ regem fugit.

Belluis. Sic Hercules & Theseus, hic Græciæ, ille totius orbis monstrorum domitores.

METH. APODEMICÆ
De EFFICIENTE Peregrinationum.
CAP. II.

A.
Peregrinatur uel

Sponte atq. uolens, uel consilio certo, uel caco impetu, uel arcano motu animi inductus.

Non humana, siue illa sit

Diuina. Habacucus ē Iudaea Babylonem depopulatus ab angelo, pultens Danieli inter medios leones famelico attulit.

Antidius Turonensis episcopus demonem gestientem uidens, quod Christianarum uix tantum septem spacio ad stuprum pellexisset, eodem uectore usus Romam petijt, Zosimum Pp. ad penitentiam perduxit, Turonum eodem die redijt.

Dæmonia-
ca. Sic

Ad Mariam Formosam Ratissponensem simulacrum lymphati ē tota Germania irreposito cursu anno sal. 1516. contendebant, neque uel minis, uel uinculis ullis coerceri poterant. Vbi in conspectum uenissent statua, ceu sisdere tacti concidebant, mox surgebant, & se morbo insanie grauius liberatos profuebantur, teste Sebast. Franco.

Inuitus
atq. coactus ui-
liqua

Magistratum: ut Qui exilio solum uertere coguntur.

Humana uel

Hostium. Sic Iudei in Babyloniam abducti à Nabucodonosore: Israelitarum decem tribus multò ante in terram Arsareth à Salmanaassar, quæ miraculose sub Tartarorum nomine in Asiam & Europam redierunt, & principum Christianorum incuria ad Metumetum transierunt, si Haytono Armeno credendum est.

			Grammaticus.
			Rhetor.
		Philosophicam.	Naturalis philosophus, Medicus.
		Sic peregrinatur studiorum persequendorum, exercendorum causa	Mathematicus.
			Theologus, Metaphysicus.
			Politicus, Iureconsultus.
	Animi, nimirum quo ad theoriā uel historiam		Pelliones.
		Mechanicam. Sic peregrinantur artis mechanice causa uarij artifices: ut puta	Milites.
			Aurigæ.
			Nuntij, Tabellarij.
B. Peregrinans uas uas est quoad bona atque mala tum	Corporis. Vide C.		
		Opulentiam, Diues, Pauper.	
		Gentem. Quod in hirundinibus, ciconijs, gruibus, suapte natura peregrinationi additis uidere est, idem quoque in hominibus contingere ipsa docet experientia. Gallos olim peregrinationes bellicæ in Italiam, Græciam & Asiam nobilitauerunt. Germanos quin etiam, Gothorum, Burgundionum, Sueuorum, Longobardorum, & qui ab ipso peregrinandi instituto nomen desumpserunt, Vandalorum in uniuersum penè terrarum orbem migrationes.	
	Fortune: quo ad	Genus, Nobilis, Plebeius.	
		Dignitatem, uel est	Cum magistratu: ut Princeps.
			Abq; magistratu. Priuatus.
		Amicitiam, Notus, uel Ignotus.	Legatus.
		Consuetudinem, uel	Assuetus.
			Non assuetus.

C. Quo

C
Quo ad Corporis
bona uel mala

Primaria, nempe quoad

- Sanitatem, peregrinatur
  - Sanus.
  - Aeger.
- Actiones uel
  - Robustus.
  - Debilis.

Secundaria, peregrinatur quoad

Aetate uel

Puer. Anno 1226. puerorum exercitus ex tota Germania confluentibus, Palaestinam à Turcis liberaturus, quum ad mare uenisset, nusquam postea comparuit, teste Auentino. Animus scilicet illis aderat, corporis robur militare deerat. Sed his qui nostra aetate in Galliam & Italiam peregrinantur pueri, stulto parentum consilio, ut corpore peregrinationi pacatae pares sint, animo tamen multum sunt impares.

Iuuenis. Igneus est illis uigor, peregrinationis motui convenientissimus. Roma quotannis sex patricii iuuenes auguralis disciplinae causa in Hetruriam mittebantur.

Cōsistens. Plato suis ciuibus à XL. ad L. annum usque, sed non nisi permissu magistratus, peregrinationē concedit.

Senex Huc illud aptissime, εἰς αἰῶνα μὴ γὰρ δὴ τὴν καλὴν οὐδ' ἀμύμονα. Quicquid hac aetate, natiuo colore clarescente, requirit.

Sexum,

Vir.

Mulier. D. Ursula cum XI. millibus uirginum Romā peregrinatur. Paula Romana Bethlechemam abiit. Medea Laionem sequitur.

c 3 D. Instru-

Babylonij solo sibilo à Deo euocantur, iræ diuinæ ministri futuri & uindices, apud Esaiam prophetam.

Magi ex Oriente Hierosolymam proficiunt, stellam secuti, Eibnicorū ad Christum conuertendorum primitia. An quæ anno 1572. mīse Nouembri in Occidēte apparuit, & per aliquot menses in Cæstiopea sidere crucis symbolum expressit, Iudæorū uicissim ad Christum conuertendorum decimas adumbrauit: ut oraculare illud monet, Ab Oriente euocabo nomen tuum, & ab Occidente congregabo te. Veni Domine Iesu: sed ad nā d: nūm interea āzō dūquā tuo nos spiritu prapara.

Declinante Romano imperio certatim ex Septentrione, & præsertim ex Scandia, quam Iordanes Vaginam gentium appellauit, in Romanum orbem sese Barbaræ gentes effudere.

Christianorum in terram sanctā expeditione seu siderū peculiari influxu, seu diuino furore Claromōte in Gallia, Urbani 11. & Philippi regis auspicijs, anno sal. 1098. suscepta, eodē die per uniuersum orbem Christianum innotuit.

Hispanorum illa, Christophori Columbus ductu, in Americam admirabilis navigatio, multo antè ipsimet incolis & per dæmonum oracula & per spectra innotuit cælestia.

Homo aliquis, prudentia & usurerum pollens. Plato suis ciuibz etiam adultis, nō nisi magistratus scitu permissūq; peregrinari concedit.

E. Fortuita

Deus siue Natura, occulto aliquo motu. Vt ad alia atq; alia studia diuersis syderum influxibus morales ducuntur, ita eosdem ad peregrinationes quoq; populariter interdum excitari hystoriæ docent. Sic

D.
Instrumentalis
causa ad peregrinationem instituendā,
uel est

Alienando siue Commutando. Pecunia scilicet.

E.
Fortui
ta Instru
menta
sunt ua-
ria, quo-
rum usus
consistit
u. lin

Reti-
nēdo et
posidē-
do, siue
sint

Ani-
mata iū

Ho-
mi-
nes,
qui
infer-
uiant
pere-
gri-
nanti-
dum

Mo-
uetur,
tan-
quā
itine-
ris

Bru-
ta,
causa

Itineris: ut Equi, Muli.
Securitatis: ut Canes. ibides certe Moses per
deserta Arabia exercitum ductans contra ser-
pentes adhibuisse memoratur.
Vigilantiæ: ut Galli castrenses.

Du-
ces,
quo-
ad

Animum, iter monstrando,
i daryi, tanquam oculi pere-
grinantis.

Cor-
pus,
uel

Tuendo & defendē-
do. Protectores.
Promouendo. Qua-
les sunt Auriga, Vere-
dary, Nauta, Equi-
sones, Muliones.

Co-
mutes
uel

Alie-
ni. So-
cij pe-
regri-
natio-
nis re-
spe-
ctu

Cau-
sa uel
Certi & de-
lecti, ex Cō-
silio.
Incerti &
fortuiti, ex
Euentu.

Numeri, Multi, Pau-
ci.

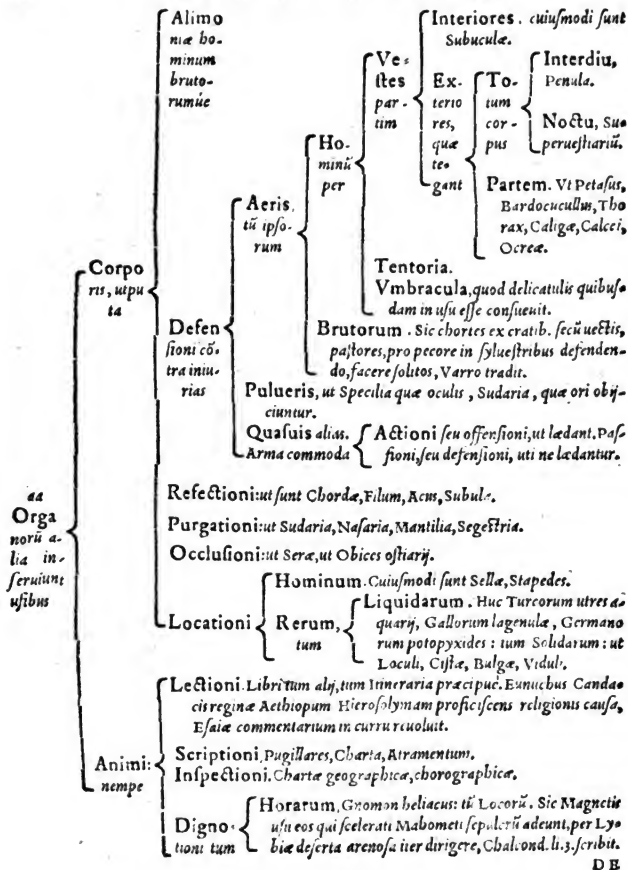
Loci, per
quē comi-
tātur, uel
sunt
Perpe-
tui.
Non
perpe-
tui.

Nostri siue
Præfint. Præ-
ceptores.
Subfint. Fa-
muli.

Quiescit: ut Hospites, Caupones.

Inanimata. Vide aa.

aa. Organo-

LIBER I.
De FORMA Peregrinationis.
CAP. III.

25

Sub FOR-
MA Latio siue
Motus occurrit
hominis pere-
grinantis, qui
cum homo sit,
& animi impe-
rio, corporis uta-
tur ministerio,
siue sponte, siue
coactus peregrina-
tionem susci-
piat, eam recte
obibit, si possit,
sciat atque uult
peregrinari.
Forma igitur
huiusce motus
consideratur tum
quo ad

Corpus
respectu

Extre-
morum
termini,
A
quo, &
Ad quē.
Motus
igitur

Primus,
Itio, perpe-
di debet, et
respectu
termini

Medius, Commoratio dicatur.

Ultimus, Reditio, ratio-
nem habet loci

Medij Spacij, per quod it atq; redit. Vide signum †

Vnde fit, Excurfio, a qua quia pro-
prie. A quo autem intelligimus po-
pulum, certis legibus deinctum;
quibus uel ipsius oris occasione,
uel certo consilio is, qui ex eo loco
peregrinatur, semetipsum deuin-
xerit. Vt proinde diuerso respectu
quidam de patria, quidam in patri-
am proficiscētes, peregrinari sint
dicendi.

Quò fit. Hæc etiam quia est.

Vnde.

Quò. N. 1. 1. 1.

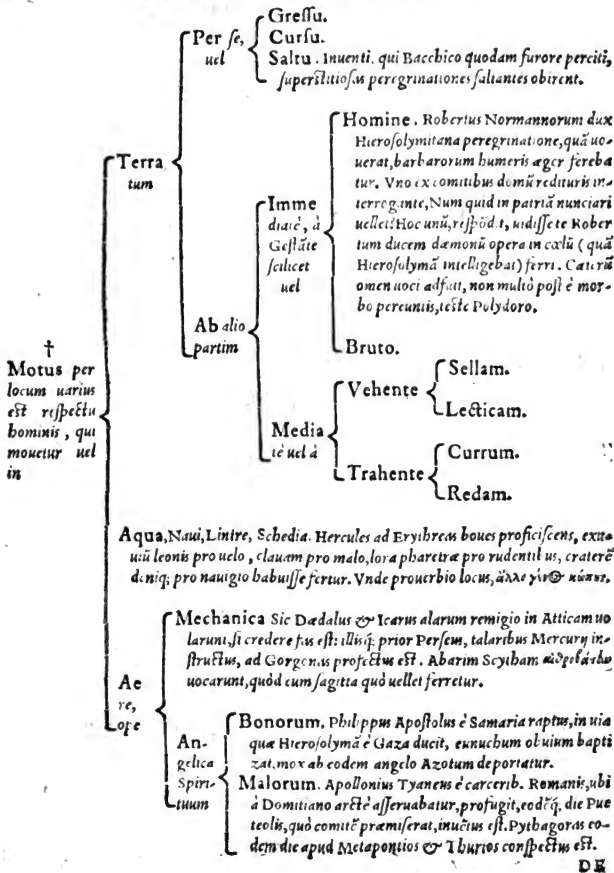
Exterius, hoc est, ea quæ peregrē sunt at-
que fieri, obseruare, suisq; usibus accom-
modare debet, uel presentibus, uel saltem
futuris.

Animum. Qui peregrina-
tionem cum fructu insti-
tuere uolet, animo peregrina-
nari

Interius non debet, ne in istam So-
crati reprehensionem incurrat, qui cuius-
dam, nihil sese ex longinqua peregrina-
tione utilitatis percepisse conquerenti. Te
cum enim peregrinabar, laconice re-
spondit.

d

† Motus

De MATERIA Peregrinationis.

CAP. IV.

MATERIA peregrinationi subiecta duplex est: alia quidē Corpori, quod de loco, per locum, in locū mouetur: alia uerō ipsi Animo, corporis uehiculo utenti, qui loci mutatione corporea, ea quæ desiderat uel cognoscere uel acquirere studet. Hæc Cognitionis, illa Peragationis Materia dicitur. Subijciuntur ergo peregrinatiōis Loca & Locata, nunc quidem inter se reipsa differentia (ut qui Pataviū non Locī, sed Locatī, doctorum scilicet causa, petunt:) nunc solo respectu (ut quibus Pataviū mediū peregrinationis terminus est Romanam petentibus, quæ non tantum ut locum mediū, sed uti Locatum, uniuersalis loci peregrini ambitu comprehensum considerant.) Ergo ut nō ferre per subiecto, at cōsideratione tamen differunt.

Loca, a quibus, Per quæ, ad quæ proficiscitur quorum sub Forma respectu Motionis, at respectu Cognitionis sub Fine ratio habenda est. idcirco quæ ita dici potest, in quæ Viatores, Nuncij, Errores nō minus quam summi uiri excellere possunt. Locorū appellatione comprehenduntur.

Locata, ad quæ & propter quæ motus instituitur peregrinationis. Nā cum non omnis ferat omnia tellus, peregrinatio suscipitur propter possessionē uel usum fructum rei

Extrema, siue **Locus**

A quo fit motus, ea res ipsis rebus, quæ peregrinando acquiri debent.

Ad quem fit motus, rebus desideratis abundans uel reuersa, uel saltem imaginatione, rationem uel loci uel locati habentibus.

Mediū Spacium, per quod iter facit, Vide §

Naturalis. Vt propter

Fontes, **Thermas**.

Metalla, **Gemmas**,

Cadauera sanctorum.

Inanimata

Artificialis. Propter

Ædificia, **Templa**, **Aras**. Sic Achabus Israelitarū rex Damasci aræ figuram obseruauit, tā impie quā curiosē. **Statuas**. **Libros**.

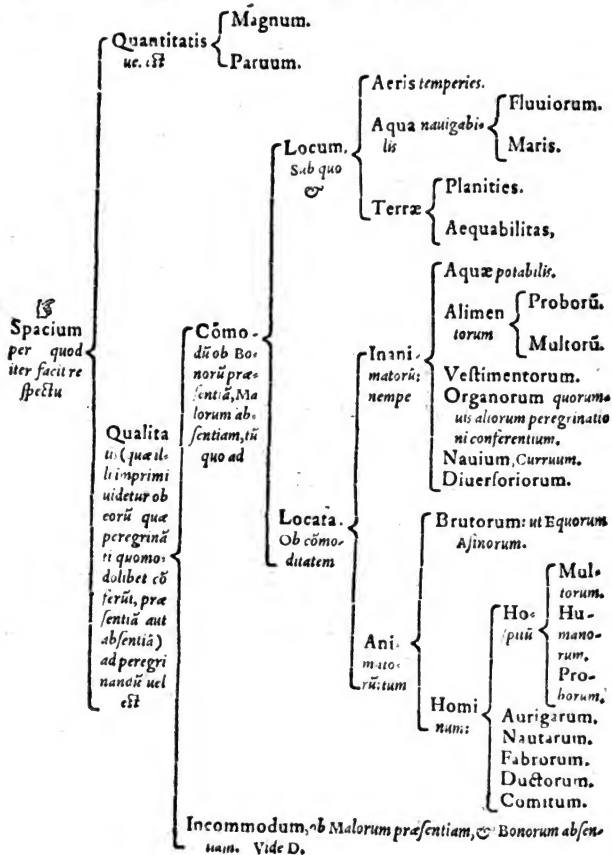
Animata. Propter

Plantas.

Bruta.

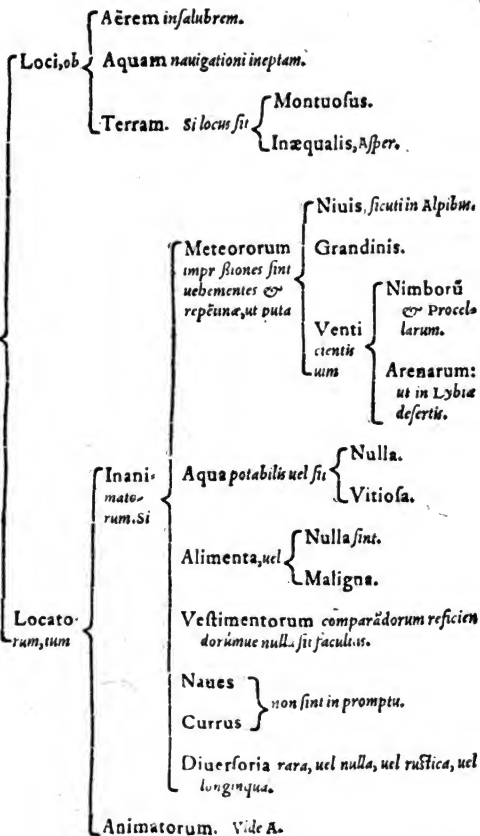
Homines quacūq; re excellentes uidendos, audiendosue.

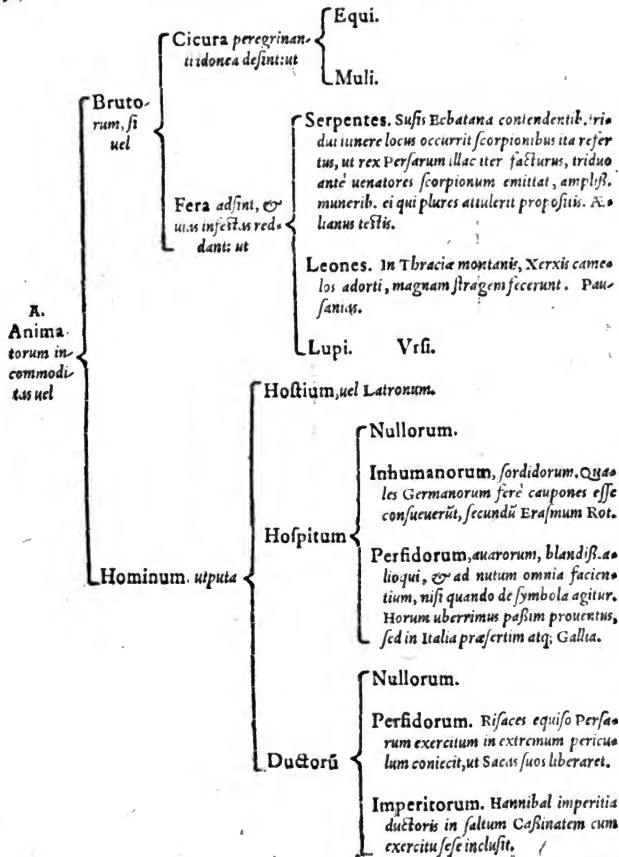
d 2 § **Spacium**

D. Incom-

D.
Incommodum
iter respectu quidē

De ACCIDENTIBVS Peregrinationis.

CAP. V.

Essentialiter, respectu motus uniuersalis siderum, omnes inferiores motus metuentis, & per consequens etiam motum peregrinationis. Vide I.

Primariò quidem, ipsum Tcm pus, quod peregrinationis motum numerat partim

Accidentaliter, respectu alius cuius alterius motus à peregrinatione diuersi, quo mouetur peregrinans: cuius quidē motus accidentalis numerus quoq; accidentalis est. Peregrinā. n. consideratus respectu

Aetatis, uel peregrinatur in

Iuuentute.
Senectute.

Cibi, iter ingreditur uel

Ieiunus.
Satur.

Religionis, uel facit

Festo. Sic Iudaei iter Sabbathi bis mille cubitis di. finiebant. Tanto. n. spacio arcē praecessisse castra, tantoq; intervallo, quib. id. f. us erat, arcē mouisse Sabbatho, tradit Suid. Christiani multo liberiorēs. Sed liberi. u. nimia à superstitione, impietatis uideatur seruitutē minitari.

Profesto.

PEREGRINATIONI
accidit

Secundariò uerò Motus quicumq; alius, à Peregrinantis motu & instituto diuersus, siue ad Actiones siue ad Passiones referri mereatur. Nā quod in plantis uidere est, quasdam natio, quasdam peregrino solo atq; calo leuatiū prouenire: illud idem hominibus peregrinantib. contingere, quotidianā docet experientia, non priuatim modò, sed & publicè. Troianus opes ob unius libidinem in Asia euersus, radicibus licet exilibus in Italiam traductas, Romae in eam magnitudinem excreuisse constat, quā uniuerso orbi formidabiles essent. Constantino Magno Constantinopolim translata imperium (quam ominosa uoce exolecentis praesae uirtutis & potentiae, nouam Romam dixere) ex Asiatici saltem litoris oppositu contagium traxisse, & sensim degenerasse uidetur. Vide II.

I. Accidit

I.
Accidit
ergo Motui, quem
Tempus
metitur,
quatenus
confide-
ratur tan-
quam

Discretus, & in Itionē,
Commutationem & Re-
ditionem subdivisus (in-
ter quas partes prima &
postrema Motū expressē
continent, Media quietem
potius exprimit) ut hye-
me, vere, noctu, interdū
fiat. Tempus enim pere-
grinationis perpenditur
vel secundum

Continuus & Totus, ut sit vel
Longus & diuturnus.
Brevis.

Solis
cursum

Annuum, in quatuor tēpora diuisum.
Memorable illud, quod Hispanis, qui
Magellanis ductu per frictum Austrā-
le ad Moluccas penetrauerunt, euenit,
ut post enauigata duodecies mille mili-
liaria, & Zonam torridā sexies absq;
noxa transmissam, tercio tandem ano-
no, quo ex Hispanijs soluerant, die una
in Calendario anticipata redierint: inā
diem illi Mercurij putabant esse, cū
dies Iouis esset, teste Petro Cieza.

Diurnum.
Sic diuiditur
in

Ante-
meridianam.
Diem.
Hæc in
partem
Pomeri-
dianam.

Noctē, quæ diei in-
crementum & de-
crementum cōtraria
ratione uniuertur.

Lunæ
motum.

Men-
struum
diui-
sum in

Plenilunium. Locones ex
religijs præscripto non
ante plenilunium exercitūs
educabant. Atq; Athenien-
ses soli, irrumpentes in Ma-
ratona Peris tanto ma-
iore cum gloria, quanto ma-
iore cum periculo, aggredi
fuere coacti.

Novilunium.

Diurnū, secundū cardines mundi, quæ
Oceanī fluxus atq; refluxus imitatur.

II. Motus

Animum. Vide aa.

II.
Motus
igitur,
qui pere-
grinanti
accidit,
sive A-
ctionis
sive Pas-
sionis
speciem
habeat,
referri
potest
uel ad e-
iusdem

Cor-
pus.
Sic ac-
cidunt
inter-
dū pe-
regri-
nanti

Mala. Nimium

Mores.

Morbi.

Bona
quæ
dū: ut
puta

Sanitatis recuperatio. *Henricus II, Imp. Apuliæ ciuitates per-
lustrans, calculi dolorib. tentatus, in somnis uidere uisus est D.
Benedictum, qui in monte Casino colitur, ferro sibi pudenda
aperire, calculum eximere, uulnus momento consolidare. Ex-
pergefectus iustæ magnitudinis lapillum in manu sua inue-
nit. Cuspinianus.*

Vitæ conseruatio. *Iechoni. n, qui se uoluntario carceri manci-
parat, capto à Babylonis Sedecia Iudæorum rege superstes
mansit, & ab Balthazerodacho liberatus, Dauidicam stirpem
regiam conseruauit.*

Translatio. *Leodiensis quidam peregrinus cum Hierosoly-
mis Paschatis festo interesse uellet, relictus à comitibus, topæ-
pen properabat, ne traiciendi in Europam occasionem amit-
teret. Desissus in itinere ab equite ignoto ultrò inuitante in
equi tergum acceptus, eo ipso die in pagum suum Hesdinum
perductus fuit, teste Fulgoso.*

**Arcades duo iuuenes Megaram uenerant. Qui apud bo-
spitem paternum diuertit, in somnis socium uidet fau-
cium, opem contra cauponis perfidiam, cuius tectum sub-
ierat, implorantem. Excitatus ad tabernam properè cura-
rit, cadauer socij de plaustrò stercore contectum eripit,
cauponem ad capitale supplicij pertrahit. Cic. de Diuin.**

**Seruius Sulpitio in legatione mortuo statua equestris Ro-
mæ posita est.**

**Andreas Vesalius Bruxellensis, cui Anatomie restitutio-
nem debemus, Hierosolymitana peregrinatione suscepta,
in reditu obiit.**

**Hadrianus Imp. cum provinciis omnes adisset, morbu
ex diuturno labore contraxit, quo tandem perijt.**

**Hispani, qui cum Christophoro Colombo Peruiam prio-
mi intrarunt, uti noui orbis historiam certis argumentis,
ita noui quæq. morbi contiguum horrendis symptomatib.
Hispania primum, mox etiam bello Neapolitani Gallia
inuexere. Vicissim tamen, ne ingratitudinis uitio ab illis
notari possent, uariolarum morbum, qui ob cal. soliq. di-
uersitatem propè exualis existit, eisdem lege quadam uicio-
nis communicare.**

Fortunas. Vide signum bb.

aa. Sic

Diogenes Sinope ob adulterium monetæ pulsus, dum Athenis exulat, Anisthenis Cynici consuetudine philosophus clarius euasit, & tunc deo mum oraculi uocem ueram fuisse re ipsa cognouit, Si uellet inclarescere, monetam esse adulterandam, perhibentis.

Thamus Aegyptius gubernator in mari Ionio prope Echinadæ uocis incertæ monita secutus, Pana magnum obijssit proclamauit, Securus est plantæ & eiulatus in acre genitorum confusus & horrendus, Plut. de Defectu oraculorum.

Cognitio.

Aripertus Longobardorum rex exul e Gallia in Britanniam traiciens, uocem incerto auctore audiuit, Grimoaldum Beneuentanum ducem, à quo pulsus erat, humanis excessisse. Rediit ergo prope, & sine labore regnum recepit, anno sal. 670. Regino.

Petrus Ambianensis Eremita Hierosolymis Christianorum miseriis uidens audiensq; uoce quincellæ diuinitus missa animatus, auctor fuit Christianis, & præsertim popularibus suis, belli sacri suscipiendi.

aa.
Sic peregrinā
ti acci
dere po
test ad
uenitū
quādā

Epimenides Phælius à Solone Athenas accersitus, Munyebiam arcem inspiciens, Si ferent Athenienses, inquit, quanta hic locus olim mali sit urbi daturus, & dentibus & unguitibus suis eum demolirentur.

Paulinus Nolanus episcopus, cum pro redimēdo filio uidæ unico semetipsum seruituti Vandalorum Carthagine maneo passet, Genserici regis obitu eiusdē genero, cui seruiebat, prædixit. Barbari, quantumuis Ariani, concubæ diuinis causa eum cum omnib; iis, quos direpta Cāpania secum abduxerāt, comitata insuper egregiè instructum, dimisere incolumem.

Qui peregrinando & fortunæ & temperantiæ & liberalitatis & clementiæ, uel contrariorum uitiorum, fortunæ occasiones amplectuntur.

Theus in Cretam uectus, Minotaurum, à quo deuorandus erat, conficit.

Actio
qualis
cūq;
tum

Augustus Imp. adolescentem Sabinum facie sibi simillimum clam uocatum, Nunquāne mater eius Roma fuisset, interrogauit. At ille, Nūquā profecto, sed pater meus persæpe dubie pudicitie notam à sua in Augusti matrem acutè transferens. Idem Bonifacio IX. Pp. Bauarus quidā fertur respondisse.

Iouianus Pontanus, Narniam ueniēs, cum tibicines priuatos honoris ergo acceperat uideret, numo Carolino silentiū ab illis mercatus est. Cām rogatus à caupone Ne si secūdū facultates præsentis liberalis sim, sordidi nomen subire cogar.

Mechanica. Qui mechanici habitus exempla, occasione inter peregrinandum oblata, edunt.

bb. Fortuita

bb.
Fortuita
similiter pe-
regrinan-
tibus acci-
dunt tum

Bona.
ulputa

Diuitiæ.
sic

Dignitates. Rolandus de Placiola I. C. Patavinus, patriæ nomi-
ne legatus ad Pp. missus, optione sibi ab eodem honoraria data alio
cuius sacerdotij pro familia sua impetrandi, simplicem clericatum
petijt. Demirante id pontifice, Quoniam frater meus, inquit, cuius
nomine, licet ab eo rogatus, munus istud accipio, non est pluri.

Amicitia.
puta

Alcmaeon Atheniensis ad Cræsum regem abiens, ho-
spitalitatis ergo, qua regios legatos Delphis proso-
cuius erat, quantum auri una uice è thesauris regis
efferre potuit, dono accepit.

Cato minor multò maiore animo à Driotaro Gula-
tarum rege amplius. munera patrocinij nomine oo-
blata, non modò in præsens repudiavit, uerùm etiam
Pessinuntem absenti missa, ne inter comites quidem
distribuenda permisit, ne quam nundinationi fene-
stram, quantum in se esset, aperiret.

Coniugia. Moses apud Madianitis exulans Ica-
ibro pontificis F. Sephoram uxorem ducit.

Societates. Ioannes princeps Megalopurgenfis
per xx. ann. Lutetiæ literarum causa basit: como-
mitiones habuit duos regulos, Massiliensem &
Cyprium: ipsos sorores in uxores dedit: ipse comitis
Hennebergensis, & quidem condiscipuli sui, foro-
rem duxit. Nuncietus.

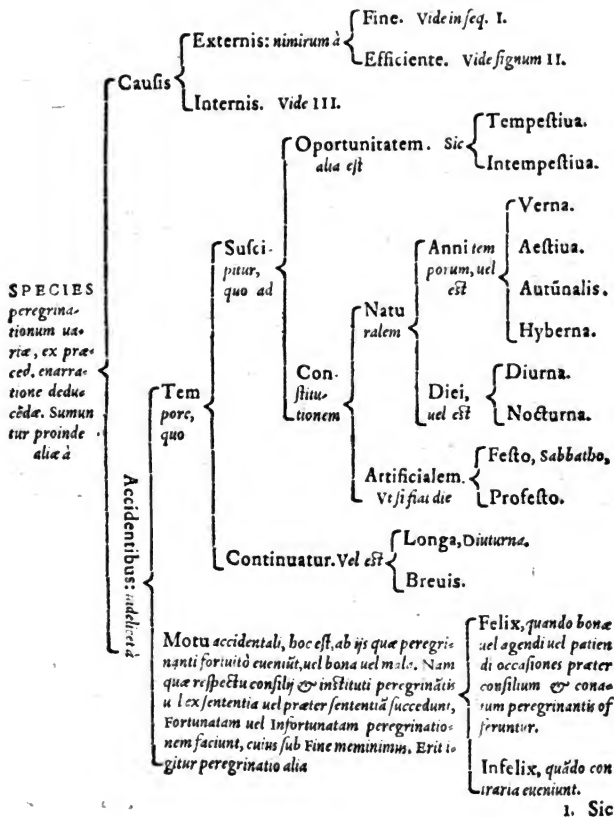
Mala. Nimi-
rum

Inopia. Anaxagoras Clazomenius philosophus, domũ è lon-
ginqua reuersus peregrinatione, et agros incultos squalidosq;
iacere anima ductus, Perieram ego, inquit, nisi hi perijissent.

Ignominia. Viputa Stupra, Verbera, Pulsationes, Con-
spuitiones.

Inimicitia. Oconus consobrinus Herculis Spartam ueniens,
& uisende urbis causa obambulans, cum canem Hippo-
coonit adium custodem sese inuadentem lapide percussis-
set, ab Hippocoontis filijs interfectus est. Hercules uulnere
accepto cedere coactus, non multò post cum copijs reuersus,
Oconi eadem ulus est. Pausanias.

METH. APODEMICÆ
De SPECIEBUS Peregrinationis.
CAP. VI.

Formaliter. Vide signum aa.

Simplex & unicus Peregrinatio simplex dicitur, si suscepta sit propter unum aliquem finem etiam considerata uel

Materialiter, respectu rerum quibus inest: quæ res alio respectu ad Materiam quoque Peregrinationis referri possunt. Peregrinatio Præmatrica dicatur in genere. Vide signum bb.

Priori, à Conatus licet. Finis alium est

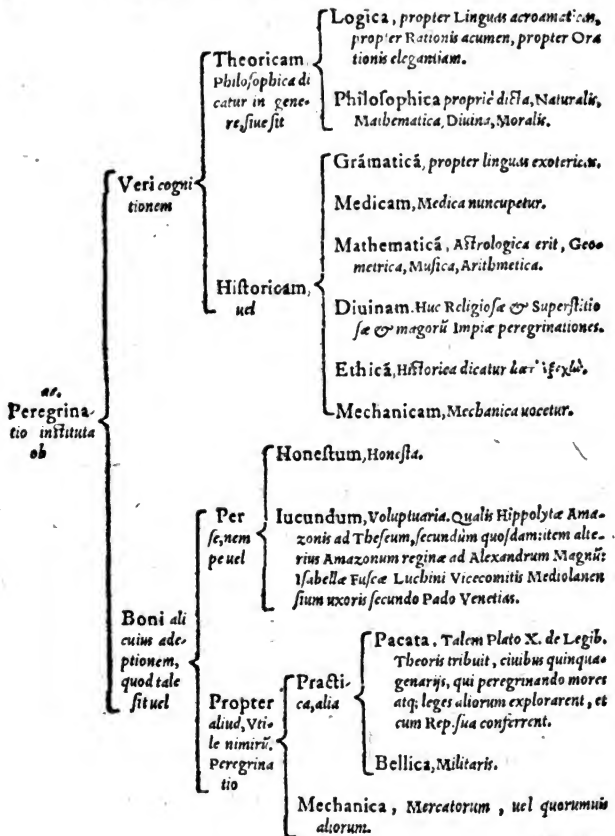
Multiplex Peregrinatio Multiplex, hoc est, propter varios fines instituta dici poterit. Sic Anacharsis & sapientia & religionis & morum causa è media Scythia Athenas uenit. Sic Lycurgus & suorum inuidia declinanda, & legum cognoscendarum, & Homeri poematum, quæ apud Cleophyli posteros in Creta asseruabantur, consequendorum, & sapientia ab Aegyptiis sacra doubtis discenda causa peregrinatus memoratur.

I.
Sic igitur Peregrinatio considerari potest tum à

Posteriori, nimirum à Successu. Aut enim finem suum

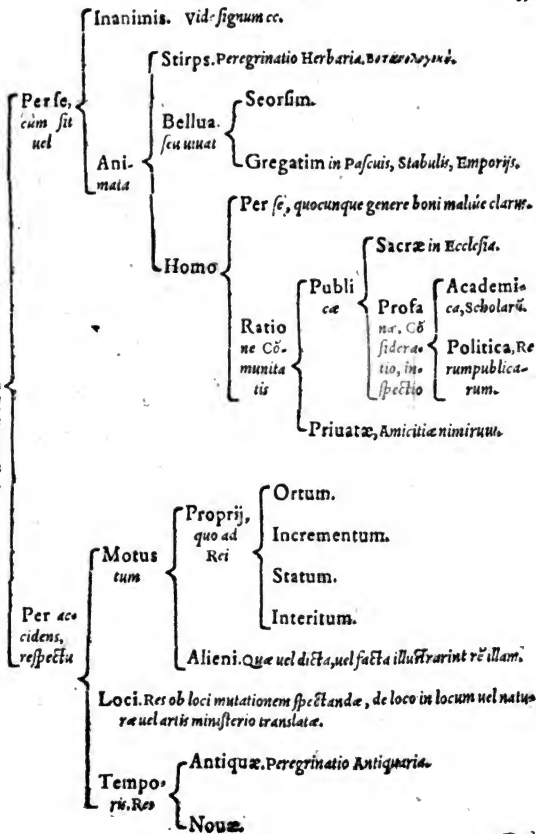
Consequitur, & eatenus Fortunata est, & laude digna. Qualis fuit Deucalionis olim & Cephali ad Leucadiam insulam, qui salui de petra in subiectum mare facto ab amoris aestu liberati sunt. Talis quoque Hispani illius, qui cum morbi gallici remedium ex natiuo suo loco petendum crederet, in America & morbi solutionem reperit, & eiusdem depellendi rationem primus nostro orbi per usum guaiaci communestravit, dignus profecto cuius nomen literarum monumentis consecratur.

Non consequitur. Infortunata, Irrita, Laudis experta. ἀτυχὲς ἡ ἀργὸν πλοῖον, λυγρὴ ἡ ἐνδοα, inquit apud Homerum Agamemnon. Sappho & Calyce uirili salu de Leucade præcipites interire. De Friderico Cilie comite, luxu & luxuria mancipio nobilibus. Aeneas Syluius scribit, religionis causa ad Apostolorum limina profectum, nihilo meliorem reuersum, à suis iccirco reprehensum, respondisse: Eueni sicut meus Roma reuersus ad sutrinam redit.

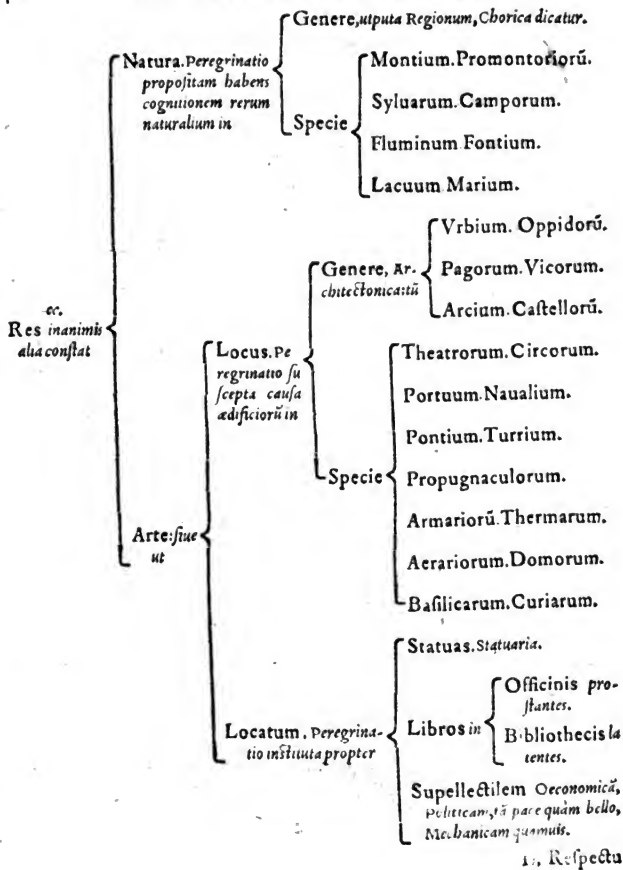

bb. Res

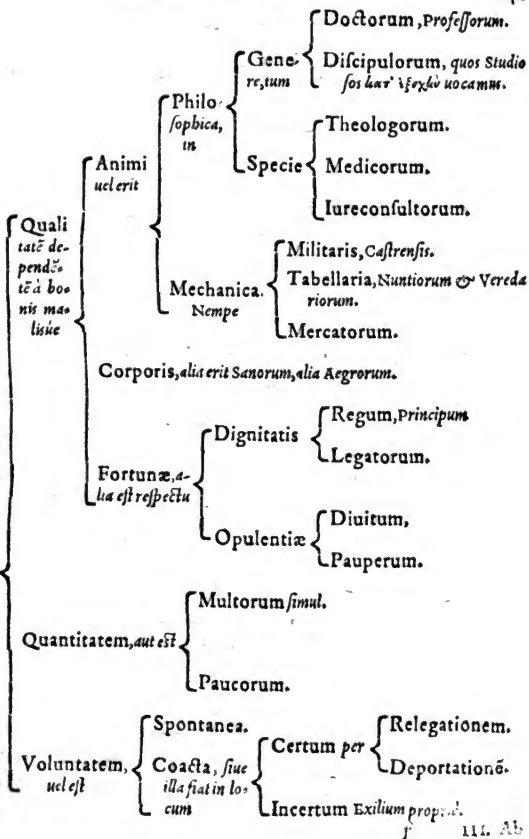
bb.
Res quæ
luscunque
quam per
regrinatio
uel intelli
gentia &
Cognitio
ne per Vi
sum et Au
ditum, uel
Iure domi
ni et Pos
sessione su
am facere
studet, cõ
siderari
potest uel

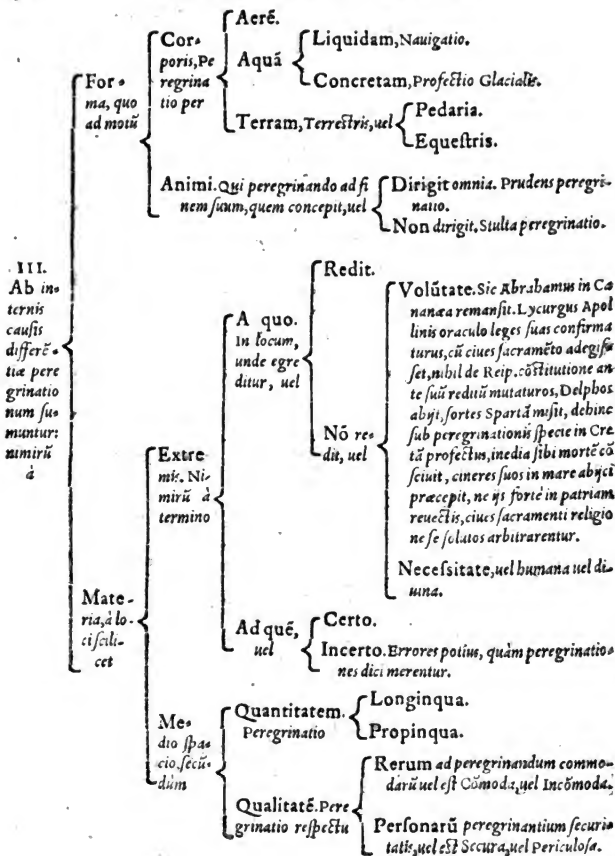

cc. Res

II.
Respectu
Efficacis Pe-
regrinationis
quocūq; no-
mine susce-
pta quo ad
eorum qui
peregrinā-
tur

M E T H O D I

A P O D E M I C A E

L I B. I I.

DE PRAECEPTIS PERE-
grinationum tum uniuersim,
tum singillatim.

IN Theoria Causarū & Accidentiū Peregrinationis, Specierum quinetiā ex prædictis fontibus desumptarum, superiore libro uersati sumus. Nūc ad Praxin accedamus, cuius methodus Practica est, & Actioni commodat: uti superior illa Theorica erat, & Cognitioni inferuiebat. Communia aut præcepta, omnibus aut certè plerisq; specierum differentiis ex æquo conuenientia, singularibus specierum præceptis, ex methodicæ doctrinæ præscripto, erūt præmittenda. Etsi uerò perdifficile est in tanta studiorum morumq; diuersitate certi quippiam, quod legis instar esse queat, in medium proferre, nullis præsertim, aut certè exilibus admodum superiorum scriptorum auxilijs suffultos: adeoq; Lycurgi & Solonis, quiq; illos ætate & dignitate antecessit, Minois exemplo, auctoritate sacra Præceptis apodemice auctoritatem conciliare operapreciū foret: tamen ne in ijs quæ difficilia sunt uel superandis, uel saltem adæquandis, animum uideamur despondisse, quæ in rem præsentem conferent, pro nostri ingenij modulo, in medium depromemus. In multis forsitan obscuri, quandoquidem leges ipsa commendat breuitas: in multis manci. Sed quibus & otium erit, & experientia singularium Peregrinationum aderit, ijs, si uel obseruationes suas nobis communicare, uel nostras corrigere, aut saltem augere & amplificare uoluerint, utroq; sanè modo multum nos debere libenter fatebimur.

De Præceptis COMMVNIB. Peregrinationum.

C A P. I.

Itionem. Vide signum I.

Commorationem. Eadem ferè cum superioribus. Vnum tamen uel hic inprimis obseruandum, ut tuorum rationem habeas, & quos pro te sollicitos esse non sis, nulla occasione neglecta tuis subinde literis exilares. Ab omni humanitate alieni, qui ut maiorem peregrinitatis auctoritatem comparent, ubi nam terrarum uagentur, nec ipsi parentibus indicare, nec ab alijs indicari uolunt, digni qui uel nullos, uel aliquando similes nanciscantur liberos. Theseus immemor mandati de uelo, si uictor rediret, mutando, Ægeum patrem de filij salute desperantem ad præcipitum adegit: dignus proinde, qui optimo filio Hippolyto, falsis nouerca calumnys circumuento fuerit priuatus.

PRAE
CEPTA
peregrinationum
communi-
um, &
uel omni-
bus, uel
salicè ple-
risq; spe-
ciebus
commo-
dantia,
alia qui-
dem re-
spiciunt
ipsam

Reditionem.

Domum reuer-
sus ad tuos, quã-
to cyus potes pe-
regrinitati om-
nem exuito, ne
nouitatis stu-
dio, ut peregrina-
na disceres, uer-
nacula dedisce-
res, uideare pe-
regrinatus. Er-
go

Amicitias priores repete, uisitando, salutando: ut fidei tuae erga abientes præsentis obseruantia fidem facias.

Mores patrios retine. Anacharsis Scythæ domi sacra Græcæ more faciens, à fratre rege interemptus est.

Linguam uernaculam, quantum licet, imitare.

Vestitu te non magis quæres, quàm *philosophia* esse ostendito: ne qui peregrinos habitu peregrino foris offendere noluisse, populares uestitu insolente uel ad irridendum, uel ad calumniandum incites. Alexander Magnus Persarum opibus euersis, patrio habitu repudiato, Barbarico uti cepit. Hoc illi propter potentiam licuit, cum maxima tamen Macedonum indignatione. Gratianus Augustus quod Alanorum non satis illito tantum, sed uestitu quoq; & armis uteretur, desertus à suis, à Maximo tyranno captus fuit.

Numos etiã peregrinos, ex Platonis consilio, V. de Legibus, in patrios commutato, ne quorum monetam seruas, eorundem quoq; mores seruasse uidearis.

Erroribus & obseruationibus tuis nec ubicunq; nec quibuscunq; narrato, ne ad accusandas crimines incurris. & cum planis certare uidearis. Narrationes profectò emblematicum instar non peroptuæ, sed suo loco atq; tempori accommodata esse debent: nisi eas continuata serie explicari maiorum auctoritas iubet.

I. Itionis

Finem. De hoc diu multumq; cogit, & prudentium quoq; amicorum consilio utatur, qui quis peregrinari in animum inducet. Plato XII. de Legibus nullum *θωροῦν* (sic autem appellat ciues suos morum causa peregrinantes) absque *νομισμῶν* scitu permissuq; peregrinari sinii. Deliberabit ergo diu de eo quod statuendum est semel, tum an suscipienda

Causas
ipsas, nisi
mirū ad

I.
Itionis
præcep-
ta alia
pertinēt
ad

Accidentia: ui-
delicet ad

Efficientem. Vide signum II.

Tempus. Vide signum III.

Motum quemuis alium accidentalem. Qui cum in nostra non sit potestate, à numine aspidius precib. impetrandum erit, ut honesta potius & felices, quam inhonesta & infelices tum agendi tum patiendi occasiones offerantur. Illud proinde semper in ore habeamus:

Χρὲς δὲ τὰ βέλτιστα καὶ εὐχαιμύων καὶ ἀνομιῶν
ἡμῖν διδόναι τὰ δεινὰ καὶ εὐχαιμύων ἀποφύγειν.

Non sit. Nam si ea quæ petit, domi suæ felicium quàm ex peregrinis locis haurire queat, cum Socrate Athenis philoſophari, & uiua suorum potius, quàm exterorum exemplis intueri malit, ne pede quidem extra patriam elato. καὶ τὰ χεῖρα καὶ τὰ διδάσκαλα, ἀλλ' οἱ ἐν τῷ αὐτοῦ αὐτοῦ διδάσκαλοι διδάσκει, inquit ille. Sic Felianus Præstissimus patrij moris obseruantiss. nuno quam extra Italiam peregrinatus est, mare ne norat quidem: & Pomp. Latinus Romæ semper habitat, ex ipsius urbis rudinibus antiquæ uirtutis quædam ueluti spiramina se se percipere, quæ uiuis exemplis è toto orbe petitis præstarent, maiore fortassis affectu quàm iudicio asserens.

Sit, Quomodo, Quando, Cum quib. Quid, Cur.

Primaria. Vide A.

Auditus, per Vocem sue Orationē, qua uel ipsūmet peregrinantem præditum esse oportet, ut & intelligere alios, & ab alijs intelligi possit: uel saltē eos ductores comitiūque habere, quorum arte utatur. Profectus sanē uocabula rerum maxime necessariarum (quod ex Petri Rami sententia Galli Paragoinum dicunt, panis & uini appellatione reliqua omnia comprehendentes.) formulis item salutandi, sitiaciōstar, memoriter tenere, ne omnino peregrinus appareat, & ob idipsum uel contemptui, uel iniuriæ masculis fiat obnoxius.

Notas, per litteras Scribēdo.

Ergo atramentum, calamos, chartam secum ferat. Atq; adeo Ephemerides cōpendiosissima forma conficiat, in quibus singulorum dierū stationes, theamata, acroamata breuiter annotet, summā uel quando uoluptatem ex recognitione hac percepturus. Horatius in Sermonibus iter Brundisium suum eleganter describit, & specimen quoddam itinerarij nobis eo loci proponit.

Formas, pingendo. Sic pictura non parum cōmoda in delineandis ædificijs, terris, plantis, animalib; locorū situbus.

Secundaria, I N T E R P R E T A T I O ipsa, quæ quidem fit per obiecta

Anima, sum

Animi partem

Principem, cū scilicet, qui perēgrinatur, quatenus in eo tāquam homine ad hunc motū rectē suscipiendum, dextrē obeundum, feliciterq; perficiendū, bona requiruntur tum animi, tū corporis. Proinde Socrates cūtidā conquerenti, Nihil sibi profuisse peregrinationes: Te cū ergo peregrinabar, inquit argutē innuens, corpore ita peregrinandū esse, ut mēte tibi semper adsis in ijs, quæ par est, obseruandis. Requiritur ergo in peregrinante bona

II. Efficentem consideramus uiam

III. Vide in seq. B.

Corporis. Vide signum C.**Instrumentalem.** Vide signum D.

A. In

Velit. Sit proinde diligens, curiosus, industrius. *quisque* cōto, qui *πολύτιμος* esse desiderat.

Sciat & intelligat. Sit igitur intelligens, ut iam inter bonum & malum distinguere norit. Nam cum uel à philosophia moralis auditione pueros arceat Aristoteles, quod ad actionem adhuc sint inepti: quantopere ridiculi erunt illi, qui liberos in pueritia peregrinatum mittunt? Neque enim ante annos prudentia, uix cum annis uenit. Sic in *Odyssæa* Telemachus iuuenis, materna educatione usus, sine fructu peregrinatur.

Per se, ut peregrinando ratione uti

A.
In peregrinante quo ad animū Pri-
mario requiritur
Rationis
usus, siue
natura in-
situs, siue
arte dire-
ctus, tum

Possit. Ea ergo ad-
minicula externa sibi
comparet, quæ opor-
tuna erunt: nimirum
ad cognitionem

Locorum, uel Locatorum, *Uinæ-
ria*, item *Tabellæ chorographicæ*,
Quibus destituti Græci in prima
expeditione Troiana cum id unum
scirent, illum in Asia esse, turpissimè
impegerunt, Mysorum agrum, ac si
Troianus esset, depopulantes: ut
Pausanias in Atticis. Rectius Alcibiades ad Siciliensem expeditionem
chorographicis tabellis Athenien-
sem populum, teste Plutarcho, in-
flammauit.

Horarum, *Gnomonem* belicū uel
machinarium: nisi Scioterici ma-
nualis cognitionem habeat.

Respectu aliorum, à quibus
discere potest atque debet. Er-
go magistris

Mutos diligenter legat. *αὐτὰρ* *ῥήτορες* hac est.

Vocales &

Modestè consulat, neque uel
à pueris discere erubescat.
*φιλομαθέας, ἢ αὐτῶν φιλομα-
θῶν, ἢ αὐτῶν πολυμαθῶν*, teste So-
crate.

Diligenter & attentè au-
diat. *ἀκρόασις*.

Rerum obiecta-
rum tum

Malarum. Sit Fortis, Tolerans: non temerarius, non timidus.
Iucundarum. Quo ad alimenta & uenerea Temperans esto,
non uinosus, non lasciuus: luxus & luxuria expers.

B. non respectu

Verita-
ti, quo ad
res ipsas,
in dictis
atque fa-
ctis, tum

Homi-
nū, qui-
bus cum
uersa-
tur, stu-
deat

Personarum, tum

Suis. De se suisque quā parcissime & apud paucissimos loquatur. Apud Homerū Vlysses non nisi ab Alcinoō inuitatus errores suos narrat. Eundem Æneas apud Maronem imitatur. Consilia sua celet, præterquam eos, quos scire æquum est. Nec opes, nec eruditionē suam iactitet. Stupidissimi illi, qui uel uestitu uel comitatu priuatis opes ostentando, nefariorum hominum iniuriā se uelut escam obijciunt. Sigfridus Moguntinus, Guniberus Baabenbergensis, Otho Ratiponensis, Gulielmus Traiectensis episcopi anno 1064. precum causa Hierosolymos profecti, dum magnificentia quā pietatis maiore curā habent, ab Arabibus ad Romulū male multati fuerunt.

Cognoscendis. Cauēda curiositas, præsertim cum temeritate coniuncta. Acarnanes duo inuenies cum Bleusinia sacra profani spectassent, uiolatæ religionis nomine caesi sunt. Eorum populus Philippo Macedonia rege in societatem pertractato bellum Atheniensibus intulere. Hæc Macedonici belli à P. Æmilio idem, capto rege Persæ, cõfecti seminaria fuere, teste Liuiο. Dec. 4. lib. 1. D. Paulus taciturnus tēpla Atheniensium perlustrabat, non status furiosè deijcēdo, sed aræ ignoto Deo extructæ occasiōe Christi placidè docēdo.

Iudicandis. In aliena domo mutum & surdum esse oportet, inquit ille: multo magis in regione aliena. Obseruet, non reprehēdat uel mores, uel (quod cū periculo etiam summo coniunctū est) religionē. Nam qui hic fraternitatis legem in religione quibusuis cōmunicanda urgent, uidentur illi sanè pio hoc facere zelo, sed nulla uocationis cuiusque ratione habita. Salubre est Hesiodianum illud: μήτ' ἰσοίειν τὰ αἰθέριον οὐρανὸν καὶ μέτρον ἀνδρῶν, θύειν μὲν μέτρον ἀνδρῶν.

Alienis, uel

Iucunditati, quo ad Person. Vide †

Dei. Vide ††

† Iucun-

Intra contubernium, erga hospitem suum, erga liberos eiusdem, erga seruos, erga contubernales.

Officio-
sus & bu-
manus es-
to morib.
alloquio,
erga quos
honestè
debet atq;
poteſt, tum

Alienos.
Quod quo-
dem fiet
partim

Extra contubernium, erga

Humanitate, Affabilitate, φιλο-
προσποία & ἀνπροσποία.

Accommodatione morū, lin-
guæ, uestitus, uictus, cultus. Ea
propter Homerus Vlyſsem suum
ἑλὸς ποσει uocat. Quid enim
stultius, quàm, quod multi solent,
morum insolentia, licet paterna,
eos quibus cum foris uiuas, uel ad
irridendum, uel ad infestandum
accendere?

Populares, cōsilij uel auxilij indigos. Nam qui
in patria cuius tantum erat, foris etiam fratris lo-
co completendus erit. Quandoquidem ciuiliſ
societatis, quæ tibi cum illo intercedit fides, in re-
gione peregrina, propter aliorum ciuium abſen-
tiam, & hominum ignotorum præſentiam, ipſa
ſuis honeſtatis ductu tuam opem implorare ui-
detur, non priuato tantum, sed & Reip. ueſtræ
nomine, cuius uos ſpeciem quandam reſertis.

Modestiam liberalem præſeferat, pudorem ruſticum abijciat. A-
nacharſidis in petendo Solonis hoſpitiū cōſtantiā, uirum ſapientiſſ.
homini peregrino & quidem Scythæ conciliauit.

Ludicra. Parcus in ridendis alijs. Scommata aliorum ipſe æquo ferat animo.
Ludo honeſto frugaliter utatur, cum non otij, sed negotij cauſa peregrina-
tionem ſuſceperit, & eo quidem cum notiſſ: cum ignotiſſ: minime, ne, ut ſæpè
fit, per ludum uel ingenium uel pecuniam improbiſſ: ſpeculatoribus prodere
cogatur.

Ciues. Nimirum ut &

Inimici reconcilientur, ne abſentibus uel uelint uel
poſſint nocere. P. Craſſus ad bellum profeſſurus Par-
thicum, Ciceroni tanto ſtudio reconciliatus eſt, ut eo ipſo
die cum illo cœnare uoluerit.

Amicis

Vale dicatur.

Salutes crebrò uel per literas, uel per
nuntios mittantur, ne ἀποπροποία mu-
tuæ beneuolentiæ remiſſionem inuebat.

Peregrinas, in conſuetudine tum

Seria. Ergo

†
Iucun-
ditas cō-
uerſa-
tionis
requiri-
tur erga Per-
ſonās

††
Deus actio-
num omnium
humanarum
moderator, ut
domi, sic mul-
to magis foris
colendus erit,
tum

Interna animi pietate,
ut quātum patrio & sin-
cero cultui propter incō-
moditatem peregrinatio-
nis decedit, tantū interna
pietati accedat: partim

Deum ob
bona

Præsentia laudando & exto-
lendo.

Futura, ob felicem successum re-
ditumq; ingiter precando.

Præterita celebrando. Quod sa-
crificium laudis est.

Nos ipsos humiliando, peccata confitendo, &
ueniam à Deo rogando.

Omnes mortales pia mansue-
tudine.

Pauperes benignitate chri-
stiana, ut riui ex peregrina-
tionis etiam nostræ fontibus in
pauperes, ubi uis terrarum Dei
misericordiam expectantes, de-
riuentur.

Sacros homines digna reueren-
tia, ob id unū uel maxime quod
Deo sint dicati.

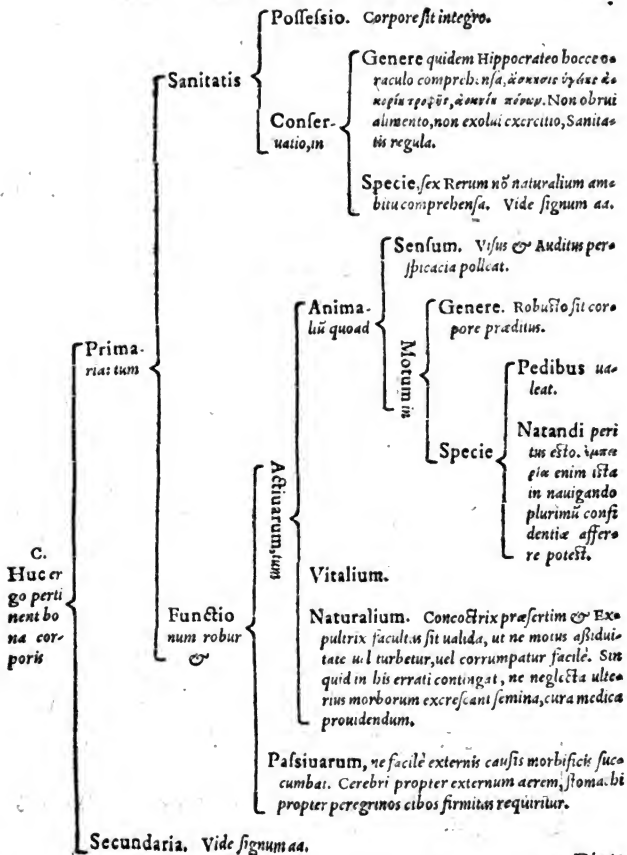
Homines, erga

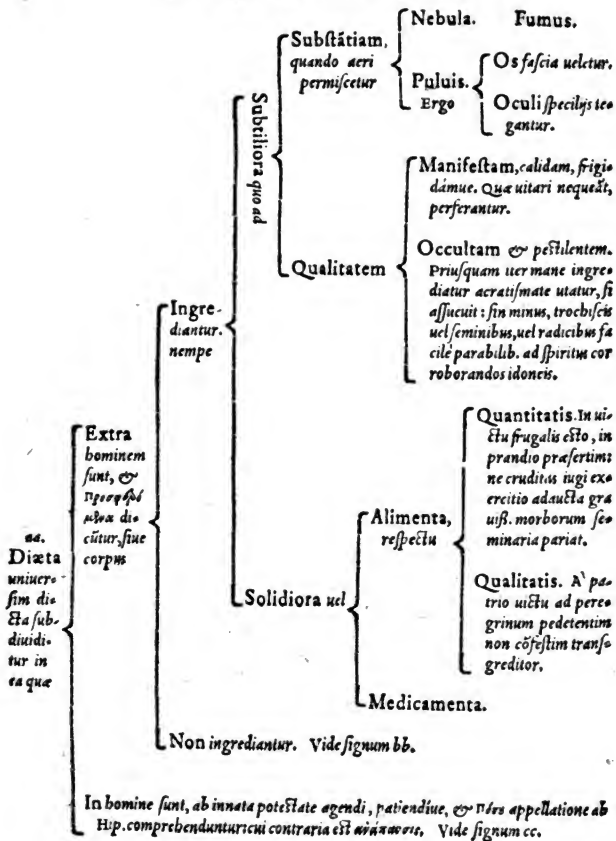
Externo operum
cultu, quo ad

Loca sacra, quorum conspectus uel ad apertam nu-
minis adorationem, si per pietatem & mores eius lo-
ci licet, uel saltem ad tacitam uenerationem inuitare
debet.

Dies festos, sanctificatione ea quam loci in quo pe-
regrinamur consuetudo admittit. Antiochus Ma-
gnus Syria rex Hierosolymam obsidens, per festos
Tabernaculorum dies, non modò septem dierum in-
duci. uel obsidis dedit, uerum etiam taurum auratis cor-
nibus cum aureis uasis & copioso ibure ad urbis por-
tas suo nomine deo offerendum misit. iosephus.

bb. Sunt

Vitet, si potest, hyeme matutinum & vespertinum
frigus, æstate meridianum æstum, & nocturnum
quorū frigus.

Aer. Aeris igitur
intemperiem

Capitis, Galero lea
ui, alto, atq; lato, quæ
Peta sum proprie di
cunt. Extrema mola
litici sunt umbraculo
la nuper admodum
in Italia ab equitanti
bus usurpari cepta.

Calidam
tum

Reliqui corporis,
cū uehemēter in
caluerit, ne statim se
se aeri frigido expo
nat, sed uel uestimen
tis tectus quiescat,
uel continuato mo
tu, sed sensim decre
scēte, ad alterū extre
mū, refrigerationis
scilicet, perueniat.

Perferat

Frigidam, munitis probè membris
principibus, capite scilicet, thorace
ut & uētre, cum aliās, tum præse
tim fascia oblonga (quæ cōcussioni
etiā cōducit) pedibus ut & manib.

Circum
stant: ut est

bb.

Sunt quæ
corpus non
ingrediuntur,
licet ui
res illorum
corpori cō
municentur,
nū corpus

Vestimenta. De quibus sub Instrumentis paulo post.

Locant
Loca ipsa
& Diuer
soria in

Genere { Secura
Fida.
Munda.

Specie: { Cubicula.
Lecti mundi. Hic emunctæ naris homine in lodici
bus d'gnoscentis opm est.
Stabula.

cc.
 rors appell-
 latione com-
 prebendis
 mus in

Genere,
 Somnum et
 Vigiliam.
 Ergo

Specie,
 quo ad

A Somno diurno, in herba præsertim aut feno recenti, corpore astuante, abstineat.

Per summum frigus somnum ceu mortis fratrem & proxenitam suspectum habeat.

Somnus nocturnus tantus esto, quantum concoctricis necessitas exigit.

Linteamina, cervicalia munda sesto, atq. ut haberi possint nuli sunt prius parulo. Si non possunt, sudario cervicale igitur, nocturnam epibolen in eos usus paratam induitor.

Animū,
 ipsos Affe-
 ctus, Pro-
 inde

Hilaritate narrationum, cantionumq. honestatū iueneris tadium subleuato.

Comitem iucundum uehiculi loco adhibeto.

A scurrilitate in dictis atq. factis abstineti, ob quam sæpe multi seq. suosq. in extrema adduxere pericula.

Corpus,
 Motum et
 Quietem,
 quatenus
 obnoxium
 est actioni-
 bus

Animalibus. Vide dd.
 Vitalibus.

Cōco-
 trici ali-
 mētorū.
 Ergo

Flatus famuli saccharo cōdii semine, uel ginguibere coctos, uel quo alio simili dissipato.

Stomachum uel pāne uel charitæ aliquot solijs scuti loco obiectis, quæ tū apertis, tū uerecundis alijs usib. inferuire queant, communito.

Natu-
 ralibus:
 tum

Expul-
 trici ex-
 cremen-
 torum:

Aluū quotidie fluidū habeto, præsertim cum motus ipse exicare soleat.

Sudorē frigori cōferim ne exponitur, sudarijs absterguo, indusys permuto.

dd. Actionis

dd.
Actionibus
animalibus ob
noxium est cor
pus tum

Sensitiuis.

Motiuus. Er
go quo ad

Motum, ipsius

Principium sit remissius. Diurnū
iter sensim crescat. Primis diebus
minimè properandum.

Mediū. sit maxime æquabile: sic eo
nim minor defatigatio sequetur.

Finem, uti creuit, ita decreseat. Vlti
mis diebus minimè properandū
ut motu sensim decrescēte homo
ad pristinum statum secundum na
turam restituatur.

Ipsemet.

Vege
tior, iū

Iumenta,
quibus ulti
tur.

Securior. Vt si quies
scendum sit causa ten
pestatis, insidiarum.

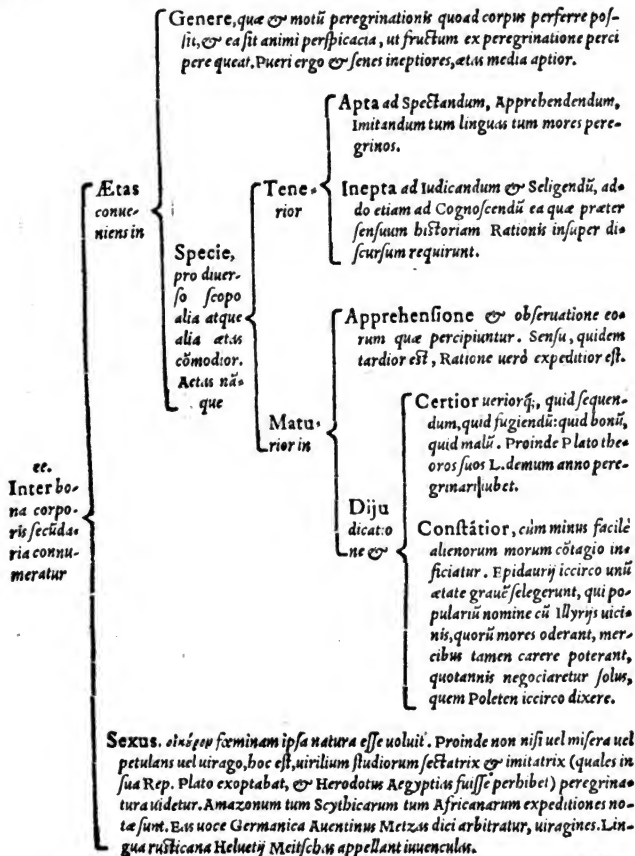
Doctior. Sic in locis
certis immorandum,
ut quæ illic uel auditu
uel spectatu digna
sunt obseruentur. illi
comites uitandi, qui
corpore tantum, non
animo peregrinari sci
unt.

Quietem.
ea inter pere
grinandum

Cum ratio
ne amplectē
da, siquidem
ad id cōferat,
ut ad motum
redeat uel

Absq; ratione fugienda.

er, Inter

D. Instru.

Comparando, Quanta, Qualis, aurea, argentea, &c.

Exiat libellus gallicè scriptus, qua quis ratione per omnes christiani orbis prouincias, monetæ oportuna singulis in locis permutatione, maximo cū lucro peregrinari queat: sed quæ mercatori & trapezita quam peregrinanti magis conueniat, & propter pecuniæ æstimatiōnē subinde uariante sit admodū incerta. Plato V. de Legib. suæ Reip. ciues priuata de causa peregrinantes pecuniā peregrinamē fisco accipere: domum reuersos, si quid ab ea foret reliqui, id bona fide fisco restituere, patriam monetam recipere iubet. Sub annum Christi 1458. Lucernensis quidam Constantiæ, ubi balistariorum certamen indictum fuerat à Rep. cauponi satisfacturus, uisum numum Bernensium protulit. Caupo humanis non uaccinis asibus in ea urbe locum esse dicere, & multa amarulenter in Heluetios, quorum tunc nomen propter recens excissum Austriacorum iugum in magna erat uirtutis exstimatione, cauillari. Lucernenses armis hanc iniuriam uindicaturi, Henrici episcopi Constantiensis intercessione placati fuere.

Custodiendo. Vbi asseruanda, quibus committenda, quomodo occultanda.

Xp̄u. Quam frugaliter, quam cautè expendendo.

Non adest, is cum paupertate pugnandum est: sed tamē quo grauiori premuntur onere, eo maiore merebantur laudem, si felici successu peregrinationem absoluerint. Quando proprijs non possunt, alienis uiuant sumptibus, ea subeundo ministeria, quæ suæ peregrinationis fini non sint contraria. Sic qui studia persequuntur, famulari doctis, anagnosten agere, paedagogias suscipere, typographica etiam munia subire ne uereantur. Hac olim memuisse iuuabit. Experto creditur.

D.
In-
strumē-
torum
nomi-
ne cō-
prehē-
ditur

Sum-
ptus.
Quis
bus Pe-
cunia

Res
ceteræ
ad pe-
regri-
nandū
ueluti-
les uel
plane
necessa-
riæ: in

Animatæ

Besta
cauſa

Itineris: ut Equi, Muli. Ab equisonibus, a gesonibus tractandi, regendi, moderandi; præcepta bauriantur.
Securitatē. Canes ad defensionem, non ad inuasionem prompti sunt. Sæpe alioqui canis ferocia & petulantia herum in præsens periculum deduxit.
Vigilantiæ. Sic gallis gallinaceis Germani uiuunt milites.

Homines. Vide signum a.

Inanimatæ. Vide signum c.

b

a, Homi-

a.
Homines
qui confe-
rant uel ad
peregrinā-
tis

Motū.
Tales
sunt itis
neris

Du-
ces, ut
iter

Promo-
ueāt. Qua-
les sunt

Aurigæ.

Equifones,

Muliones,

Veredarij,

Nautæ.

Tueantur & defendant.
Protectores, Deductores.

Comites. Vide signum b.

Monstrent, *ἡγεῖται*, tanquam oculi peregrinantis. Nō
quiuis assumendi: assumpti liberaliter & benigne
tractandi. Risaces equis exercitum Persarum in so-
litudinem deduxit. Imperius ductor Hannibalem in
saltum Casinatem coniecit. Telephus Græcorum ex-
ercitum ad Troiam duxit, Alium in Mysia quareno-
tium propter geographiæ imperitiā: etsi Hom. Cal-
chantem dicat *ὕψιστος ἀγαυὸς ἱσχυρὸς αἶσα* *ὡς δὲ δὴ*
μαρτυροῦντο.

Hi tanquam canes fa-
melici lucro inbriantes uel exiguo bolo
placari possunt, blen-
dis insuper uerbis in
officio retineri: alio-
qui sordidū per festu-
diosi sordes alienas
iniquissimo seruit ani-
mo.

Frequentibus, & securis, atq; etiam honestis,
quantum eim fieri potest, utitor: tum existimatio-
nis, tum etiam securitatis causa. Nam in lustris &
ganeis morum quidem semper, sæpe etiam opuna
iactura fit.

Quietem. Diuersorij

Desertis & suspectis, aut etiam inhonestis, si, ut
sæpe fortuito contingit, uti cogare, tanto circum-
spectior esto in dictis simul atq; factis: cubiculi si-
tum ianuæq; fidem exploratoris de pessulo, de obice
præsertim in eos usus comparato, sollicitus esto.
Cætera & prudentiæ cuiusq; pro re nata, & di-
uinae providentiæ permittenda.

b. Comites

Quantitatem siue Numerum, tot, uti neque multitu-
do molestum, neq; paucitas infestum reddat iter. Nō
secus atq; in conuiuijs. Aliæ regiones maiorem, aliæ
minorem peregrinantium numerum in diuersorij et
itineribus admittunt.

Iucundi, citra petulantiam.
Iucundus comes in itinere
pro uehiculo est.

Qualitatem. Suntu

Vtiles & oportuni, nec uel
festinatione, uel tarditate
sua, uel scopi studiorumq;
diuersitate molesti.

Alieni. Socij pe-
regrinationis
sunt quo ad

Delectum, Certi potius & Delecti, quàm incerti &
obiter coniuncti. Eorum certe, quos semel susceperis,
mores non tam oderis, quàm noueris, eosq; ueluti so-
cios completari.

Locum, Perpetui potius comites, quàm interpolati, aut
quotidie noui.

b.
Comites alij
sunt

Proprij, siue peregrinanti

Prælint. Præceptores sunt, qui possint, scio
ant, uelint instituere, & ut Homericus
Phoenix inquit, πατὴρ γὰρ ἐστὶν, ἀνὴρ δὲ
νῆπιος. Qua in re mirum quantum pecc-
etur, cum pleriq; comites potius quàm
præceptores suis adiungant liberis: multo
præceptorum loco seductores, uel auaritia
uel stultitia excæcati.

Subsint. Famuli sunt fidi, & obedientes,
& modesti.

b. 2

c. Quosd

c.
Quo
ad res
rū ina-
nima-
earum

Αὐτῶν, Ba tantum,
sine quib. esse ne-
quit, adhibean-
tur, superflua om-
nia reyciantur,
quæ & impedi-
menta sunt habē-
ti, & alienæ in-
terdū cupiditatis
illicita mēta. Ale-
xander Magnus
in Indiam motu-
rus flammā pri-
mus regis plau-
stris subdidit. Cu-
ius exemplū imi-
tati Macedones,
Persica præda
exonerati, ad bel-
lum expeditiores
sunt redditi.

Ergo

οὐρανῶν,
partim

Ali-
mento
rū con-
siderā-
da

Xpū
est:

Κτ' ἄλλαι. Sicubi diuertendi nulla est commoditas, ciba-
ria nec paratu sumptuosa, nec conseruatu operosa
pro ratione dierum atq; comitum assumito. Sic illi
qui per solitudines iter faciunt, qui importuosa ma-
ria uel flumina nauigant.

Cauponas à consuetō uiuendi ritu minimū
alienas subintrato.

Familiaris. & simplicis. ciborum prapa-
randorum modos domi discito, ut puta iuseu-
lorum, ouorum, piscium, carniū, fructuum:
ne dū ab imperito caupone malē paratos,
aut saltem infuetos urgente fame deuoras,
uentriculi præfens ingluuius futuri morbi
labe sit expiando. Homerus certē Achillem
in castris coquinariam exercentem intro-
ducere non est ueritus, in militari scilicet pe-
reginatione: & Antagoras Rhodius, qui
Thebaida scripsit, in castris congrum co-
quebat.

Vestes. Vide signum d.

Libri, codices ad peregrinandum idonei, Itineraria potissimū
cuiusq; regionis. Qua in re Galli præ cæteris diligentes, qui to-
tius sui, quantumcunq; illud est, regni, quauersum itinera
descripserunt.

Arma uarijs usibus accommoda. Qualis apud Homerum est
Vlyssens ensis, ad pugnandum, ad radices eruendas, ad scro-
bes fodiendas, ad ratem fabricandam idoneus. Tales erant
Delphici olim gladij dicti.

Recenseantur ex catalogo in hospitij & ingressu & egressu, sar-
tane sint tecta q; omnia.

Reficiantur necessaria.

Purgentur sordidata.

Custodienda committantur, quæ cara sunt, bonæ fidei hospitii.

Locentur in Bulgis, Vidulis, Thecis quinetiam, uarij generis instru-
menta pro uario peregrinantis institutio continentibus. Imitandi
hac in parte Chirurgi, multitudinem unguentorum compendiosis
pharmacothebis includentes: & Vectores uinarij, arma omnigena
secum citra impedimentum circumferentes. Sunt hac in re Germa-
ni ingeniosi admodum, ut non immeritō inter Tubalcaini posteros
connumerentur.

d. Vestes

d.
Vestēs in

Genere,

Quales.

Non delicatæ: cordati atq; masculi potius, quàm levis, dissoluti & muliebri animi indices.

Populari potius quàm peregrino habitu utendum, etiam dum iter facis, quantum quidem licet. Nam qui moribus aliorum sese conformare studet, multo magis uestitu ipsi similis esse debet: ne ipsa uestitus insolentia uel ob stultam in re leuicula constantiam sese deridendum propinet, uel improbis etiam ad insidiandum ansum prabeat.

Quantæ. Quot. Necessitate definiendus est numerus atq; copia, non opulentia uel cupiditate.

Petasis, Galerns, Sciadium.

Subuculæ & Sudaria munditiei & sanitati etiam in sudore excipiendo conferentia. Quod si multæ circumferri nequeant, inter mediam itineris quietem mundandas curato.

Diurnæ.

In hunc censum ueniunt

Penula.

Caligæ, Superfemoralia.

Ocreæ, Chirothecæ.

Calcei.

Specie sunt alie

Nocturnæ. Epibole lineæ, reliquis uestibus (ubi spectra erit lectorum munditiei) superinduenda.

III.

Oraculum extat
Christi Opt. Max.
optandum, ne extre-
morum malorum fu-
ga, quæ Iudæis in ur-
bis, cæteris mortali-
bus in orbis excidio
immincbunt, uel hyc
me uel sabbatho su-
scipiendâ sit. Tempus
numerus motus est.
Peregrinationem igi-
tur metitur, quate-
nus peregrinans mo-
uetur in tempore

Artificiali, à motu inferiore seu uolun-
tario & humano dependente, diebus
scilicet festis uel profestis. Peregrinari
eo die, qui Festus fuit ex religionis præ-
scripto

Naturali,
à motu supe-
riore siue
cælesti deo-
pendente.
Respectu is-
gitur tempo-
ris

Vniuer-
salis

Annui,
in regio-
nib.

Temperatis, Ver & Aus-
tumnus peregrinationi apo-
tissima tempora.

Calidis, Hyems com-
modior.

Aestas
quoad aerē.

Frigi-
dis, opo-
portunior
Hyems
quoad uiam
gelu solidas-
tam.

Intemperatis

Menstrui, Plenilunium & Nouilunium
interdum obseruanda, præsertim in mas-
culis.

Particularis, Diurni scilicet & Nocturni. Vide si-
gnum F.

Propriæ, impium est, nō
si magna urgeat neces-
sitas. Sanctæ proin medi-
tationes, colloquia atque
hymni iter ipsum condi-
ant, ut mentis saltem ex-
ercitijs, quando corporis
quiete non licet, sabbat-
hū colatur. Pudeat uerò
Christianos hac in parte
à Iudæis superari.

Alienæ minime tutū est,
& periculosum insuper,
si profanæ religionis
peregrinæ crimen inten-
detur.

F. Respectu

F.
Respectu tem-
poris particula-
ris, in

Genere quidem Mora fugienda.
Proinde Mature

Itineri sese accingat.

Diuersorium petat.

Antemeridianum

& Matutinum esse
te commodius. Vnde
Hesiodus, ὥς φαιε-
μύνα πολλὰς ἡμέρας
καλῶς, ὥς τοι ἔγ-
γισ (quinetiam ἰδίῳ)
τρίτῳ ἀπομύσει
ἀσπρ.

Qualitatis
Partiū. Tem-
pus

Diem, ratio
habenda

Pomeridianū Hy-
me oportunius & sa-
lubrius.

Quantitatis Horarū, eaq; horologio
uel solario uel mechanico examināda.

Specie ue-
ro quo ad

Intēperiem catarrhū ob-
noxy uident.

Qualita-
tem, hoc est

Insidias, ij qui periculorum
à bellis, latronib. atq; leu-
ribus imminētium rationem
habent, quantum licebit de-
clinabunt.

Noctē.
Huīusce

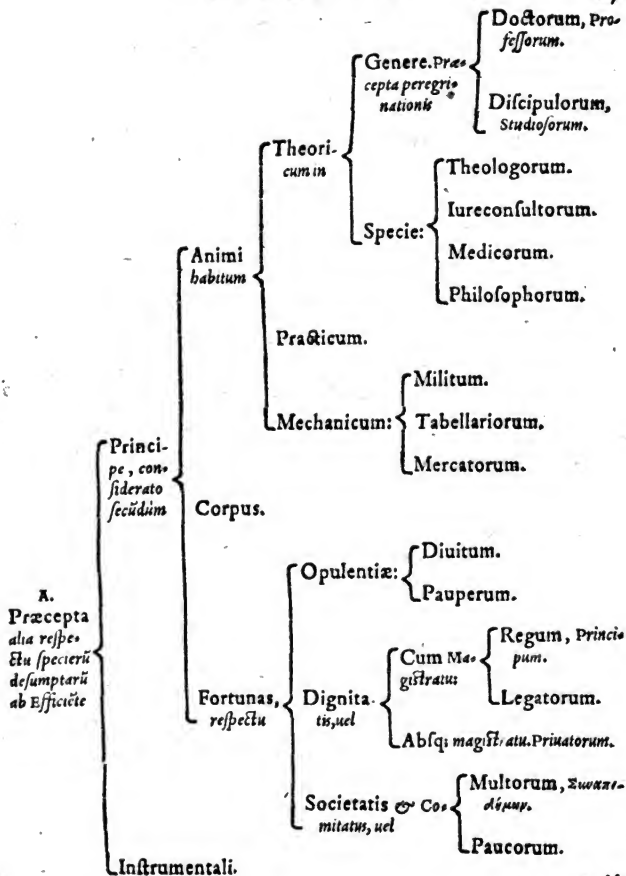
Quantitatem, an rebus gerendis satis esse
queat, explorent, qui nocturnū quid molimur,
exemplo Cleomētis Spartani, qui cū
non obseruaret circa Pleiadis ortum breui-
res esse noctes, occidente primū sole exer-
citum Sparta eduxit, & paulō ante solis or-
tum Megalopolim ueniens, non modō urbis
nobilib. per proditionem capiendā faculta-
tem amisit, sed & de summa rerum pericli-
tatus est.

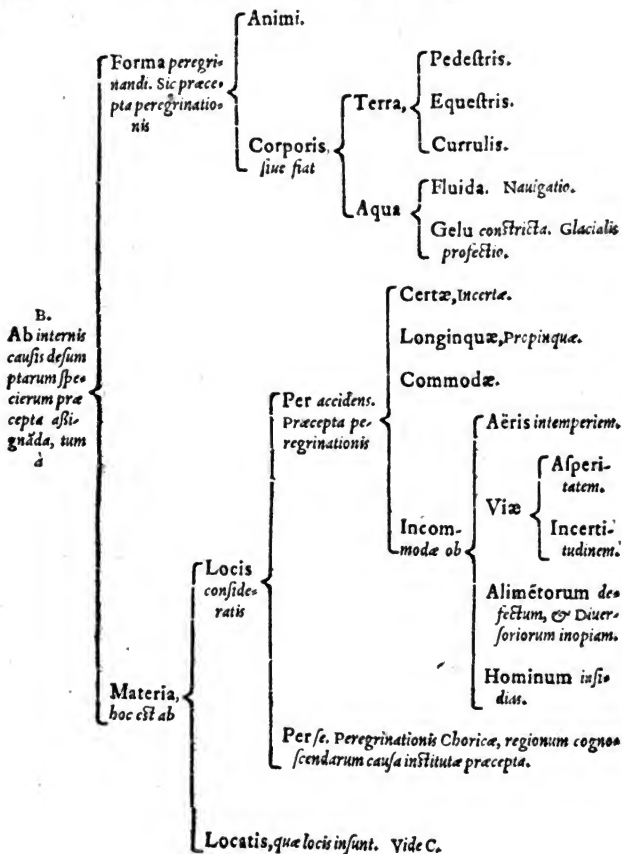
De

METH. APODEMICÆ
De Præceptis PARTICVLARIBVS Peregrinationum. CAP. II.

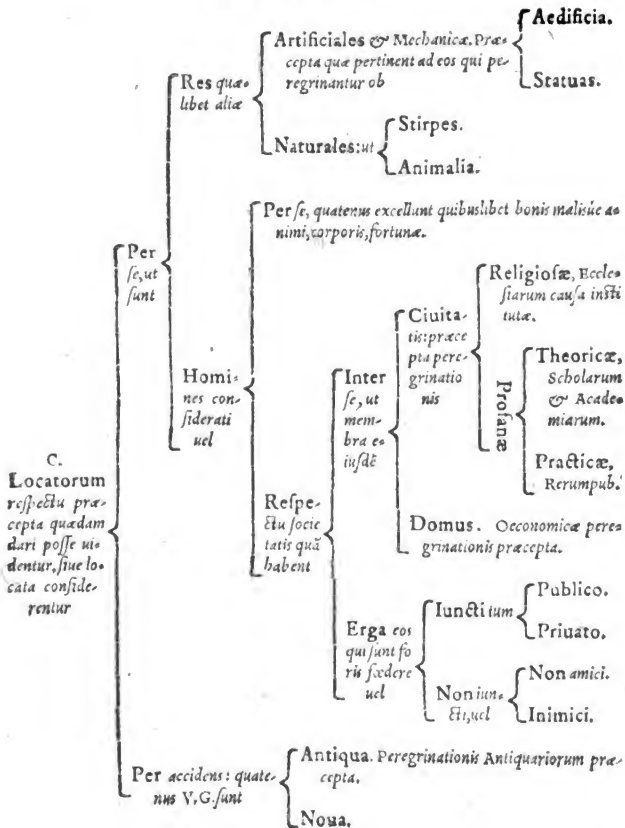
A. Præcepta

C. Loca

LINGVARVM exoticarum causa susceptæ Peregrin-
nationis præcepta. CAP. III.

**PEREGRIN-
NATIONIS**
Grammaticæ, ut
ita dicam, præ-
cepta, ex ipsis
Causis deduca-
mus. Ergo ratio
habenda causarū

Inter-
narum,
videlicet

Marcitæ: ut sciamus

Quid discen-
dū, quæ Lino-
gua. Delectu-
bū opus est.
Nā cum præ-
clarū sit mul-
tis scire, at
suprà quàm
dici queat o-
perosum, neq;
fortasse ade-
modum utili-
us saltem lino-
guis dāda erit
opera, quæ
præctica con-
uersationis no-
stræ instituto,
maximè com-
modare uide-
buntur: tum
quo ad

A quo: animus

Loca quæ petēda illa scilicet, in quib. linguæ illius
& frequēssimus & purissimus usus est. Nic. Cle-
nardus incredibili desiderio linguæ Arabicæ flā-
grans, cum mira ratione characteres suo pte mar-
te didicisset, Salmaticam Hispania urbem petijt,
quod ibi peritos eius linguæ viros esse sciret.

Personæ, a quib. Pene populū arbitriū est et ius et
norma loquēdi. In plebe ut mores, sic voces quoq;
facilitat plerunq; reperiri iur. launiorum uerō &
nobiliorū purior cōuersatio, etiā quoad dialectū.

Locutionem rectā, ne quis uel risus,
uel indignatio etiā subsequatur. Quāto
cum cachinno Dauidis Persarum satra-
pæ rei bellicæ gloria excellenti & bar-
barissimus, & affectata synonymia fue-
rit excepta, & de qua, nō dīq; pāuēmus, nō
xāpēmus sapiens repetenti, notum est,
cum Dauidis cantilena etiam in prouer-
bium abierit. Atheniensibus post Aleo-
xandri Magni tempora, in magna rei
pecuniariæ difficultate, barbarus quis-
dam mutuam se daturū pollicitus, & a-
rō dixerat. At illi benignitate eius
prius uti noluerē, quàm errore corre-
cto, & avarū diceret, teste Suida.

Scriptiōnem elegantem, eius gentis
propriam. Vi enim forma quæq; sua
deceat propria, ita quælibet lingua pe-
culiaribus utitur characteribus. Quos
imitari posse, ut multū requirit usum,
ita ad perfectam linguæ cognitionem
non parum momenti asferre uidetur:
si modò pingendo stylus exercetur, quē
optimum dicendi magistrum esse Quin-
tilianus perhibet.

Formæ. Vide I.

Externarum. Vide II.

I.
Maduros & didaonalia respectu
tantum eorum, quibus insunt,
differre uidentur: Doctrina do-
centis, Disciplina discantis est.
Eti autem uel per

Præcepta. *Hæc tñ alibi est, certitudine quidem præ-*
stans, sed & tædio abundans, et aduultioribus tantum,
qui ratione uti possunt, conueniens. Præcepta ergo
non nisi necessaria, hoc est, maxime uulga, potissimum
de pronuntiatione, articulis, pronominiibus, tradan-
tur: cætera usui permittantur.

Exempla, *tñ ita, multò expeditior, & citior, & iunio-*
ribus potissimum, sensuum magis, quàm rationis iudic-
cio nitentibus, conueniens.

Discit. Vide signum III.

Præceptis.

Muti. Scriptores in quaq; lingua opti-
 mi eligendi, & in his ita uersan-
 dum per *ἀσκήσιον*, ut & Inter-
 nam intelligentiam assequaris, &
 Externam pronuntiationem ipsa
 frequentia legendi conformes.

Exem-
 plis. Hi rur-
 sus duorum
 sunt gene-
 rum: alij

Viui. Ergo
 si linguæ ad-
 discendæ cau-
 sa peregrinè
 proficiscio-
 mur, cum

Popularibus no-
 stris parcissime, ne
 que in eodē contuo-
 bernio uersemur.

Exteris, eius lino-
 guæ peritis, nisi qd
 aliud obstat, famio-
 liariter uersemur,
 liberatè repreben-
 dendi et errata indi-
 candi uel cum præ-
 mio illis cōcedētes.
 Quorum ipsorum
 sub Materia quoq;
 ratio haberi po-
 test.

Finem. Vide signum IV.

III.
In discente requi-
runtur quo ad

IV. Finis

Intelligere alios ea utentes quæst, tum loquentes, tum scribentes.

Exacta,
tanto ma-
iore stu-
dio & di-
ligentia
cõplecten-
da, ut &

Intelligi
ab alijs ea
utens citra
offensionẽ
possit, tum

Loquendo. Theophrastus philoso-
phus eloquentiss. multis annis commo-
ratus Athenis, pronunciationem ta-
men patriam non ita potuit exiere,
quin ab ancilla olerii uenditrice ho-
spes esse deprehenderetur.

Scribendo.

Primariũ
Linguae co-
gnitio pti-
tur uel

Nõ exactis, mino-
rem proinde dili-
gentiã requiret,
cũ satis habe-
at uel

Intelligere tantum, etsi non intelligatur.

Intelligi loquendo ab alijs, etsi scripture
idem nequeat. Sic Augustus Græcarum li-
terarum callens, ita tamen, ut si quid græ-
cẽ uellet scribere, latine formar ei prius ab
alio uertendum.

IV.

Finis res-
pectu
præcepta
dantur tum
quo ad finem

Secunda
rium. Aut co-
nim linguae
studet causa

Theoriæ, ut sciat tantum, etsi nunquam ea scientia sit usurus.
Ceterum hic talis quous pssitaco inferior esse uidetur, de mino-
saltem garrulitate sua placere studente. Sin uerò elegantiæ causa
sa id facit, nã ille peregrinæ uoluptatis intemperantia non uul-
gari laborat, dignus proinde, qui turris Babylonice ut admira-
tor sic spectator euadat. Ergo ut scientia linguae absq; usu inanis
est, sic neuquam affectanda. Quod si tamen citra maius stu-
dium & seriorum negotiorum impedimentum obiter compa-
ri queat, tanquam ornamentum & testimonium peregrinitatis
non erit respuendum. Licet proinde studiorum causa in Italia
uersanti ipso usu linguam addiscere, etiamsi nullus usus in pa-
tria futura sit.

Praxeos, ut lingua hac peregrina ad suos suorumue usus tam
priuatos, tum publicos aliquando instruat. Eo consilio Pannius
tria se corda habere profitebatur, quod tres linguas calleret, La-
tinam, Græcam & Oscan. Et Claudius Cæsar Græciae pœuina-
cia principem, quod Latine nesciret, albo iudicium crasisse, &
peregrinatum misisse narratur à Suetonio.

Loco-

METH. APODEMICÆ
 LOCORVM causa susceptæ Peregrinationis
 præcepta. METHODVS Topica.
 CAP. IIII.

Nomen, quod ueluti symbolum est externum rei, subsistentis.

Materia, quæ uel natura, uel arte con-
 stet, siue sit Liquida, ut Aqua: siue So-
 lida, ut Terra.

Per se. Circui-
 tus, secundum
 omne genus di-
 mensionis. Quæ
 lōgi, quæ plas-
 ni, quæ solidi,
 quæ altitudi-
 nis ratio.

Respectu ui-
 cinie, q Fines
 & Termini.

Interior Dispositio par-
 tium inter se.

Natura.

Ars et Institutio hominū
 edificantiū, excolentiū,
 defendentiū, cōseruantū.
 Qui, Quomodo, Quando.

Finis, propter quem locus factus est.

Accidentia, quæ loco adueniunt merito
 causarum prædictarum. Vide I.

Materia, Locus ipse, Per quem, seu Ad quem peregrinamur. Vide II.

Efficiens. Vide signum III.

Finis. Vide signum IIII.

QVAB
 cognoscē
 dorū lo-
 corū cau-
 sa insti-
 tuitur pe-
 regrina-
 tio, his se-
 re, ut in
 rōny, cō-
 prehen-
 di potest
 capitib.
 ut consi-
 deretur
 cognitio
 nis ipsius

Forma. Loci igitur perpendatur

Natura primum in gene-
 re, quatenus partes omnes
 unite Totum constituunt:
 mox in specie Partes quæ
 libet singillatim. V.G. Ro-
 manā urbē descripturus,
 dispositionē urbis genera-
 lem primum in principes
 partes diductā proponet:
 subinde partes singulis es-
 iusdē naturæ explanabit:
 ut puta Mœnia, Pontes, Tē-
 pla, etc. In utraque autem
 prædictarum partiū con-
 sideratione perpendenda
 uenient &

Essentia, nimirum

Forma
 siue Fi-
 gura (cu-
 ms de-
 scriptio-
 nis cano-
 nes à Ge-
 ometris
 erunt pe-
 tendi) iū

Exte-
 rior Cir-
 cūscri-
 ptio, cō-
 siderata

Effici-
 ens. Is
 uel est

I. Accidit

I.
Accidit enim loco
secundum

Quantitatem { Magnitudo. *Magnus, Parvus.*
Latitudo. *Latus, Angustus.*
Numerus. *Simplex, Multiplex.*

Qualitatem { Fœcunditas. *Sterilis, Fertilis.*
Lumen. *Obscurus, Lucidus.*
Calor. *Calidus, Frigidus.*
Salubritas. *Salubris, Insalubris.*

Situm. Vide signum aa.

Passio { Possideatur. { Qui possederint.
Hic ergo { Quomodo, quo iure.
Quo tempore.
Colatur. Per { Extructio. Qui, Quomodo, Quando.
pendenda { Destructio per { Incendia.
Illuiones.
Terræmotus.
Depopulationes

Actionem in alios (quos scilicet locat fouetq; suo gremio, uel ut Cines, uel ut Hospites) ut dicatur Locus clarus, obscurus, felix, infelix, ob bona malæ, quæ in ijs eluxere, uel animi, uel corporis, uel fortunæ. Sic Mantua Vergilio gaudet, Verona Catullo. Sic Terra sancta propter Sancti sanctorum incunabula atque uestigia spectatu dignissima. Sic Cannæ Romanorum strage nobilitatæ. Lacus Curtius, Busta Gallica Romæ.

k aa. Situs

ea.
Situs Locorum
spectandus, quod ad

Superiora, ut & longitudinis & latitudinis secundum cardines ratio habeatur, per gnomonem seu quadrantem: sub quo climate, ad quam cæli partem uergat.

Cómodi
tatis an sit

Cómodus ad importandum, exportandum, commeandum, pace, belioque.

Incommodus.

Inferiora,
comparatio
ne locorum
uicinarum, re-
spectu

Regio tota, si uel à finibus ad metropolim contrahatur, uel à metropoli ad fines diducatur, uel à finibus ad quatuor mundi plagas uero gente uicinia circumscribatur, uel à remotis etiam regionibus ad nostram regionem, tanquam à circumferentia ad centrum ductis lineis, definiatur diuidaturque.

Ordinis,
quæ priora,
quæ posteriora
sint posita.
Sic describi
potest

Cæli. Pars Australis, Occidentalis.

Terræ. Situs excelsus uel humilis.

Aquæ. Cis uel ultra flumen, In flumine, Supra flumen.

Vrbis positi-
onis respectu

Portarum & Mœniorum, à quibus historicè duo sunt lineæ, tota Ciuitas per Regiones describi potest atque debet (uti Roma olim in XI V.) præsertim cum plateæ principes à portis ad archium, ad forum, ad regiam, ad templum catbedrale, uel ad quauis alia loca publica celebriora ducentes, linearum quandam speciem, usum certe non dissimile, exhibere uideantur.

II. Locus

II.
Locus
Per quē,
seu Ad
quē pere-
grinas-
mur (ut
ē Strabo-
nis &
Pausa-
niæ exē-
plis præ-
cepta
colliga-
mus): o-
siderari
potest in

Gene-
re, Re-
gio scilicet to-
ta, in su-
as par-
tes præ-
cipuas
distin-
cta, in
serui-
tes usi-
bus hu-
manis
iū quo
ad

Habi-
tatio-
nem,
quæ-
nus in
colum-
tur. Ac
dificia
confi-
derata

Seiunctim, quibusque, usi-
bus inferuientia, publicis, pri-
uatisue. Vt sunt

Domus. Basilica.
Porticus.
Pontes.
Templa. Theatra.
Propugnacula.
Muri. Turres. Arces.

Coniun-
ctim, uti co-
aluerunt in

Pagum.

Vrbem.
Vrbes dif-
ferunt re-
spectu

Magnitudinis, alia Maiores,
alia Minores.

Imperij. { Imperat. Metro-
pole.
Quatenus { Parent.

Sylvas.

Montes. Adrianus Imp. in Ara-
bia Casium montem conscen-
dens, tertia noctis uigilia orien-
tem solē inspexit. Dicit archus
Siculus regum cura montes per-
meus est, ex quibus altissimum
prodidit Pelion, Zenagoras ue-
rō Olympum.

Incultas,
utpote

Terra
cōpre-
hendens
loca

Vsufu-
ctū, pro-
pter quē
Colum-
tur & Ac-
coluntur.
Talis est

Cultas, ut

Agros. Vineta.
Pascua.

Aqua,
comple-
ctens

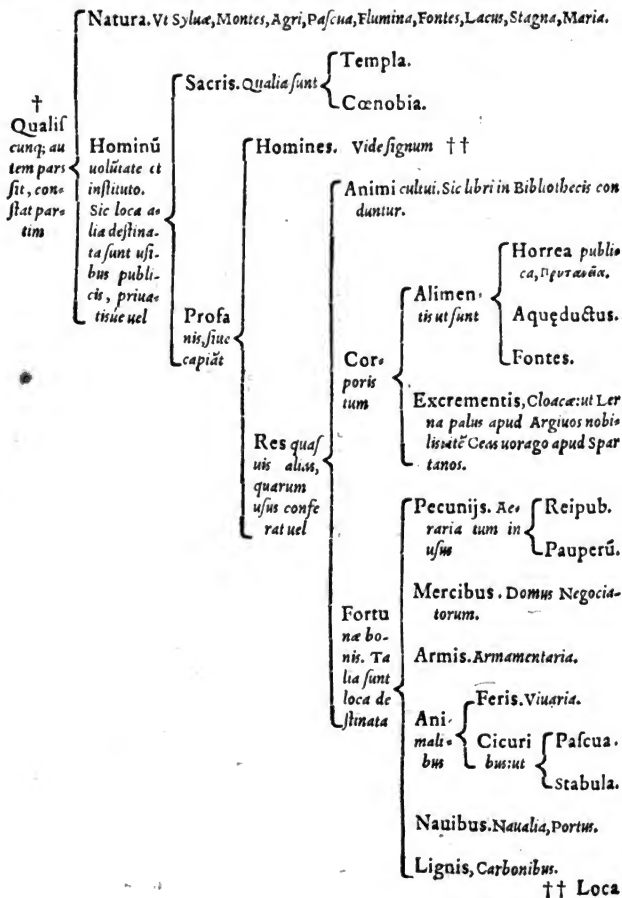
Flumina. Fontes, Thermae, Stagna.

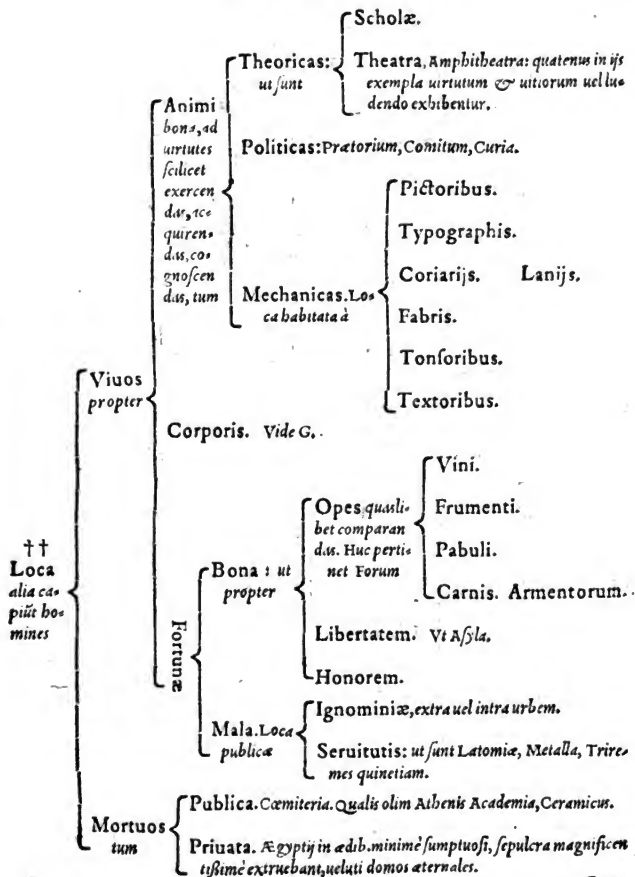
Lacus. Galenus in Palestina abiit, Asphal-
titi Lacus inspicendi causa.

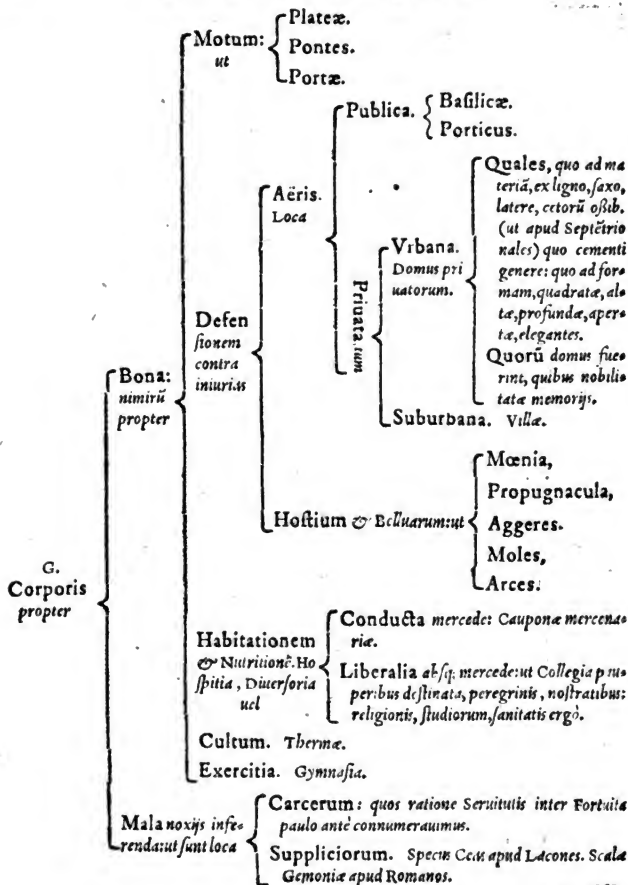
Maria Traianus Indici Oceani naturam per-
uestigare conatus est.

Specie, nimirum Pars regionis una aliqua ex prædictis: siue iam hæc ipsa pars to-
ta consideretur, ut Vrbis tota, Ager totius: siue secundum partes suas, in quas diuidi-
tur. Vide signum †

† Qualis

Historias legant eius gentis, ad quam uel per quam peregrinaturi sunt, et synopsin quandam memorie causa cōfictam enchiridy loco secū serāt.

Muti. Peregrinantes igitur

Picturas accurate perlustrant, et phantasiæ imprimant charas geographicas. Sic cum de inuadenda Sicilia Athenis ageretur, Alcibiadē tabellis geographicis suum et oportunitatem insule proposuisse, Plutarchus narrat.

Itineraria diligenter perlegant.

Viderunt prius, aut ab alijs fide dignis audiuerūt. Non erubescant eos consulere, qui peregrinationem hanc subiuerunt, Cursores, Tabellarios, Caupones. Græcos certē à Telepho Mysorū rege, quantumvis hoste, inodicy præmium curationem iulneris deposcente, iter Troianum discere non puduit. Qui sumptum ferre possunt, non grauentur eos etiam iuneris comites sociosq; adhibere, qui locorum sint periti.

Vocales, ij scilicet, qui loca ea

Incolūt. Nec labori, nec pudori, nec sumptui parcant, ut eorum familiaritate, qui hæc scire uidentur, cognitioni suæ aliquid adijciant. Consilii proinde Sacerdotes, Ludimagistri, Politici quinetiā iuri: qui cum patria sint amantes, honori etiā ducunt à peregrinis consuli. Pausanias sæpe mentionem facit incolarū, doctorū item, à quib. historiarum locorū didicerit. Ergo non nisi à peritis.

Docet alium, præci-
piendo, aut instruendo. Quem ipsum inter causas instrumentales, non quidē motus corporis, sed animi, connumerari nihil prohibet: qui alio respectu sub Materia quoq; comprehenditur. Ad cognoscendam historiam atq; naturam locorū magistri alij erunt

III.
Efficientis
appellatione
comprehendimus eum qui locorum cognitionē uel

Discit, uel ab alio, uel per seipso. Vide signum ☞

☞ In

✠
In discente res
spectu locorum
cognitionis,
quam peregrina-
tione affectat,
requiritur quo
ad

λῶψιν, quatenus com-
paratur, Ingenium,
Labor, Industria.
Proinde ut loca inue-
stigare & perlustra-
re

Possit, instructus sit ijs praesidijs externis, quæ ad
expiscandum uel necessaria sunt, uel saltem utilia.
Demosthenes de Portub. lib. X. scripsit, cum præ-
fectus esset classis Ptolemai Philadelphi. Diogene-
tus atq; Beton Alexandri Magni itinerum mensos
res, peregrinationes eius literis consecrarunt.

Sciat, ratione & sensu nitatur, ut ἀντίστασιν possit
esse, & ἀνταρστήσιν, & ἀνταρστήσιν. In urbium ambitu
lustrando, turres altius petat, & quarum specula sub
iectam urbem contempletur, si per leges moresq;
eius loci tui licebit.

Curiosus atq; diligens.

Constans, laboriosus. Per quæcum
que loca transit, si quid dignum ui-
su habeant, festinet lente. In quib-
us moratur, occasiones diligenter
iā inde à principio capiet, ea, quæ
non semper possunt, suo tempore
spectandi.

Velit, esto

Interna ingenij Bonitas, species rerum tenaciter
apprehendendi & conseruandi.

φυλάκην, quatenus
cōseruatur, partim

Externa Notatio per

Scripturam. Annotent
diligenter locorum distan-
tias, describāt materiam,
formam & inscriptiones
antiquas. Namq; & me-
moriā hæc ipsa refricant,
& uoluptatem secum o-
lim non contemnendam
afferent.

Picturam, ut non exquo-
sitam, saltem adumbratam
atq; rudem pingendi
facultatem habeat.

IIII. Finis

Theoricus, ut sciat tantum locorum distantias, situs, figuras. Atq; hic non tantum faciendus, nisi Practicus finis comiteatur. Rodolfus Camerinorum princeps cuidam locorum causa peregrinari uolenti imperauit Maceratam usq; excurrere, quod uicinum erat oppidum. Reuerso inquit, Orbem uniuersum conspexisti, & uel ad Gangem profectus, nihil aliud præter montes, ualles, campos, syluas, flumina, urbes, conspicias. Theoriam hanc non tanto sumptu tantoq; labore dignam esse innuens, nisi ad potiore alium referatur usum.

IIII.
Finis uel

Practicus, ut hac locorum cognitione instructus, opus aliquod uel utile uel iucundum efficere queat, tum

Historicum. Sic Herodotus Egyptum & Persidem, Diodorus Siculus & Strabo uniuersum propè terrarum orbem perlustrarunt. Sallustius in Africam nauigauit, belli Lugur ibini historiam parans.

Astronomicum. Andalonus Negronus Genuensis Ptolemæi imitatione climatum & elevationum autographas esse uoluit. Fulgosus.

Mercatorium. Sic Lusitani Africæ litora ad Moluccas usq; insulas aromatisferas et perlustrarunt & in suam potestatem redegerunt. Subinde Christophorus Columbus sine Colonis, Ligur, auspicijs Ferdinandi Catholici regis, Peruanianam regionem, quam Americam dicunt, primum lustrauit, Hispaniolam insulam occupauit. Ferdinandus Magellanes exul Lusitanus per fretum Australe, à suo dictum nomine, multo compendiosiore Hispaniæ uiam ad Moluccas pacificauit. Eo in oppugnatione insule casu, una sola ex quinque nauibus, quæ à Ferdinando acceperat, Victoria post triennium rediit, totius orbis emensione celeberrima, Io. Sebastiani à Cano nauarchi ductu, quem ideo & primum & uerè Geometram rex Catholicus appellauit.

I

RERVMI

RERUM causa, quæ uel uisu uel auditu dignæ locis
insunt, susceptæ Peregrinationis præcepta.

METHODVS Pragmatica.

C A P. V.

			<p>Nomen, ueluti adumbrata rei effigies.</p>
	<p>Subsistant, naturæ artisue opera, tum inanimata, tum animata, bru- ta, hominesue, secundum omne ge- nus bonorum malorumue. Consi- deretur in his</p>		<p>Res, ut sunt & subsistant. Vide de signum I.</p>
<p>Materia, hoc est, ea quæ cognos- cenda sunt, siue per se</p>	<p>Non subsistant, sed in alijs tantum, in Hominibus scilicet certis legib. deinceps reperiuntur, in conuersatione tum Politica, tum Oeconomica. Vide in seq. II.</p>		
<p>METHODVS res ipsa, quæ in sin- gulis locis raræ uisu auditiue reperiun- tur, cognoscendi, is- dem ferè uestigijs, quib. Topica, insi- stunt: nimirum ut co- gnitionis perpensio datur</p>	<p>Forma, siue Modus. Vide signum III.</p>		
	<p>Animus, instructus sit</p>	<p>Ratione.</p>	
		<p>Sensu, tum</p>	<p>Visus.</p>
			<p>Auditus.</p>
	<p>Princeps, quo ad</p>	<p>Corpus. Ad rerum obseruationem, præsertim politicam & æconomicam, non pueri (quos ab Ethicæ philosophia auditione Arist. pro- pter rationis impotentiam arcei) sed adulti requiruntur, ipsi imprimis, qui Politicæ & Oeconomica philosophiæ uel præceptorum apprehensione, uel exemplorum inspectione, auditione, lectioneue, diligenti nauarint ope- ri, cuius adminiculo omnia ea, quæ obserua- tu digna erunt, cognoscere queant. Eapropter Plato post XL. demum annum peregrinari suis ciuib. permittit, cum prudentia ante ea nos non ueniat, quæ hic maxime opus est.</p>	
<p>Effi- ciens</p>	<p>Instrumentalia.</p>		

L. Rec

Simplicium, Elementorum scilicet. Vide aa.

Saxa uctusla.

Gemmæ.

Terra
ut sunt

Metalla. Gal. terra Lem
niæ natales uidere, eius
dem historiam à sacerdo
tib. loci audire uoluit: na
uigauit etiam in Cypri
ob metallica quedam.

Aqua. Sic Bitumen Iudaicum ex lacu
Asphaltite idem Galenus suis manib.
legere sustinuit.

Arboribus. Cato maior cum ficus
pulcherrimas Carthagine decerpitis
tridui navigatione Romam properans
in Senatu effudisset, ad tertium bellum
Punicum, quo amula Romani impe
rij urbs euerfa est, multum licet reni
tente P. Scipione, patres inflamauit.

Plantis. Galenus Pergamenus in Pa
lastinam exportandi opobalsami cau
sa contendit.

Animalibus. Græci Babylone reo
decentes, in agro Colchorum fauos mul
to melle redundantes diripuerunt: quos
qui gustarunt, amentes facti, & reo
pente mortuis similes prostrati, pos
tèra uix demum die, eadem hora qua
cecciderant ad se reuersi mentem reco
cepere. Diod. lib. 14.

Natura
lis. Cuius
modi sunt
ea quæ re
feruntur
uel ad clas
sem corpo
rum

Elementis: ut ex

Mixto
rum. Quæ
sumuntur
ex

Mixtis abijciuntur ex

Inanimata, uel

I.
Res quali
bet & quo
ad substan
tiam et quo
ad acciden
tia sua consi
derari pos
test, quanta,
qualis, quo
tuplex sit:
sine sit

Artificialis. Vide signum bb.

Animata. Vide signum cc.

Ignes subterranei. Adrianus Imp. in Sicilia Ætnæ crateres uidere uoluit. Nullo ante illum Empedocles Agrigentinus (si modò ea peregrinatio dicenda est) non ambitionis, sed curiositatis ergo suffocatus est: crepidis ænch miserandum tanti philosophi interitum attestantibus.

aa.
Ad Elemento-
rum classem re-
ferantur

Aquæ mi-
rabiles uel
suo

Calore, ut *Thermæ.*

Gustatu. Sapore. Apud Troglodytas lacus Infans dictus ab effectu, ter die, totiesq; noctu amarus fit & salus, inde dulcis. Plinius.

Colore. Æthiopiæ stagnum aquam habet colore minij, sapore uniucteris: potum secreta facere cogit. Diodorus.

Odore. Leuca urbe Salentinorum fons odoris teterrimi. Strabo.

Motu. *Thermæ Fabariæ Maio mense cum torrente borrendo & ad Septembrem usq; perpetuo erumpunt, reliquo tempore euanescent.*
Fons prope Hasleam eundem ortus sui terminum seruat annuū, sed hoc uno mirabilior, quod non qualibet diei noctisue hora, sed mane tantum, meridiæ & uesperis fluit, quo tempore aromata adaquantur: inde suo ueluti functus minere, uenas claudit: si quid immundi uel temerè uel malignè injiciatur, indignabundus aliquot diebus aquas negat.

Effectu uario, uel salubri, uel insalubri. Sic

Salmacis fons in Caria molles reddit & effeminatos. Strabo.

Aphrodisium flumen in Pyrrheæ steriles facit. Plinius.

Træzeniorum aquæ pedum uitia inducunt.

Clitorius lacus uini tadium affert. Eò properate bibones.
bb. Arti-

Statuæ, Imagines, Colossi, Si-
mulacra, Signa, Tabula. A-
pud

Aegyptios, Pyramides stultorum re-
gum magna miracula.

Romanos, domi quique sue imagines de-
functorum cereas, marmoreas, æneasque
collocabant.

Anathemata. Hippocrates ex omnibus Aesculapij templis per totam Græ-
ciam historias morborum descripsit, mirasque artis ad methodum reducit.

Marmorum inscriptiones, Stelæ, Cippi sepulchrales.

bb.

Artificiales
res uariæ. Quo-
iusmodi sunt

Thesauri: ut D. Marci Veneti, D. Dionysij prope Lutetiam.

Vestiaria, Multa, Lauta, Preciosa, Popularis.

Fabrilis.

Oeconomica,
Vtensilium vario-
rum, quo ad

Substantiâ: Argentea, Ferrea, Lignea.

Quantitatem: Copiosa, Pauca.

Qualitatem: Elegans, Fortis, Nitida.

Supellex

Bellica. Armorum genera uaria.

Nautica. Naues, Anchoræ, Vela, Remi.

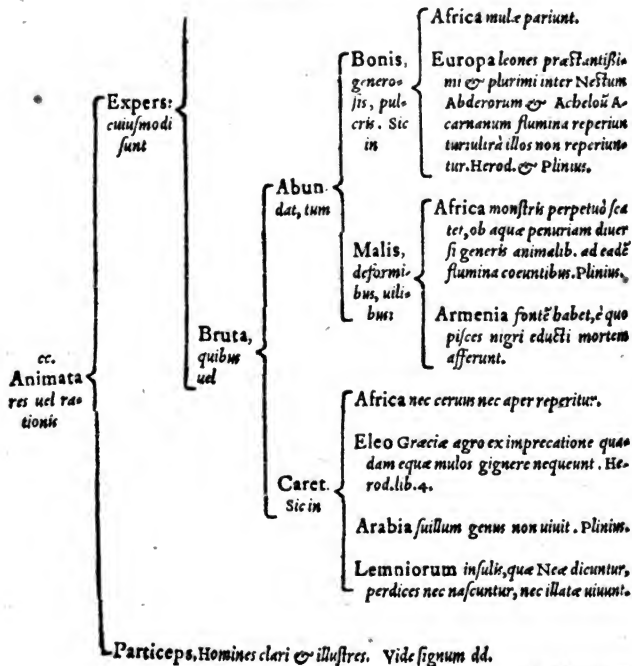
Literaria. Lycurgus ex Creta Homeri rhapsodias secum allas-
tas, Spartæ primus publicauit. Plutarchus Spartam profici-
scitur, in bibliothecis Laconicarum rerum scriptores le-
cturus.

l 3

c Animata

*Plantæ rara. Vi Sarda herba apud Sardos, apio simile, risum le-
thalem Sardonium concilians. Pausaniam in Phocicis.*

*Arbores. Bacchus ex India monte Mero coronatum hedera exer-
citum reduxit, quæ tunc reliquæ Asia ignota erat cundemq; post
imitatus est Alexander, teste Plinio & Plut. Aconitum apud He-
racleam Ponti, eadem die inter mens, nisi ruta bibatur. Antigoo-
nus. Aconitum in portu Acone Ponti, esse Plinio.*

dd, Homines

Theoricis, puta eruditione, eloquentia, religionis puritate.

Mechanicis. Vtrum ciues mechanicis sint addicti, & in ijs eximie præstantes. Quæ agricultura ratio, quæ nauicularia, quæ fullonia, simulumue.

Ani-
mi, uel

Pra-
cticis

Prudentes, Callidi, stupidi.
Fortes, Timidi, Audaces.

Temperantes, intemperantes. Stratonicus cubitædus, Heraclea Thracie ubi egrediens, undiq; circumspiciens bat, metuû simile. Causam rogatus, Ne tanquàm è lupa nari uidear exiuisse: notans mollicie & ingluuiæ genit.

Liberales, Magnifici in bonis, ad ipsos, nuptijs.

Magnanimi, Contemptores honoris, Abiecti.

Clementes, Seueri, Vindictæ cupidi.

Aperti, Mendaces, Adulatores, Dissimulatores.

Humani, Affabiles, Rustici, Blandi.

Urbani, Faceti, Tetrici, Scurra.

Iusti, Iniusti, Pijs, Impijs.

Corporis. Vide signum ee.

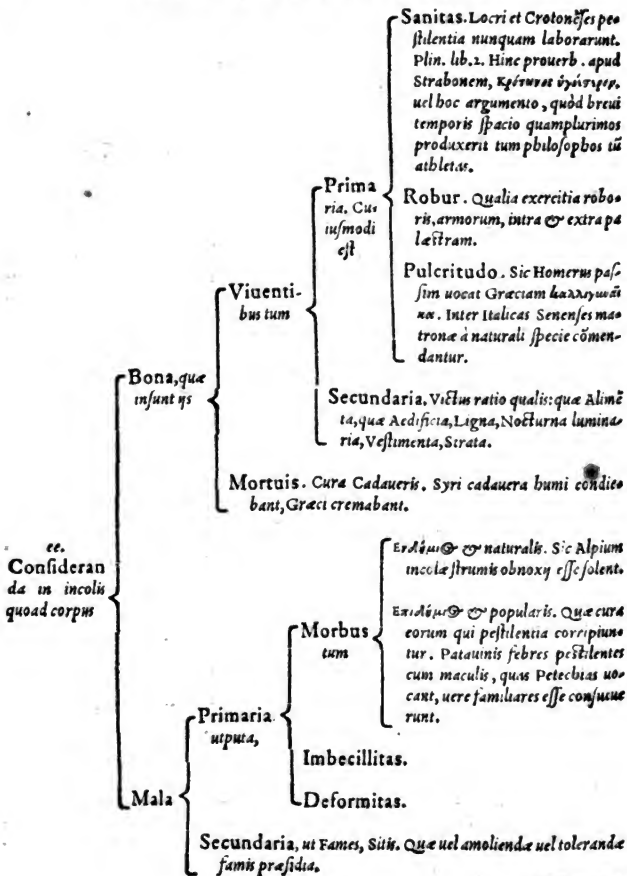
Fortunæ. Vide signum ff.

Vniuersim: mirum quâdo Gentium & Populorum ingenia, studia, mores perpenduntur, quibus bonis malisue, cū reliquis collati gentibus, natura uel institutionis propriæ beneficio excellant: & ijs quidem tum

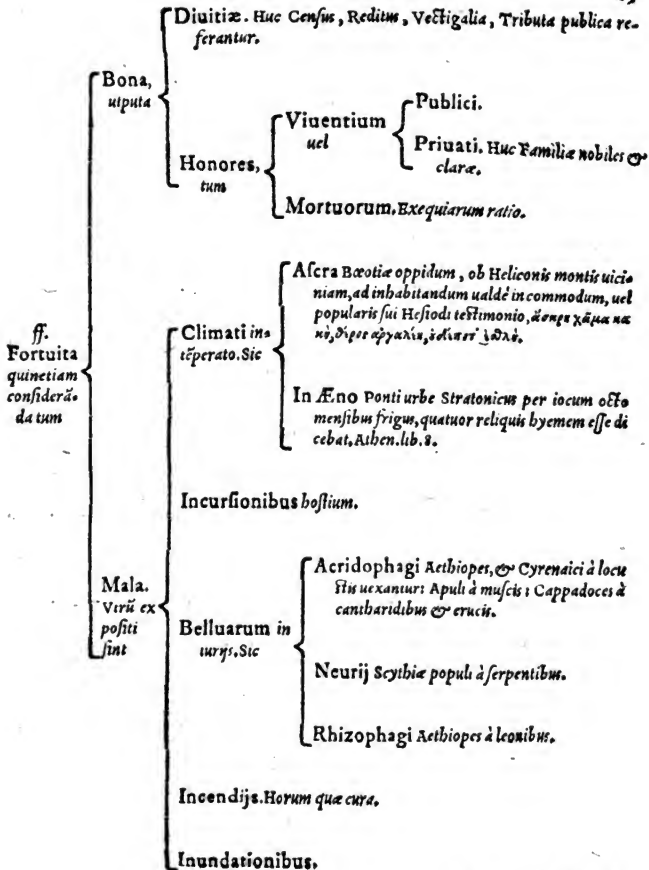
dd.
Hominer clari ob quæ libet cū que bona qui in ijs locis degunt (siue Ciues sint, tam indigenæ quàm inquilini, siue Hospites et Peregrini) considerandi

Singillatim, qui ciues in suo quique ordine & si nectiōe theorica, mechanica, cibica excellant. Sic Demosthenis cōcionantis, Platonis in Academia docentis causa multi peregrini Athenas uenere, ut spectarent. Item, non ut differrent. Regina Ac. biopum Eii. ofoly nam Solomonis regis iudicandi causa peregrinata est.

cc. Conf.

ff. Fortuita

Efficientis, eorum scilicet qui conuertantur. Vide signum ¶

III.
Qualiscun-
que sit conuer-
satio, ratio ha-
benda est &

Causa
rum : ut
puta

Materiæ In qua,
& Formæ seu
Modi quo com-
municat inter se.
Ergo si confide-
rentur homines
eiusdē ciuitatis,
municipij, uici,
domusue, quate-
nus pares sunt at
que etiam dispa-
res, cōmunio a-
lia statuetur

Politica multorum partium

Acroamatica, Veritatis potissi-
mum cognoscenda ergo, quæ non
uulgo, sed initiatis tantum cōmuni-
catur, in quocūq; genere discipli-
nariū, sacro, profanoque. Hic A C A
D E M I Æ seu scholæ institutio
obseruanda, propagatio uem, cō-
seruatio, immutatio.

Exoterica,
uirtutis exercē-
da ergo potissi-
mum suscepta,
quæ uulgo &
omnibus eadē
ciuitate partici-
pantibus com-
municatur.
Ergo uel

Ecclesiastica.
ECCLESIA
STICA discipli-
na perpendenda,
à quo, quādo, quo
modo cæpta, pro-
pagata, restituta.

Profana. R E I
P V B L I C Æ
constitutio exami-
nanda.

Oeconomica pauciorum, eiusdem do-
mus ambitu comprehensorum. Oecono-
miæ administratio quæ, quo ad Seruos,
Rem familiarem, Hereditates, Testamen-
ta, Donationes, Matrimonia, &c.

Acci-
dētium.
tum

Actiōnū.
Res gestæ

Domi.

Foris.
Quæ

Bella.
Fœdera.
Colonie.

Passiōnū.

Domi. Quæ Seditiones, Reconciliationes.

Foris.
Quæ

Clades.
Priuilegia, Dignitates, Honores
delati,

¶ Eorum

Personarum. Qui & quales eligi soleant, non tantum summi, sed & medij & infimi, ad Lectores usque & Carnifices, domi foris, pace bellouæ.

Ortu. Ratio habenda

Genere. Ergo de Magistratuum uel Academicorum uel Ecclesiasticorum uel Politicorum

Rei: hoc est, quis et qualis sit Electionis & Creationis

Modus.

Locus.

Tempus.

Quomodo.

Depositione, tum

Quando.

Vbi.

Præfunt. Principes. De his uero in

Specie, de singulorum magistratuum, V. G. de Consulibus, de Rectoribus, de Ecclesiasticæ electione, de depositione. De indiuiduis uero, ut pote de Aristotele Lycei, de Phocione Reip. de D. Paulo Ecclesiæ Atheniensis luminibus, non hic, sed superiore loco, sub Homini clarorum capite agendum. Magistratus ergo in unoquoque uitæ genere alij sunt

Primarij, illi scilicet, qui ad finem obtinendum primariò conferunt. Dicantur Doctores in genere. Sic in uita Academica Professores, in Ecclesiastica Apostoli, in Politica Legislatores.

Secundarij, qui ad finem secundariò conferunt, tanquam custodes, iudices, executores. Sic in Academia Rector, in Ecclesia Presbyteri, in Politia Iudices & Magistratus principatum tenent, ut singuli suum facientes officium finem consequantur propositum: non facientes, autoritate cogantur. Dicantur in genere Rectores.

Eorum qui cōuersantur alij

Subfunt. Subditi Qui, Quo numero, Quales. Inter quos ipsos rursus datur ordo. In Ecclesia alij Initiati, alij Catechameni. In Academia alij Tyrones, alij Prouerbi. alij Candidati, alij gradu iam insigniti. In Reip. tria sunt tribus, earundem munia uaria, pace bellouæ.

IIII.
Sub Forma uis-
dendum, quo mo-
do rerum cogni-
tio

Acquiratur.
Eam acquirunt
partim

Per se, si di-
ligentes fue-
rint

Legendo.

Interrogando, Audiendo, Conuer-
sando.

Spektando, Tractando, Tangendo,
quando & quo tempore datur. Qui
Plantarum inspectionem sectantur,
aestate peregrinari debent. Thesaurū
D. Marci festo Natiuitatis & Ascen-
sionis exhibent Veneti. Academiæ Ita-
licæ hyeme et uere florent, aestate lan-
guent, autumno nullæ.

Ab alijs, tum

Mutis, per { *Ἀνάγνωσις* librorum.
                  { *Ἀντοψία* picturarum.
Vocalibus, per *Ἀναγνώσις*.

Cōseruetur
partim admini-
culo

Sensus, tum

Rem ipsam comparando, si compara-
ri possit. Sic pisces rari, sic serpentes,
sic mineralia, sic aromata & similia
emuntur, non irritò sumptu. Sic nu-
mismata antiqua.

Iconem conseruando per picturam.
Sic Medico aut etiam Physico pluri-
mum proderit picturæ uel tenuissima
cognitio, ut ipse rudè mineruæ icones
berbarū, animalū, exprimere queat
neq; uerò sumptui hac in parte paro-
cat. Idem de iconibus clarorum ho-
minum intelligi uolo.

Rationis, medijs literarum notis conceptus animi de
rebus describendo & declarando.

MORVM

MORVM causa susceptæ peregrinationis
præcepta. ETHICA Methodus.

CAP. VI.

Materia. Vide signum I.

Præceptis. At sic uel domi licet bonum
euadere.

Extra conuersationem, quæ
solo auditu percipiuntur. At
hoc uel fama & rumore, uel
ex historijs ueterum cogno-
scere licet. Vitæ certè Plu-
tarchi cum iudicio lectas,
plus ego morib. conferre iu-
dicarim, quàm XX. anno-
rum peregrinationes sine iu-
dicio uiatorum more obitas.

Exem-
pli, uel

In conuersatione. Et quidem
si uirtutes pleræq; conside-
res, lōgo tempore opus erit,
ad illarum possessionem ex-
emplis acquirendam, cum di-
spofitio potiùs quàm habi-
tus uirtutis plerisq; in fit. Sin
uero diuidas uirtutes (po-
pularitatem, urbanitatem, et
similes, quæ tamen omnium
sunt infima) uel exiguo tem-
pore multum aliquis profici-
cere poterit, modò naturâ ad
id genus lenocinij sit pro-
pensus.

Forma,
quomodo
addiscant:
nimirum
uel

QVEMADMODVM senes
ob diuturnam experienciâ et uaria-
rum rerum usum, prudentiores &
magis morali cæteris habentur, ita
& qui peregrinati sunt, uerisimili-
tudine quadam, necessitate nulla. Re-
fle enim Lyricus: Si ratio & pru-
dentia curas, Non lacus effusi longè
maris arbiter aufert, Cælum non a-
nimum mutant, qui trans mare cur-
runt. Quo sanè errore uulgò eum,
qui longinquas peregrinationes o-
biuit, ob Experientiam cōmendant,
nulla interim uirtutis & profectus
ipsius inquisitione habita: quasi mu-
tatio sola loci, & peregrinorum bo-
minum inspectio conuersatioq;, ad
uirtutis acquisitionem sufficiat. Con-
sideranda ergo hîc tum

Efficiens. Vide signum II.

Finis. Vt uel in Politia boni ciues, uel in Oeconomia
boni aliquand. fiant patres familiæ.

Quid discere uelint, quæ uirtutes, ut Prudentiam, Patientiam (quam ἡ, qui ἀρετὰς peregrinari coguntur, maxime discunt) Constantiam, Continentiam, Abstinentiam, Frugalitatem, Honoris contemptum, Placabilitatem, Clementiam, Veritatis studium, Integritatem, Affabilitatem, Popularitatem, Urbanitatem, Religionem, Iustitiam, Obedientiam, Gratitude. Quo præclarius est uirtus, eo laudabilior peregrinatio. Nostri homines in Italiam peregrinantur Popularitatis & Urbanitatis causa (cortesiam illi uocant) recte etiam ob Frugalitatem uictus Venetam & Florentinam & Genuensem. Reliqua ad mores facientia bonos rectius & compendiosius in media inueniant Germania, in sua quique patrio. Caterum quod Hor. ait: Sereuina nos exercet inertia, nauis. atque Quadrigis petimus bene uiuere. Quod petis, hic est, Est Valubris, animus si te non deficit æquus.

I.
Sub materia
considerandum
erit
tum

Personarum. (quæ itidem inter Efficientes instrumentales connumerari possunt) utrum sit

A quo discere uolunt: nimirum respectu

Vnus aliquis. Rari quippe boni. An uero imitatio huius tantoperè peregrinando affectanda est, cum etiam domi nostræ, modò domestica uobis non sint fastidia, uirtutum omnigenarum priuata exempla possumus habere: cum denique ex historijs exempla laudatissimorum uirorum depro mere queamus?

Populus totus. Sic Itali Frugalitatis in uictu quædam habent popularia uestigia, Popularitatis item: Germani Modestia, Integritatis, Constantia, Æquitas, Placabilitatis.

Loci. Plato lib. XII. de legib. διαποικίσει quinquagenarijs peregrinationem permittit, ut non ὅλην tantum inspectionem, sed γυναικῶν quoque; acroasi, ea quæ ex Reip. sua usu sint futura, secum in patriam referant: αἱ δὲ γὰρ, inquit ἡ τοῖς πολλοῖς ἀρετὰς πρὸς αἱ θεοὶ τῶν ἐν πολλοῖς, πρὸς τοῖς ἀρετῶν συγγενεῶν, ὅτι μὲν ἡ ἀρετὴ μᾶλλον ἢ διανοητικὴ πάλαι ἢ νῦν. Cum ergo ut rari, sic sparsi sint hinc inde uiri sapientes atque probi: qui in uno loco haberi nequeunt, locis diuersis non minus obcuris quam celsibilibus querendi erunt. Sunt enim ubique, ὅς, si non maiorum, saltem minorum genus.

II. Effe.

II.
Efficiens
alijs

Princeps, qui peregrinationem ethice suscipit,
Platonis imitatione digne dicatur. In eo ratio
habenda est tum

Morum. Vide signum A.

Ætatis. Vide signum B.

Instrumen-
talis: uel

Inanimatus. Qui morum bonorum causa peregrè proficis-
ceris, ipse ne insolentia uictus, uestitus, apparatus peregrinos
offendus, caueto.

Opera auxilioue quali-
cunq;. Cum, iuxta Pla-
tonis illud, Claudio cobra-
bitans, subclaudicare et
ipse discat: quot quot mo-
rum causa peregrinan-
tur, ut omnia ad finem
propositum conserant,
cum probis & honestis
quantum eius fieri pos-
test &

Anima-
tus, qui pe-
regrina-
tioni com-
modat uel

Moueantur: si-
ue Duces illi sint iti-
neris, seu Vectores,
seu Comites, seu
Præceptores, seu
Famuli. Multi hac
in parte uehemen-
ter peccant, eos libe-
ris suis pædagogos
addentes, qui ipsi
potius celsoria opus
habent uirgula.

Quiescant, in di-
uersorijis honestis,
minimeq; famosis.
ἰδὼν τὴν γὰρ αἰ-
νὰ δὲ δαδάνου, ἡνα-
quit Theognis: ἐν
τῇ λυκτικῇ πρὸς
μυλῆς, ἀνδρὸς ἡγε-
νός τε.

Consilio. Plato neminem suorum ciuium, uel
adulum, nisi suasu scitu permissuq; Νομοφύλα-
κῳ peregrinari permittit. Quanto ergo maio-
re iudicio hodie in tanta peregrinandi & libe-
dine & libertate utendum? & parodia illa teo-
nenda, βλάστηται βλάστηται, ἀνδρὸς ἀνδρὸς
χίμαρ.

A. Morum

A.
Morum
ratio ha-
benda tum

Bonorum, quos

Habet, ne
inepta pere-
grinatione
corrumpā-
tur. Quā
quidem in
parte

Non habet, eos acquirere studeat.

Malo-
rum, quos

Habet, an eos peregrinando exuturus, & non potius confirmaturus
uideatur. Multi ceric' improbitatem non tam in Italia acquisiuere,
quàm data occasione laruā simulatā probitati detraxere. Ex præ-
cepto Arist. ad quā quis uitia procliuus est, ab his quantopere potest
ad contrariis uirtutes traducendus erit: tantum abest, ut liberate
peregrinandi abuii debeat.

Non habet, ne illos inspectione, & conuersatione malorum sensim
contrabat, sui iuris peregrinando factus. Hinc oritur prouerbiū,
Tedescho Italianato diauolo incarnato. Quam ob causam Spartani
ciues suos à spectanda Asia diuissimè cohibuerunt, ex Lycurgi ino-
stituto, ad corruptelam morū euitandam peregrinos etiam urbī ino-
gressu prohibentis: quam *ἑυλασσία* Thucydides inuidia tribuit, ne
peregrini Reip. mores perdiscerent. Adolescentulum cericè, quod
uiam, quæ Pyleam duceret, sciret, seuerè à pædanomo increpitum
Plut. refert. Ita quoq; Ciceronis pater Italos Syrorum uenaliū sū-
miles esse dicebat, quorum ut quisq; sciret optimè Græcè, ita esse ne-
quissimum: innuens unā cum literis mores Græcorum ad Latinos
demigrare.

A' uenefica Circe in porcos socij Vlyssis
transmutati finguntur.

Pecca-
tur à
mulis:
sic nāq;

Vlphilas Gothorum episcopus post Theophi-
lum orthodoxus, missus à popularibus suis ad
Valentem Imp. legatus ad impetrandis sedes
nouas (ab Hunnis enim expulsi erant) cum A-
rianis Constantinopoli uersatus, eam labem
secum retulit, totamq; adeò gentem infecit.

Multi Germanorum angeli rustici in Italiani
proficiuntur, redeunt diaboli urbani.

Non peccauit Philoxenus Dithyramborū poeta Athenien-
sis, ex colonis unus, qui in Siciliam missi fuerant. Nam cū
domum ibi & agros nactus esset feraces, incolæ uerò luxu
corrupti, esse uideret: Hæc bona, per Deos, inquit, me non
perdent. adeoq; relicta sorte socij, enauigauit.

B. Ratione

Sub magistro adhuc uiuat, sic uel puer tutò peregrinari poterit (modò probi & eruditi Phœnicis opera nitatur) minore tamen cum fructu, cum audita multò minùs quàm uisa & intellecta mouere queant. Apud ueteres rarissima exempla puerilis peregrinationis reperias: quòd nimirum pueris Præceptorum potius cognitio bonorum, quàm Truimas appellarunt, conueniat, quàm Exemplorum inspectio. Nam cum ætatis illa naturam magis quàm rationem sequatur, exempla uitiorum, propter uoluptatis illecebram, pròptissime obseruabit, & aliquando imitabitur. Eapropter pædonomus Spartanus puerum seuerè reprehendit, quòd uiam nosset, quæ Pyleā Arcadiæ duceret. Tam alienam ab hac ætate peregrinationem esse debere putabant.

B.
Ratione
habita ætatis
si

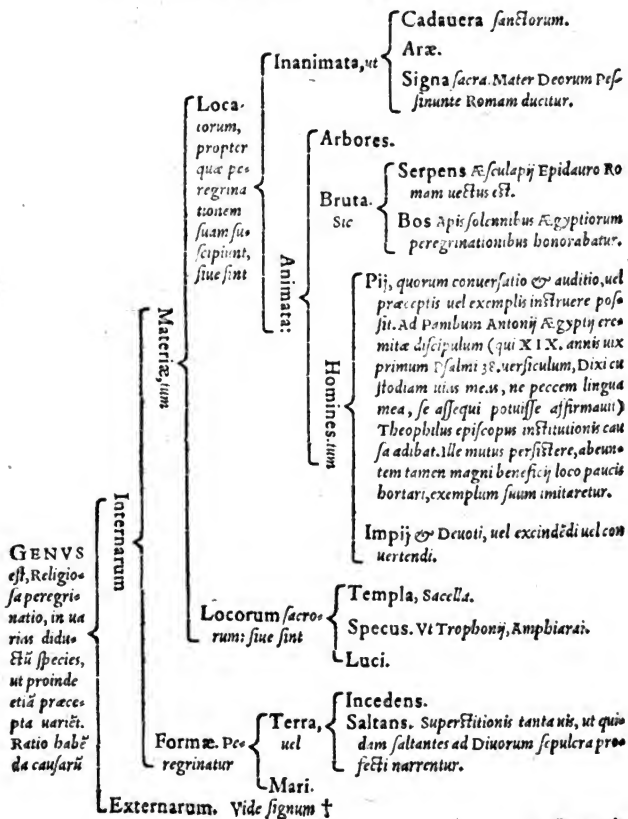
Absq; magistro, si sit iurk, quo adu-
tior erit, & à cupiditatum stimulis libe-
rior, eò tutius & fructuosius peregrina-
bitur. Itaq;

Plato ante L. annum ciuibus suis
nec publicè, nec priuatim pere-
grinari permittebat. Ipsum ue-
rò Dræp, qui ad Reip. leges cor-
rigendæ aliarum Rerumpub. in-
spectiōne peregrinaturus esset, à
L. ad L. X. si uellet, id facere li-
cebat.

Venetorum legati, si quæ apud
exteris gentes notatu digna ob-
seruarint, ea Patribus diligenter
prescribere consueuerunt. Gas-
spar Côtarenius, magnus ille Car-
dinalis, cum pro Pp. legatum in
Germania ageret, Germanorum
illum morè, quòd triualibus scho-
lis non nisi publico consensu deo-
lectos publicosq; stipendio condu-
ctos præficerent, summo opere col-
laudauit: contrà quàm in Italia
fieret, ubi priuatim qui uolunt
scholis aperiant grammaticas,
stipem à pueris exigentes. Nimio-
rum Reip. seminario maximam
curam impendendam esse utr gra-
uiss. idemq; in Platonica philoso-
phia apprimè uersatus, non imo
merito censabat.

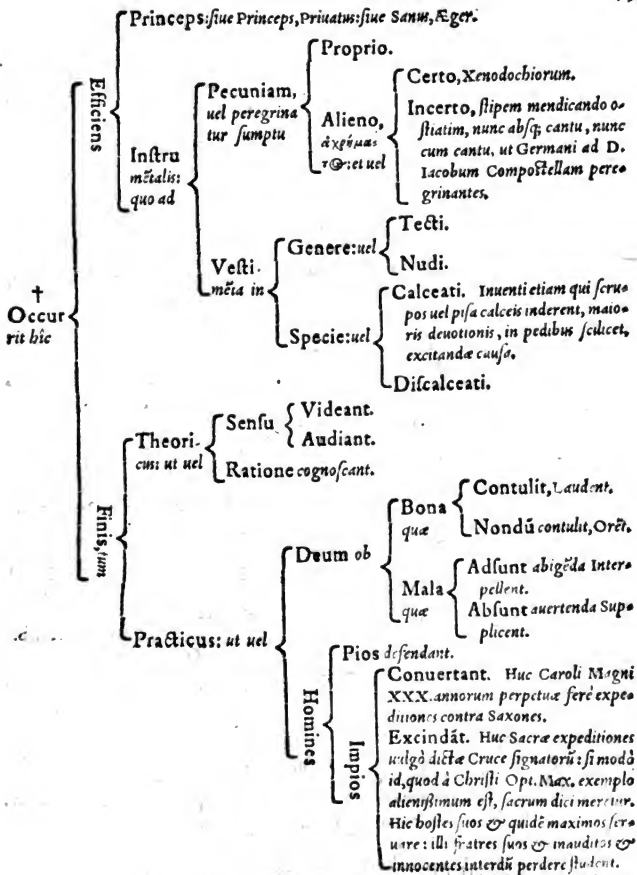
RELI-

METH. APODEMICÆ
RELIGIOSÆ Peregrinationis præcepta.
CAP. VII.

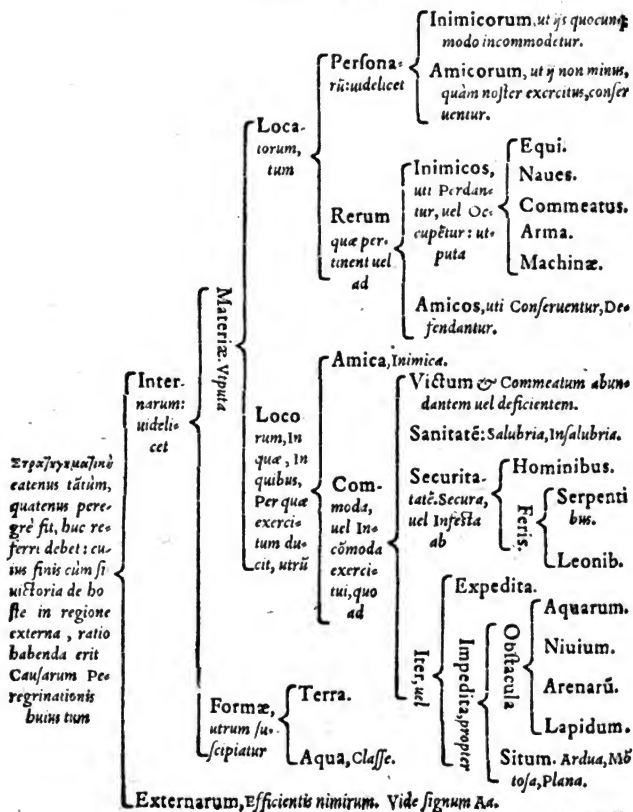

† Occurrit

METH. APODEMICÆ
MILITARIS Peregrinationis præcepta.
CAP. IIX.

Aa.
Efficiēs
conſiderā
dus

Princeps,
Dux ſimul et
Milites, ſub
quibus etiam
Socios cōple-
ctimur. Reſpe-
ctu igitur

Loci iniquioris, incom-
moda ſuperanda

Aquarum.
Siccitatis, Sterilitatis.
Aſperitatis.
Ferarum & Serpentium.

Quiete.
Diſtractione ex-
ercitus, per paro-
tes tranſmiſſi.

Metu iniecto pro-
ductionis, irruptioni-
nis, periculi cuiuſq;
cunq; auxilij.

Victoriæ rumore.
Pacis, ſideris, pa-
ctationis, ſocietatis
mentionē.

Effugij, libertatis
prætextu.

Doloſa ſi-
mulatione
& diſſimu-
latione: ut
puta

Præue-
niamus,
uel

Virtute,
nimirum

Vigilantiā.
Fortitudine ani-
mi atq; corporis.

Hoſtiū,
curandū ut
manus illo-
rum uel

Euadamus. Vide ſignum Eb.

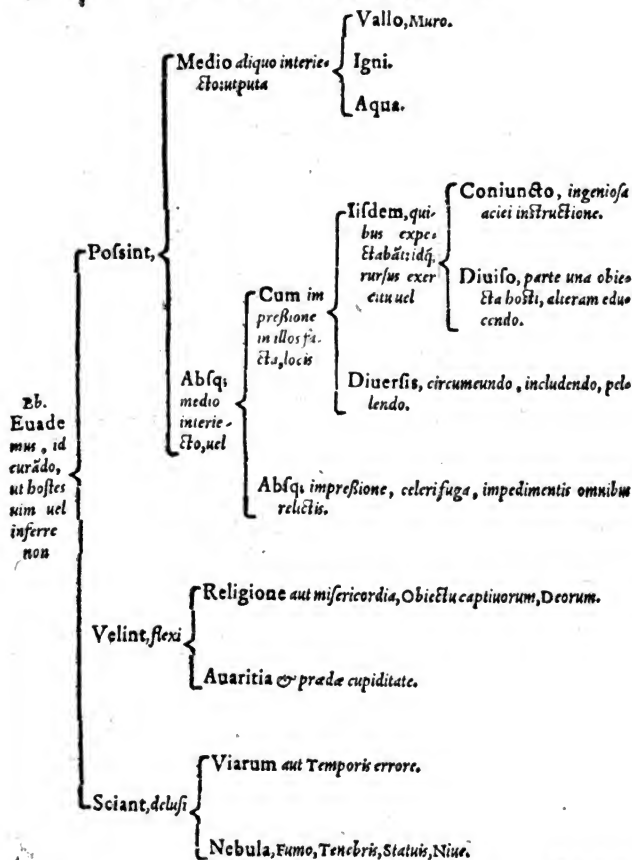
Instrumentalis, quæ per
regimentationem militari quo-
modolibet conferunt, uti uel
comparentur uel conſerui-
tur, ſiue ſint

Inanimata:

Pecunia.
Commeatus omni generis.
Arma.
Veſtimenta.
Machinæ.
Naues.

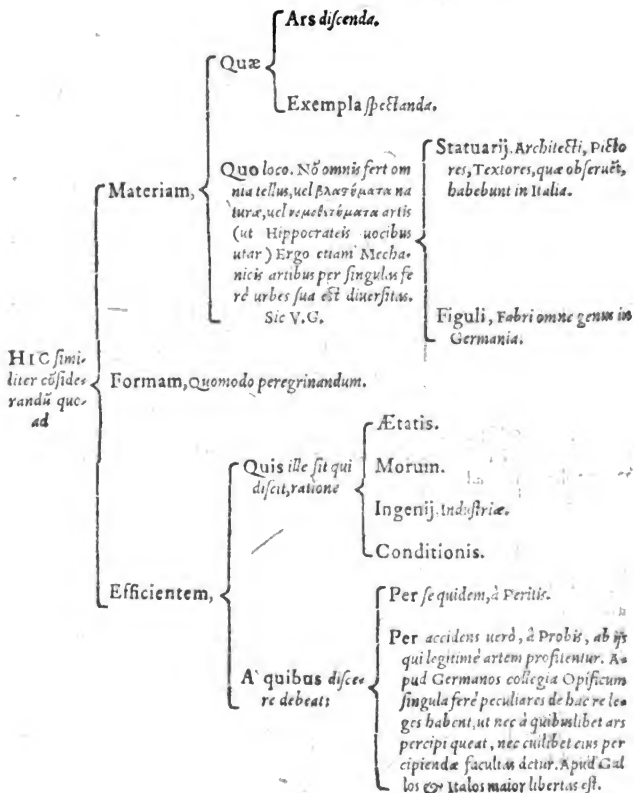
Animata, ut

Equi.
Elephanti.
Canes.

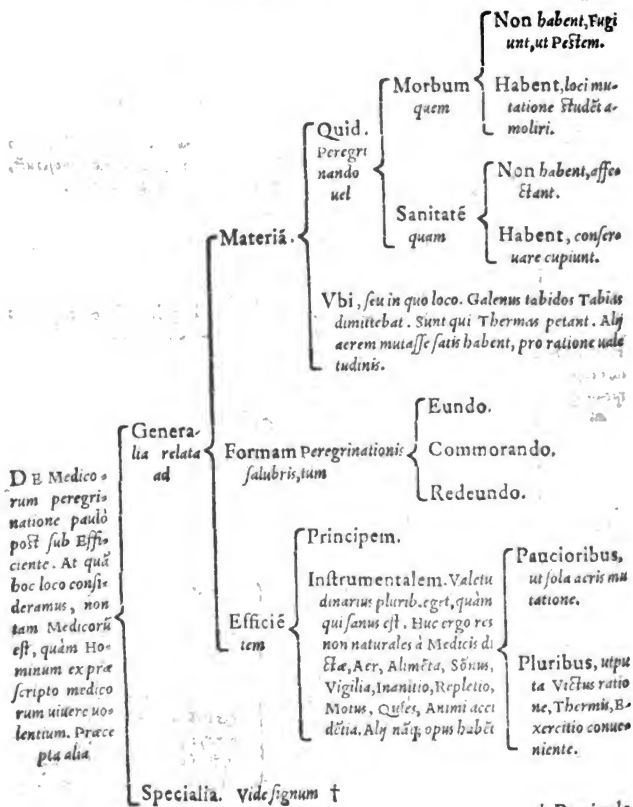

MECHA

MECHANICAE *Peregrinationis præcepta.*
CAP. IX.

METH. APODEMICA
SANITATIS ergo susceptæ Peregrinationis
præcepta. CAPI. X.

† Particula

Pestilentie fugienda. Triū illud, { Locum, Longè fugiendum.
 Cito, Longè, Tardè. Nempe quoad { Tempus { Itionis, Cito excūdū.
 { Reditus, Tardè re-
 { acundum.

Elephantiasis expugnanda. Insigne exemplum Naaman Syri, septena iordanis immersione a lepra per Eliseum curati, in sacra historia.

Tabis abigenda.

Infaniz excutienda. Ut qui ad Diuorum corpora peregrinantur. Quidam Constantij Imp. candidatus ex Francia Germania oriundus, quem a pueris demon obsederat, ductus Gazam ad Hilarionem Palæstinum eremitam, tam Syra quam Græca lingua. (quæ tamen nunquàm didicerat) multiplicem obsidionis causam enarrauit. Tum Hilarion, Non quomodo intraueris curo, sed ut exis, in nomine Domini nostri IESV Christi impetro. D. Hieronymus in eum uita.

†
 Particularia
 exempla Peregrinationis sus-
 ceptæ causæ

Telephus Mysorum rex ab Achille uulneratus, cum nudum mali remedium nisi ab auctore uulneris expectandum esse oraculo didicisset, Græcos iam abeuntes confectus, ab Achille, Chironis Centauri in re medica discipulo, bastâ ærugine curatus est.

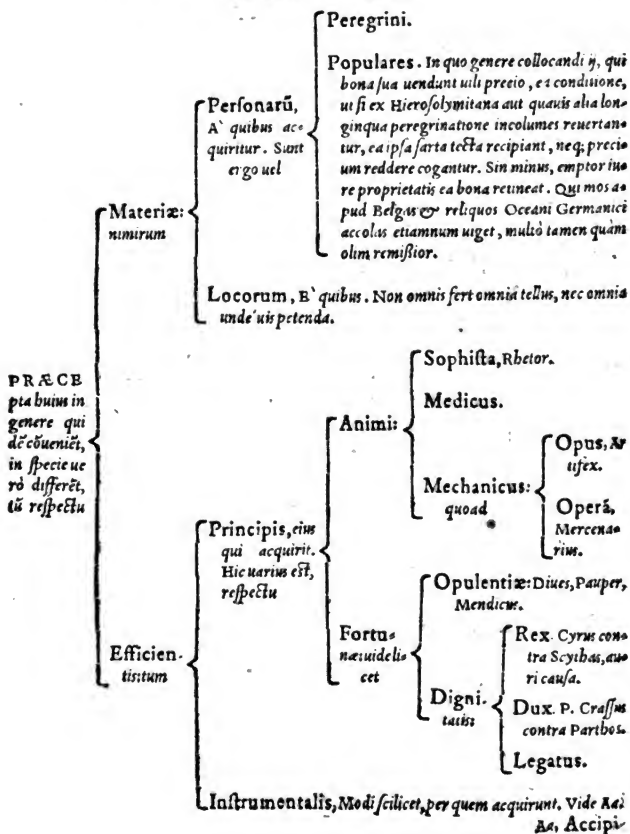
Vulneris curatio.

Phormio Crotoniata in prælio ad Sagram uulneratus, oraculum accepit, Lacedæmone cum medicum esse querendum, à quo primus ad cœnam uocaretur. Vbi Spartam uenit, adolescens quidā obuius benigne inuitatum domum suam adduxit, cuius causa uenisset querens, rasuram hostis uulneri imposuit. A cœna reueriens, cum curiū consendere uideretur, tanuam adiuu suarum Crotonæ apprehendit. Suidas. I nunc & demonum ride prastigium.

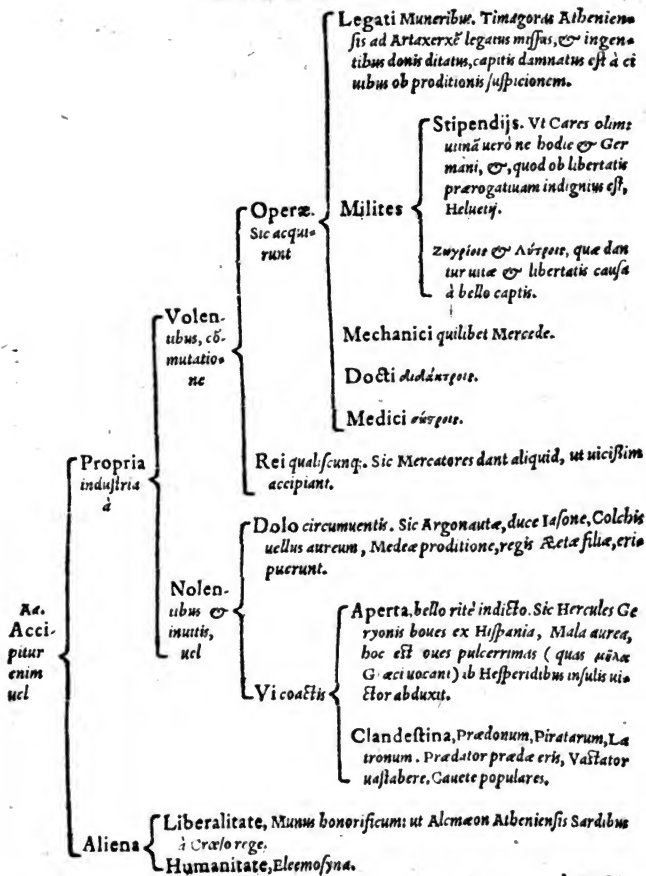
OPVM

PRIMUM causa susceptæ Peregrinationis præcepta.

CAP. XI.

AMICITIÆ causa institutæ Peregrinationis Præcepta. CAP. XII.

IN peregrinatione Amicitia nomine suscepta, ratio habenda erit respectu

Materiæ
tum

Personarum quibuscum amicitiam iungimus, eorū scilicet, quorum familiari tatis uel usufructus uel recordatio nobis uilitati de cori ue, nunc olim ue esse queat. Sic ergo amicitia expetuntur

Locorum, in quibus degunt.

Efficientis Instrumētalis, eorum Præsidiōrū, quæ conferent ad amicitiam

Contrabendā per

Nosipfos, officioso & honesto Obsequio, Accessu, Alloquio, Pudore rustico cuitato. Anacharsis Athenas ueniens Solonis aedes adit, Solonem uisitare, & hospes quoque eiusdem fieri cupiens. Solon per puerum renunciat, in patria solere hospites fieri. innuens, inter Græcos & Scyribus hospitij ius non esse. Anacharsis perinde ac si intrare iussus esset, ingressus est, dicens, se iam esse in patria (ἡμετέραν nimirum) & hospitio dignū. Quæ responsi dexteritate Solonem sibi conciliavit, teste Plut.

Alios, Commendatione literarum ab ijs facta, qui quā simillimi sint ijs, quibus insinuari cupimus.

Conseruandam. Vide signum I.

Superiorum, uirorum scilicet quibusfung; bonis clarorum. Sic Docti Doctos, sic Politici Politicos tum in ijs locis, in quibus commorari uolent, tum per quæ uer facient, uisitant.

Parium & æqualium, tum popularium nostrorum, tum aliorum quorumuis commilitonum. Ergo quorum olim uel in patria uel alibi conuersatio grata fuit, eosdem data occasione obiter inuisere ne graueris, quod hæc cōpellatio in peregrino solo maxime popularis est, & amplius interdū humanitatis fructum asserere potest.

I. Confer

Memoria.

Modus uilo

galm, ut &

Manus amicorum, aliorumue, libellis excipietur.

Imagines depictæ & uirorum & mortuorum, quantum
eius fieri potest, habeantur.

I.
Conferuan
da amicitia cō-
tracta partim

Officio, conuersatione, deduc-
tione, comitatu, obseruantia
omnis generis. Occurrunt hi-
duo: respectu eius qui

Inuist, uti prius discedat, quàm presen-
tiam suā onerosam fieri cognoscat. Nam
quod Euripides inquit,

Τὰ ξίφος προσπα φόνυσιν φέλει.

ἢ ἔμαρ ὅδ' ἂν βλάμῃ ἔχον παρ' ἡμῖν.

Quoddam à Plauto in Milite glorioso ex-
primitur:

Hospes nullus tam in amici hospitium
diuorti potest,

Quin ubi iriduum continuum fuerit,
iam odiosus fiet.

Tameis dominus nō inuitus patitur,
serui murmurant.

Retinendo benia-
gnus sit. nam Tur-
pius ejicitur, quàm
non admittitur ho-
spes: adeoq; ἀξίον
quàm ἐγκαταίτω
fieri praestat.

Inuistur, quàm
humanus in ad-
mittendo fuit a-
mico, tam in eo-
dem quoq;

Dimittendo hu-
manus est. Pulcrè
Hesiodus:

Τὸν φίλον παρὶν.

Τὰ φίλον, ἰδίον

τὰ ἑμῶν.

Nam iuxta Publij
illud,

Inuitum cūm reti-
neas, exire incia-
tas.

PERE.

Peregrinationis MULTIPLICIS præcepta.

CAP. XIII.

EST quando peregrinanti non unus sed plures fines sunt propoſiti. Sic Vlyſſes non Vrbes tantum uidiffe, ſed Mores quoque multorum hominum cognouiſſe ab Homero perhibetur: Topica proinde & Ethica peregrinatione nobilis, ſed & Theorica. cum non magis caſu quam certo conſilio ab Æolo Naturalem ſcientiam de uentorum ortu à Calypſo Aſtronomiam à Circe Magiam, à Sirenibus Eloquentiam & Poëſin percepiſſe credatur. Etſi Ælianus Vlyſſem & Menelaum non tam eruditionis quam lucri ſtudio, imitatione Phœnicum, peregrinatos fuiſſe ex Theophræſti opinione contendat. Præcepta igitur erunt multiplicia, ex ſuperiorum ſimplicium combinatione petenda, ſic tamen ut potioris finis potiora quoque præcepta habeantur, & id unum caueatur, ne peregrinatio uni fini condu- cens, alteri obſit: ut ſi quis Lingue cauſa peregrè proficiſcens Mores inter- rim peſſimos imbibat. Fines ergo inter ſe diligenter examinandi, pugnent nec ne, & dignior minus digno præponendus.

Primarij, ſiue unus ſit, ſiue plures aequè principes. V. G. ſi quis & ſtudioꝝ & lingue cauſa petat Italiam. Sic Democritus ſapientia ergo ad Gymnoſophiſtas peregrinatus eſt: ſic Pausanias uniuerſam Græciæ Hiſtoria & Chorographia, P. Agineta rei medicæ cauſa perluſtrauit.

INTER
fines plu-
res ali-
j ſunt

Secundarij,
quorum obui-
tantum ratio
habenda eſt.
Sic poteſt Me-
dicinæ cauſa Ita-
liam petens
una eademſq;
opera &

Linguam addiſcere Italicam.

Loca obſeruare uaria, quibuſcumque bonis malisue celebrata.

Naturæ miracula, in metallis, plantis, animalibus cognoſcere, compargere.

Artis opera admiranda, ſtatuæ, coloſſos, imagines, naues, machinas, arma, ſepulcra, & ſimilia, ſpectare.

Gentium naturas, ſtudia, mores, corpora, fortunæ annotare: Academiæ, Eccleſiæ, Politiaſ luſtrare.

Priuatorum hominum uirtutes & uicia explorare.

Mores ſuos ad popularitatem & urbanitatem conformare.

Sanitatem corporis uel loci mutatione, uel motu ipſo confir-
mare.

Gloriam, hoc eſt, exiſtimationem, experientiæ opinione, con-
ciliare.

DOCTO-

DOCTORVM hominum seu PROFESSORVM Peregrinationis præcepta.

CAP. XIII.

PRAECEPTA Generalia quo ad

Materiam. Ea Loca & eos Homines adeat, quibus professionem suam acceptam fore norit. Itaq;

Efficietiam

Principem, respectu

Instrumentalem. Ea quæ ad artis exercitationem necessaria sunt, ferat secum, sed quantum eius fieri potest maxime accipio.

Finem. Aut peregrinatur ob finem

Simonides, cum totam Græciam suis carminibus replevisset, solos Thessalos præterijt, quod stupidiore esse diceret, quam qui Serene sua decipi possent.

Aristippus philosophus naufragio in Rhodiorum litus eiectus, uti mathematicis figuris obiter conspectis comites bene sperare iussit, ita ab insularis humanissimi exceptus, cuiusdam e suis domum reuertenti, & nunquid munitiari ciuibz uellet interroganti id unum respondit, Eius opes comparandas esse, quæ nauis fracta cum domino suo enatent.

Professionis: an Iurecoss. Medicus, Philosophus.

Opulentia: an Dives, Pauper.

Proprium, causa artis suæ exercendæ confirmanda uel, uel propter

Quæstum.

Famam.

Alienum, ut spectet, audiat, cognoscat, agat quæuis alia. C. Iul. Cæsar Commentarios bellorum suos aliosq; libros plurimos, in quibus etiam poema quod iter inscribitur, tanta cum uelocitate peregrisse dicitur, ut quosdam ex eis in Asipum transitu scripserit, ex ceteriore in Transalpinam Galliam reuertens, belli Gallici temporibus quosdam, ipsorum bellorum ciuilium, sub Mutinense discrimen: quosdam ab urbe Romana in ulteriores Hispaniam proficiscens, quam uiam simul cum studio diebus quatuor & uiginti perfecit. incertum his similibz operibus linquens, utrum animi foret, aut corporis, an robore uel celeritate mirabilior. Suetonim.

STVDIO.

METH. APODEMICÆ
STVDIOSORVM seu DISCIPVLORVM
Peregrinationis præcepta.
CAP. XV.

STVDIOSOS uoco, uulgarè appella-
tione, eos qui literarum studia qualiacunq;
seſcitant, nondum ita cõfirmati, ut ea pro-
fueri, uel docendo, uel exercendo, ſed diſcen-
do tantum poſint. Cicero in procemio Of-
ficiorum ad Filium ſtudioſorum cauſa Athe-
nus miſſum, & Quid (Philosophiam) & A
quo (i Cratippo) & Quomodo (Audiendo
præcepta, ſpectando Exempla) diſcere de-
beat, eleganter meminit, ne ipſius quidem
Locì (Athenis, in Academia) & Temporis
(Annum ſam) cõſideratione neglecta. Præ-
ter communia igitur præcepta peregrina-
tionis, peculiarìa ſunt quædam, quæ ad ſtu-
dioſos perueniunt uniuerſim quo ad

Quid. Quod ſtudioſorum ge-
nus / equi cogitet.

Materiam:
uidelicet

A' Quo.
Rauone

Personarum.

A' quibus. Iſo-
crates ad Deo-
monicum μὲν
λατὸν καὶ
καὶ ἰδιὸν πρὸς
τοὺς διδασκα-
τοὺς καὶ τοὺς
παρρηγοῦντας.
Socrates econ-
trā in Platonis
Phædro, quod
urbs Athenien-
ſium uelut Græ-
cia Græciæ eſſe
ſe uideretur, A-
thenis nūquam
exceſſit. φῖλος
μαθὲς γὰρ ἦν,
inquiens: τὰ μὲν
ἐν χόρῳ καὶ τὰ
διὰ δόξης ἰδίῳ
μὲν διὰ τὴν διδασ-
καλίαν, ἐν δ' ἐν
τῷ ἄλλῳ ἀνδρὶ
καί.

Locì. Vbi.

Efficientem. Vide in ſeq. ſignum A.

A. Quoad

Vecturæ. Equo laborioso magis quam sumptuoso, ad iter, non ad pompam uel lucrum, studiosus utilior. Namque cura operosior quadrupedi, à dignitate philosophi aliena est, qui se potius, quam ea quum nitere studebit: & lucri aucupium studiis eius maxime contrarium.

Bruta,
quæ ad
bibetur
causa

Custodiæ. Ne Canes quidem studioso conueniunt, præterquam larnato, hoc est, qui fucata nobilitati, equorum atque canum imperio gloriantur, studiosam personam prætexit. Imberbis iuuenis iam tum custode remoto Gaudet equis canibusque et aprici gramine campi, inquit ille. Et profecto hæc eorum sunt studia, qui uenatores uel ferarum, uel, quod grauius est, hominum potius, quam uiri toga illustres aliquando sint futuri.

Anima-
tum nem-
pe ad

Comites. Eos sibi Comites itineris adsciscat, qui non tantum linguæ atque morum periti sint: uerumetiam quid quibusque in locis obseruandum sit norint, nec festinatione sua fructum peregrinationis in herba absument. Eapropter Mercatores plerumque oportuni quidem, sed propter diuersum peregrinationis finem (ut quibus lucrum potius, quam cognitio, propositum est) parum idonei studiosorum comites existunt.

Homi-
nes, siue
sint

Præce-
ptores,
qui uel

Experientiam habet, & ea quæ sunt cognoscenda uel ipsi prius obseruarunt, uel ab alijs fideliter cognouerunt. Industria & diligentia possent: & uerò ea sunt gratia & prudentia, ut quæ obseruata digna sunt, ab incolis explicari queant.

A.
Quo ad Es-
sicientem In-
strumentalem
(quæ Viæ au-
xilia Maro-
ni, ipsa di-
Græcis in ge-
nere dicuntur)

Inani-
matum
nimirum
quo ad

Pecuniam. Studiosi iuuenes, nullo adhuc rerum usu præditi, uel propter professionis dignitatem inuidia, uel propter simplicitatem infidijs etiam improborum expositi, tanto cautius & in expensenda & in seruanda seu oculanda potius pecunia uerari debent.

Arma oportuna studioso. Vide signum B.

p

B. Arma

Pugillares, Atramentum, Calamos, Chartam, ad Ephemerico
des itineris conficiendus, ad ea quæ observatu digna erunt ano
notanda, ad stylum præsertim poeticum exercendum.

Per se ad exer
cendam Lectio
nem, Scriptio
nem, Observa
tionem. Secum
igitur feret

Libros
quibus ut
tatur &

Dum iter facit, unum ali
quem auctorem ephodum,
ut ita dicam (vulgò Vade
mecum appellant) studijs
suis accommodatum, cuius
crebra lectione & senten
tiarum repetitione memo
riam exerceat, tum peregre
nãdo, tum in diuersorij ino
terdum quiescendo, uel in

Genere: ut Poes
tam al quem seno
tiosum, uel Gno
mas poeticas:
quod ea, quæ ad
mores & pietas
tem facit, ut com
munia omnib. sic
antiquissima om
nibus esse debent.

Specie, certo sus
diorum generi ino
feruientem. Sic ba
bent alij alia suæ
quique artis enchio
ridia.

B.
Arma
studio
cõueni
unt alia

Post iter confectum. Hi in quoque genere non
nisi optimi maximeq; nec cessarij habendi: ut Bio
bliothecæ moles exigua sit, sed usus fructus maxia
mus. Id fiet, si & quæ legit & quæ audit ipse sua
facere per commentarios à se quædam præparat
stos studeat. De quorum ratione in Theatri bus
manæ uita Proscenij egimus, tãquam aliud agen
tes. Ex profisso autem in Commentarijs Logicis,
si quando & ubi Deus uolet.

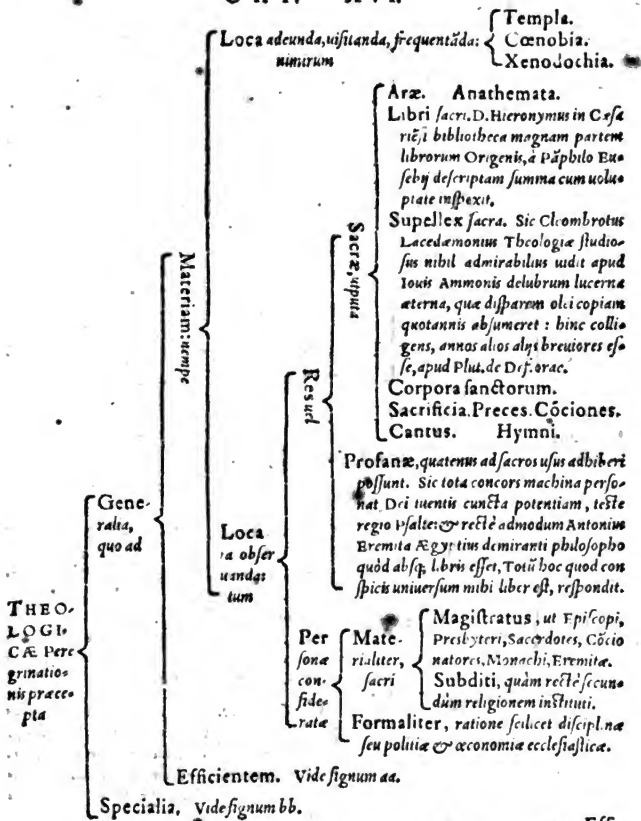
Per accidens, quibus uolentia & improbitati alienæ resistatur, nec multa, nec ope
rosi, nec sumptuosa, ne (quod illic de Antiochi exercitu Hannibal dicit) maruina
sceleratorum occasionem det. Sancte & pie Phorolydes: τὴν σίπην ἀναστρέψας μὴ
πρὸς φέρον, ἀλλ' ἐπὶ ἡμῶν ἄντ' ἢ μὴ χεῖρὸς μὲν ἔστωμα μὲν ἀδύνατον· ὡς γὰρ ἀ
πενήνεις ἰχθῆρες οἷο χόρα μείνουν. Ridiculi qui milites potius quàm studiosos de
centibus armis instruuntur: digniq; adeo qui militari more tractentur, detractis, ut
sæpe, larua militari.

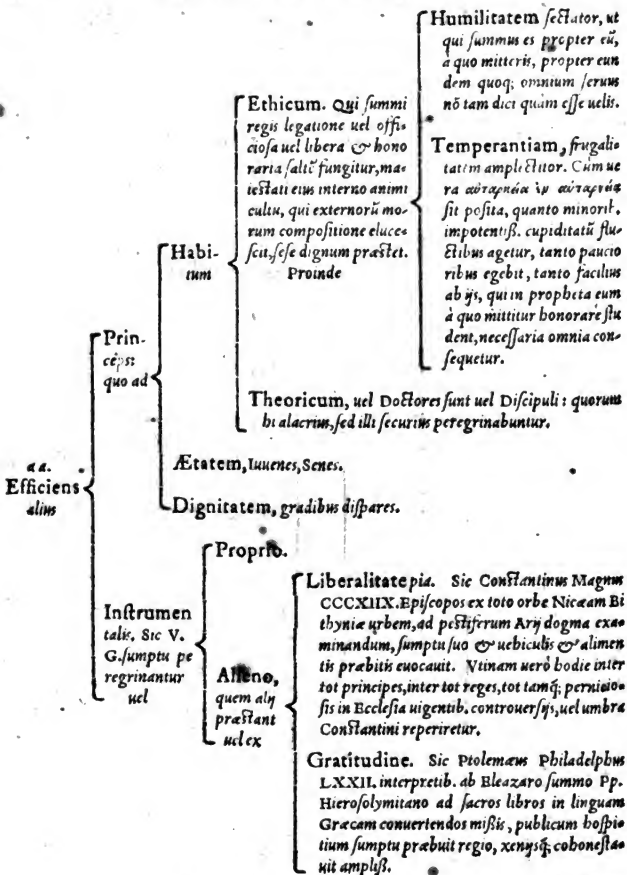
THEO

THEOLOGICAE Peregrinationis præcepta.

CAP. XVI.

Episcopum. Pietas & sanctimonia dignitatem, dignitas opulentiam, opulentia luxum & avaritiam & ambitionem inuexit. Sic semper mala comitantur bona, sic omnia fati in peius ruere. Sed quia non temporum, sed factorum cuique reddenda erit ratio, D. Gregorius Pp. sanctiss., erit imitandus, qui quod eum, qui Oecumenici titulum ambiret, Antichristi praecursorem esse dicebat (uti uicissim Ioannes Baptista summæ humilitatis exemplo Christi praecursor fuerat) primus Serui seruorum Dei appellationem contra simulationem assumpsit: dignus ob id ipsum, quem pro Christi discipulo & uicario agnoscam. Archiepiscopum Colonensem, eundemq. VII. uirum, magno equitum comitatu aduentantem, & quidem armatum, agricola quidam multo ante Lutheri tempora conspicatus, Num hæc apostolica pompa esset, interrogauit. Aulico respondente, Sed eundem qui in Templo Apostolus esset, in Curia & Campo Principem esse Imperij, amarulenter subiniecit: At hunc eundem Principem si superbia nomine demon abripiat, quid de Archiepiscopi anima agatur?

bb.

Præcepta Specialia,
alia V.G. pertinent ad

Ecclesiastem, ex Christi Opt. Max. præscripto. Vide signum cc.

Monachum. Monastica tractet monachi. Nobis paucula delibasse sufficit: ab alijs diligentius excolenda & amplianda. Sic V.G. quoad

Diuerforia, præclare plerisq. ordinibus ubiuis tractatum profectum est, ut Leuitico more uel nihil habentes, omnibus tamen necessarijs etiã in longinqua peregrinatione abundent, Monasteria & Canoniae suæ quique professionis aduocantes.

Arma. Dolonibus instruuntur, in baculi effigiem conformatis.

Vestimenta. cum stolis fere teguntur, ad arcendum pluuia pondus Galeris latissimis & firmissimis utuntur.

cc.
Ergo quo ad

Mores, eo
suo in

Instru-
mentis seu
Adiumentis

Docendo patiens atque sedans, nec temere etiam superstitio-
nes aliorum reprehendit. D. Paulus Atheniensium idolo-
latrariam placide circumspecti tandem aræ ignoto Deo ere-
ctæ occasione (quam ab Epimenide in auerrunda pesti-
lencia extructam Pausanias referi) non tam impietatem il-
lorum reprehendere, quam pietatem ueram docere cepit.

Conuersando bu-
mannus & popula-
ris, tum

Accedens. In quamcunq. domum
ingredimini, Pacem illi optate.

Discedens. Si uos non receperint,
puluere è pedibus uestris excusso dis-
cedite.

Frugalitate metienda. Apostoli Christum
sponsum sequentes obiter extritis specie etiam
sabbatho uescebantur. Nec peræ, nec zonæ
(pecunie recondenda causa) discipulis suis
permittit Dominus, ut ab hysc impedimen-
tis liberi, tanto studiosius in Euangelio disse-
minando insudaret, tantoq. expeditius per-
secutores de ciuitate in ciuitatem fugerent.

Gratitudine aliorum subleuanda: cū par
sit eos, qui spiritali pabulo reficiuntur, cor-
poraliu uisum uicissim impertiri.

Alimentorum
necessitas &

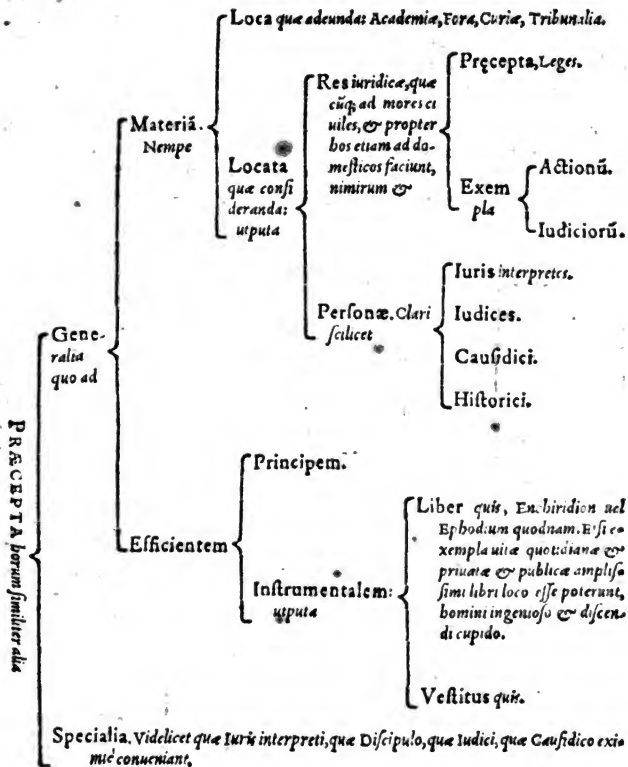
Vestimentorum moderatio summa, nisi ex Christi præscripto
& D. Martini etiamnum militis exemplo egenos ex sua uisitare
uelint abundantia.

Armorum nec gestatio decora, nec usus tutus. Gladijs duobus dis-
cipuli duodecim instruebantur, ad terrendum magis improbos et
arcendus bellus, quam ad pugnandum & offendendum.

Librorum apparatus non magnus, si modò Antonij exemplum
imitari, & cum diuo Bernardo in montibus, uallibus, syluis me-
duando, Dei potentiam in creaturis agnoscere, sapientiam prædi-
care, bonitatem celebrare uelit. Enchiridy tamen loco sunt libel-
li Precum selectiorum, Hymni Dauidici, uel similes alij.

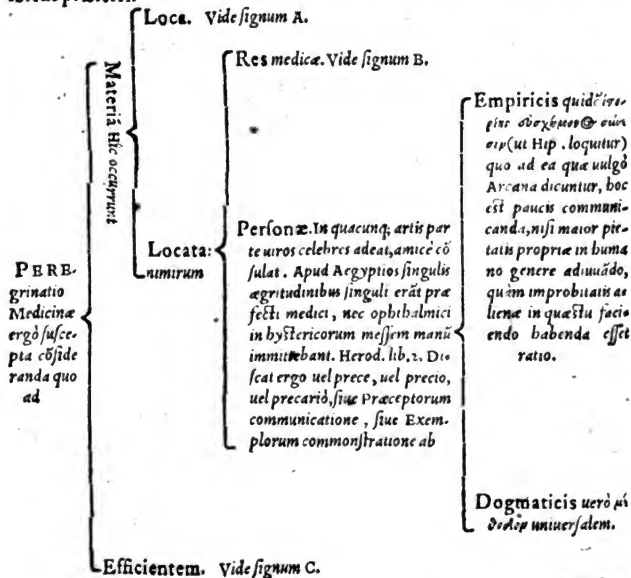
IVRIS

IURISPERITORVM peregrinationis præcepta. CAP. XVII.

MEDICÆ

MEDICAM artem experimentis olim & constitutam & propagatam fuisse constat, eaq; propter peculiari epitheto Experimentum medici gloriantur. Cùm autem experientia in singularibus hinc inde per uniuersum sparsis uersetur, peregrinationes eximie futuro medico conducent. Quocirca non tam à projecta audacia ueluti athletica Parabolanos dici, quàm Perambulanos esse cupit Spagiros suos Theophrastus Paracelsus popularis noster, uir in suo genere maximus: uel quia iudicium acunt, & historiam medicam, tum quo ad morborum genera, tum quo ad medicamentorum syluam augent, uel quia auctoritatem summoperè conciliant. Quam ipsam ob causam senes quoq; iuuenibus in arte nostra ut plurimum solent præferri.

A. Visitet

A.
Visitet celebres

Academias, Scholas, Tempia uel Æsculapio uel Apollini uel Febri consecrata, apud Græcos illa, hæc etiam apud Rom. apud Ægyptios Hephestium, hoc est, Isis & Vulcani sacrarium: in quibus remedia contra morbos experta, cum historia morborum & symptomatum tabellis descripta affigebantur.

Nosocomia, iæteia, seu Officinas medicas: Trivia item, in quibus exonebantur agroti apud Assyrios, Ægyptios, & Cantabros, ut prætereuntium experimentis iuuarentur. Strabo lib. 3. & 16.

Pharmacopolia.

Hortos, Montes, Metallifodinas, Thermas.

Urbes populosas, Triremes, Castra. Sic Chirurgiæ causa barbaricam militiam sequi tyronem Hip. lib. de Medico iubet. Nam cum Barbari enim, Græci cominus rem gerant, sagittarum extrahendarum rauiorem à Barbaris multo felicius, quam à Græcis disci posse.

B.
Ratio igitur habenda

Morborum & Symptomatum, quæ locis his uel communiter, uel singulariter accidere consueuerunt. Quorum cognoscendorum methodum Hip. lib. de Aëre, aquis, locis, tradidit.

Dixit, sex rerum non naturalium. Obseruet ergo eduliorum, uinorum, obsoniorum genera, condituras, facultates, tempora.

Pharmacia. Ægyptij Symmetrismo singulis mensibus utebantur, hoc est, trium dierum continuata purgatione, per os aut secesum. Cui similis fuit ea, quæ in nostra hac urbe Andream Petrum Perusinum, chirurgum felicem, & de nobis optimè meritum, in gallico expugnando, in cataractis abigendis, in podagra & ischiadice lenienda, magno cum successu usum scimus.

Auxiliorum positorum in

Chirurgia. Quæ secunda uenæ quæ luxatorum reponendorum, quæ uulnèrum curandorum ratio.

q

C. Efficacis

Princeps, qui peregrinatur, uel percipiendæ uel spectandæ, uel exercendæ artis causa.

C.
Efficiens

Vestimen-
ta, tum in

Viæ, ni-
mirum

Instrumē-
talit. Instru-
menta alia

Artis, sed peregrinationi accō-
moda, ut nec præsentia sua
grauent, nec absentia medi-
ci conatum destituant. Hip.
suprà dicto Com. apparatus
materiæ medicæ, hoc est, in-
strumentorum, quibus medi-
cus utitur, quam uocat *παρί-
στατον*, facit duplicē, alterā

Genere. Hip. *πρὸς δύσχευσιν*,
in Medico requiri *πρὸς ἁπλῆς οὐ
σχευαίνω* καὶ ἀπλῆς ἔστι *πρὸς
πρὸς ἁπλῆς πρὸς ἁπλῆς ἀλλὰ μὴ
καὶ πρὸς οὐδὲν ἁπλῆς, τὸ τὴν οὐρανίαν,
καὶ πρὸς πρὸς ἁπλῆς, elegantem sim-
plicitatem, citra luxum decorū,
grauitatis indicem, ad uerā ac-
commodatam.*

Specie. Sic Hip. olim statua petas-
ta finge bantur, quod is habio-
tus peregrinantibus conueniret.

Arma non magis gladiatoria, quàm rhizotomie
oportuna. Qualis apud Homerum est Vlyssis gla-
dius, quo non modò pugnat, sed & moly eruit, &
ratem conficit.

Διερρηγνύω, peregrinationi con-
uenientem, *πρὸς τὰς ἐπὶ
ἀκμῆς*, quæ manuum præ-
paratione nititur, ἢ *ἀπὸ τῆς
ἐκπ.*

Alteram *ἀντιπρὸς ἀπλῆς*, expe-
ditissimam & ingeniosissimam, ἢ *διὰ μέλει*, quæ ra-
tione sola cōstat, & ex mor-
bi natura præsentibus uti-
tur. Gal. angina correpto,
cū ruri peregrinus opor-
tunis careret remedijs, inge-
nioso commento laudatus.
illud Diacaryon ex corticio-
bus nucum immaturis re-
perit.

MILITVM

MILITVM Peregrinationis præcepta.
CAP. XIX.

Privatus aliquis.

Cares olim corpora auro uendebant: nostri hodie eundem animas.

Peridini Italici, quorum Plato VII. de Legibus meminit, si non menspectes, inter peregrinantes, si mores, inter latrones connumerandi.

Quis: uel

Populus totus.
Sic.

Alemanni seu Alani ueteres ex tota Germania collecti, & uelut coloniz quædam castrenses. eisdem fortasse post Vandali dicti, ut distinguerentur ab Ingeuonibus: quod hi nidum seruarent patrium, illi peregrinarentur militando: quandoquidem Innuonen lingua nostra incolere significat, Vuandlen uero peregrinari. Hodie Landknecht, uoce liberis hominibus, hoc est, uere Germanis indigna, appellatur, quando cum nomine eius am prisca uirtus intercidit.

Ipsosmetipsum

MILITARIS

Peregrinationis suæ præ mentionem fecimus, respectu Finis: hic respectu Efficientis. Præcepta igitur Militum, oportuna quo ad

Qualitas. Er. 8°

Fortis animo, corpore Tolerans esto.

Sobrietati sponte studeto, ut & mente sibi conset, & famis sitisq; tolerantiam necessariam sustinere queat.

Stipendijs contentus uiueto. A præda illicita manus abstineto.

Imperatori obedito.

Instrumentalis. Vide signum

q 2

Exempli

Pauca, maximeq; durabilia, quando opus est, assumito. Patres nostri tam bene de nobis in libertate comparanda meriti, quam male nos de posteris in eadem corrumpenda, pro aris fociq; pugnantes, farinam auenaceam cum butyro & sale tostam, cascum item medicatum è loto syluestri, Glaronensem uulgò dictum, secum ferebant. Nos uerò non magis auro quam luxu corrupti Gallico, longæ pacis abutentes ocio, sensim ad eorum mores defecimus, à quorum tyrannide multo sudore & sanguine uix sumus liberati.

Cibaria

Delicata lautq; minime sunt. Antagora Rhodio poeta congrum in castris coquenti Antigonus rex superueniens, Num Homerum res gestus Agamemnonis commentantem unquam congruo coquendo operam dedisse putaret, per iocum interrogauit. Tum ille, An tu uerò, rex Agamemnonem per castra circumiisse, & num quis congruos coquos ret, interrogasse, putas? Pannonius Bonfinius ob coquinarum peritiam ueluti popularem commendat, fortè quòd a se fiduis Barbarorum incurfionibus frequenter in castris esse, & muliercularum ministerio destituti, culinaria subire munia ipsimet cogerebantur. Apud Homerum alioqui & Achilles & Thrasymedes Nestoris F. coquorum officio funguntur.

Exempli causa

Onera & impedimenta curato. Vallum miles Romanus gestare solebat. Inuenti postea Muli Mariani dicti, clitellarum castrensium genus. Germani pedites suis ipsi uxoribus (prisco fortassis Cimbrorum more) mularum loco in ferendis impedimentis utuntur.

Arma munda tersaq; habento, Agefilai & Xenopontis ducum præstantissimorum consilio, quòd quam quisq; rem maxime colit & in delicijs habet, eidem maxime studere uideatur.

VIATORVM

VIATORVM, TABELLARIORVM, Nunciorum Peregrinationis praecepta.

C A P. X X.

PAUCA licet portes argenti uascula puri,
Nocte iter ingressus, gladium contumq; timebis,
Et mota ad Lunam trepidabis arundinis umbram.
Cantabit uacuu coram latrone uiator.

inquit Sartyricus. sollicitudinem simul, & diligentiam, & in dissimulando prudentiam, & tempus itineris definiens.

Ani- mum	Pruden- tia in	Itineribus dignoscendis, quae commoda, compendiosae saesecura.
		Insidijs declinandis.
	Fortitudo in sustinendis & propulsandis uel	Hominum insidijs.
		Tempestatibus.
	Sobrietas in uictu.	
Cor- pus	Fides in mandatis exequendis. Senex ab Agamemnone domum missus & a Menelao interceptus, nullis uel minis uel pollicitationibus adduci potuit, ut dicitur, hoc est epistolam triangularem formam complicatam proderet, apud Euripidem Iphig. Aulid.	
	Robur in perferendis itineris laboribus.	
	Agilitas, Velocitas. Cuius symbolum apud Rom. erant surrectae in ca- pite pinnae, unde <i>πτεροειδής</i> dicta. Persis Angari & Astanda quasi <i>πτερούδες</i> appellabantur, & certis itinerum spacijs permuta- bantur, adeo ut nihil illis perniciosum in rebus humanis transcurrere, Herodotus opinetur.	
REQUI- RITVR ergo in Nū- tio quo ad	Vigilantia. Nuncius qui a Dinocrate ad Dionysium in Italiam mitta- batur, uti tyrannum de Dionis aduentu certiore redderet, labore defatigatus sub arbore se quieti dedit. Interim lupus odorem carnis qui ille in pera cōdiderat secutus, cum carne etiam epistolam Dinocratis abstulit. Expergefactus tabellarius, ueritatem sine literis in tyranni con- spicere uenire, spem in exilium abiit. Itaque Dionysius regno excidit.	
	Fortunas, ut eo uestitu & uiatico reliquo sit instructus, qui promoueatur, non qui oneretur.	

MERCATORVM Peregrinationis præcepta:

CAP. XXI.

Internarum. Vide signum I.

MERCA
TVRÆ
superius sub
fine memi-
nimus, quā-
doquidē ad
opes compa-
randas uni-
cē facit: hic
uero per se
eandē con-
sideramus,
præcepta
tradituri pe-
regrinatio-
nis Mercato-
rum res
spectu

Causarum

Exter-
narum,
Efficien-
tis puta-
atq; Fi-
nis. Quo
ad Effi-
cientem

Animum, esse

Prin-
cipem,
secun-
dum

Instrumentale, esse

Prudens, non tam in mercibus deligēdū,
quā in morib. ne merces peregrinas mo-
res etiam peregrini comitentur. Quam la-
bem utinam ne Germania nostra indies
magis magisque experiretur.

Diligens, laboriosus. Lūpis olim, quādam
ratione ad tantus opes pervenisset, interro-
gatus: Ad magnū parvo, ad parvū ma-
gno cum labore & sudore, respōdit. quōd
scilicet opulētiæ fundamenta ueluti prima
à se constituenda fuerint, re etiam num te-
nui, magna cum cura & sollicitudine: eo
dens semel constituta, per seruos citra ma-
gnū laborem ampliari potuerint.

Integer, Verax, Constant, Fidus: à moneta,
à moribus, à mercibus utiutis abstineat.

Corpus, ætate matura, & uegete. Eo consilio
Epidauros Politen unum grandævum delegisse,
quicum Illyrijs, quorū mores auersabantur, uero
faretur omnium nomine, supra monuimus.

Alimentis. Bulgis, Loculis, Armis.

Magnitudine. Minores quidem exo-
peditores & uelociiores sed magna
securiores. Νότιον δὲ αὐτῶν, μισθὸς
αὐτῶν ἐν ποσσὶν διδῶν, μισθὸς δὲ
ἐν ποσσὶν αὐτῶν ἐν ποσσὶν αὐτῶν.

Nauibus.
De his geni-
nū extat He-
siodi præce-
ptum: alie-
rum de

Numero. Vni naui merces omnes ne
credito, in plures paritior. Μὲν δὲ ἐν
ναυσὶ ἀπὸ αὐτῶν βίον κερδοῖσι τίθεται,
ἀλλὰ πάλιν λάττει, τὰ δὲ μέγιστα φο-
ρεῖται.

Accidentis Temporis, Extat
in operib. Hesiodi præceptum,
quando mercator nauigare

Non debeat, post Pleiadū scilicet occasum.

Debeat: { Vere quidem minus securū.
Autūno uero L. diebus post
Solstitium æstiuum, securius.

I. Ratione

I.
Ratione
habita

Loca adeunda, in
ex quibus qua-
stum facere possit.
Hæc rursus quo ad

Materiæ: qua

Cognitionem, uel Notæ uel Ig-
nota. Patrum certè memoria Luo-
sitænorum primò, deinde Hispano-
rum portentosa navigationes oro-
bem terrarum patefecerunt: Plato-
nis Atlanticam nunquam satis cre-
ditâ (quam ille è rerum natura ter-
ramotu sublatam putabat) repe-
rerunt: Antipodis denique reuera
dari, & orbem circumquaq; nauig-
abilem esse docuerunt: quibus se
Argonautis tantopere à ueteribus
celebratos conferas, ludum iocumq;
dicere possis.

Situm, uel Longinqua, uel Propina
qua.

Mores, Religionem, Linguam, uel
omnino, uel saltem ex parte pere-
grina.

Locata. Tum

Personæ, cum quibus conuersandum.

Res, Merces quæ uel importandæ, uel
exportandæ.

Formæ. Plato II. de Re-
pub. commutationem re-
rum duplicem facit: aliam

Longinquam. ἡ μακρὰν προ-
πρίε δὲ τὴν, αἰνὸς δὲ ἡ μακρὰν δὲ
ἀπὸ πειρινάνδου: siue illam fiat

Mari. Νῆαυς
πλεῖστα.

Terra. Φορ-
τὴν.

Propinquam, quam παράπρην vocant.

P A D A.

PAEDAGOGORVM Peregrinationis præcepta.

CAP. XXII.

Locorum peritiam habeat, uel historicam, uel saltem theoricam, hoc est, eam quam ab alijs acceperit.

Raræ & insolentes et admirande.

Res, quibus ea maxime
atque capitur, cum sensu
potius quàm ratione du-
catur. Ut sunt res

Pulchræ, sed honestæ.

Locata
quæ sint
obseruan-
da, in nu-
merato
habeat,
cuius ad
puerum ca-
pium ac-
commo-
det, tum

Mate-
ria, &

Homines secundum

Animi mores, qui externis dictis atque factis
illustrantur. Xenocrates proinde pueris
potius quàm athletic amphibotes conueni-
re asserbat, quod horum aures iustis illo-
rū uerò mores prauis sermonibus corrump-
perentur. Nam turpiū historia teneris il-
lapsa sensibus multo altius penetrat, quàm
theoria & præceptiones honestæ ac lau-
dabiles. Sic quoque plantæ suapte sponte
nascentes multo lenius prouenire, quàm
magna etiam cum industria consitas, quo-
tidiana docet experientia.

Corporis habitum, figuram.

Fortunas, quo ad opulentiam, honores,
dignitates.

EADEM Pa-
dagogo quæ Pa-
tri filium pere-
gre cūtem comi-
tanti seu docenti
potius præcepta
conueniunt. Cum
ergo nō tam sua
quàm eius qui
præficitur causa
peregrinetur, re-
spectu quidem

Efficientis. Qui paedagogiam suscipit, provinciam maxime arduam su-
scipit, cum nihil sit difficilius, quàm puero, ob cupiditatem uel ebementiam,
& rationis impotentiam, recte præfisse. Dulcis in experis pueri cultura ui-
detur, Expertus metuit. Quotquot ergo in hoc uitæ genere (quod propter
mores hominum omnium abiectissimum & contemptissimum est, per se
uerò, cum Reip. & Ecclesiæ seminarijs operam det, omnium excellentis-
simum iudicari debet) uersa minime ipse os imitatione Plænicis Home-
rici, non pueris tantum, sed uirginitatibus exhibere, neq. magis
præceptione, quàm exemplo pueri uel iuua fidei commissis præfisse studete.
Vide signum †

† Tria

†
Tria sunt, quæ
ad Pædagogum
Deum quem
metuit, & Pa-
troni à quibus
conducitur, &
Puer quem fi-
lii loco suscipit,
exigunt: nimi-
rum ut præesse

Sciat
tum

Theoricè, docendo Præcepta & Veritatē & Virtutē.
Practicè, Exemplis (quæ plurimū mouere possunt) uel spectando
uel legenda uel audienda exhibendo.

Possit,
instru-
ctus &

Mentis

Acumi-
ne, Pru-
dētium
in

Pueri
ingenio

Cognoscendo.

Moderando.

Dirigendo.

Contubernalibus, Comitibus, So-
cjs, Famulis eligendis.

Castitate, quo ad alimenta & uenereæ. Nil di-
ctu fixdum uisus; hæc limina tangat. Intra quæ
puer est. nec tu Si quid turpe parvis pueri contem-
pleris annos. Quod Satyricus patrib. occinit, nos
pædagogis succinimus.

Corporis integritate & firmitate.

Velit, Præceptis
simul & Exemplis,
si uir probus fuerit:
& proinde

Diligens, Laboriosus, Industrius, & Homericæ Aga-
memnonis imitatione Vigilās, quem pro Repub. ex-
cubantem ne intempesta quidem nocte nisi à Ioue
immissus somnus occupare potuit.

Fidus in docendo. Eam fidem non tam stipendij ma-
gnitudo (nisi seruili sit præditus ingenio) quam ho-
nestas ipsa, amplissimo interim digna præmio, im-
primere potius quam exprimere debet.

Liber & Apertus, & Clemens, & Seuerus, in su-
censendo, corripiendo, puniendo, indulgendo.

Humanus & Grauis in conuersando cum puero,
& quibusuis alijs, quorum consortio uel spontaneo
uel necessario aut melior aut deterior reddi queat.

PVERORVM uel ADOLESCENTVM Peregrina-
tionis præcepta. CAP. XXIII.

PVERILEM
ætatem ad peregrina-
tiones ineptam,
& propter corpo-
ris debilitatem, &
propter mentis im-
becillitatem, superius diximus, iuue-
ni minus, modò ij
quos in animis ha-
bēt uehementēs qui-
dem sed inconditi
motus alieno diri-
gantur ministerio.
Quòd si ergo his
aut illis uel certo
consilio uel casu ali-
quo peregrinari
sit necesse, præce-
pta similiter alia
pertinebunt ad

Materiam. { Quæ discenda, spectanda, audienda.
Quò & Ad quos peregrinandum.

Animus. Ergo & illorum

Prin-
cipem.
Quo
ad

Efficientem

Instru-
menta
lẽ, Pere-
grina-
tionis
scilicet

Imperitia, boni
pædagog. pruden-
tia dirigatur, in

Lingua excolenda.

Ratione firmanda.

Memoria excolenda.

Impotentia nō pueri magis (qui ferula adhuc
regitur) quàm iuuenis, eiusdem uirtute refran-
tur. Quemadmodum enim feminam cum ueste
pudorem exuere Herodotus inquit: ita frequen-
ter cum prætexta uerecundiam & metum ado-
lescentes exuunt, soluti, quæ illos componebat,
ueste per insolitam uiuendi libertatem. Infantiū
proinde, qui pueros potius quàm adolescentes
præceptore putat opus habere, quasi cum feru-
la manū subducere cœperint, sibi ipsis præesse
queant. At quo uehementiores sunt & instru-
ctiores iuuenum animi, eò diligentior cura &
inspectiōne, ac riore quinetiā censura indigent.

Corpus,
ut pueri

Imbecillitas itincribus labore nimio non
exoluiatur.

Sanitas recta uictus ratione conseruetur,
quo ad alimenta & exercitia oportuna.

Comitem. Etiam hi deligendi optimi, ne uel tantilla
conuersatio improborum tenellos corrumpere queat
animos. Cato minor etiamnum iuuenis rogatus à Cu-
rione familiari, qui eius austeritate offendebatur, sta-
tuisse ne post completa stipendia Asiam uisere? cum
id ipsum affirmasset, Bene est, inquit Curio, iucundior
enim illinc reuerteris & mansuetior. Ea uoce istus
Cato, in tota peregrinatione inter cœnas & inuita-
tiones crebris attendere sibi iussit amicos, num Cu-
rionis dictum imprudens comprobasset.

Ducem & moderatorem. Vide signum †

† Dux

Deus, pia & assidua prece conciliandus. Aurea sunt illa regij uatis carmina, quæ
Psal. CXIX. habentur:

Quid luuentam, ne labascas, seruat æquæ ac lex tua.
Hinc ne aberrem, modò laboro ita laborantem rege.
Ne uacillet pes, meo tua uerba condò pectore,
Rector orbis, æquitatè regulam tuæ doce
Me, tui oris uerba semper ore mediter ut meo.
Illa longè cbariora semper auro ut æstimemus
Illa cogitem, illa scècter, illa mirer unice:
Illa nulla è corde nostro deleant obliuia.

†
Dux
pere-
grina-
tionis

Homo, nimirum Pædago-
gus. Crates Thebanus, in ex-
celsum locum ascendens cla-
mabat, O ciues, ciues, quæ
uos dementia cepit? Opes im-
mensas congeritis, filiorum ue-
rò quibus eas congeritis nul-
lam planè rationem habetis.
Itali priuatos pueris suis pæ-
dagogos adhibere consueue-
runt: multo rectius quàm Ger-
mani, qui ob publicarum Scho-
larum comoditatem, hac in
parte negligentiores esse ui-
dentur. Cura igitur uel pa-
rentibus, uel curatoribus &
amicis puerorū peregrinatio-
nis esse debet gemina: aliter

Prudēs
in prae-
ptore de-
ligendo,
qui &

Natura Bonus sit, hoc est, ingeniosus,
industrius, honestus.

Arte Doctus, ut do-
cere possit, uel præ-
ceptis uel exemplis
pertinentibus ad do-
ctrinam

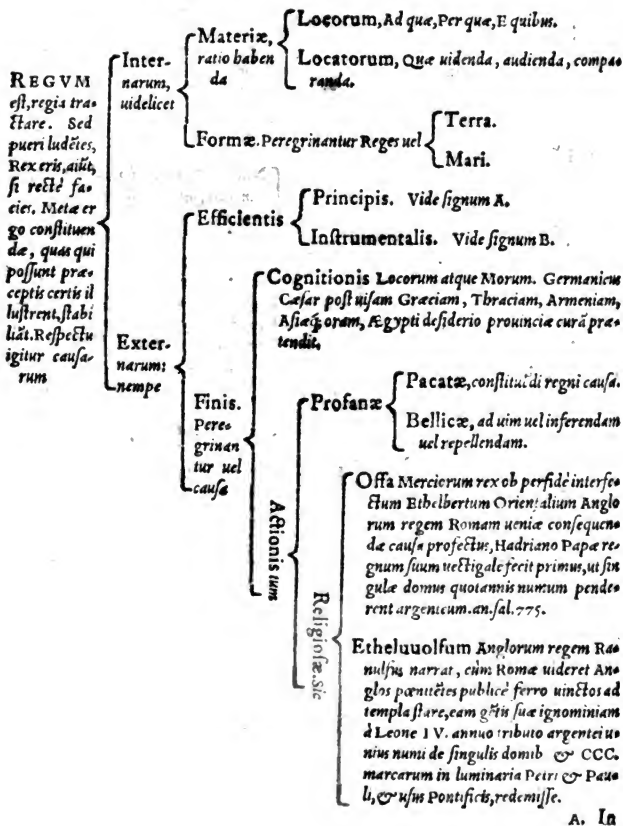
Veritatis, ad
Sapientiam ne
mirum et Bo-
ruditionem.

Virtutis, ad
Honestatē ui-
delicet.

Experientia usque rerū Peritus fiet.

Liberalis, in eo quem puero præfecerint, & cuius
in eodem erudiendo moderandoq; fidem sint exper-
ti, dignis præmijs benignè afficiendo. De sorte deo
cedat aliquid, quinimò impendatur tota, dum pueri
interim uero patrimonio, in sola uirtute & erudi-
tione posito, cuius fructus amplissimos aliquando sit
percepturus, boni præceptoris institutione semper
aliquid adijciatur. Cùm Aristippi Platonici discipuli
ne pater quidam filium cōmittere uellet, & is mil-
le drachmas exigeret, Tanti uel seruum pædagogū
emerim, indignabundus exclamauit. Tum Aristi-
pus & uerè & falsè: Compendiosissima lucri ra-
tio tibi offertur, inquit: pro uno habebis duo manci-
pia. seruum scilicet, quem emes, & filium, quem ser-
ui conuersatione corrumpes.

REGVM ET PRINCIPVM Peregrinationis præcepta. CAP. XXIV.

Confidentia. C. Iul. Caesar impatiens legionū tardiorē à Brundisio Apolloniam traiecit, per simulationem aduersa ualeitudinis cōuiui egressus, seruli ueste lectus, nauiculā conscendit ē flumine, ac maris Adriatici seu tempestate fauces petiit, protinusq; in aliū dirigi iusso nauigio, multum ac diu contrariis iactatus fluctibus, nauclero etiā animū addens, Quod Caesarē & Caesaris fortunā uelceret, cessit tandem necessitati. Suetonius.

Ani-
mi,

Prudentia
in per-
sona
uel

Disimulāda interdū. Mithridates uniuersam Asiā, cuius imperio inhiabat, disimulato habitu aliquot annis perlustrauit.

Retinenda cum grauitate. Quod ipsum, quantū sit difficultas, uel ex eo cognosci potest, quod Aegyptiorū reges olim, eosq; recentiore memoria imitati reges Gallorum, quam cum populis suis conuersando dignitatem retinere propter deprauatos mores non poterant, eam populi conspectum euitantes amplius ficare conarentur.

A.
In Es-
ficēte
princi-
pe reo-
quiri-
tur re-
spectu

Cor-
poris

Robur & Agilitas. Adrianus Imp. multo breuiore quā ullus alius temporis spacio, omnes imperij Romani prouincias obiuit.

**C. Iul. Caesar Alexandria, circa oppugnationē pontis, eruptio-
ne hostium subita, compulsum in scapham, pluribus eodem praeco-
pitantibus, cū desilisset in mare, nando per CC. passus eua-
sit ad proximā nauē, elata laeua, ne libelli, quos tenebat, madeco-
fierēt, paludamentū mordicus trahēs, ne spolio potiretur hostis.**

Natā
di peri-
tia.

Otho II. Imp. cū dotis nomine Calabriam & Apuliā Graeci eripere conaretur, magna strage ab his uictus, Rosanam in sinu Carentino, ubi Theophania uxor, Romani Imp. Graci F. substiterat, fugiens, insectantibus hostibus in mare desiluit, nando elabi conatur, à piratis Sarcenis intercepti: in Sicilia à Sclauo quodam agnitus, redimitur, Auentinus & Cuspinianus.

Fortuito-
rum: ut puta

Opulentiae, sumptus maximus, & ut uno dicam uerbo, regis.

Amicitiae: ut eorum per quos iter faciunt animos sibi cōciliant. Nā cū priuati iter liberrimē agant, reges non nisi uel per uim occupato, uel per minas extorto, uel per gratiam concessio comiteatu per reginari possunt.

Genere. Quod si felicitas ex *αὐταρχία* metienda est, etiam peregrinando prius
 ti homines cum maximis certare possunt regibus, cum principes ipsi tanquam
 animalia quadam *ωλόπoda* & *ἰσχύρονα* ad motū minus expedita sint, &
 rursus tanquam *ωλόγυγα* comitatum requirant immensum. Sic nimirum
ἡρώς ἀνέστη ἀπορία ἔσθω, secundum Hip. nostrum.

B.
Organa
 ad peregri-
 nationē cō-
 modatū in

Animalia.

**Homi-
 nes**

**Spe-
 cie tū**

Bruta. Equi, Muli, Elephanti, Cameli, Canes, uel necessa-
 rij, uel bonorarij.

Ductores. Vi magnorum corporum offen-
 siones sunt grauissimæ: ita principum comi-
 tatus, si quando aberret, maximis difficul-
 tatibus exponitur, cum non æquē facile sit
 referre atq; inferre gradū. Tanto igitur pe-
 riores magisq; fidos ductores esse oportet.

Custodes. Quem metuunt, oderunt: quem
 oderunt, perisse cupiunt. Sic à suis in uniuersum
 timendū est principi malo: bono quino
 etiam ab improbis, tantæ uirtuti & inui-
 dentibus & insidiantibus. Cum Solymano
 nus an. sal. 1537. in Butrotio litore haberet
 castra, Acroceraunij, qui Chimærā incolunt
 montem, immane consilium susceperunt,
 maximum terrarum orbis Imperatorem in
 tabernaculo semisopitum, & frustra tot cu-
 stodij confisum occidendi, nisi illis, ad id au-
 dendum facinus paratis, fortuna defuisset.
 Nam dux ipse Damianus conspectus in ero-
 bore ex fragore abruptæ frondis, uti erat
 semipensilis & speculabundus, à Ianizeris
 est comprehensus, & per tormenta deteco-
 ctus quas parabat insidij, iussu imperato-
 ris belluæ capite modo disceptus est: immis-
 si mox in agrestes illos Asapi & Acanzi
 uenationis modo, ad trucidandam et quā
 maxime possent delendam horridæ atque
 infamæ gentis stirpem.

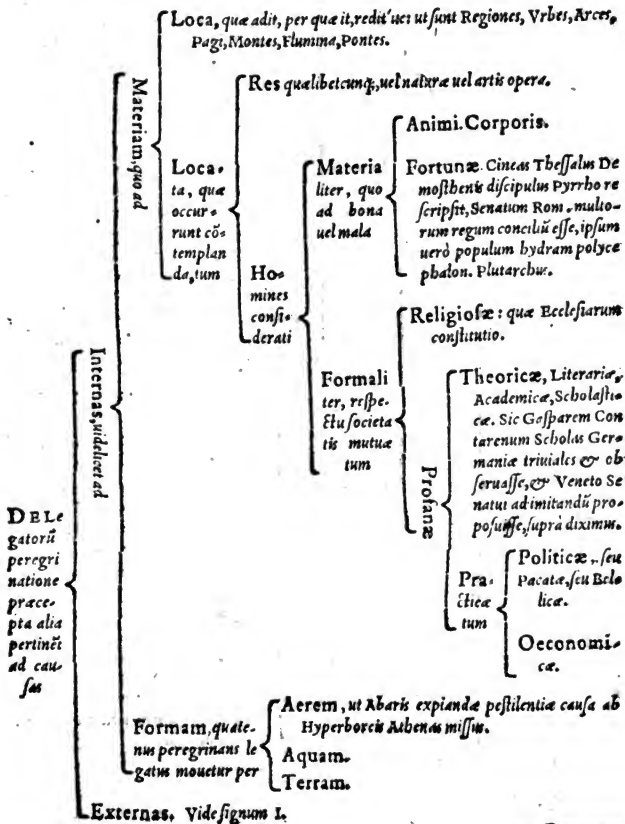
**Inani
 matæ
 ut est**

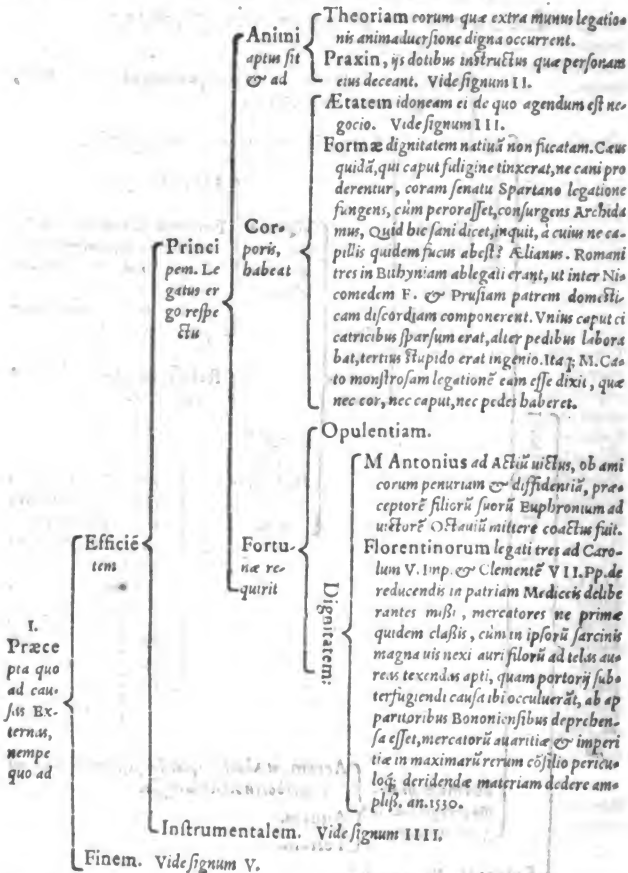
Cómeatus. Reges Persarū etiam in hydropisia luxus man-
 cipia, nullam aliam quā d' Choasse fluuii maximis itineo-
 ribus petitam bibebant aquam.

Vestitus. principali persona dignus.

LEGATO-

LEGATORVM *Peregrinationis præcepta.*
CAP. XXV.

Lingue peritus, Amalarius Fortunatus, Treuirēsis archiepiscopus, à Carolo Magno legatus ad Michaelē Imp. Græcum missus, post etiam Hatto episcopus Basiliensis an. sal. 881. uterq; ob linguæ Græcæ peritiam.

Elo. quens, ut facilius quod uult impetret.

Missi ab Aihenienſibus legati Romam Carneades Academicus, Diogenes Stoicus, & Critolaus Peripateticus, deprecaturi mulctam D. tal. niorum ind. Etam ob Oropum sociam Romanorum urbem direptam. Carneades ea facundia in senatu perorauit, ut M. Cato summus Græcorum hostis ocyus ad scholas suas remittendos legatos censeret, ne Rom. iuuentutem suis caperent illecebris.

Eustathius Cappadox, Iamblichi discipulus, ad Persus missus, cum regē Saporem inter prandendum ita demulſisset, ut diadema regūi propē cum penula oratoris cōmutaret, aulici id magicæ arti tribuentes, auctores regi fuerūt, uti homine propere dimisso, Imp. Græco scriberet. Si quid poro uellet, per Legatū potius quā per Sophistā significaret. Philostratus.

Laude dignus Anaximenes, qui Alexandro Magno patriæ nomine occurrit, iusturandum rex interposuerat, nihil se eorum, quæ Anaximenes, quantumuis præceptor, peteret facturum, suspicās id quod erat, cum pro Lampaccenis intercessurum. Tum ille, Enimuerō id unum peto, inquit, ut patriam meam excindas.

II.
Legatus
tutus
itur
jiti

Prudens in accusando, excusando, petēdo, negando, & similibus. Itaq;

Viruperandi legati

Duo missi ab Aristione tyranno ad L. Syllam, à quo obsidebatur. Magnificis enim uerbis ueteres Aihenienſium reges atq; ciues, Eumolpum, Theſea, Themistoclem excolentes, id unum responsi accepere: Domum hæc secum ornamenta referrent: se à Pop. Rom. missum non capiendæ disciplinæ causa, sed ut infidam urbem bello captam euerteret.

Racanatenſium, cum Florentinis ob auxilia contra Gregorium XI. laia restitutamq; libertatē gratias agrent, multūq; uerbis in principes urbium inueherentur, nullam rationem habentes Rodolphi Camerinenſium ducis, qui tunc Florentinorū Polemarchus erat. Momordit ea intemperies Rodolphum. Itaq; oratorem interrogauit, cuius nam professionis esset. Boſe Iurecoſſe, esse perhibēte: Ecquot annis iuri operam dedisset. Cum is Decem, affirmasset: Vinam uerō uno saltem anno Discretionis operam dedisses, arguē subintulit.

Liber. Vide signum a.

Popularis. Vide b.

Urbanus. Vide c.

Fidus. Vide signum d.

f

a. Liber

a.
Liber,
Apertus, Con-
stans in
dictis at
que fa-
ctis.

M Popilius Lenus Antiochum Epiphanem, qui Ptolemæo Ægyptio Romanorū socio iniectus erat, tergiuersantem, uirga circumscriptis, & in ipso uestigio respon-
dere iussit.

Vagifex Parthorum legatus, P. Crasso Seleuciæ se responsum daturum dicenti ma-
nus uula ostensa, Prius hic pili enascentur, inquit, quam tu Seleuciam uideas.

Henricus IIII. Imp. Boleslaum Polonorum regem Glogouiæ obsidens, eum the-
saurum suum legatis ob pacem missis ostendisset, Hic, inquiens, Polonos perdoma-
bit: Scarbicus legationis princeps, anulo quem gestabat in thesaurum proiecto,
Auri, inquit, auro addamus. Id scomma Cæsar gratias agendo elusit, Hab dancik,
respondens. Inde familie nomen mansit, ut Habdancik dicerentur.

b.
Popularis,
cura abiectio-
nem.

Ciceronem, quod ostentandi græcismi causa Syracusano senatui præter
Latinæ linguæ dignitatē græcè locutus esset, à Patribus reprehensum ferunt.

Laurentius Medices à Florentinis legatus missus ad Ferdinandum Neapo-
litani, equo oblato, quo regem in arcem comitaretur, Equo sibi tum de-
mum opus fore respondit, cum à tanto rege pacem impetrasset, quo nuncio
optatissimo ciuitatem summa celeritate perfunderet. Ba responsi dexterritate
& morum facilitate regem permouit, ut qui Laurentij odio bellum Floren-
tinis indixerat, eiusdem gratia iram omnem deponeret.

c.
Vrbanus.

Leo Byzantius Athenis missus ad sedandam seditionem, in concionem ascen-
dens, cum risum populo propter obesitatem commouisset: At ego uobis risum
duplicabo, inquit. Vxorem habeo multo obesiorem. Et tamen cum tales tano-
tiq; simus, concordet paruus admodum lectulus capit, discordes neque tota
domus. Nostrō igitur exemplo sapite, Athenienses.

Spartani legati ad Lygdamum tyrannum missi, cum is ualetudinis prætextu
congressum differret, Dic, inquiunt cubiculi præfecto, colloquendi non collus-
tandi causa nos ad illum uenisse.

Perusini duo ad Urbanum V. uenerant patriæ causa. Quorum alter cum nulla
ægotantis Pp. ratione habita ualde prolixam habuisset orationem, alter uro-
bane subdidit, Hoc unum à collega suo prætermisum esse, nisi pontifex petitis
asseniretur, eandem orationē denuo repetendi sese mandatum habere. Ponti-
fex eo dictorio refocillatus, legatos ocyns citra offensam expediri curauit.

d. Fidus

Polycratidæ Spartani. *Is enim quum à regijs Persarum ducebus interrogaretur, Virum priuatim uenissent, an publice missi essent? Si pacē impetramus, inquit, publice; sin minus priuatim.*

C. Fabricij. *Cum pro captiuis repetēdis ad Pyrrhum missus esset, & rex constantia & prudentia eum delectatus, amplius, præmijs ad se pertrahere conaretur, fidem, quam patriæ debebat, multo antiquiorem habuit.*

Laudatur fides in
patriam

Sultano Ægyptio Capuā & Beneuentum, quæ à Græcis tenebantur, obsidente, legatum mittit Basilius imp. Constantinopolitanus ad oppidanos confirmandos. Legatus capitur a Saracenis, et amplius præmijs inuitatur, ut ad urbem muros productus nulla auxilia expectanda esse proclamet. Is simulans se cōditionibus acquiescere, ubi in conspectum ciuium uenit, firmissimas copias propediem affuturum magna uoce testatus, à Barbaris circūstantibus contrucidatus est. Itaque spe sua falsi confectum naues conscenderunt.

d.
Fidus.
Proinde

Amasis, quod missus ab Ægypti rege legatus ad Ægyptios defeectores, ab his oblatum regnum arripuit: quodq; grauius est, domini sui cæde idipsum stabiliiuit.

Garipaldus Taurinatum dux, quod à Godeberto Ticinensi rege, ad impetranda auxilia contra Bertharicum Mediolanensium regem eundemq; fratrem, missus, Grimoaldo duci Beneuentano auctor fuerit, distractis ciuili bello fratrum uiribus, regni Longobardorum sub specie nuptiarum cum sorore Godeberti celebrandarum occupandi.

Vituperatur

Franciscus Zabarellus Cardinalis & Iurecof. insignis à Garimberto, quod in Ioanne XXIII Pp in Concilio Constanuensi exauktorando, cuius tamen legiū agēbat, sedulam præstiterit operam, cum ei se in pontificatus successurum speraret.

§ 2

III. Pro-

Pace
compo-
nēda,
impe-
trāda:
ue.

Scenes in

III.
Pro-
inde le-
gati a-
ptiores
esse ui-
dentur

Iuuenes,
ad ea que
maiore cor-
poris, quā
animi uigo-
re indigen-
tē cōficienda,
impetrāda.

Sic

Clusinis auxilia à Rom. cōtra Gallos petentibus, missi tres ē Fabia gente legati iuuenes, qui à socijs Romanorum uim illos abstinere iuberent. Ibi cū Galli uis se in armis habere dicerent, certamine iniecto legati quoq; iuuenili ferocia concitati arma capiunt. Ante Hetruscorum signa extra aciem equo uictus Q. Fabius Ambustus Gallorum ducem hasta transfixit. Spoliaq; iaculis legit. Ea uiolati gentium iuris indignitate moti Galli, cū legati non dederentur, signa infesta ad urbem direxere, uicti q; primum ad Aliam in genti strage Romanis, urbem diripere, anno V. C. 360.

Teucas Illyriorum regina, cū in mare latrocinij Illyriorum infesto esse conquererentur Rom. legati duo, C. & L. Cornucani, et illa publicē quidem se iniuriam à Rom. prohibituram diceret, priuatim uerò suos prohibere, ne ē mari fructum caperent, nec regij moris esse, neq; se inhibituram; natu minor: magna uoce subinuit: At uos operam dabimus, uti uel inuita regiam istam consuetudinē emendes. Quo dicto offensa mulier, submisit percussores iuueni. Id belli Illyrici initium fuit.

Nuptijs conficiend. Edgarus Anglorum rex Ethelwoldum familiarem suum ad Horgerium Cornubiæ ducem, pro Alfrēda filia formosiss. nuptijs ablegat. Is puella pulcritudine uictus eā sibi à patre impetrat. Inde ad regem reuersus, ibi regio minime dignam uirginem asserere, cumq; primum amoris astum in rege extinctū animaduertit, ut eam sibi permitteret, petere. Rex facile assensit. Posteaquā uerò corā Alfrēda formam conspexit, ultrò inuitantem stupro primum polluit, subinde clam sublato Ethelwoldo sibi matri monio iunxit.

Tydeus ab Adrasto Argiuorū rege Theban mittitur, ad res ab Eteo cle fratre Polynici generi sui nomine repetēdas. Thebani L. iuuenes Tydeū ex insidijs adorti, ab eo partim cæsi, partim in fugā acti, bello funestissimo occasionem dedere.

Tyreus Octauij libertus elegans & eloquens ad Cleopatram Egypti reginam mittitur, qui mulierem mirē causa formæ tumidam: uenies Imp. & quidem ad Actiū promontoriū classe iam uictoris, nomine moueret. Hic prolixiore oratione cum ea agens, & supra modum honoratus ab ea, suspicionem mouit M. Antonio. Itaq; correptū flagellis cecidit, & ad Cæsarem remisit, cum his uerbis: Nisi Cæsari factum probaretur, libertum suum Hipperchum, qui ad Octauium deiecerat, uicissim pro libito in crucem tolleret.

III. Quo

Pecuniam, ea, quāta satis est, instructus esto, ne de paupertate suspectus, & ipse ridiculus fiat, & principis famam in dubium reuocet.

Vestimenta, quæ nec indigna sint legali persona, nec ridicula, uel inuisa ijs, quos adit.

Aristagoras Milesius auxilia Ionibus contra Persas à Spartanis impetraturus, cum insolita uestitus munditie, alijsq; delicijs afflueret, quidam ex Ephoris eum admonuisse fertur, siue tā modesta, nimiorum domi Milesiorum more uiuendum esse, non Spartæ, ne indecoro habitu animos eorum, quorum auxilium imploraret, penum ab alienaret. Suidas.

Ismenias Thebanus, legatus missus cum Pelopida ad Artaxerxem, cum adorare regem pro more iuberetur, anulum, quem digitis gestabat, humi abiectum sustulit, & adorantis speciem citra adorationem Græco homine indignam præbuit.

IIII.
Quo ad

Agis Archidami F. ad Philippum Macedonem legatus missus à Spartanis, sine ullo comitatu accessit. Demirante id rege, Vnus ad unum ueni, inquit, una eademq; opera & frugalitatem patriam commendans, & regium luxum reprehendens.

Comitatum, honestis comitibus & famulis utitor, non petulantibus, non sordidijs, non improbijs.

Grippus à Childeberto Francorū rege Caribaginem mittitur ad explorandam lugandis sororis suæ ibi exulantis mortem; inde Constantinopolim ad Mauriciū Imp. amicitia concilianda prætextu nauigaturus. Comitum unus mercatori frequente foro odoramentis quædam palam abstulit. Mercator postulæ manu iniecta ius suum & petitiōem rixa oborta à Franco interripuit. At, cum tota urbe concitata, legatus inuocatus, & testes ad prætorium adducti, & de re gestis interrogati.

V.
Finis uariis: in
uniuersum tamē
uel

Cogni-
tio

Sacra. Sic Theoros ad oracula exquirenda mūtēbant Del-
phos, ad Branchidas, in Lyciam. De officio legati oracula
ris in specie sic scribit Theognis:

τίρην ἐκεί τ' ἀδμας κ' ἡ γυνή μου· αἰδρα θυρήν

σύνδουδρον χρῆμα, Κέρει, φυλασσέμεναι·

ἦτις κ' ἐν Πυθωνί διότ' ἡρώεας ἰδὲ δῶ

ἰμελὴν σαρμένη πύον· ὃ δ' αὖτε·

ἔτι τι γὰρ περὶ δὲ δῶν κ' εἰ φάρμακον αὐροίς,

ἔ' ἀφ' αὐτῶν πρὸς θεῶν ἀμπαλινῶν προέγχετο.

Rerum. Scylax Caryādes à Dario Persarum
rege ad indaganda Indi fluminis ostia missus,
quod res Indici animo concepisset.

Profana

Hominum. C. Lælius à P. Scipione legatus
ad Syphacem missus pro amicitia, Tribunos
peruiss. rei militaris specie seruorum secum du-
xit, exploranda regionis gratia.

Pacata. Sic missi à Christo Opt. Max. legati per unio-
uersum terrarum orbem Apostoli. Erenodius Ticinens-
is episcopus ad Anastasium Imp. Manichæum ab Hor-
misda Pp. missus. Vinofridus Anglus, à Romanis Bonio-
facius dictus, Gregory III. legatus Germanos conuers-
it. an. 721. episcopus inde Moguntinus factus.

Sacra

Ægidius Carillus Hispanus Innocentij VI.
primum, deinde Urbani VI. legatus Italiam
ob Pp. absentiam turbatissimam raro pru-
dentia militaris exemplo composuit.

Actio
quodā

Belli

ca. Sic

Iulianus e contra Caesarinus, Eugenij I V. au-
toritate, sedus ab Vladislao Pannonia re-
ge cum Turcis pactū, hoc solo nomine, quod
Ethnicis & Hæreticis fides non esset seru-
da, turbauit. Vici strage ingēte Christiani,
Vladislaus rex in uoragine suffocatus, Cæsa-
rinus tam inuiso tristiq; officio indignus à
latronib. trucidatus.

Profana. Vide signum VI.

VI. Profano

VI.
Profano
nomine suo
scripta lega-
tio apud

Amicos:
utputa a-
pud

Magi-
stratus.

Edixerat Domitianus, ne in Asia uites haberentur, quoniam uini ubertate seditionibus agitari uidebatur. Scopelianus totius provinciae nomine Romanus missus non modò id impetrauit, ne cui fraudi foret plantasse uites: sed ut insuper poena irrogaretur, quicumq; eas excidisset. Philostratus.

Agapetus Romanus Pp. à Theodato rege Gothorum missus Constantinopolim ad Iustinianum legatus, uti mortem Amalasuentae reginae excusaret, ab eodem de Eutychiana secta tentatus, constantissimè renuendo effecit, uti ad sanitatem Imp. ipse rediret.

Socios. Gorgias Leontinus, Sirene sua suis ciuibus auxilia ab Atheniensibus contra Syracusanos, à quibus premebantur, impetravit.

Res repetendas. Graeci cum Tenedum appulissent, legatos misere pro repetenda Helena, Ulyssim oratorem plenum, uberem; planeq; Asiaticum, & Menelaum breuem atq; Laconicū: quorum aliter sua eloquentia, aliter rerum ponere Troianos peramoueret.

Inimi-
cos: ut ob

Deditionem
faciendam.

Darius rex ad Athenienses & Spartanos misit legatos, terram & aquam petentes. Eos illi partim in barabrum, partim in puteos deiecerunt, & inde terram & aquam regi suo referre iusserunt.

Pyrrius Epirotarum rex gloriari solebat, plures se urbes Cinna legati lingua, quam fortiss. militum dextra subegisse.

Auxilia inhibenda. Paenorum legatus Tauromenitis minitabatur, manu supina ostensa, nisi aetutoni eijcerent Timolcontem Corinubiorum ducem cum suis, ciuitatem eis se, quae talis esset, talem redditurum. Ei Andromachus oppidi dynastes, Timari historigi pater, nihil aliud responsi dedit, quam manu similiter proposita, inde supina ostensa, propterea inde facesseret, nisi nauem talem pro tali effici uellet.

PAVPE.

PAUPERVM Peregrinantium præcepta.

CAP. XXVI.

VT Pauper
tas & Opu-
lentia per se
præcepta pe-
regrinationū
non mutāt: at
per accidēs ta-
men, cum pau-
peri instru-
menta desint
fortuita, quo-
rū supplemen-
tum aliunde
petere cogit-
tur. Peregri-
nationis igitur
pauperū
consideranda

Essentia, hoc est, Causa, tum

Internæ: videlicet

Materia, quo ad

Loca

Locata,
ut puta
Homines,
apud &
inter quos
peregre-
nandum.
Qui qui-
dem in

Forma, siue
Motus

Externæ. Vide signum Aa.

Accidentia. Cuiusmodi
est Tempus Pauperib; pe-
regri-
natis alias aliud
tempus commodius:

E quibus. Si minus commoda sint, quàm ea quæ
petimus, relinquuntur sanè, ut maiore cum fructu
olim repetantur.

Per quæ. Horum commoditas non per se, sed pro-
pter aliud tantum amplectenda: incommoditas
& ferenda & fugienda.

Ad quæ. An ibi paupertati locus sit principi fini
peregrinationis minime contrarius, iudicandum.

Genere tales sint, quorum conuersatione
tenuis peregrinantis subleuari queat, opu-
lenti & potentes. Hinc illud Theognidis:
ἀλλ' οὐκ ἔστι τοῖς αὐτοῖς οἷον οἷον, οὐκ ἔστι τοῖς αὐτοῖς
ἴσθι, οὐκ ἔστι τοῖς αὐτοῖς οἷον οἷον ἀλλ' ἄλλως.

Specie peregrin-
ti consiliū
uel animo

Grato, ob operam quam-
cunque præstitam.
Liberali, causa uel Pietatis
religiosa: uel Honestatis, quia
ob uirtutē dignū uel Humani-
tatis, cum ob miseriam miseri-
cordia uiuatur cōplectēdus.

Corporis. Pedibus utatur suis, quando alienis
nequit. Sic Apostoli olim.

Animi, tanto circumspectior esto, & in om-
nes discendi obseruandiq; occasiones intensus.

Autumnus larga copia fructus effundens, &
liberalitati alienæ locum dat, & facilitati ui-
ctus comparandi commodat.

Hyeme familia colligitur, & comportatis reo-
bus fruitur. Maior itaq; tunc conditionum occa-
sio: sed peregrinanti simul & fames & frigus
permolesta accidunt.

Vere mitior aura.

Aa. Ad

Principem. Pau-
pertatis eadē ubiq;
persona: differt la-
men ratione subie-
cti in quod cadit.
Pauper igitur esse
potest

Philosophus, tāto securius peregrinaturum, quod
cum Socrate non tam multis se carere, quā non
indigere intelligit.

Mechanicus. Vipula Mercator, de quo Horat.
Impiger extremos currit mercator ad Indos,
Per mare pauperiem fugiens per saxa, per ignes.

Sanus. & ger.

Nobilis, Plebeius. Sic Ulysses apud Phaeaces alic-
na uixit misericordia.

Efficientem

Instru-
mentas.
lem. h. e.
ea quae
pauperi
necessa-
ria sunt,
& uel

In ipsomet posita. Vide signum Bb.

Diachoria

Gratuita. Xenodochia eleemosyna causa
instituta. Quem pudet stipem Dei nomine
uel petere uel accipere, at urbanitatis uel
humanitatis nomine nō pudet: nā ille plus
hominibus quā Deo tribuit.

Mercenaria. Caupona infames, suspectae
fugiantur, uel quod illic pauperes tantum
diuertant, qui ipsi accipere potius, quā
dare possunt: uel quod etiam improbi illic
conueniunt, quorum cōuersatio probis &
onerosa & suspecta semper esse debet.
Cauponas nobiliores adire potius, quā
lustra & popinas & tabernas plebeius
non quod non etiam hic Di sunt, sed quod
Faunis & Syluanis & Satyrh permisti.

Arma. An bis opus habet, nulla re quae armorum
defensione indigeat abundans? Crates proinde
non Herculem sed Paupertatem alexicacon foris
bus adium inscribendam putabat, quod impro-
bitatem alienam multo facilius inopia sopitura,
quā potentia uideatur repressura.

Vestimenta, trita, lucera, squalida, suis fortasse
sordibus molesta, sed securitatis interim priuile-
gio gratissima: cum & reges & diuites aliquan-
do horum beneficio, paupertatis persona assum-
pta, suae uita suisq; fortunis consulere fuerint co-
acti. Tam felix & beata est paupertas, si quis ea
norit uti.

Extra
ipsum.
Cuius
modi
sunt

A.
Ad Cau-
sus exter-
nas refe-
rimus

Finem uarium, siue is sit Liberalis, uel Theoricus, Praëcticus, Mechanicus: siue ille
liberalis, causa quæstus ex mendicitate faciendi uel religiosa uel profana.

t

Bb. Instru-

Cogni-
tionis,
tum

Rerum. Pauperis ingenioſa, cum ingenio uel inuita uis cogatur. Horatium, poſt infelicē pugnam ſætiacā Pau- peris impulit audax, ut uerſus faceret. Proderit pauperi, mediæſtina quædam officia nouiſſe: ciborum uulgaſti- morum præparandi rationem; ueſtium conſueudarum ru- dimenta, equorum curædorū modum tenere, & ſimilia multo uero magis & calligraphum eſſe, & uel poſſi uel muſica aliquatenus tinctū. Nihil enim in hoc genere Mu- ſis commodum. Eſt cui linguæ morumq; imperito, frigore fameq; conſectō puero, Lugduni muſices rudimenta pro- fuiſſe ſcio.

Linguarum uel mediocriū, ut ea quæ ad uitium ſunt ne- ceſſaria petere queat. Hinc fortæſſis ex uariarum lingua- rum colluuiæ, acroamatica illa Leſebiarum dialectus, et ap- pud Germanos erroneſ, & apud Gallos, ortum capiti: hiſ- lergot, illis Rotuuelſch appellatur.

Animum, reſpectu

Deum, Pietate. Quò cum pluribus & atrocioribus conſligendum hoſtibus, eo ardentius Dei auxilium & precib. & uite innocentia implorandum. *ἱερωτικὴν ἡρώδης πρὸς τὸν θεόν*

Gene-
re quidē
erga

Homines, Pro- bitate, quæ etiam improbis nō tam exoſa quàm forni- dabilis exiſtit. Hæc autem

Per ſe uiuū exemplū uitæ quos uidianæ comprobat.

Per a-
lios con-
firmet
partim

Testimonio &
fide antea & ui-
tæ.

Commédatio-
nibus & ſpe ſuo-
turæ.

Actionis, in

Specie, rudimenta habeat uirtutis omnigenæ. Namq; ut paro- dia utamur Horatiana, Qui cupit optatam pauper contin- gere metam, Multa uulit fecitq; puer, ſudauit & aſti, Abſti- nuit Venere & uino. Vide ſignum Cc.

Corpus. Ad ſit

Firmitas.
Agilitas.

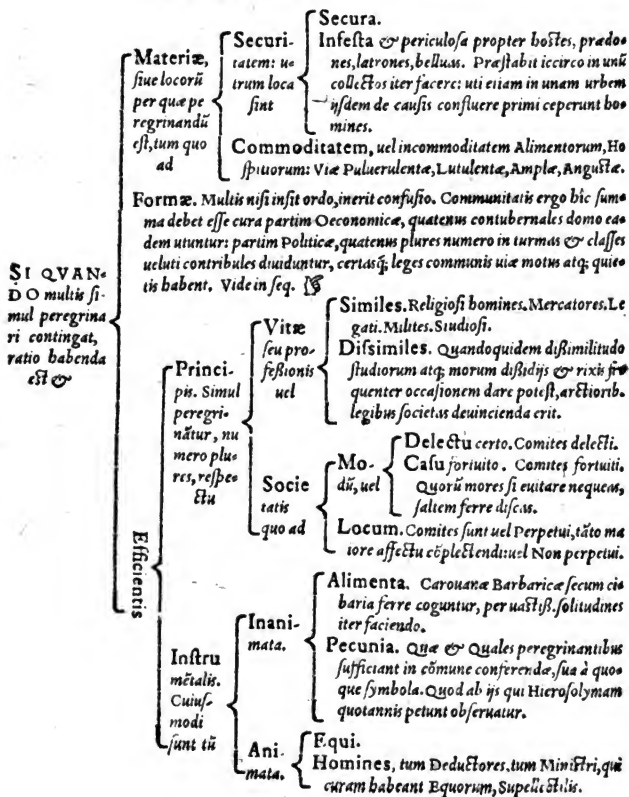
Bb.
Inſtructus
ſit præſidijs,
uel natiuis uel
acquiſitis,
quibus ſup-
pleat defectū
fortuitorum
tum quo ad

Cc. Requi-

Co.
Requi-
ritur er-
go in
paupere

- Prudentia.** Neque enim eius stultitiam patiuntur opes.
- Fortitudo, respectu** { **Malorum.** Quam saepe, quam necessario sibi ipsi Homericum illud accinet, vivendi ad prædium, ἡ νύκτωρ ἀλλοιῶται. Sed & Maronianum illud. — dabit Deus his quoque finem.
- Bonorum, confidens Alacritas** (namque Animus praesens in re mala dimidium est mali.) praesertim quam confirmat alma Securitas. Cantabit uacuis coram latrone uiator.
- Temperantia** { **Alimentis, secundum** { **Quantitatem.** Magnū uetigal Parsimonia.
- Veneris quam maximè cum nihil intolerabilius sit paupere famelico & libidinoso.** { **Qualitatem.** Ab insalubribus uel fæne stimulo lante abstergeat, & morborum seminario occurrat.
- Bonis, parcus esto, idque per alios potius, quam uia uoce aut scripto, ne avaritia suspicionem præbeat.**
- Malis, audacia interdum utitor, auxilij consequendi ergo.** αἰδῶ δ' ἐν ἀγαθῷ κερταῖον αἰδῶ δ' ἐν κακῷ, αἰδῶ τοι ῥῆτορ ἀνδρῶν, ὅτις οὐδ' ἔστιν ἄλλος. Aliena mensa παρὰ σῆψιν esse, aliena misericordiae fructum percipere, minimè inhonestum est, dum id citra turpitudinem fiat. Ulysses Homericus quàm builem se apud Phæaces præbet
- Veritatis studium. In** { **Suis** { **Enarandis** { **Præstandis, Candor, Integritas.**
- Alienis, Modestia, Enxῶ, requiritur. In** { **Malis quidem & mutus & surdus esto.**
- Bonis uerò admirator potius quàm adulator.**
- Popularitas in** { **Sermone.** Affabilis esto. Modeste & tamen constanter id quo eges petito; ne remissa petitio simulatae necessitatis argumentum esse uideatur. Diogenes Cynicus baculum intentanti Antistheni, & à se audiendo repellere uolenti, Cæde, inquit, dum ne cedam.
- Opere.** πειθόμενος & γινόμενος.
- Urbanitas.** Irrisiones paupertatis comites Homericæ Ulyssis exemplo & cordatè & iucundè tolerato.

Internam uoluntatem, mutua sese beneuolentia complectatur. Omnium esto socius: paucorum contubernalis: paucorum amicus. Vulgo aliqui in his minimum beneuolentiae inest, eo quod beneuolentiae uinculum est accidentale tantum, Peregrinandi scilicet commoditas. Arist. 2. Polit. 5. difficillimum esse cum hominibus uersari aut exemplo τῶν ρωμῶν ἀλλήλων, ob leuissimas interdum causas grauissime irascendum.

Persona
rum. Multi
sunt nume-
ro, sed insti-
tuti eiusdē.
Ergo quo
ad

**Exter-
na con-
uersatio
nis**

**Ordi-
nē, iter
faciunt
uel**

Distributi in classes certas, quando id uel itineris incommoditas, uel multitudo comitum requirit.

Simul, siue id itineris commoditas pautatur, siue periculum etiam suadeat.

Mores. Eorum quibuscum uersaris ingenio te accommodes. Ex Italia reuertens anno 56. in milites Germanos incidi, certo contubernio me adiuncti: ne potando necarer, uino abstinentiam redemi, ualitudinis pretextu: comitem me proximae expeditionis futurum promissi.

Hospitiorum. Alimentorum. Lectorum.

Pecuniæ. Viatici symbolam suam quisque in medium conferat. Quæstor uel unus perpetuus esto, lingua morumque peritus: uel per uices alius atque alius.

**Opera
uium**

**Vectorum. Deductorum.
Ministorum, equisonum, à pedibus.**

**Rerum, quæ comu-
nes habere debent.**
Pares iure, pares quoque & commodis & oneribus sunt. Si id simul & semper nequeat: at uicissim & alternis. Nihil enim cum aliis, tam praesertim in hac temporanea societate magis inusum uideri solet. Communis ergo sit & aequalitas

Viæ. Praecedens sequentem expectato: subsequens praecedentem consequitur, ratione habita

Luti & Aquæ. Aspergines caucto.

Virgultorum.

Pulueris Pulueris. Iis locis uicissim non turmatim incedito.

**Commu-
nitatis ergo
consideran-
da tum re-
spectu**

METH. APODEMICÆ
 Peregrinationis PEDESTRIS præcepta.
 CAP. XXIX.

Materiam. Tale est Hesiodi illud in ἔργων μολαίων
 ἀργαῶν ποταμῶν καλλιρροῶν ὅδῳ ποσσὶ πρᾶν,
 πρὶν γ' εὖ εἰδὼν ὅτ' ἀπὸ πρὸς, χάρης ἐνέμνητο
 πολυρράτῳ ὕδατι λουθῆναι ποταμῶν διαβῆναι, καλὸν
 τὸ ἵχμασι δάσπασθαι, τῷ δ' αὖτοισι, καὶ ἔλγαν δὲ
 καὶ ἐπίσσω. Non quòd multum referat pedibus riuū
 fluminis penetrare sed quòd externo bocce & pedū
 & manuum lotionis symbolo ad internam animi pu
 rritatem ueluti manu ducendos putat uiatores.

EST molestior hac est pere
 grinandi ratio, expeditior ta
 men, pauciorum indiga, ma
 gis libera, gymnastica exerci
 tationis ad salubritatem plu
 rimū conferentis amula: no
 bis certè iam olim, nō magis
 corpore quàm animo firmo,
 per Italiam atq; Galliā cum
 plerisq; mortalibus commu
 nis. Catonem Philosophum
 Plut. memorat Asiaticam pe
 regrinationem pedibus con
 fecisse, cum amici, qui cum co
 mitabantur, uelletarentur e
 quis. Præcepta igitur quo ad

Causas secundas

Efficientem

Principē.

Huc cū mo
 lestiam præ
 bere soleat

Instru
 menta
 lem, ut
 sint

Sitis, ne aqua frigida lada
 tur, micā panis cum saccharo
 secum ferre ne grauietur.

Sudor, Indusijs & Sudarijs
 opus habebit puris, mundis.

Defatigatio atq; intertrigio
 nes, Pedes noctū, sicubi pos
 test, aqua salsa abluito, seuo
 bircino, uel cerumo, uel lucero
 nario etiā inunguo. Lecti mū
 di curā habeto primariam, et
 bene cubare quàm bene ciba
 ri uilium ducito.

Vestimenta Reliqua parca, Calo
 cei & Tibialia o prima sunt.

Alimenta. Sunt qui lagenulas se
 cum ferant, atq; peras. Galli Bo
 teillas, Germani Fleschas & Po
 topyxides nuper inuenias, si spa
 ni suos Borracios, sed aqua potius
 quàm uino ebrios.

Accidentia, Tempus nimirum. Primis diebus ne festinato,
 Sensim diurno itineri addito.

Peregr

Peregrinationis EQUESTRIS præcepta.
CAP. XXIX.

NON est
aptus equus
patriæ lo-
cus, ut neq;
longis Pro-
iectus spa-
cijs, nec
multæ pro-
digus ber-
bæ, Hippo-
comis mag-
is apta i-
gitur præ-
cepta relin-
quam. Sun-
to tamen
quædã re-
spectu

Equitis:

Fascia contra successiones præcordia constringito, præsertim in cursu an-
gario, qui per dispositos sit equos, à Ludouico XI. Gallorum rege ad imi-
tationem Persarum introductas.

Parcius prædeto.

A cibo pedetentim iter ingreditor. Somnum cantu, confabulatu, leni cur-
su fallito.

Ardorem stomachi mica salis deuorata sedato.

Locus ærenosis, uadis cæcis temere ne credito.

In præcipitijs plus tuis quàm equi truribus fidito.

Pontium fidem suspectam semper habeto: cursu ne unquam lacescito: pe-
des potius quàm eques superato.

Furfuribus calidis ocrearum soleas insternito, laxitates impleto. Soleis
inceratis contra frigus uiilor.

Equi:

Equum probè quo ad pabulum, dorsum, sellam, tibias, soleas, prius quàm
te ipsum curato: ipsam anni curatricem Naturam imitatus, quæ sæxiuicem
prius quàm messem & autumnum procurat.

Per decliua & prærupta Equo pareito.

Nitorem pbalerarum citra sordes querito. Nam pietorum nostrorum
Agathyrforum (etsi furiosum potius quàm placidum Bacchi ihyrsu ge-
stant) perdidicula est lautilia, qui ut equum niteat, semetipsum fuligine in
cacodæmones transformare non erubescunt, nimirum ut equi quàm do-
mini maior habeatur ratio.

Comi-
tum:

Luti & aquæ aspergines iusto intervallo declinato.

Virgultorum eiuculationes & præcedens & sequens caucto.

Peregrinationis CVRRVLIS præcepta.
CAP. XXX.

PRÆ-
cepta
ad Ef-
ficien-
tem

Prin-
cipem: { Nauseam mane stomachum corroborantibus arceto.
Cibo te minimum ingurgitato.
Deambulatione intermedia curus agitationem mitigato.

Instrumentalem. Equorum & Currus curam habeto. D. Martino Turonensi pro-
pe Lutetiam obuius sit auriga, an eo uespere in urbem peruenire possit, interrogat.
Respondet ille, Nisi festinaueris, peruenies. Auriga à monacho se irrideri credens, e-
quis cõcitis axē frangit, & serò tandē uiri sancti dictū oraculare fuisse deprehēdit.

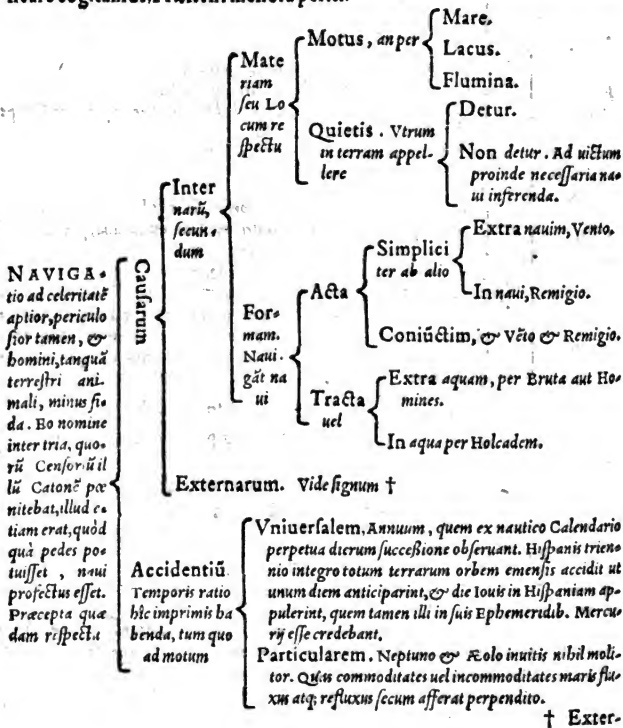
Perco

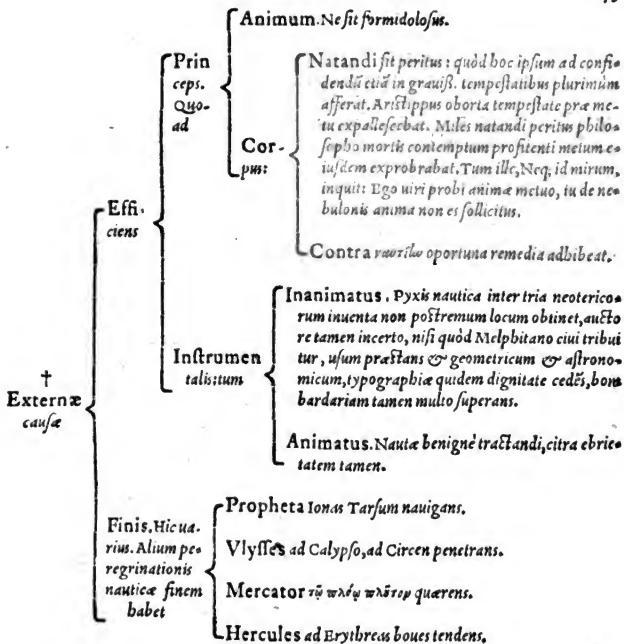
METH, APODEMICÆ
Peregrinationis NAUTICÆ Præcepta.
CAP. XXXI.

Δείξω δέ τοι μέτρα πελοφυλοῖσθαι θαλάσσης,

ἵτε τὴ ναυτικῇ σισσησμένους, ὅδ' ἐστὶν τὴν κῆρ,

inquit Hesiodus in ἥρμ. Nos pariter non tam artis nauticæ, quàm peregrinationis arte utentis nautica methodum ratione magis quàm usu hic delinere cogitamus. Præstent meliora periti.

GLACIALIS Peregrinationis præcepta.

CAP. XXXII.

HUIUS apud Septentrionales uſus eſt. ſiue Redaria ea ſit, redis, trahis, ue-
his'ue utens miniſtrātibus equis, onagris, ceruis rariſſimis ſiue Pedaria,
cothurnis glacialibus inſtructa quorum ſoleas per longitudinem uirga
chalybea prominula armet, conto ad impetum faciendum nitens. Præcep-
ta horum quædam ex Olao Magno petenda.

u PERE.

Peregrinationis Præcepta secundum MATERIAM consideratæ.
CAP. XXXIII.

PEREGRINATIONIS Topicæ & Pragmaticæ præcepta, hoc est, eius quæ Locorū uel Locatorū qualiūcunq; cognoscendorū causa suscipitur, sub Fine complexi sumus. Athic loci sub Materia denuò meminimus, non quatenus cognoscendus, sed quatenus peragrandus erit: cui cum uel per se, uel respectu etiam locatorum accidat. Certitudo, Longinquitas, Commoditas, Securitas, uel horum contraria: præcepta alia atq; alia singulorum specierum dari poterunt. Exempli causa,

PRÆCEPTA PEREGRINATIONIS COMMODÆ

Ob Hospitalitatem.

Vt ferè in Gallia & Italia: si modò id nominis meretur blanditia cauponum quæstuaria. In Italia certè occurrunt certatim, ad diuersandum inuitant. In Gallia post primum hospitii congreßum mulieribus in hoc aucupij genere exercitatisimam rem committunt. Memorabile est quod Leander Albertus in Italie descriptione refert, Bretinorium urbem Romandiola splendidam, in monte supra Forum Liuy sitam, Guidonis à Prata (id uillæ nomen intra Fauentiam & Rauennam) ac eius gentilium, aliarumq; familiarum insigni liberalitatis æmulatione inclytam: inter quos persæpe contentionem oriebantur, quem adueni in urbem accedentibus eos hospitio habere suo quisq; præ cæteris anniteatur. Qua de causa columnam in foro statuere anulis pro numero familiarum appensis, suaq; cuiusq; nota insignibus. Quicunq; ergo peregrini aduenissent, restat in forum ducebantur, cuiusq; uellent anulo equi habentis innectebant. Anuli dominus tanquàm magno honore auctus, hospitem domum ducebat, liberalitatis exercendæ facultatem sibi fortiuò oblatam gaudens.

Ob Aëristemperiem.

Talis fuit Diogenis Cynici à Ponto in Græciam peregrinatio, etsi coacta. Proinde cum ei obijceretur, quòd à Sinopensibus ob monetæ adulterium perpetuo multatus esset exilio: At ego illis uicissim, inquit, hanc penam irrogo, ut in extremis Euxini litoribus inclusi perpetuò mancant. multò feliciter se in temperatissimo Græciæ aere exulare inuicent, quàm illi perpetuò borrem frigare patriam incolerent.

PRÆ

155

LIBER II.
PRÆCEPTA PEREGRINATIONIS
INCOMMODÆ

Ob Aëris intemperiem.

Si Scythia in Indiam deportetur, inquit Auicenna noster, aut agrotabit, aut morietur: tam subitò tam climatum extremorum mutationem non ferens. At si ille idem uel terra uel mari eodem peregrinetur, nec agrotabit necessariò, nec morietur, sensim à contrario ad contrarium per multa media perueniens.

Ob Æstium.

Per Troglodytarum fines absq; calceis ire nequeas, adeò feruet solum. Cibos in uis aneum iniecit solius calore solis assabis. Diod. lib. 3.

Tam periculosus est Campaniæ & Neapolitani regni æstus, ut Iunio, Iulio & Augusto mensibus, usq; ad primam Septembris pluuiam, ne regio quidem mandato excitati nobiles ad peregrinandum cogi possint.

Ob Frigus.

Anno 1498. LXX. Turcarum millia in Russiam penetrauerant. Derepente gelu intensum cum copiosiss. niue extitit, ut supra XL. millia alferint. Multi interfecit equorum uentribus etiamnum calentibus sese illatebrasse sunt deprehensi. In religionem hæc res cessit Turcis, ut sibi persuaderent, Russos & Polonos diuinitus defendi. Cromerus.

Qui per Chorasnam & Cambyse nam Caucasij montibus uicinas iter agunt, baculis praelongis excavatis utuntur: per quos, si fortè niuib. obruantur, & respirare, & eo ueluti signo exerto à popularibus erui queant. Strabo lib. 11.

Ob Viæ asperitatem.

Diuerticula longe, dummodo commoda, breuia sunt existimanda. Rectè Germani, Gut vucg vmb, uuar nic k umb. Nec malè rusticus ille in bimo posito uiatori, & uia breuiorem interroganti, Hæc inquit longior est, sed breuior: illa breuior, sed longior. Nempe quòd altera spacij longitudinem facilitate compensaret, altera eiusdem breuitatem difficultate & asperitate extenderet.

K A Ob

Ob Viæ incertitudinem.

Hic Comitum usus maximus & Deductorum: sed & diligens à fidis uiaq; peritis hominibus acroasis locum habet.

Qui S. Iacobum Compostellanum adit, congestos à peregrinantibus per biuia, triuia & quadriuia lapidum acervos, cruce quinetiam sacræ uia aditus obseruare consueverunt.

Qui per deserta Arabia sepulbrum Mabometi petunt, magnetis usu non minus, quàm in mari nautis, uti consueuisset, supra memoraui.

Ob Alimentorum defectum.

Qui per Arabiæ, Tartariæ atq; Persiæ, addo etiam Scythiæ & Sueciæ deserta, Carouanis disectis agunt, multorum dierum cibaria secum ferre consueverunt.

Tartari jarinam secum in expeditiones sumunt, eamq; equino sanguine subigunt.

Ob Sitim.

Qui è Græcia & Phœnice in Ægyptum nauigant, uas fistile uini plenum secum asferre coguntur. Præfetti prouinciarum uasa omnia Memphim deportanda curant, q; qui per deserta in Syriam sunt penetraturi inscruitura. Herod. lib. 3.

E Fessa Cayrum per siccanæ Africa tendentes, cum extrema siti torquentur, unum è camelis mactant, è cuius intestinis aquam expressam potant, donec puteum inueniant. Ioan. Leo libro primo Africa.

Narrat ille idem in deserto Azaod duo extare marmorea sepulcra, alterum mercatoris, alterum uectoris, quorum ille ab hoc aquæ cyathum X. millibus aureorum emitti: nec potuisse tamen aquam uiriq; sufficere, quin miserime petierint.

Ob Serpentes.

Moses ad interiora Ægypti exercitum ductans, magnam uim ibidem ad serpentes, qui in his locis abundant, conficiendos papyraceis inclusos caucis præmississe scribitur.

Susis Babatana Medice profecturus rex Persarum, quod bidui iterare locus sit scorpionibus reos ferissimus, triduo ante uenatores emittere cogitur ad illos uenandos. Elianus lib. 15. de Anim.

Ob

Ob hominum insidias.

Maturè petito hospitium.

Comites & Deductores fidos quantumvis precio conducto.

Diuerticula interdum querito.

Iter,

Vestimenta, si licet & expedit, mutato. Cùm ob Henrici II. expeditionem, qua Metum sub amicitie prætextu occupauit, exacerbati essent Germanorum animi, Francoforto rediens, in meridiano æstu sub arbore dormiens ob gallicanum habitum in capitis discrimen adductus, sed Dei cura per Io. Farmani uigilantiam conseruatus: sexennio post ex Italia reuertens, quod à Germanis militibus e regno Neapolitano reuertentibus obsideretur itinera, habitum mutauit.

Vbi periculosa
peregrinatio
propter insidias
hominū, quo ad

Cubiculi situm diligenter obseruato.

Focile ad ignem noctu excitandum tecum sumito.

Diuerforium,

Ianuarum fidem explorato, pessulo firmato, obicem ferreum ad eam rem idoneum comparato.

Discessum nunc simulato, nunc dissimulato.

METH. APOD. LIB. II.
 PEREGRINATIONIS *Præcepta respec-*
tu accidentis TEMPORIS.
 CAP. XXXIV.

TEMPESTIVÆ, INTEMPESTIVÆ.

ÆSTIVÆ, HYBERNÆ.

Habent suas quæq; anni tempora & difficultates & cōmoditates, Locorum præsertim
 situ consentiente. Sic Ætas in regionibus calidis & campestrib. feruentiss. Hyems in
 regionibus frigidis rigidissima. Vtrobique certa peregrinandi præcepta dari, dubium
 non est. Qui in Suetia & Moscouia ex itinere hypocausta subeunt, nisi prius nares ni-
 ue confricent, & spiritus nativos reuocent, eis amittendi periculum subeunt. Hesiodi
 in ἱππεύς præceptum est, non agricolæ tantum, sed & peregrinanti, pauperi præse-
 rim & mendico, obseruandum:

πρὸ δ' ἰδί χαλκῶν θύκω, καὶ ἰπ' ἀλλὰ δίχλω,
 ὅρμ χαμφίη, ἐπεί τ' αὐτὸ αἰσθῆαι δεῖται.

METHODI

M E T H O D I

A P O D E M I C A E

L I B. I I I.

E O R V M Q V A E P E R E -
grinanti singillatim obseruanda
sunt ΕΝΔΕΙΞΙΣ.

V A N D O Q V I D E M ex Hip. consilio τῶν σοφῶν εἰς τέχνην μετὰ γὰρ δὲ, hoc est, praecepta uniuersalia exemplis singularibus explicanda sunt & ueluti animanda: quid in urbe Basiliense, Parisiense, Patauina, & Atheniense, uel obseruatum uel obseruandum sit, methodo mixta, respectu quidem Locorum Topica, respectu Rerum Pragmatica, utraq; sanè Historica expendamus. Athenis certè Heluetijs ortus nostri primitias & institutionis rudimenta, Gallicis literarum à Lugdunensi naufragio reliquarum supplementa, Italicis Athenis philosophicorum & medicorum studiorum incrementa & ornamenta priuata, Graecis deniq; Platonis & Aristotelis publica δεξιπαιδεία debemus. Ea proinde grato quantum in nobis est, animo singulis rependamus, ex Christiani Vrstisij epitome historię Basiliensis, ex Aegidij Corrozeri Antiquitatib. Parisiensib. ex Bern. Scardeoni Patauina historia, ex Pausaniae Atticis & Caroli Sigonij Repub. Atheniense, pleraq; mutuati. Quòd si cui in quibusdam plus iusto curiosi fuisse uidebimur, acribologiae methodicae hanc λεξιπλογίαν condonandam sciat. Licet enim nec semper nec ubique capita omnia uel debeant uel possint obseruari: sub rationis tamen examen omnia uenire debent, ne quod in uno non reperitur, in altero non obseruetur. Etsi uerò operosum est & difficile singula, sã accuratè obseruare, Studioso praesertim, cui
Loco-

Locorum atq; Rerum cognitio secundario tantum sine proposito sita est, neq; eas uel temporis uel conuersationis commoditates habet ut possit (ætatem enim hominis hæc acribologia requirat) at ea tamen, quæ quoque in loco eximia esse uel fama uel lectione scriptorum acceperit, inuestigare, eaq; in Apodemorum suorum ἀρχιμνημονοδικῶν thesauros referre meminerit. Adrianum Imp. exiguo temporis spacio totum terrarum orbem percurrisse historia tradunt. nimirum principi uiro omnia ad nutum parebant: fortassis etiam multa notatu dignissima illum fugiebant, uel quia nesciret, uel quia non liceret inuestigare. Atq; illius quidem curiositati hoc condonetur: illud uero maxime celebretur, quod suo pte exemplo ad peregrinandum induxerit Pausaniam & Arrianum, quorum monumentis adhuc fruimur, illius quidē ueteris Græciæ, huius uero Ponti Euxini descriptione accuratissima. Sed iam ad Athenarū quaternarium: cui, si uidebitur, specimina etiam obseruationis Locorum minorum, Rerum quinetiam aliquarum subiungemus.

ATHENÆ

ATHENAE HELVETIAE.

Generalem, totius Agri. CAP. I.

Genere. CAP. II.

Materialiter.
CAP. III.

Ecclesia-
stica.
CAP. IV.

Schola-
stica, Acad-
demica.
CAP. V.

Politica.
CAP. VI.

Oecono
mica.
CAP. VII.

Specie,
partibus
eius con-
sideratis
partim

Forma-
liter.
*Que sit
constitu-
tio*

Materialiter. CAP. IIX.

Formaliter. CAP. IX.

Maio-
rem. De
qua tñ
in

**Minorem,
consideratam**

**Metro
poleos,
que
Rheni
interflu
xu diui-
ditur in
urbem**

Particularem tunc

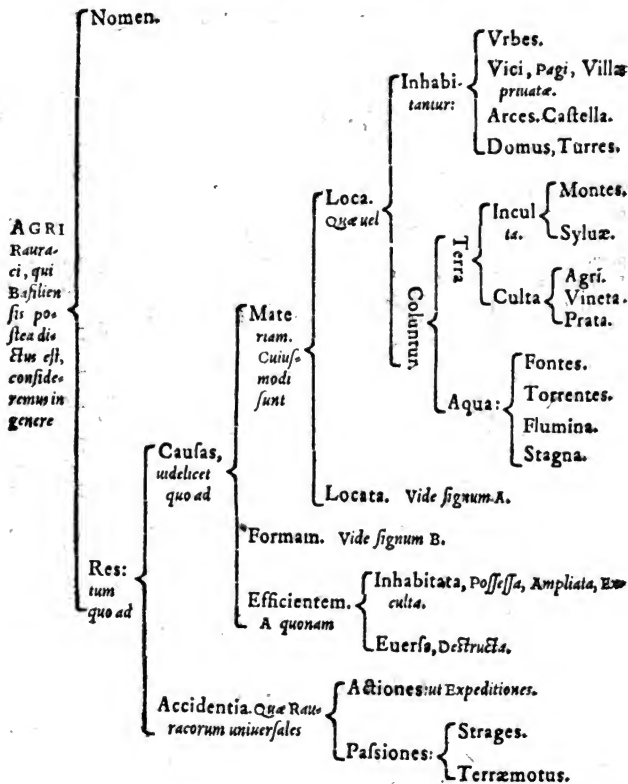
BASILEAM
urbem, quam uel
propter flū uel
propter imperiū
Rauracis attri-
buunt, cum agro
suo examinatu-
ri, consideratio-
nem aliam insti-
tuemus

-Agri reliqui. CAP. XL

✕

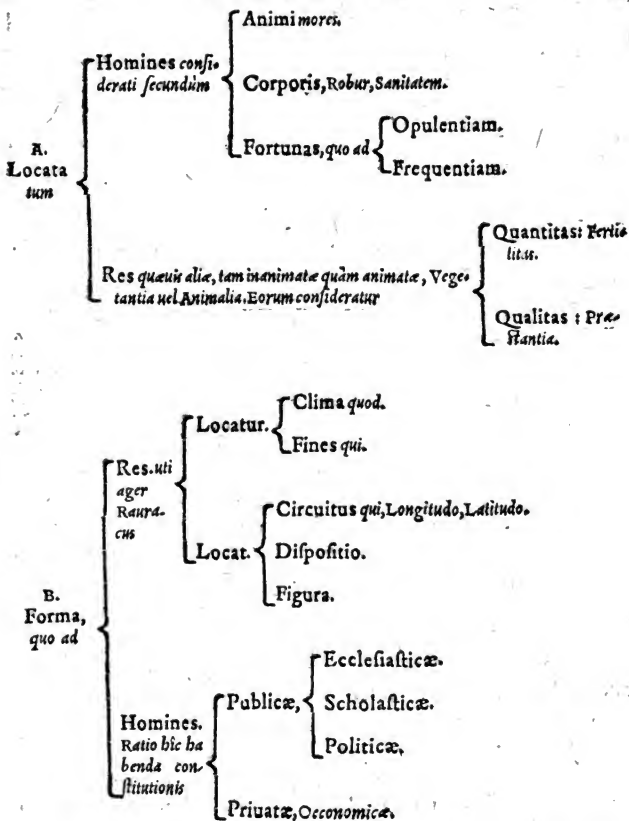
GENE

METH. APODEMICÆ
GENERALIS *Rauraci & Basiliensis agri*
consideratio. CAP. I.

A. Locata

METH. APODEMICÆ

NOMEN RAVRACORVM.

Ob intercurrentia passim Iuræ ramenta ad culiuram asperior regio, Rauchacker dicta uidetur, Glareano, ab asperis cocuntium montium ueluti faucibus, Raucheracher. Subinde ut Episcopi, ita quoq; incolæ, pro Rauracis, Basilienses, ab ipsa metropoli dici uoluerunt.

VRBES RAVRACÆ.

Urbs uetus Raurica, Vocetio monti, qui Iuræ brachium est, secundum Glareanum proxima fuisse uidetur, ubi etiamnum hodie pagus Frik antiqui nominis uestigium retinet, paulò supra Saccingam. Bisi alij eo loci, ubi nunc Augusta uisuntur rudera, urbem fuisse putent. A' Rauracis in Galliam abeuntibus incensa. Tota ea uallis hodie Austriaci paret.

Augusta Rauraca à Munacio Planco Augusti auspicijs deducta, & ab eodem nominata, ab Attila funditus euerfa. Rudera hodie conspiciuntur. Trans Argitiam torrentem pagus Austriacus nomen uetus retinet.

Basilea incertis orta conditoribus, Metropolis.

Liechstallum, & Laufemium & Delamontium oppida Basiliensis ditionis.

Rinfelda, Sacconium insula Rbeni, Loufenburgum, ubi Rbeni catadupa, & Vvaldeshuta, ad syluæ Hercynia caput, Austriaci parent.

ARCES RAVRACÆ.

Varensburgum, Homburgum, Valdenburgum, Ramsteinum, Münchensteina Reip. parent. Priuatis uerò ciuibus Vvartenberga triplex, Schauenberga uicina, Bininga.

Tiersteina & Dornacum Solodorensibus.

Birseca, Pfeffinga, Episcopo Basiliensi.

PAGI RAVRACI.

Pagi frequens & exulta regio. Sisgouia comitatus, à pago principe nomen habens, XXIV. pagos continet.

Pratalea urbi uicina, cum arce priuatorum nobilium.

Huninga ad Septentrionem urbi proxima, quasi Hunnorum ab Attilana clade, in campis Cœtalaunicis accepta, reliquorum domus.

VILLÆ PRIVATÆ.

Binninga, Gundeldinga, Rothusa.

MONTES.

Iuræ brachia hinc inde exporrecta uarijs insigniuntur nominibus. Vocetius ad Aquas Heluetias: per Sissacum ascendit. Ouinum pratium: iuxta Homburgum uersus Tauriscos, Rupes scissa inferior: prope Vvaldenburgam superior: supra Liechstallum, Cataracta, Vvasserfallen.

SYLVÆ.

Multò horridior olim quàm nunc, propter incolarum industriam, longæq; pacis bonum. Urbi proximæ

proximus locus ad Occidentem Hölē dictus, Olinonis castelli rudera, solum olim testis, nunc totus fere cultus, cum vicina ulla uetere, Alsbuiler dicta.

A G R I.

Terræ solum lapidosum, ut alicubi ternis iugis uix proscindatur, pingue tamen, & propterea frugum bonarum magis quam multarum ferax.

V I N E T A.

Sipomærium & suburbana metropoleos, Liechthallum item & Richam excipias, per cetera fontibus magis quam uinetis abundat.

P R A T A. P A S C V A.

Iuræ montana armentis pabulum per æstatem suppeditant laudatissimum. Sed & Richensia & Pratalea prata.

F L V M I N A. F O N T E S.

Birsa & Birsicus, à Meridie, uterq; ex Iura monte.

Viesla transrhenana ab Oriente, ex Hercynia.

Rhenus ex summis descendens Alpibus.

Fontibus uinis & perennibus & saluberrimis scatet.

T E M P E R I E S.

Rauraca tota fere montosa est. Hyemem proinde habet asperam, sed non durabilem, æstus remissior. Firmitati & sanitati corporum utrunq; commodum.

C O M M O D I T A S.

Helvetiorum agri in uniuersum ea sitis est oportunitas, ut ex Alpibus seu arcibus quibusdam & Gallia & Italia, & nisi Rhenus cobibeat etiam Germania imminere uideatur. Qua de causa C. Iulius Cæsar deletis Heluetijs, ne urbes illorum Germani occuparent, nouis eas colonis & Gallia traductis frequentauit. Carolus certe Burgundus, cum imperium sibi Italia atq; Gallia polliceretur, hanc ueluti arcem adortus, in ea oppugnanda cecidit. Sed ut Helvetiorum loca pleraq; asperiora, ita Rauracorum mitiora, cum Iuræ ramenta fere habitent. Bapropter Valentinianus Robur contra Alemannos in Rauracis prope Basiliam condidisse à Maracellino memoratur: & Olino castellum ducis militaris Sequanæ maximæ, eo loci quem Hölē etiamnum hodie uocant.

F I N E S.

Rauracos à Verbigenis & Axentis dirimit Birsa ad Occidentem: ad Septentrionem similiter eiusdem ostia, paulo supra urbem, à Sequanis: uersus Austrum Iura mons siue Arola fluuius: ad Orientem Rhenus. Hodie Basiliensis ager trans Rhenum quidem militari uno Richam, & ad sanum S. Christianæ excurret: cis Rhenum ad Septentrionem maximè contractus Sylia coerretur, (quam ipsam tamen Rhenanus Rauracam facit, & ab asperitate Hard dici uult) ab Occidente paulo amplior, ad Meridiem ueteres limites fere attingit. Itaq; ager hodiernus minima sui parte Germanicus est: maiore Gallicus, partem ex Sequanis Cismontanis, partem ex Rauracis sumens; Rauracus tamen uel propter natales suos, uel propter imperium excellenter dici meruit.

Vetus Romanorum ager trigoni amblygonij speciem præ se fert, versus Ortū, Occasum et Boream cœcumbus angulis.

INHABITATORES. CVLTORES.

Possessores. Excisores.

Rauraci ueteres incensis uillis in Galliam Orgentorigem secuti, à Iul. Casare deleti. Ne loca à Germanis occuparentur, in ea reducta reliquia. L. Munatius Plancus Lugdunum & Rauricam Augustam colonias duxit. Ab Attila Rheni hoste (hoc enim epitheto à Sidonio Apollinari ornatur) euerfa Augusta, uacua loca uidentur Alemanni occupasse, eadēq; Franci reges excoluisse, et Austrasie regno attribuisse, & pietatis nomine Episcopi imperio subiecisse. Ab Hunnis iterū circa an. sal. 937. euerfi, uarijs subinde regulis paruerunt, comitibus Reinfeldensibus & Habsburgijs ripenses Rauraci, Homburgensibus, Vroburgensibus, Tiersteinanis & Sogerenfis à Rheno remotiores. Hodie partim Episcopo & Reip. Basiliensi, partim Auliacis, partim Solodurenfisbus.

INCOLÆ QVALES.

Lugia, Corpora, Opulentia, Frequentia, omnia mediocria. Rauracorum XXIII. M. Heluetios in Galliam secuta Cæsar testatur.

FERTILITAS AGRI.

Frumento, uino, pabulo moderatè abundat, ut nec importandi, nec exportandi occasiones magno perè desideret. Quod si annonæ prouentus parum benignè respondeat, uicini Sequani & Alsati panem atq; uinum largæ suppeditant copia.

FRVGVM QVALITAS.

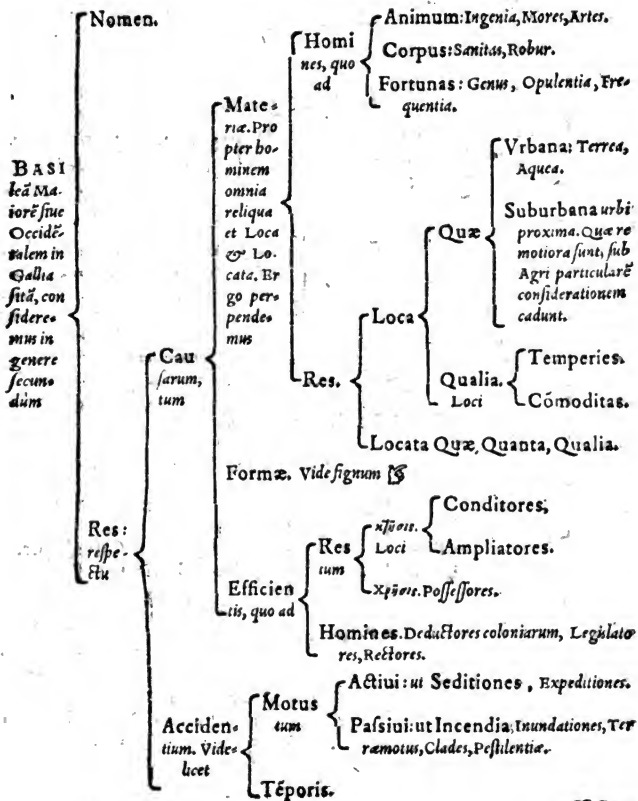
Eruges fructusq; profert optimos, lapidissimosq;. Vinum delicatum. Erumentum firmum, & uelutatis patientissimum.

REIPVB. ADMINISTRATIO.

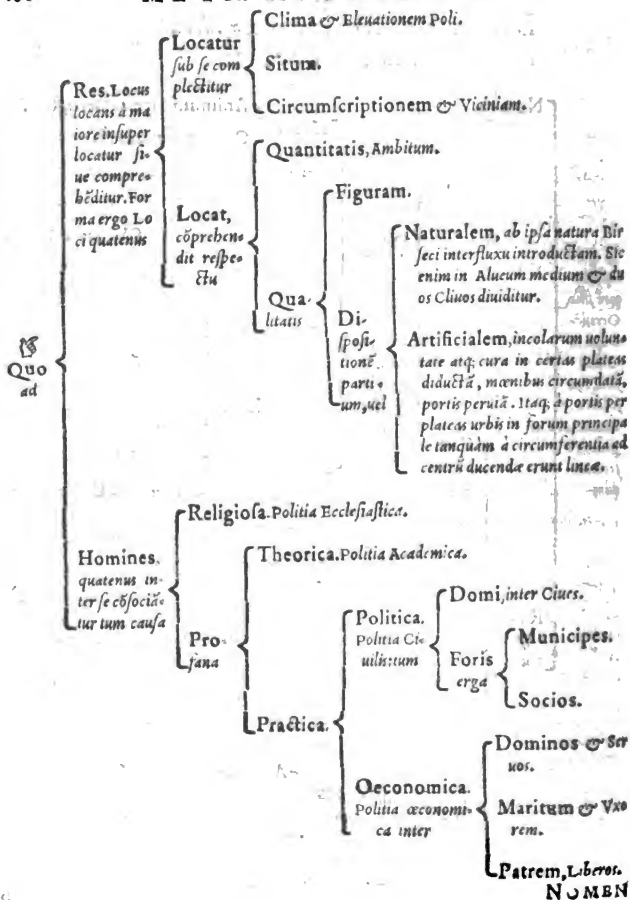
Romani inter XXXI. Præsides prouinciarum in Occidente connumerabant quoq; præsidem Sequanæ maxime ad Rhenum usq; extensa, Sequanos interiores, Rauracos, Sequanos exteriores seu Cismontanos, cum tota Sungauiâ, ad Selestadum & Argentuariam usq; cuius ruderera prope Colnariam spectantur, comprehendentis. Sedes huius erat Vesonio: dux militaris in castello Olinone prope Rhenum contra Alemannos excubabat. Euerfis subinde Romanorum opibus, Alemanni sedes Sequanorum & Rauracorum occupauere. Quos cum reges Franci subiugassent, & religionem quæ Christianam suscipere docuissent, tum primum credibile est Rauracos episcopos emergere cepisse, & piorum principum indulgentia utrumque gladium consecutos fuisse, ita tamē ut ueteris imperij uelut relicto, Vesonionensis Archiepiscopo Rauracis subijceretur: qui, sensim propter simi opportunitatem & amantissimam Basileæ crescente, Basiliensem se porro dici maluit.

BASILEÆ

BASILEAE MAIORIS *consideratio gene-*
ralis. CAP. II.

§ Quo

NOMEN BASILÆ.

Vulgus à Basiliſci fabula ad fontem Coriarium, ex profunda ſpecu ſcaturientem, excubantiſ, nomen urbis dedit, cui etiam inſignium cuſtodes adſtipulantur. Eruditiores, qui magis *παιδαγωγία* quàm *φιλολογία* uterentur, uolūt à regio ſitu. Reuera autē à Paſſu ſeu Traiectu com-
modiſſimo, quòd Rhenus illic placido aluco decurrit, ripiſ humilib. coercitus: ita ut Arioniſtus Germanorum rex à Cæſare in Sequaniſ (ubi hodie D. Apollinaris, quinq; ab urbe miliaribus colitur) uictuſ, nauiculis illic ad ripam deligatiſ Rhenum ſuperaffe à B. Rhenano putetur. In moneta uetuſta conſpiciuntur literæ A. & M. fortē Auguſta minor. Ammianuſ Marcellinuſ primuſ Baſiliæ meminit, circa an. ſal. 380. Antonini itinerariū Gambetiū pagi (Kembs hodie dicti) neminit: ut uerſimile ſit ne Baſiliæ quidē, ſi uilla ſuo fuiſſet tempore, oblituruſ fuiſſet.

BASILIENSIVM MORES, IN-
genia Robur, Opulentia.

Ingenio, moribuſ facileſ, benigni, humani, ſic ſatiē.

Conſtantiā ſuam erga Lud. Bauarū & uiuū & deſunctū ſatiſ oſtenderunt, quòd pontifi-
ficiū ſulmen pati, quàm à maiori parte ſeptemuirorum electū Imp. pro hæretico agnoſce-
re uoluere. Pietatem uerò in Concilio per integrum decennium ſouendo, & Armeniacorum
incurſionem ſuſtinento. Ut proinde ineptē quidem, ſed tamē uerē, ut ea ferebant tempora,
Io. Palomarinuſ Concilij nomine ad Bohemoruſ euocandoruſ miſſuſ, Baſileam quaſi *Βασίλειον* di-
ctam affirmari, ad confirmandoſ Chriſtianorum animoſ, per ſynodi æcumenicæ decreta.

Corporum firma, ſalubriſ, decora conſtitutio. Ipſiſ loci amēnitate allecti optimi quiq; con-
uerſari cupiunt: ſed uoto ſuo non raro fruſtrantur. ut uel hinc Aſtinenariū æmulam urbem
agnoſcere queat.

Inquilini pleriq; ciueſ, pauciſ familiſ exceptiſ. An hoc peſtilentia, an ſato cuiſpiam peculiari
acceptum ferendum? Concuſſuſ peregrinorum ingreſſuſ, ut lege etiam frequentia ipſa in popu-
lari Repub. ſu prohibenda.

Populareſ, plebey magnā ex parte.

Nobilitaſ olim frequenſ. Anno 1445. ob Armeniacoſ introductoſ multi proſcripti. Deinde
an. 1449. cum contra Heluetioſ ſocia arma recuſaſſent, nobiliū animoſ adhuc magiſ aliena-
runt, eorundemq; miniſ & iniuriſ adaecti, an. 1501. Henrici Imp. feſto die Heluetiſ ſeſe
coniunxere.

Cenſuſ mediocriſ, qui naturæ neceſſitatiſ potiuſ, quàm luxuſ & libidiniſ ſatiſ eſſe queat.

LOCA & LOCATA VRBANA.

Hæc uitandæ tauologie cauſa ſub Diſpoſitione inferiuſ enumerabimur. Syluſ urbem circa
cumq; olim ſeptā fuiſſe cluiuſ Carbonariuſ dictuſ ſatiſ arguit, quòd illic carbonary habita-
rent: & in uetuliſ inſtrumentis locuſ *uff Kolbſieren* appellatur.

LOCA SVBVRBANA.

Prope urbem ſpectantur ante portam

ALBANAM

Auguſtæ Rauracæ rudera, cum ponte ſupra Argitiā torrentē, & Diuerſorio publico.

Sylua Rauraca, die Hard.

Domuſ Rubra, das Roti buß, uilla priuata, uicina arci, quam Robur Valentiniani qui-

dam fuisse credunt, ex ipsius loci oportunitate. Vulgò receptaculum prædonū existisse perhibent, eum Roubbus. An vox corrupta à Robur, subiectæ postea uillæ nomē dedit, ut Rothbus diceretur?

Pons Byrsa publicus.

Alueus Byrsulæ cum ponte lapideo.

Locus supplicij cum furcis & patibulo.

CINERIAM,

Münchenstein arx ultra Byrsam.

Dornacum à Solo dorensibus an. 1484. redemptum à Bernardo de Efringengewiese Basiliensi, XV. post annis postremo Helueticorum, pro aris focusq; pugnantium trophæo de Sueuici fixæris focus nobilitatum.

D. Iacobus leprosorum nosocomium, D. C. Helueticorum Cadmea uictoria contra Armeniacos K. L. Sept. an. 1444. Concilium turbaturos celebre. Pontones illæ è trabibus supra Byrsam.

Tres Tiliæ, ubi occisus Nic. Meyer à Bürensibus subditis.

Arx Gundelunga, Irmiorum familiæ.

LAPIDEAM,

D. Margarita. Vbi ciuitatem Rodolphus Habsburgensis olim obfederat.

Oberuiler & **Theruiler**, quasi **Nideruiler**, superior & inferior uilla.

Binninga arx priuata.

Cataractæ Birsici.

Locus supplicij eorum qui gladio puniuntur.

Alueus Birsiculi è Birsico deriuati, cum molis Cannabis ferri, & pulueris pyrici.

SPALEAM,

Domus Bombardariorum cum piscina.

Alueolus è piscina urbem intrans, sordibus abluendis inferuiens.

S. Crux, terminus eorum qui uirgis cæduntur.

Castrum Olionis, das Holc, cum proxima uilla uetere, Alschuuyler.

DIOANNIS,

Huninga pagus, Hunnorum domus.

Sylua Rauraca, die Hard, Rbenano. An Arduenna ramenta?

Michelfelda, Briguarum olim, nunc caupona. Sub inde uia ad Cambetas, ab Antonio no etiam celebratum pagum, ducit.

TEMPERIES VRBIS.

Cælo satis clemente fruitur. Etsi enim à Meridie & Occidente mōte Tura cingatur, ab Ortu Eremitæ Helueticorum seu Martiana sylua: tamen cum montes, quæ minimum, miliari uno ab urbe distent, à Septentrione prospectus pateat liberrimus, & temperiem & salubritatem aeris, si ulla alia Germaniæ urbs, habet maximam. Quæ ipsa de causa pessilenter frequenter admodum obnoxia est, quod quæ temperatissima sunt, prompissime etiam infici consueuerūt. Hinc Syluius pluuys obnoxia esse ait in epistola quadâ, ob uicinâ scilicet Alpium, Turæ & Hercyniæ. Cateram ob liberrimū aquarū decursum aer ipsæ potius depurari uidetur.

C O M.

COMMODITAS.

Veluti in medio Gallie, Italiae, & Germaniae sita, Rheno irrigua, torrentibus tribus stipata, importandi & exportandi occasiones habet magnas: sed & à vicinis Sequanis frumentū, à Tribocis siue Alfatibus vinum copiosissimum habere potest, si quādo nativis opibus destituitur.

CLIMA.

Eleuatio poli 47. G. cum besse.

SITVS.

In Boreali Rauracorum angulo, ad Rhenum, paulo infra Byrsæ ostia, Sequanis Cismontanis uicina. Libellus Prouinciarius in Sequana magna eam numerat, nō tam quo ad situm, quā quo ad imperium, cum Vesontionensi praesidi etiam Rauraci parerent. Rhenanus certe usque ad Cambesum extendit Rauracos, & syluam, die Hart dictam, facit Rauracam.

CIRCUMSCRIPTIO. VICINIA.

Basilea maior in Gallicana ripa, ad Birsæ ostia, quā sese, urbem secans mediam, in Rhenum exonerat, sita. Ad Meridiem partim Augustam excurrit, ibi uicinis habet Austriacos: partim ad montana Rauraca, ubi Verbigenis Heluctijs iungitur. Ad Occidentem & Septentrionem Austriacis cingitur.

AMBITVS.

A' porta D. Ioannis ad portam D. Albani ad duo millia passuum perpetuo muro semicirculi inaequaliter circumscribitur.

FIGURA.

Perimeter urbis meniscū refert, cornibus Rheni ripam complexus & arcuatus, conuexitate mœniorum & Rauracos merionales, & Sequanos occidentales, & Tribocos septentrionales arcens.

DISPOSITIO NATURALIS.

Maior menisci seu lunæ corniculata speciem habet, quā Rheno alluitur, semibeatri formā in colle sita referens, importuosa proinde, propter asperitatē & altitudinē ripæ. Hæc rursus interfluxu Byrsæ diuiditur in

MARGINES duos, quacūq; accedis planos, sed propter alueum Birsæ à Meridie illa bene declues, ita ut uallem faciant, & ipsi uulgò Montes appellantur, uarijs nominibus insigniti. Ergo Margo seu Cliuus aliter

ORIENTALIS cis Birsæcum, à porta Albana & Cinerea, usq; ad portam Rheni, et ostia Birsæ, ob Rheni alluuiem, qui ripæ marginē, pistorijs aellis iter expeditum à porta Albani ad pontem usq; præbentis, abstulit, ædium in uicino cliuo fundamentis insidiatur, ex aduersa ripa maxime conspicuum. Circumscriptio huius à porta Albana

Noua (nam olim proprijs mœnibus & fossa cingebatur) exibat et D. Albani monasterium.

Alueum Byrsæ.

Molas Chartistas.

Suburbium, caulis & uinetis refertum.

Vetus, continet

- Domum Teutonicam.
- D. Huldrici sanum.
- Marianum templum cum Arcis.
- Domum Muscatam.
- Gymnasium Academiae utrunq.
- D. Martini Templum.

Cinerea**Noua habet**

- Propugnaculum ad sinistram.
- Suburbium à plostarijs & fabris & restionibus habitatum.
- D. Elizabetha templum. Declinat inde in alucum, ad portam Lapideam.

Vetus habet

- Nosocomium. Declinat inde in alucum in aream Minoritanam,

OCCIDENTALIS, à porta Lapidea, ultra Byrfecum, comprehendit Spaleam &
D. Ioannis portas, Lapidea in cliuū assurgente perpetuum, usq. ad ostia Byrfeci.
Circumscriptio igitur

Spalea**Noua continet**

- Propugnaculum dextra, sinistra Vallum.
- Montem Carbonarium.
- Vineta multa.
- Suburbium. Ibi Vallis gratiofa & cenobium.
- D. Petri aream, cum Armamentario.

Vetus comprehendit

- D. Leonardi cenobium.
- Montem fani.
- D. Petri templum.
- Xenodochium peregrinorum.

D Ioannis**Noua. Ibi**

- Propugnaculum.
- D. Ioannis Cenobium Ioannitarum, cum suburbio à piscatoribus habitato.
- D. Antonij.
- Prædicatorum cenobium.
- Suburbium nouum.

Vetus,

ALVEVM torrentis Byrfeci, priusquā aedificijs hinc inde adstringeretur, late exundant,
quantum fortè interfluit eil inter duos cliuos, à porta Lapidea ad Rhenum usque. Spacium ergo
Nouum & exterius habet

Portam Lapideam dictam, duobus in cliuo utrinq. assurgente propugnaculis munita.

Cataractas

Cataraclis Byrsici.

Pontes lapideos geminos, sublicium unum: Ponticulos varios.

Monasterium D. Magdalene ad Lapidem.

Vetus & interium habet

Stupidorum carcerem.

Asinam turrim.

Minoritarum cœnobium cum area.

Plateam Coriariorum cum fonte & ponte.

Plateam Liberam cum domo Negotiationum, & Collybo publico.

Forum frumentarium.

Macellum.

Synagogam Iudeorum olim, nunc priuatam domum.

D. Andreæ templum antiquissimum.

Forum piscatorium.

Turres duas uetustissimas, propugnacula olim & passagij indicia, unde nomen urbi, Sallis, scilicet horreum, & Portam pontis Rheni.

DISPOSITIO ARTIFICIALIS.

PORTA ALBANA à Vocetio monte (qui Iuræ pars est) per uallem Rauricam (hodie Fricktal) secundum Rheni ripam per Augustam Rauracam descendenti, Rothusa transmissa ponte primùm sublicio Birsæ, lapideo itidem altero, sub quo riuus Birsæ habetur, superatis, occurret ingredienti

Inter Portam & Arcum (quem uulgò Brigidæ, alij Pacis, alij Fratrum portam uocatum putant, Briden, Friden, Bruderthor)

Ad dexteram

Locus decliuis ad Rheni ripam, quem iccirco Speluncam uocant, im Locb. Ibi

D. Albani Cœnobium spaciosum.

Mola frumentaria & chartaria.

Fons suauissimus iugis aquæ.

Ad sinistram

Vineta multa.

Turris mœnibus adhaerens, an. 1526. caelo sereno fulmine tacta, ob pulueris pyrici copiam, disiecta.

Platea Leprosorum. Vbi lupanar olim.

Inter Arcum & Muros Interiores:

Fons aquæ per tubos derivatus.

Suburbium Sybariticum, hoc est, ab omni operariorum strepitu liberum.

Sinistri lateris domus omnes ipsam & mœnia D. Albani uetusta attingunt. Inter eas

Contr. Lycosthenis inscriptio nobilitata.

Dextri lateris domus amœnissimo Rbeni uicinorūq; montiū aspectu perfruuntur. Inter eas Andrion molitorum, sub Asini insigni.

Hier. Curionis officina, nunc Seb. Henricpetri.

Fons.

Turris Chiononia, à Chionone molitore, ut aiunt, laquei supplicium redimētē, extracta: bodie Vrforum lustrum, Berenbut dicta, carcer est: olim porta D. Albani canobitarum potius (à quibus noctu claudabatur) quàm ciuium.

Inter Vrforum lustrum & Summum templum

Recta,

Domus Textonicorum militum contigua carceri, dextra.

Domus Præpositurae summi templi, sinistra.

Sinistra declinanti sese offert

Fons.

Domus Ventosa, zum Lust, Frobeniorum officina, Des. Brasmi uita & morte nobilitata.

Tilia, zum Boumlin, in triodo posita, uia Libera iungitur.

Recta inde ad summum Templum occurrit

Arcus.

D. Huldrici fanon.

Palatium episcopi.

Summum templum. Ibi

Turres geminae cum basilica, ex scælo lapide.

Aræ duæ. Altera

Maior. In ea

Fons.

Tiliae frequentes.

Ludus literarius.

Minor. Ibi

Prospectus in Rbenum amœnissimus. Ex eo loco pontificiū legatum, ob fidem quam Ludouico Bauaro Imp. dederant, Basilienses anathematis fulmine perstringentem, præcipitem datum, Stumpfius narrat.

Tria latitudine insignis.

Mensa lapidea prope exedram, Aræ maioris locum denotans, priusquam ab Henrico 11. Imp. instauraretur basilica.

A summo Templo descensus sinistra ad

Nosocomium, Spittalsprung.

Forum, per clium Monasterij dictum, den Münsterberg. In eo

Domus Muscata, ubi Felix V. in Pp. electus.

Andrion Mercatorum sub Clauis insigni. Hinc Platea libera.

A summo Templo dextra occurrit

D. Augustini canobiū, Musis bodie & Cereri cōsecratum. Prytaneum ibi Academicum.

Fons.

Fons.

Horreum publicum. Inde descendenti

Collegium vulgò dictum, Gymnasium literarium.

Angiportus ad D. Martini ascendit, ad forum descendit.

Scale Martiniane gradib. LXX. an. 1352. ex lapide primum constructæ. Ilac D. Ursulam cum XI. M. uirginum comitatu iam olim ascendisse ferunt.

Porta Rbeni.

PORTA Cinerea à Verbigenis & Rauracis, ab Ouino prato, per Liechstallum oppidū per Aschemium pagum, unde nomen accepit, per Doracum & Munchensteinam arces, Muttaciam & Prataleam pagos descendenti, ponticulis Byrsæ ad D. Iacobi nosocomium (quod solis leprosis pater) superatis,

Inter Portam & Muros interiores sese offert

Recta

Suburbium Vulcanium, perpetuis fabrorum laboribus irrequietum.

Diuerforia Cerui, Stellæ, Corui, Leonis.

Fons.

Andrion Sodalium zum Rupff.

Fons alter.

Sinistra,

Fons. Inde ad D. Elizabethæ.

Clinus Lapidosus dictus der Steinenberg, ad Birsicum descendit.

Dextra secundum Fossam ad D. Albanum ducit.

Turris subinde quadrata, carcer hodie, olim porta urbi ueteris Aschemia.

Inter Turrim & Forum

Sinistra descensus ad Minoritanam arcem.

Dextra Tilia, zum Boumlin.

Platea inde Libera dicta. In ea

Nosocomium, der Spital.

Fons Hospitalis.

Ascensus ad summum templum.

Andria uaria,

Tonforum, sub Stellæ insigni.

Sutorum.

Olitorum & Vinitorum.

Ingrini officina, equo Troiano insignis.

Cella publica.

Andrion Domesticorum, sub Vrsi insigni.

Andrion Pictorum.

Diuerforium Syluestri uiri.

Andrion Calcæ, Pictorum, Calcariorum, Sellariorum.

Fons

Fons Steblinus.

Andrion Mercatorum, sub Clausi insigni.

Domus mercatorum.

Collybus publicus.

Area, seu Forum frumentarium, pendulum, fornicibus Birsco superiniec- tum. Ibi

Andrion cauponum. Der Vuynleuten.

Curia.

Domus Pauonina, L. Munatij Planci elogio à B. Rheno Reip. nomine inscripto nobilis: item Io. à Crozingen pictoris emblemate, Homo bulla, & Numellus is gnomina.

Lapis calidus. Locus ubi uinum nouum uernaculum uenditur, Capitali supplicio seditioforum ciuium infamie.

Fons præstantiss. & copiosiss. ex uicina domo scaturiens, cui eadem quæ Lotophagorum loto uires uulgò tribuunt.

PORTA CASTRENSI seu LAPIDOSA à mōte Cæruleo seu Blauio, per Oberuillam, Binningam, Birscei torrentis alueum sequendo, D. Margaritæ fano ad dextram relicto,

Inter Portam & Muros Interiores

Ad sinistram

Clius cum propugnaculo & Horreo ptochodochi.

D. Elizabethæ fanum, cæmeterium, suburbium.

Ad dextram

Cataracta geminae mœnib. affixa, Birscei transmittendi ergo: quæ quodd tardius referata fuissent, quando subitis imbribus fœnum è pratis abreptum uiam torrentii obstruxerat, maximæ inundationi an. 1529. occasionem dedere.

Alueum Birscei.

Riuus è Birsco ductus.

Propugnaculum cliuo imminens, ad quem gradibus ascenditur.

Restat occurrit

Cænobium Lapidum.

Stabulum equorum publicum.

Pons supra Birsceum, in suburbium Lapidum.

Clius Lapidum ad Cineream ducens, dextra.

Fons aquæ saluberrimus in ripa Birscei, fornices subeuntis.

Ponticulus lapideus ad Asinariam turrim.

Turris Aquæ, carcer maritorum tyrannorum in uxores.

Sinistra

Pons publicus supra Birsceum in suburbium Lapidum ducens, ibi

Textorum officina & Fullonum.

Andrion Textorum.

Fons.

Mons Carbonarius prope Asinariam turrem ad sinistram, der Kolenberg, Diversorio mendicorum & Carnificis domo infamiss sed & iudicio inter personas infames ceo lebris. Asseffores sunt baiuli; ex eodem ordine iudex, pede dextro in peluim aquæ frigidaæ imposito.

Ponticulus Lapidens, dextra ad clium ducens Lapidosum.

Turris Asinina, mœnib. uetustis adhærens, carcer hodie capite pleetendorū, olim porta. Inter Turrim Asiniam atq; Canaliā domum

Domus Stultorum, carcer est & mendicorum & puerorum petulantium: sed & olim, cum crapula infoluta esset, ebriorum. Hodie uerò nimium populariter sapimus.

Area Minoritarum, sub cuius fornicibus Birsecus labitur. Ibi

Fons,

Ludus puerorum uernaculus.

Prytanæum pauperum.

Cœnobium Minoritarum.

Sinistra clium Leonardinus. In eo

Templum cum cœnobio & cœmiterio.

Ædes Diaconi cum symbolo Pythagoreo à Lycosthene instaurato.

Sinistra Ponticulus interiorem urbem cum exteriore iungens.

Dextra Mons fœni, ferè à lanis habitatus. Ibi Officina Nic. Brillingeri.

Dextra, platea Pugna (ex uetustæ domus pictura nomen habens) cum Libera iungitur. Inter Canalem atq; Forum

Sinistra per clium ascenditur in Montem Fœni, incendio anni 1377. nobilitatum. Ibi

Laniorum domus & stabula.

Fons dexter, inferior.

Fons sinister, ad portam Spaleam interiorem, superior.

Dextra recta

Platea Coriariorum, habens

Ad dextram

Pontem sublicium, Album cognomine, supra Birsecum.

Plateam Albam, Liberae iunctam. In ea

Henrici Petri III. uiri Academici, typographi clariss. officina.

Ad sinistram

Fontem Coriariorum perennē, tilia obumbrante, & Basilisci fabula & aquæ præstantia nobilem.

Andria

Coriariorum.

Hortulanorum.

Sartorum.

Ad dextram rursus

Pons supra Birsecum lapidem, in plateam Libera ducens.

z

Ad

Ad sinistram angiportus. ibi*Domus priuata, Synagoga olim Iudæorum, nomen etiam retinet.**Mola Rumelia frumentaria.**Riuus Birsici.**Mola Olearia.***Recta Forum boarium olim, der Rindermarkt. ibi***Andrion Fabrorum ferrariorum.**Domus Negociatorie posticum.**Antopolium superius.**Diuersorium Rostri.**Andrion Pellionum.**Andrion Negociatorium, sub Croci insigni.**Forum frumentarium.***¶ PORTA SPALBA ex Sequanis intranti****Intra Portam & Muros Interiores****Suburbium Cineri æmulum. In eo***Fons.**Platea Ranarum ad dextram, cum**Propugnaculo.**Riuo ex piscina Bombardariorum deducto, ad sordes urbis ablucendas, in forum usq; decurrente.**Diuersoria Sequanorum frumentariorum Bouis & Corui.**Andrion suburbanorum sub Cornicis insigni.**D. Clarae Cœnobium olim, nunc Horreum publicum.***Dextra secundum fossam ad D. Leonardi iur. illic***Stabula laniorum.**Fons pediculofus.**Turris pediculosa, ubi Lupanar olim.***Sinistra ad D. Petri ducens, habet***Armarium publicum cum horreo.***Lucum D. Petri. In eo***Fontes duo.**Balistariorum domus.**Tilia supra plus minus CL.**Quercus uetustate & amplitudine miranda.**Agger intra mœnia.***Turris Egolli, porta olim, bodie carcer.****Intra Turrim atq; Montem Fœni superiorem & inferiorem:***Fons turri contiguus.**Domus priuata, quæ Beguinæ olim habuit: post sub Burse Parisiensis nomine studij consecrata fuit.***Diuers.**

Dilectiorum Pinus.

Mons Fæni superior, dextra.

Mons Spaleus dictus sinistra. Per eum descendenti occurrit

Sinistra quidem Mons acuum, der Nodelberg, platea nobiliss. & quietissima, in ea

Fons primus.

Edes Io. Luca Isely Rabi Eliakim integrum monumentum habent.

Angiportus Zingiberis ad dextram, ubi olim Negotiatorum Andriæ, in Forum ducit.

Officina

Hervagij.

Oporini. Quam ab edito situ G. Bryschius Arcem Oporinianam appellare solebat.

Fons alter.

D. Petri Templum & Cæmeterium, ad sinistram, cum Ponticulo in lucum Petri num ducente.

Collis Mortuorum, ad dextram, in forum Piscarium & Frumentarium. Ibi officina Episcopiorum.

Angiportus aliter ad Forum piscarium. In eo Moneta publica.

Fons tertius.

D. Michaelis sacellum cum Xenodochio peregrinorum.

Porta S. Crucis, ad sinistram.

Fons aquæ opt. & saluberrimæ, Vuolfardi seu Gundelshemi dictus, ad dextram descendenti ad forum Piscarium.

Restat uero

Triuium, montis Fæni inferioris. Inde partim

Ascensus ad montem Fæni superiorem. Ibi officina Io. Vualderi & Hier. Cuaronis, in ea domo, cuius incendio olim mons Leonardinus totus cõflagauit.

Descensus

Dextra ad Pistrinum Rumelium.

Sinistra ad

Forum frumentarium, per Plateam Piscariorum.

Forum piscariorum per Plateam Sartorum, olim Mercatorum dictam. In ea

D. Andræ templum uetusiss.

Andriæ Nobilium zum Sunfzen.

Fons natus aquæ suauiss. & abundantiss.

Domus pleraq; fontes natiuos habent.

PORTA D. IOANNIS ex Tribocis per Cambetas (uulgò Kembs) ascendentiis,

Intra Portam & Muros Interiores

Suburbium tranquillum, ferè à piscatoribus habitatum.

Equitum Hospitaliorum D. Ioannis monasterium, maxib. urbis contiguum.

D. Antony de Vienna sacellum.

Fons.

Andrion sodalitat^{is} suburbanæ, sub Virginum insigni, xur Magd.

Fons alier.

Cænobium Prædicatorum. In eo

Chorea mortalitatis cum effigie Io. Oecolampadij.

Epitaphia aliquot, Cononis, Petri typographi.

Hebræorum duo cippi insignes.

Dextra ad D. Petrum ascenditur.

Sinistra ad Rbenum descenditur, aquandi ergo.

Turris sine tecto, porta olim S. Crucis.

Intra Turrim & Portam Rheni

Bursa Leonina, mœnib. contigua, studijs olim dicata, hodie priuata. In ea Rodolfi Imp. sta.

Fons D. Urbani.

(144.

Dextra ad D. Petri ascenditur.

Recta descenditur ad Turrim Salis & Portam Rheni.

PORTA PONTIS GEMINA.

MAIOR cum Horologio quadrigemino:

Sinistra

Ostium ad Rhenion, ad uiuaria piscatorum. Quæ paucis ab hinc annis uia ripensis ad

D. Albanum ducebat.

Scale lapideæ graduum LXX. D. Vrsulæ.

D. Martini cæmeterium atq; templum.

Recta Plateam Ferri habet. In ea

Andrion Lignariorum fabrorum.

Domus Io. Holbeini manu depicta.

Biuium. Inde

Sinistra

Macellum, die Schol uulgò.

Forum frumentarium.

Dextra

Pons lapideus supra Birsicum. In eo

Artopolium inferius.

Andrion Nobilium, xum Sünfzen.

Triuium. Nam

Sinistra per plateam Sartorium

Recta in cliuum Spalensem ducit.

Sinistra in macellum & forum defleffens, fontē in specu habet, im Lochlin.

Recta per angiportum Mortuorum ad D. Petri. Ibi officina Episcopiana.

Dextra in Forum piscatorium: prius tamen

Fons natiuus inq; aqua.

Diuersorium Ciconiæ.

MINOR,

MINOR, Gigantea pictura insignis, habet**Andrion Nautarum.**

Portum seu Stationem arte factā, cū superior alioqui ripa propter altitudinē & asperitatem importuosa sit. Ibi quondam lignea domo extructa Iudaei exusti sunt.

Fontem uicinum cum porta, lintrium & aquationis ergō, quā Birssecus in Rhenum exoneratur.

Diuersoria duo contigua, Coronæ unum, alterum Cupæ, à ruina an. 1544. reparatum.

Sinistra ad Forum piscatorium ducit, fornicibus supra Birssecum suspensum. Ibi

Fons maximus, piscibus custodiendis idoneus.

Fons minor aquæ nativæ.

Mensa lapidea piscatoria morticiniorum, sulcō der Schelmen bank.

Columella lapidea, uixorum & mortuorum piscium stationes separans.

Andrion Nobilium æstiuum, Zum Brunnen, in angiportu.

Andrion Piscatorium, in altero angiportu, cum Moneta publica.

Recta per angiportum Floris occurrit

Diuersorium Floris.

Turris Salis.

Porta Rbeni, aquationi equorum inferuens.

Fons D. Brandulsi seu Brandani saluberrimus.

Curia uetus quadrato lapide structa supernè, & ut habitatorum mireris ingenium, infernè lignea.

Diuersoria plebeia, Lucij & Cygni.

Forum piscatorium. Ex eo ad Forum frumentarium.

CONDITORES. EVERSORES.

Et si de cōditoribus urbis nihil certi afferri queat, neq; Basiliæ uetustiores scriptores, ut Ptolemæus & Antoninus in suo Itinerario meminerint, meminit tamē Ammianus Marcellinus, qui à Valentiniano II. circa an. sal. 380. Robur prope Basiliam extructum scribit, contra Alemannorum, quorum pagos uastauerat, incursiones. Iam cū Augustā ab Hunnīs, Attila duce, sub Valentiniano III. circa an. sal. 437. cū omnibus ijs quæ à Rom. in citiore ripa Rbeni extructa fuerant propugnaculis excisa fuerit, certè non ex cineribus Augustā Basilea primum emeruisse, sed ea etiamnum florente exiisse uidetur. Adeoq; uersimile est, propter traiectus oportunitatem Romanos Augustenses in ripa Rbeni eam turrē, quam hodie Salis horreum appellant, extruxisse (praesertim cū ex ueteribus instrumētis etiamnum is loci: zum Rin appetitus) alteram item, quæ ponti imminet: hancq; ueluti appendicem Augustā fuisse. quo nomine Augustā minor & posuit, & ut ex priscis numismatis apparet, dici uoluit. Recessit deinde à Valentiniano extructum Robur, eo loci, qui nunc parum immutata uoce Burgum, yff Burg. appellatur, ut ij uolūt, qui Vartenbergā speculē tantum inferuisse arbitrantur. Eversa postmodum ab Hunnīs Augustā, & Valentiniani Robore, Basilea eandem uidetur etiam subuiisse, nisi fortè quia uicinis tantum erat (uastantur enim maxime, quæ maxime resistunt)

et Hunnorum traiectioni inferuire poterat, conseruata, et prasidiarijs militibus (cui rei fortassis Huninga pagus urbi proximus attestatur) firmata fuerit. Post Hunnorum inundationem Alemanni, labascentibus iam Rom. opibus, Rheno superato, tum alia loca, tum uero etiam Rauracorum agros occupauere, et Augusta ruinis neglectis (magni enim cadaueris fœdissimus esse aspectus solet) ipsa sitis oportunitate allecti Basileæ rudimenta excolere ceperunt: fortassis etiam ad traiectionis commoditatem et auxiliorum societatem ponte sublicio Romanensem ripam cum ripa Germanica iunxere. Itaq; rudimenta sua Romanis, supplementa Alemannis Basilienses debere uidetur, incrementa Francorum regibus, qui imperio ad Rheum usq; propagato, et pacem ijs regionibus dedere, et religioni Christianæ securitatem: ornamenta deniq; Germanis Imp. Carolo imprimis Magno, qui Rauracensium episcoporum opera usus, eorundem dignitatem et existimationem et iurisdictionem, ut ea ferebant tempora, ampliavit. Incenso rursum oppido ab Hunnis an. sal. 917. fortassis etiam Burgo exciso, qui eam calamitatem euaferant Henrici I. Imp. benignitate ruinas reparasse uidentur, et Burgi fundamenta ad Templi substructionem conuertisse. Quod cum uel terræmotu confusum, uel Rheni alluie labefactum esset, Henricus II. an. 1010. in eum ubi nunc uisitur locum transposuit: ut proinde à Nic. Cusa lib. 3. de Concord. Cathol. pro Basiliensibus urbis conditiore celebretur. Firmata sede, Episcopi dignitate et opibus aucti, à metropoli ipsa deinceps Basilienses potius, quam à regione Rauraci, dici uoluerunt.

CONCILIA.

Primum Concilium ab Henrico I. Imp. indictum an. 1061. 25. Octobr. Eligitur in Pp. Cado-lus Parmensis, Honorius dictus. Sed Alexander II. armis Pontificatum sibi uindicauit.

Alteram an. 1431. prima Sept. à Martino V. Pp. contra Hussitas ceptum, per Iulianum Cardinalem. Eo mortuo, cum Eugenius IV. quibus posset modis Concilium turbare uellet, neq; citatus compareret: procerum consensu Amadeus Sabaudia Dux, sub nomine Felici V. Pontifex creatus est, an. 1439. Mortuo Eugenio, Nicolaus VI. Concilij Lausannam transferendi an. 1448. auctor, Felici persuasit, ut abdicaret.

Tertium Andreas archiepiscopus Carnensis contra Sixtum IV. moliebatur. Eum, multum licet fremente Pp. Romam Basilienses mittere noluere, libera tantum custodia septem Fridericum III. Imp. auctoritate ad causam dicendam seruauere. Ceterum in uinculis laqueo collum intexus mortuus mane inuentus, et cognitioni se subtraxit, et magna cura Pontificem liberauit.

F O E D E R A.

Eo bello, quod Sueuici fœderis socij an. 1499. duce Maximiliano Imp. contra Helucios gesserunt, cum Basilienses permissu statuum Imperij neutri parti propter uiciniam socia arma iungerent: et uero Auliaci diuersis locis Helucios eggressuri, sibi certam uictoriam promitterent: postea quam confederatis minus ex sententia bellum cessasset, uicini nobiles Basiliensibus et urbis ipsa mol. sibi esse ceperunt. Eius indignitatis cum Maximilianus paruam habere uideretur rationem, an. 1501. die festo D. Henrici Imp. fœdus cum Helucijs perpetuum iunxere, si quid in humanis perpetuum esse potest.

S E D I a

SEDITIONES.

Sub Bertholdo Episcopo circa an. sal. 1250. exorta nobilium factiones: altera Stellariorum, qui stella alba in campo rubro pro insigni utebantur, & andrion suum prope forum piscarium Zum Sünffzen dictum habebant, Habsburgensibus addicti: altera Psittacorum, ab insigni psittaci viridis in campo albo, quorum andrion donus erat Muscata, Neoburgensibus comitibus & Marchionibus Hochbergensibus fautoribus. Bello deinceps inter Henricum III. Episcopum, Neoburgensem comitem & Rodolphum Habsburgensem exorto, Stellariorum urbe pulsi: sed pace facta restituti & à Petro Richenstenio episcopo, Psittacis reconciliati, ut pari numero in Senatum quotannislegerentur. Posteaquam uero an. 1308. Albertus Imp. bello Basilicensem episcopum petijt, similitates reeruduerunt, ita ut Stellariorum principes Scholeri & Monachi exilio solum uertere cogentur, uix XIV. post anno recepti.

Iudæi exacti an. 1348. populo per seditionem in uitam & fortunam illorum saeuiente, quod pestilentia rei agerentur, ueneno infectis fontibus. Prope pontem in ripa Rheni, domo lignea extructa, multi simul exusti.

Anno 1376. cum Leopoldi Austriaci nobiles, cui oppignerata minor fuerat Basilea ab Episcopo, per Bacchanalia hastiludys sese exercerent in area summi templi, & quidam de plebe laesi essent, populus correptis armis multos trucidauit. Seditiosi altero die ante curiam in foro securi percussi. Locus is etiamnum hodie Lapidis calidi nomen retinet.

An. 1528. religionis ergo diuisci ciues. Anno seq. concionatorum praesertim Catholicorum intemperie, noui motus orti: ita ut plebs ipso die Cinerum omnes statuas & templi tollereti: Canonici summi templi Eriburgum Brisgona abirent, nec obscuri nominis ciues sponte exilio solum uerterent.

PESTILENTIA.

Quò temperior aer, eò pestilentiae magis obnoxius, ita ut promptissime uicina sentiat contagia: tanta interim supremi numinis benignitate, ut nulla licet accuratior custodia, aut propitiata & dispensata intercedente, suapte sponte malum cedat: tanta uicissim incolarum & constantia & humanitate, ut infectos deseruisse summi probri loco habeatur.

An. 1502. altero post fœdus Helueticum, ingens urbem affluxit pestilentia.

An. 1564. dira lues urbem inuasit, supra quinq. milia uiriusq. sexus abstulit. Cum hyeme propter hypocaustorum usum magis uideretur, Dei ope extincta est.

INCURSUS HOSTILES.

Expeditiones.

An. 917. ab Hunnis Rhenum depopulantibus urbs exusta. Fortassis etià urbis rudimenta prius sub Attila Rheni hoste.

Rodolfus Habsburgensis Comes contra Henricum III. episcopum bellum gerens, ciuitatem an. 1273. arcta obsidione pressit. Rex Rom. creatus pacem euangelij causa Basilicensibus concessisse fertur.

An. 1287. Petrus Richenstenius episcopus contra Comitem Mumpelgardensem auxilij Rodolfi Imp. fretus exercitum duxit.

Albertus

Albertus Imp. ægrè ferens Episcopum arcem Homburgensem cum Liebsthallo oppido, quibus ipse inhiabat, redemisse, cum inuestituram conferre recusaret, an. 1308. bellum intulit Basiliensibus. Quod tamen eade Albertus opitum fuit.

An. 1374. Ioannes Basil. episcopus, Burgundus ortu, ciuitatem obsedit, adscito Leopoldo Austriæ ducè, cui stipendiorum ergo minorem Basileam oppignerauit.

Minor Basilea Leopoldo Austriaco oppignerata ab episcopo Ioanne Burgundo, redempta à maiore Basilea fuerat. Leopoldi uiduæ administratores, huc bolum è faucibus ereptum indigne ferentes, an. 1409. arma sumpserunt. Pax tandè facta, uti arces, Istein, Rinsfeldensis & Steinecca, in sumptus belli Basiliensibus cederent. Isteinam occupatam iam antè, sui iuris in super factam exusserunt.

An. 1444. 26. Aug. Armeniaci Basiliense Concilium disturbaturi, à Burcardo Monacho Austriacorum nomine exciti, Heluetiorum uirtute Saniacobeæ pugna territi, agrum uastauere, urbe etiam potituri, nisi Io. à Rot Consul insidias Gallorum, urbe egressos Basilienses, ut Heluetijs opem ferrent, intercludere cogitantium, prauidisset. Pugna Saniacobeæ is fuit exitus, ut MD C. Heluetij, XXX. millia Armeniacorum adorti, caesis sex millibus, ad internecionem delati fuerint. Sicut qui XVI. domum reuersos scribant, uix multis precibus à capitali supplicio in desertores constituto liberari potuisse.

Albertus Austriæ dux Tigurinorum ope cõtra Basilienses Heluetijs confederatos an. 1445. (cum Frid. Imp. frustra Concilium per Armeniacos turbare conatus esset) bellum mouit. Eo arx Rinsfeldensis à Basiliensibus euerfa. Facta pace Frid. Imp. amplius. priuilegijs urbem ornauit.

TERRÆMOTVS.

Hermannus Schedelius in Supplemento Speculi hist. Vincentij, Basileā quasi sine basi, ob frequentes terræmotus dictam nugatur.

An. 1346. Palatium & templi Summi pars terræmotu conuulsa.

An. 1336. 8. Octob. hora nona pomeridiana circiter LX. arces uicina corruere, urbs etiā misere afflicta. Templum cathedrale collapsum, à Io. Senno episcopo instauratum: publico decreto dominis adium, ad sarcinda damna. eorum quæ penderent diuina ars remissa, bisq. Nouorum denariorum census dicti. Hinc D. Lucae dies non tam ater nostros, quam elemosynis in egenos distribuendis, eiusce rei ergo institutis, sacer.

An. seq. mense Maio iterum conuulsa. Iterum an. 1372.

An. 1416. 21. Iulij iterum. Rursus an. 1428. 13. Decemb. Iterum an. 1533. 27. Decemb. Iterum an. 1535. 20. Ian.

INVNDATIONES.

Rhenus An. 1374. duos ordines pontis sublicij euerit, totidem an. 1378.

An. 1424. 25. Iulij tres ordines, 1480. totidem.

Birsecus inundavit anno 1265. Secutum bellum inter Henricum Episcopum & Rodulfum Habsburgium, iterum anno 1378.

An. 1446. in foro piscario sex domos deiecit.

An. 1519. 14. Junij: iterum an. seq. 4. Iulij. Bellum Helveticum intestinum successit.

INCENDIA.

An. 1253. magna urbis pars cum templo Cathedrali incendio absumpta.

An. 1294. ultra DC. domus exusta.

An. 1377. 26. Feb. forum Frumentariū item eodem anno mons Spalem incendium passus, initio facto ex ea domo, quam Cratander post sua officina typographica illustravit. In perpetuum rei memoriam hora octava pomeridiana hyeme, nona aestiva, campana pulsatur igniaria, fo ei recte custodiendi index.

An. 1417. die D. Hilarico sacra incendium iuxta Xenodochium excitatum CCC. domus usq; ad D. Albanum absorpsit, uento nimium secundo, cum ciuitas recens post terramotum scandalis tecta, & lignea esset magna ex parte.

HORARVM VARIETAS.

Cum diem duodecim horis, noctem totidem discriminent, à meridie & media nocte exorsi, horarum tamen numero anticipant, ita ut prima sit nostris, quæ uicinis est duodecima. Id uulgus ad incertam historiam refert. Cum coniurati quidam hora XII. noctis urbis inuadendæ consiliū cepissent, & diuino numine horologia omnia hora una anticipassent, tanquam facinore detecto animis concidere, & à pistorum pueris prodiu pœnis dedere. Sed cordatiores his quoq; Concilij reliquis esse putant, quasi patrum conuentum, horarum numerum anticipando, maturare uoluerint.

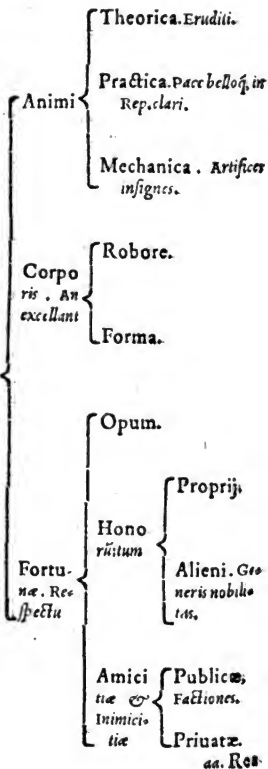
A BASILÆ.

BASILEAE MAIORIS PARTIUM MATERIA-
LIS consideratio. CAP. III.

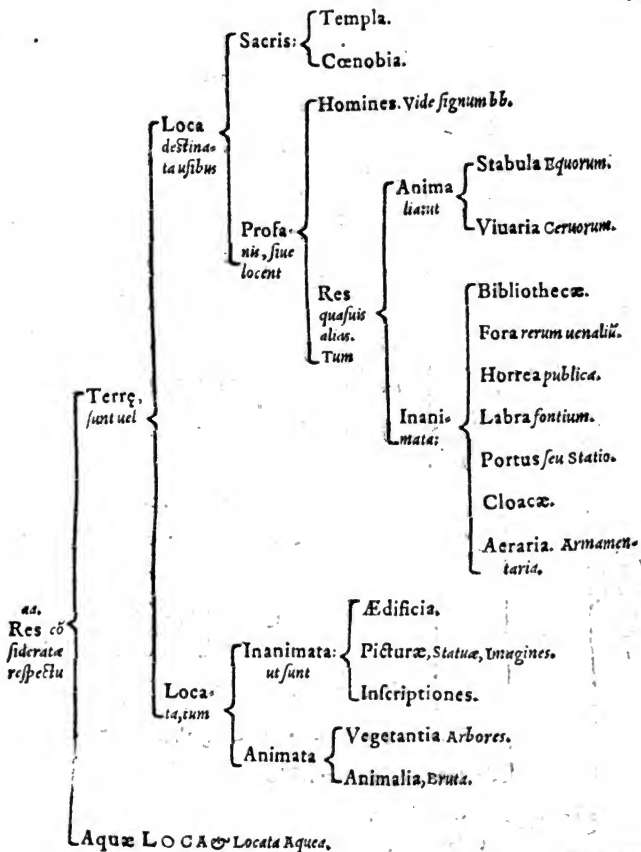
QVEMADMODVM in Ana-
tomia humani corporis alia est
partium consideratio, scilicet prae-
xi accō nodata, alia eiusdem theo-
ria (se. undū illam à partibus ex-
ternis ad internas fit progressio; se-
cūdm hanc uerò homogenea om-
nes in genere primò, deinde in spe-
cie examinantur: Ossa scilicet in
genere & species; Musculi itidem:
Vena & Arteria similiter) ita
quoq; in Basiliensis urbis ueluti a-
natomia, Partium omnium tum na-
tūam tum aduentitiam historiam
in Dispositione suprā enarraui-
mus: hic uerò homogeniam, siue ut
Hip. nosse loquitur, *ἁπορίας* cō-
siderabimus, adeoq; species urbis
Materiales, non topice, sed logice,
hoc est, ut inter se similes sunt uel
dissimiles, consideremus. Sic igitur
diuidi poterunt in

Res. Vide signum aa.

Homines,
similes inter
se, seu Ci-
ues, seu Alie-
ni, seu Ho-
spites, secun-
dū bona
malāue

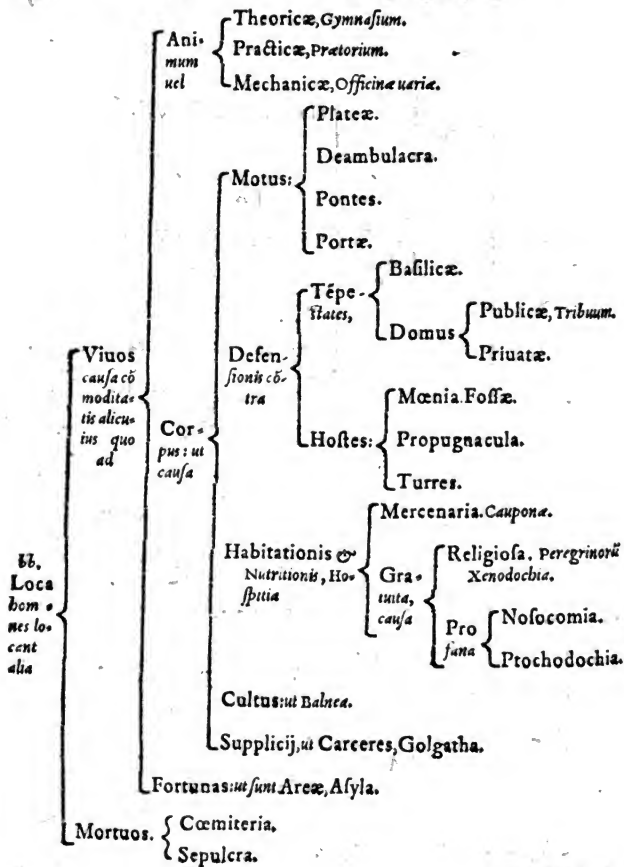

A 2

bb. Loca

TEMPLA

ALIA TEMPLA

CHRISTIANORVM:

D. Mariæ Virginis, in fundamentis archis euerſa, ab incolis ſub Henrico I. adificari ceptū. Quod cū terræmotu ob Rheni viciniam grauius concuſſum eſſet, ab Henrico I. reparatum. Senſim turres geminæ additæ, maior D. Georgio, minor D. Martino ſacra, anno uix demum 1490. abſoluta. Quidam hīc Robur ſeu Burgum Valentiniani fuiſſe uolunt, cū ex antiquis diplomatis & etiamnum hodie vſſ Burg uocetur.

D. Huldrici.

D. Martini. Extructum an. 1287. Reparatum à terræmotu an. 1356. unā cum ſcalis D. Vrſulæ, quæ tunc primū ex ſcſſo lapide ſunt factæ.

D. Elizabethæ.

D. Petri baſilica, Parochia olim, An. 1233. collegio Canoniorum ornata.

D. Antonij.

D. Andreæ, antiquiſſimum.

D. Brandolſi, prope Floris hoſpitiū, in priuatam domum conuerſum.

IV DÆORVM olim Synagoga. Iſ expulſis in priuatam domum abiit prope domum Neogociatorum, in foro Boario.

MONASTERIA.

VIORVM:

D. Albani, Parochia primū. Inde à Burcardo Epifcopo an. 1083. Benediſſini Clunia cenſib. datus locus, à Clunonia turri uſq; ad portam Brigidæ, proprijs mœnibus & ſoſſa cinſtus hinc uſq; ad Byrfan fl. Ei quem conſtituerent parochia animarum cura, in urbe cis Birſecum habitatiū, commiſſa, iuriſdictio item ciuilib. data, exceptis criminalibus. Vix tandem an. 1383. ius prætorium ciuitati ceſſere.

D. Leonhardi, arx olim Vuilde. hīc im Leimihal dicta. Eius arcem baſilarijs ciuium ludis dicatam Ezelinus Diaconus, iſſpl ſummi Præpoſitus, à Rodolſo Epifcopo an. 1002. obſtinuit, templum D. Leonardo parochiale erexit. An. 1135. Adelbero Epifcopus canonicos Regulares D. Auguſtini introduxit, adeoq; arcem in cœnobium commutauit.

D. Auguſtini, an. 1276. extructum à Repub.

Minoritarum, an. 1274. ab Henrico II L. Epifcopo ceptum, ab Henrico I V. ampliātum.

Prædicatorum, an. 1233. ortum.

Teutonicorum militum ad portam Clunoniam.

D. Ioannis Hoſpitaliorum, à canonico quodam Lichſtaſſero extructum, an. 1398. mœnib. nouis magna pecunie ui data comprehenſum.

MVLIERVN:

Vallis gratioſæ. ordinis D. Claræ.

Ad Lapides dictam. propter ſilicū, Birſeci torrentis impetu illatorum, copiam. Moniales de D. Magdalenæ pariterati. Ortus incertus. A Rodolſo comite Habſburgio, Conradi Cæſaris partes ſequenti, Epifcopi Biſſenſis odio, qui pp. ſauebat, noctu incenſum, an. 1253. Reparatum poſt ab Arnolſo de Blatzheim.

S C H O L A.

A C R O A M A T I C A. tum

Maiores & Academicæ Collegium

Superius Augustinianum, olim Cenobium.

Inferius, olim priuata domus nobilium Sclalariorum siue Scholerorum, deinde Iacobi Zibolij Trib. pl. Eius nunc cenobium ingressa locū hunc accecidit Reip. circa an. 1436.

Minores. Ad

Summum templum

D. Petrum.

E X O T E R I C A, linguae uernaculae, tum

Puerorum ad Minoritas.

Puellarum ad D. Martinum.

C V R I A.

Vetus ad eam turrin, quæ hodie Salis horreum est. Visuntur illie adhuc ædes priuatae solido saxo constructæ, e regione D. Brandulsi.

Nouæ duæ in foro Frumentario:

Alteræ quidem domus Pauonina hodie dicta, an. 1330. Cui rei etiamnum Numellæ malcoficorum appensa & Arca substationis attestatur.

Alteræ uero olim Vualdenburga dicta, monialib. Klingenthalen sibus dono data, à magistratu redempta, & e fundamentis e seceto lapide ædificata, an. 1503. in curiam conuersa.

V I C I Mechanicorum: ut

Laniorum, Mons facini.

Piscatorum, Suburbium D. Ioannis.

Coriariorum, Platea coriaria.

Mercatorum, Platea libera.

P L A T E A.

Plateæ considerantur duplici ratione. Altera

PER SE, ut sunt ἀγγαι, hoc est uia, pleræq; spaciose, parum directæ tamen, quod sensim & prohibitu cuiusq; sparsim primum ædificari domus cœperint. Sunt autem aliæ

Principes. A porta

Rheni uel

Siniestro ascensu, in aream Summi templi, hinc ad portam Albanam.

Medio progressu per plateam Ferri in forum Frumentarium.

Dextra declinatione in Piscarium forum

D. Albani e suburbio uel

Recta per aream summi Templi ad portam Rheni.

Sinistra descendendo per plateam Ventii in plateam Liberam, hinc in Frumentarium.

Cinerea e suburbio per plateam Liberam in frumentarium.

Lapidea, e suburbio per aream Minoritanam, & inde uel

Dextra per plateam Pugnae in Liberam.

Sinistra

Sinistra & recta per plateam Coriariorum in forum Boarium, hinc in Frumentarium.

Spalea, è suburbio per cliuum Spalensem uel

Sinistra ad D. Petrum.

Recta ad forum uel

Piscatorium.

Frumentarium.

D. Ioannis è suburbio uel

Dextra ad D. Petrum.

Recta ad turrim Salis. Hinc per Piscatorium ad portam

Rbeni, sinistra.

Spaleam, dextra.

Non principes multa. Angiportus uarij. Item iuxta ripam Rbeni olim à portu usq; ad

D. Albanum, molitoribus usitata, nunc Rbeni alluione deleta.

PER ACCIDENS, ob decliuitatem, Montes vulgò dicuntur, hoc est, decliues ad subiectum alueum descensus, alij

Orietales:

S. Albansberg.

Münsterberg. Augustinerberg.

Sprung.

S. Martins stegen.

S. Martins gestlin.

Occidentales:

Steinenberg.

Kolenberg, Carbonarius, quod illic carbonarij habitarent olim, cum loca suburbana nondum exculta essent.

S. Lienhards berg.

Heuuberg, nobilitatus incendio anno 1377.

Spalenberg.

Nodelberg.

S. Petersberg.

Imbergestlin.

Todiengestlin, nobilitatus terramotu & incendio, anno 1356. oppressis illic multis mortalibus in montem ascendere properantibus.

D E A M B V L A C R A.

Intra urbem,

Pomaria interiora.

Area pleraq; præsertim Mariana, prospectu ad Rbenum liberrimo & excelsa amoenissima. S. uidem Petri lucus, & Pons Rbeni. Quæ tria Tempe Basiliensia P. Ramus præceptor & hospes noster appellare consueuerat.

Extra

Extra urbem, qui deletantur

Sylvis & fontibus, vicinam habent sylvam Rauracam ad Meridiem, die Hard, ad Rheni
& Byrsa ripas.

Pratis, ad Occidentem Bombardariorum pratum.

P O N T E S.

Intra muros

Rheni unus, publicus totus. Sed fulcra partim lignea, partim lapidea. Ordines ligneorum
sex, lapideorum quinque. (ex ijs quidam Rhenometrae uices supplent, inundationis Rheno uic
inorum agrorum iudices) uersus Germanicam ripam.

Byrsi plures. Alij quidem

Separati ab structuris alijs, ut puta

Lapidei duo,

Ad fontem Steblinum unus.

Suspiciosus, beyrn Sünffzen, aliter.

Lignei totidem: nempe

Lapidarius, Steinenbrück.

Alutarius, Vuyssebrück.

Coniuncti structuris reliquis, tum

sublicis. Sic in macello pons Victimarius, die Schlachtbrück.

Fornicibus: ut in

Area Minoritarum.

Domo Negotiatorum.

Area frumentaria,

Area piscatorum.

Extra muros urbis, Pons Byrsa.

P O N T I C V L L.

Supra alueum

Natiuum Byrsi

Lignei duo: scilicet

Lapidarius, Steinstieg.

Textorius, Viebertieg.

Lapidei duo: alter

Cataractarum, Brücklin beim Schutzgatteren.

Lapidarius, Steinenbrücklin.

Artificialem tum

Byrsula

Intra muros unus, prope molam Chartariam.

Extra muros lapideus.

Byrsiculi. Huius ponticuli

Privati plurimi, cum ferè domos subierlabatur.

Publici

Publici multitudinisputa

Molitorius, ad Lapidés.

Carbonarius, am Kolenberg.

Leonhardi cliuo.

Canalins, bym Kenel.

Rumelins, by Rumelins Mülin.

Omentarius, Kuttelbrück.

PORTÆ VRBIS.

VETERIS Interiores

Principes, nimirū D. Albani, Obunonis dicta, Cinerea, Lapidea, Spalea (quæ Egoiphi turorū dicta uidetur) S. Crucis, Rhenana gemina, semper aperta: quarum singulæ ad has uel illas orbis paries, regiones, populos, tanquam radij à centro protenduntur. Oportet enim urbem totam ueluti centrum imaginari, à quo uicæ portarum principum tanquam radij progrediantur.

Non principes, altera ex cœmiterio

D. Leonardi.

D. Petri.

NOVÆ exteriores tum

Principes

D. Albani.

Cinerea.

Lapidea, à monasterio uicino, item Castrensis, das Heresthor, fortassis ob castra Rodolphi Habsburgij.

Spalea.

D. Ioannis.

Non principes, adiunctæ principibus, ad noctu uel emittendos uel intromittendos nuntios.

DOMVS VRBANÆ.

PUBLICÆ, siue inferuiant

Omnibus ciuibus: ut

Domus Negotiatorum.

Domus Muscata, Stellariorum factionis andrion olim. Conclauē illic Cardinalium in Concilio, quando Felix V. Pp. designatus fuit.

Tribubus singulis, Andria ciuium.

PRIVATÆ, nobilitatē uel

Structura.

Amœnitate prospectus. Ut pleræq̃, quæ Rbeno imminēt tanquam arces: sed & quæ in aduerso cliuo Petrino exurgūt. Proinde G. Bruschius Arcem Oporinianam appellare consueuerat.

Picturis. In area frumentaria angularis domus, L. Munatij Planci elogio celebris: item Ioannis à Crozingen pictoris casu, qui Zaleuci Locrensis imitatione, ut emblema illud, Homo bulla, sua morte sanciret, peste correptus, domum abiens expirauit.

B

Inhabi-

Inhabitoribus:

Iudeorum schola prope domum Negociatorum, nomen adhuc retinet.
Erasmi Rotrodami morte domus Ventosa celebris.

M O E N I A.

V E T E R A & Interiora solidissima, crassissima, e saxo, urbem ambiit perpetuo circuitu à Churonis porta usq; ad portam S. Crucis. In ripa Rheni nulla.

N O V A, & Exteriora, suburbij ad Rhenum usq; per duo M. passuum, XII. an. spacio, circumducta, an. 13 & 4. occasione Anglorum, qui post pacem Bretigniacam cum Gallis initam duce Cosinio supra XXC. millia à Leopoldo Austriaco contra Helvetios exciti, in has sese regiones effuderant. Ante paucos annos turrib. quibusdam demolitis sex Propugnacula e lapide, Vallum unum, oportunis locis addita.

F O S S Æ P O M O E R I I

Interioris sicca, nunc in usus hortorum & cloacarum priuatis concessa. Quorum murus exterior cippi Iudeorum, Hebraicis inscriptiones adhuc seruantibus, constratus est.

Exterioris profunda, ceruorum uiuarijs ornata.

T V R R E S

L I B E R Æ nulla.

C O N I V N C T Æ

Mœnijijs Vrbijs tum

Veteris, bodie partim

Publica, uel

Custodijs dicata. De quib. sub Carceribus.

Salis borreo ad portam Rheni.

Priuata, in cloacis conuersa.

Nouæ, numero XLI. olim, & inter eas eminentissima specula, ad portam Lapideam, Vnogh den Halß uulgò dicta, in cuius locum successit propugnaculum, Notatu digna & illa inter portam S. Albani et Cinerum, quæ puluere pyrico anno 1526. 13. Kl. Octob. fulmine cœlitus incenso conflagrauit, & lupanar uicinum disiecit.

Templis & Cœnobij. Eximia duæ summi templi, Georgiana & Martiniana.

P R O P V G N A C V L A inter

Cineream & Lapideam duo.

Lapideam & Spaleam duo.

Spaleam & D. Ioannis duo, unum terreum uallum, alterum lapideum.

D I V E R S O R I A, Cauponæ.

Nobilia hospitia, quæ absq; magistratus permissu nec institui nec antiquari possunt, sicut & minus illorum cauponam uel inuiti facere cogatur, præcipua

Suburbiorum, Cerni, Corui, Bouis.

Vrbijs, Corona, Cupa, Floris, Ciconia, Syluestri, Rostri.

Ignobilia multa.

LOCA Pauperum urbis pro

EGRIS tum

Intra urbem. Prope Minoritas, Nosocomium.

Extra urbem. D. Jacobi, pro leprosis.

SANIS non**Peregrinantibus**

Recipiendū, in Monte Carbonario.

Hospitandū. Xenodochiū ad D. Petrum. D. Michaelis sacellum à Conrado xum Haupt peregrinis religiosis excipiendū dicatum. Multo ante à Monachorum familia possidebatur, in qua Albertum Austriacum Imp. Ottho Grandisonensis episcopus Basiliensis an.

1307. quoddā Varnsburgij inuestituram conferre nolle, confossum erat, nisi Hugonis ad solem stratagemate fuisset elusus.

Inquilinis. apud

Minoritas.

Prædicatores.

BALNEA

Loca certa, ut cauponis sic quoque balneis destinata, temere mutari non possunt. Concilij tēpore, cum prius promiscue uiri & mulieres lauarent, uirilia balnea à mulcetricibus distinguere cepere.

CARCERES delictis dicati**Leuioribus,** tum

Immodestia: Stupidorum carcer, ex aduerso Asinariae turris: magno consilio, ut extremi supplicij metu ab immodestia sibi in posterum temperent. Ex immodestia enim flagitia.

Aëris alieni, Porta Rbeni.

Grauioribus, tum

Non capitalibus. Nimirum

Porta interior

Albana.

Cinerea.

Spalea. In qua carcer elegantior, Andrea Archiepiscopi Carnensis suspensio nobilitatū.

Turris Aquea prope Lapidem interiorem, maritis uxores in honeste tractantib. potissimum dicata.

Capitalibus. Porta interior Lapidum. Turrim Asinariam uocant, Eseluburn, uel ab Asinis carbonibus ex uicino cliuo carbonario deferentibus, uel ab Ezekino Diacono Leonardini templi auctore.

LOCA SUPPLICIORVM ET IGNOMINIAE ALIA

INTRA urbem. In area Frumentaria, locus editus, cum numelli ferreis, quibus colla improborum, sed extra crimen capitale, innectuntur. Lapidem uocant calidum, quoddā illic olim mulicium, mota contra Leopoldum Austriacum seditione, securi sint percussi. Item ad Rbeni pontem, ubi nunc portus est, Iudaei in lignea domo exusti, an. sal. 1348.

B 2

EXTRA

EXTRA urbem, tum ante portam

Albanam, Patibulum & Rota.

Lapideam, Gladj locus & Ignis.

Spaleam, Virgarum & Relegationis.

Rheni, in ipso ponte Foramē, per quod in flumen præcipientes noxij, impudicæ præsertim, sed ultra quam deceat variis exemplis, deturbari consueverūt. Quod cum cachinno Italus quidam non ita pridem suggillauit, O bestias, exclamans, apud quos Amorem Deorum antiquissimum sequi flagitiosum habetur.

A R E Æ A L I Æ

P V B L I C Æ, tum

Sacræ, causa

Viuorum. Summum templum habet duas: alteram

Maiorem, tilijs constitam.

Minorem, prospectu Rheni amœnissimam, tilia maxime patula insignem.

Mortuorum. De his in Cœmeterijs.

Profanæ: tum

Fori

Piscatorij.

Fruentarij.

Lignarij, olim Cœmeterium Minorum.

Luci D. Petri. Vicinum olim Iudæorum Cœmeterium.

PRIVATÆ plurimæ intra domos, ut amplam urbem potius quam uastam reddant.

A S Y L A.

Huic usui quondam Cœnobita inferuebant, & in primis domus equitum Hierosolymitanorum D. Ioannis, & Teutonicorum. Hodie libertas ea antiquata: sed tamen ciuibus peculiari priuilegio datum, ne qui, nisi capitalium facinorum rei, e domib. suis extrahi queant.

C O E M I T E R I A

CHRISTIANORVM adiuncta

Templis:

Summo.

D. Martini.

D. Petri.

D. Elizabethæ, pro facinorosis, qui capite plectuntur.

Monasterijs:

D. Leonardi

Prædicatorum, pro peregrinis, tilijs constutum.

D. Albani.

D. Ioannis.

IVDÆORVM, siue Lucus ipse Petrinus hodie dictus, siue arca, in qua domus Martia extructa fuit, Iudæis pulsus.

SEPULCRA Privata

SVMMI Templi:

Annæ reginæ, Rodulphi Habsburgij Imp. uxoris, an. 1281. cum Carolo F. in chori ambitu.

Episcoporum Basiliensium aliquot. Inter eos **Henrici Neoburgensis comitis** bello contra **Rodolphum Habsburgium** gesto nobilis: item **Petri Rickenstienij**, **Ioannis Senni**, lo. **Veningensis**, lo. **Fleckenstem**, **Friderici Zerinj**, **Arnoldi Rotbergij**.

Georgij ab Andloua Canonici, primi **Rectoris Academiæ**. An. 1466.

Ezelini Diaconi. Hic iacet arte **Plato**, **Cato uita**, **Tullius ore**: **Vermes corpus alit**, **spiritus astra colit**.

Erasini Rotcredami marmoreum.

Cælij Secundi Curionis, & **Augustini filij**.

Ioan. Oecolampadij, **Simonis Grynæi**, **Iacobi Meyeri Coss. contigua**.

Martini Borrbai. **Huld. Ischy I. C.** **Seb. Munsteri**.

Seb. Castellionis. **Philippi Becchij medici**. **Ioan. Hospiniani philosophi**.

Hier. Frobenij marmoreum. **Mich. Isingrinij**. **Ioan. Oporini**.

D. MARTINI:

Nicolai Irmij polemarchi Heluetiorum sub **Henrico II.**

Ioan. Huberi Medici. **Bernardi Stebelij equitis**.

Seuerini Ertzbergij Theologi.

D. PETRI:

Ioan. Frobenij typographi. **Nic. Episcopij senioris marmoreæ**. **Nic. Episcopij iunioris**.

Elizabethæ Heruagiæ, **Oporini uxoris**.

Elizabethæ Beicæ, **Samuelis Grinæi uxoris**.

Marci Perezij Antuerpiensis. **Iacobi Rudini Trib. Pl.**

Andrææ Petri Perusini medici felicissimi. **Pauli de Collis Mantuani**.

Lud. Carini. **Rachelis Heruagiæ**.

D. LEONARDI:

Conr. Lycosilbenk. **Marci Bersij Theologi**.

MINORITARVM:

Adami Petri typographi.

PRÆDicatorVM:

Ioan. Cononis, **B. Rbenani præceptoris** in utraq; lingua.

Ioan. Petri typographi, lo. **Frobenij patroni**.

LAPIDVM:

Vice dominorum familia, qui nullis dum **Consulibus** & **Tribunis** existentibus **Episcopi** loco ciuitati uidentur præfuisse: cui muneri etiamnum hodie census quidā debentur. **Transij inde officij nomen in familiam**.

Vuernerij Vuolsij primi Medicorum Basiliensium Decurionis.

STABVLA Publica.

Cænobio Lapidum adiunctum Stabulum equorum.

METH. APODEMICÆ

VIVARIA Publica.

Cerui in fossis exterioribus à porta D. Ioannis ad Lapidem usq; aluntur.

BIBLIOTHECÆ

VETERES:

Summi templi.

D. Leonardi.

D. Petri.

Prædicatorum, à Ioan. de Ragusio episcopo Argensi, quem Felix V. Cardinalem fecit, locupletata manuscriptis codicibus græcis.

NOVA Academia, ex reliquarum conflata ruinis.

FORA.

Lignorum & Vini, Minoritana area, cæmeterium ante paucos annos.

Frumenti, oleorum, fructuum. Id olim in area summi templi erat. Tempore Concilij in vicum Minoritarum, subinde ad Archium translatum, ut propterea Principale etiam dici queat.

Boarum. Boarium olim, Der Rindermarkt, nunc nomen solum.

Piscium.

Carnium, Macellum, Scholæ uulgò, uoce Germanis inusitata. Quidam à Scholeris nobilibus, qui fornitem illum Birscho imposuerint. Alij à Schalis, hoc est, lancibus carnarijs, cum in antiquis diplomatibus die Fleisch sebalen appellantur. Hinc iocus cuiusdam: Basileæ nec carnes in macello uenundari, nec panes in priuatis domibus reperiri: quod non uoce cæteris Germanis usitata Metzge, sed Schola appellatur: panibus uerò à forma priuatim nomina indentur Cuncorum & Liborum, Yucken und Leib.

Panis. Artopolum geminum, Superius in foro Boario, Inferius prope Andriæ Nobilium hybernium.

HORREA publica Vini & Frumenti, locis Sacris, Templorum & Cænobiorum.

Profanis. Vt prope

Collegium inferius.

Aream D. Petri, an. 1438. extracta in ruinis cæmeterij Iudæorum.

LABRA Fontium

PUBLICA pleraq; ex lapide, in

Suburbij D. Albani unus, Cinereo duo, Lapidum unus, Spalco unus, D. Ioannis duo.

Urbanis

Areis, Summi templi, Minoritarum, Fori frumentarij, Fori piscatorijs duo, D. Petri duo, sed lignea.

Plateis. In D. Albani cliuo, ad Lapidem, in clino Pæni, Actis, D. Petri, Martiniano, D. Urbani, Coriartorum.

PRIVATA

PRIVATA innumera, aquæ derivatione uel è publicis castellis uel etiam è priuatis.

ARMAMENTARIUM

Ad D. Petri aream, extructum an. 1438. qui decimus erat Concilij. Martia domus P. Ramo dicitur.

ÆDIFICIA.

Turris geminæ Marinianæ opus spectatu dignum, ob altitudinem.

Cloacæ urbis ut non structuræ magnificentia, frequentia saltem obseruatu dignæ, in Rbenum & Bissecum desinentes, quibus suspenditur & quodammodo subternauigabilis urbs redditur, ut olim Roma.

ARBORES.

Tilia patula in minore area Summi templi.

Tiliæ frequentes & procera tum in maiore area eiusdem, tum in D. Petri area ad CL.

Quercus patula, stupenda, in campo Martio, pilis in orbem suffulta. Sub ea Friderico III. & Maximiliano F. an. 1472. publicum epulum datum.

PICTURÆ raræ.

Domus priuata in platea Ferri, Choream rusticam exhibet, à Ioan. Holbenio XL. florentinum stipendio depicta.

Curia pulcherrimis picturis illustrata. Holbeini opus.

Chorea mortuorum ad prædicatores, cum effigie Oecolampadi concionantis.

Gigas ad portam Pontis minorem.

STATVÆ rariores:

In summi templi turribus Henricum II. & Cunigundis uxor, spectantur.

Inferius ad portas laterales D. Georgij & Martini: porta media incertæ.

Rodolphi Habsburgensis sedentis, in Bursa leonina.

Chunonis cuiusdam molitoris, ut aiunt, supra portā Chunoniam; qui laquei supplicium extrahone turris redemerit.

Pythagoreum /symbolum, Labra anulo clausa, aures habens patulus, à Conr. Lycosthene, dñi diaconi Leonardini domus refectitur, inuentum, & muro insertum.

PORTVS

Ad pontem Rbeni statio navis unius capax.

INSCRIPTIONES.

PUBLICÆ

Ædificiorum aliquot Germanicæ, sub quibus Cos. Tribuni & Edilibus extructa. Inundationis Bisseci in ipso Prætorio.

L. Munatij

L. Munatij Planci Augustæ instauratoris, à B. Rhenano conscripta, ad domum Patoniam.

Choreæ mortuorum ad Prædicatores.

PRIVATÆ Sepulcrorum

Iudeorum, interioris fossæ muris instrata, miserrimæ gentis exitij misera reliquia.

Duo cippi integri in Prædicatorum cænobio seruantur, unus in Io. Lucæ Iselyj domo.

Christianorum, eorundem sepulcris paulo antè commemoratis incisa.

LOCA & LOCATA AQVEA in genere.

FLUMINA alia urbem

Interluunt, tria. Sic namq.

Naturâ Byrsæ ex monte Blaui, qui Iura brachium est, ortus, per Limosam uallè torrente impetu delapsus, mediâ urbem secat, suoq; alueo uallem quodammodo efficit, clino utrinq; moliter assurgente, ad Occidentè & Orientem, & prope pontem in Rhenum exoneratur.

Arte deducuntur brachia duo; alterum è

Byrsa ad D. Albani, molis chartaceis & lignorū deductioni inserviens. Byrsula.

Birsecò, ad Lapidèam portam, molis frumentarijs, olcarijs, aromatarijs, & aromarijs, abluitioni iudem urbis commodans. Birsecus minor.

Alluit, tum

Rhenus, maiorem urbem minori medio ponte coniungens. Oritur è Rhætorum montibus, & alueo certo adstrictus, ueluti sponsus maiorem urbem cum amplissima & profundissima undarum parapherna complectitur. Urbis pulcherrimæ complexu tanquàm marius factus, statim ubi mœnia reliquit, in plures alueos diducitur, insinuatq; luxuriat. Piscibus abundat, Salmonè inprimis.

Byrsa, materia fabrilis & incendiaria & uinitoria plurimum conferens, ex monte Iura oritur, sexto miliari ab urbe. Ad eius fontes mons persossus, uallem Grandem & uallem S. Himerij committit, Pierre port dictus, cum inscriptione, Augustorum numini à C. Paterio uel Paterno consecrata. An. 1444. Heluetiorum DC. ab Armeniæ casorum: an. 1499. 22. Iulij Sueuorum ab Heluetijs uictorum strage nobilitata.

PISCINA Bombardariorum extra portam Spaleam. Ex ea riuus in urbem deductus, fordes platearum Occidentalis clui abluit, quin & incendijs restinguendis inservit.

FONTES innumeri, alij quidem

Natiui, perennes, sapidissimi, saluberrimi

D Albani clui. Ad Lapidèam ponticulum.

Ad Lapidès. Coriarius. Frumentarius. Im Lochlin. Vuolfardi seu Gmüdsheimensis.

Fori piscatorij. D. Brandulfi ad Florem.

Peregrini, ex suburbanis locis per tubos ligneos in urbem sub terra conducti.

V I R I

VIRI CLARI, SIVE CL ues, siue Inquilini: uel

Literis.

Post institutam à Pio II. Pp. Academiam, sensim literæ florere ceperunt, ita tamen ut suam infantiam & pueritiam prius quàm iuuentutem aut uirilitem ingressæ, plus inquilinæ quàm indigenæ debere uideantur, quorum uel publicè in Academia, uel priuatim in typographia cultum sunt experte: Vipula Io. Oecolampadio Vuinsbergensi, Paulo Constantino Phrygioni, Seb. Munstero Ingelbeimensi, Simoni Grinco, Osualdo Myconio Lucernati, Martino Borbas Stutgardiano in Theologia Claudio Catiuncula, Huld. Zastio iuniori in Iurisperdentia: Theophrasto Paracelso Eremitæ, Albano Torino Vitodurano, Hier. Gemusæ Müllobusano in Medicina: Hen. Glareano, Hermanno Buschio, Celio Secundo Curioni Italo, Seb. bastiano Castellioni Allobrogi, Ioan. Hospiniano Steinano, in Philosophia & literis buomanioribus. Inter indigenas cum meretur locum Bonifacius Amerbachius I. C. uel ipsius Brasmi, acerrimi ingeniorum censoris, qui autem os Amerbachij appellare consueuerat, testimonio, ut qui primas non tam temporis, quàm uirtutis & eruditionis prerogatiua occupauit, ad secundas sedes non nisi excellenti ingenio & singulari industria præditos porro uideatur admissurus. Reliquorum, qui etiamnum uiuunt, quanto iucundior est conversatio, tanto operosior laudatio, ne uel modestia emulationis, uel abundantia adulationis suspicionem aliquam pariat.

Artibus Mechanicis.

TYPOGRAPHICI Heroen Bernardus Richelius an. 1478. Michael Vuinsler, Nicolaus Kessler. Ioan. Amerbachius quatuor Ecclesiæ Doctorem impressor tersissimus. Ioan. Petri, Ioan. & Hier. Probenij, Nic. Episcopij, Ioan. Bebelius, Ioan. Vualderus, Ioan. Cratander, Robertus Vuinter, Michael Isingrinus, Ioan. Heruagij, Nic. Brillingerus, Balthasar Lasis, Lud. Lucius, Thomas Platerus, & Qui citra solus Delo phinæ traxit Arion, operosus ille Ioan. Oporinus. Viuos etiamnum prætereo.

CHARTARII. Antonius quidam Hispanus è Galicia oriundus, uel primus, uel saltem inter primos Basileæ artem Chartariam exerceuit, circa an. 1470. Vnâ familia Galliciorum.

Armis.

Nec tu, si Aibenienfis esset, neq; ego, si Scripsiui, unquam claruissemus, piscatori conuicianti respondit Themistocles. Vfus ipse non magis ingenerat, quàm excitat uirtutis occulta semina. Proinde sub Episcopi imperio non magnus rerum gerendarum occasiones habuere Basilienses, aut saltem contra eos hostes, quos uel sustinuisse saltem, nedum repulisse, satis fuit. Frequenter alioqui nobilitatis, rei militaris studium popolare fuisse arguit.

Ioan. Rot Consul, Heluetijs ad S. Iacobum contra Armeniacos pugnantibus, cum ciues suos ipsa dem opem laturos, nulla ratione à temerario incepto reuocare posset, insidijs hostiū, urbem cum equitatu occupare conantium, detectis, inuersa acie suos reduxit, ut meritis pater patriæ appellari queat.

Amandus Seeuoglius cum frustra Heluetijs Reip. nomine persuadere conaretur, ne Byrsam superarent,

superarent, aditu in urbem ab Armeniacis iam præoccupato: illi uero hanc à forti uiro alio-
nam uocem esse dicerent: At prudentis & amici hanc uiri uocem fuisse, uel ipsa ostendam, in-
quit: & in medios hostium cuneos irrumpens, fortiter pugnando concidit.

Burcardus Monachus de Landscron, qui arcem Landesere ab Austriacis pignoris nomine
tenebat, Armeniacorum ductor, cum equum in casorum Heluetiorum sanguine ablueret, &
aperta casside, Hoc plusquam roseum balneum esse exclamaret, à seminece Heluetio saxo in
fronte percussus interijt, Nuvuenburgi sepulitur.

Dignitate sacra.

Pantalus an. sal. 235. primus Episcopus Rauricensis fuisse perhibetur, Comes D. Vrsule cum
XI. M. uirginum Romam usq; & martyrij socius.

Iustinianus an. 347. Rauricensis episcopus in synodo Colonensi.

Adelphius an. 514. Aurelianensi Concilio interfuit.

I. **Vualanus** primus episcopus Basiliensis dici uoluit, an. 748. Ab eo deinceps cet-
ta series successorum.

IV. **Hatto**, uel **Otho**, cōsiliarius Caroli Magni, & legatus eiusdem ad Imp. Con-
stantinopolitanum.

IX. **Rodulfus I.** Arnulfi Imp. castra secutus an. 892. contra Normannos occubuit.

XIV. **Rodulfus II.** ab Henrico II. Imp. Templi summi instauratore multis orna-
tus beneficijs.

XVII. **Bruno** Henrici III. sacellanus an. 1047.

XIX. **Beringerus**. Primum Concilium Basiliense, an. 1061.

XXV. **Ortliebus** de Vroburg Comes, sacro bello Conradum Imp. in Saracenos
secutus: bis Fridericum Barbarossam in Italiam.

XVI. **Ludouicus I.** de Petren, Fridericum Imp. contra Alexandrum III. secutus.

XXIIX. **Henricus I.** de Hornberg Baro, Barbarossam in Syriam comitatus, pestilentia
illic obiit an. 1189.

XXIX. **Lutoldus** de Rætelen an. 1191. Cum Henrico V. in Syriam profectus. Popu-
lum in X V. tribus diuisit.

XXXI. **Henricus II.** Thunensis comes an. 1215. Diui Petri parochiam Canonicū au-
get. Predicatorum cœnobium erigit. Minoritis aream concessam ab Ezelino
ornat. Populi tribus confirmat.

XXXIIL. **Bertholdus II.** de Ferreto comes, an. 1249. Psittacorum & Stellariorū
factiones orit.

XXXIV. **Henricus III.** de Neoburgo Comes, an. 1262. contra Rodolfum Habsburgiū
bella gessit, alternante uictoria.

XXXV. **Henricus I V.** Inensis, pistoris F. Minorita, seu fraude ad episcopatum eue-
ctus, cuius à Pontifice impetrandi causa à Petro Richenskenio Romam missus
esset: seu uoluntate Canonicorum, qui cum in electione discordes essent, eum
se, quem primum obuiam habuissent, Minoritam pro Episcopo habituros deo-
creauerunt, an. 1274. Vulgò Gûrtelnopff dictus, Rodolpho Habsburgio
Imp.

- Imp. amicus, & eiusdē legatus ad Pp. ad Mogūiniū Archiepiscopatū euectus.*
XXXVI. Petrus I. Richensienſis, an. 1286. Psittacos & Stellarios reconciliat. Adolphi Cæsaris castra sequitur in Colmarienſe obſidione.
XXXVII. Petrus I. de Affbeli Treuerēſis, medicus. Oeconomus bonus, an. 1296. Hōburgū & Liechſtallū ab Hōburgēſe comite emit. Archiepiſcopus Mogūtinus ſit.
XXXIIX. Otho Grandiſonenſis comes, Albertum I. Cæsarem inueſtituram Homburgenſem conferre negantem conſoſſurus erat, niſi Hugonis Furnaiij interpretis prudentia impeditus fuiſſet: bello inde petitus, cui cædes Alberti ſinem impoſuit. Recrudescunt nobilium factiones. Baſilienſes ob Ludouici Bauari partes anathemate pontificio perſtringuntur.
XLI. Ioannes I. Senno Baro Nünſingenſis, an. 1335. Carolus IIII. Imp. Baſileæ excipitur urbem ab anathemate liberè liberat. Peſtis, incedia, terramotus. Vir probus & frugalis.
XLII. Ioannes III. de Vienna Burgundus, an. 1366. Improbūſſ. & infelicif. princeps. Bellandi libidine & alienum grauiſſ. contraxit: oppignerauit ciuib. ueſtigalia pleraq; urbem minorem Leopoldo Auſtriaco. Terramotus, inundationes, Anglorum incurſiones, ſeditiones ciuium, incendia.
XLIV. Himerius baro Ramſtenius & Varnerus Scholerus antiepiſcopi, an. 1383. Ceſſit tandem Varnerus Himerio decoſtori, qui præter ueſtigalia etiam arces & pagos Reip. oppignerauit. Tandem Friderico Blanchenhemio epiſcopo Argentinenſi reſignauit, qui urbem minorem Reip. uendidit, oppignerauit redditus quodaſdam Argentinēſibus. Ei ad Vltraieſtenſem epiſcopatū euecto ſucceſſit Conradus Monachus à Landſkron, an. 1393. Abdicauit aſſe alieni diſſoluendi deſperatione.
XLV. Humbertus Neoburgēſis Comes an. 1395. prodigentiſſimus decoſtor. Homburgum, Liechſtallum, Vallenburgum Reip. oppignerat.
XLVI. Hartmannus Münch à Münbenſtein, an. 1403. Vicedominij iura oppignerat. Bellum Baſilienſium contra Leopoldi Auſtriaci uiduam. Is
XLVII. Ioanni V. à Fleckenſtein abbati Seltzenſi epiſcopatum reſignat, & armis & frugalitate epiſcopatus reſtauratori. Sub eo Concilium incepit.
XLIIIX. Fridericus Zerinus an. 1437. Felix V. Pp. eligitur.
XLIX. Arnoldus Roſbergius an. 1451. Fridericum II. priuilegia Baſiliēſibus auget.
L. Ioannes VI. Venningenſis an. 1458. prudens paterfamilias. Academiæ Baſilienſis oritur. Arx Porrentruta redimitur, reparatur.
LI. Gaſpar Zerinus an. 1478. Reſpub. Heluetijs iungitur. Epiſcopatu deiectus ob prodigalitatem.
LII. Chriſtophorus Vtenhemius, an. 1502. bonus, pius, frugalis, doctus.
LIII. Iacobus Philippus Gundelhemius an. 1527. Religionis immutatio.
LIV. Melchior Liechtenſelſius.
LV. Iacobus Chriſtophorus Blaurerus à Vuartenſec. an. 1575. Quem faciāt meritis creſcere ſata ſuis.

FAMILIÆ illustres.

Zerini, à traicctu primo nomen uidentur retinuisse.

Scholeri, seu potius Scalarij à Scalis Martinianis, prope quam habitabant, (uti etiam reliqui nobiles à domibus, quas habitabant) quod testantur insignia. Ab his macellum uulgo die Schol appellatum uolunt, quod fornicem cum Birsco imposuerint.

Laufemi. Hugo Laufemius Vicedominij iura paruumq; negligat, quod ab Episcopo feudatarius habebat, urbi uendit.

Rotbergij. Richij à Rickenstein.

Eptingeri mira fecunditate in diuersas familias diuisi.

Berenfelsij. Andlouij.

Monachi, ab uno gentis auctore in multas ueluti colonias familiarum diducti. Monachi de Landikron de patria tam praeclarè meriti, quam malè Eucardus Monachus Armeniacorum ductor.

Zerkindi. Offenburgij.

Roti, Rubei. Ioannes Rot urbi contra Armeniacos seruator, an. 1444.

Monetarij, in Sürlios & Ermannos diuisi.

Murarij. Schekapürlij. Griebij.

Seeuoglij. Trutmanni. Zibolij.

Meltingeri. Henricus Melingerus Consul bello ciuili sacro, an. 1529. cum Euangelicos loco angusto conclusos noctu opprimendi consilium cepissent Catholici, quibus potuit argumentis à tam immani cepto suos uir opt. cohibuit. Mox cum nec religionis immutata faciem, nec plebis ferociam ferre posset sponte exulatum abiit.

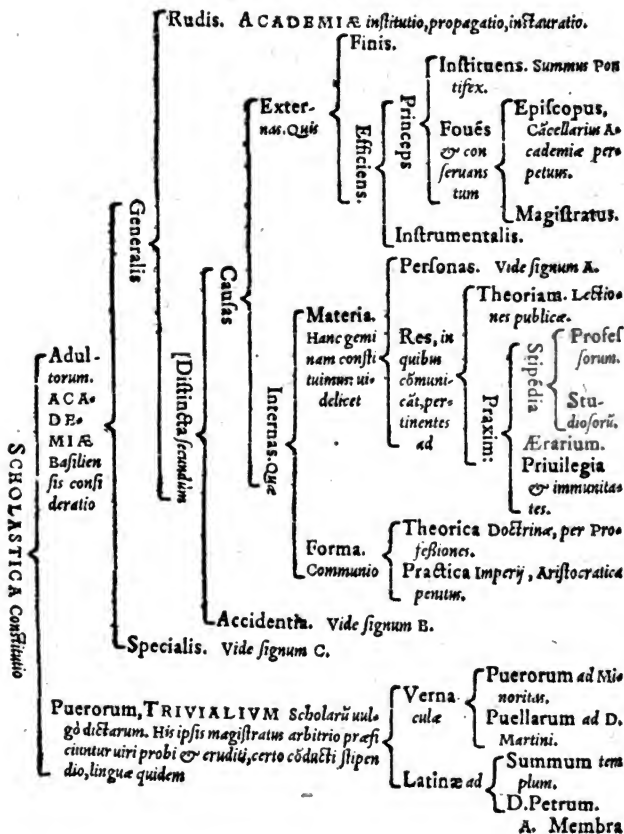
BASILEAE Maioris ECCLESIASTICA Po- litia. CAP. IV.

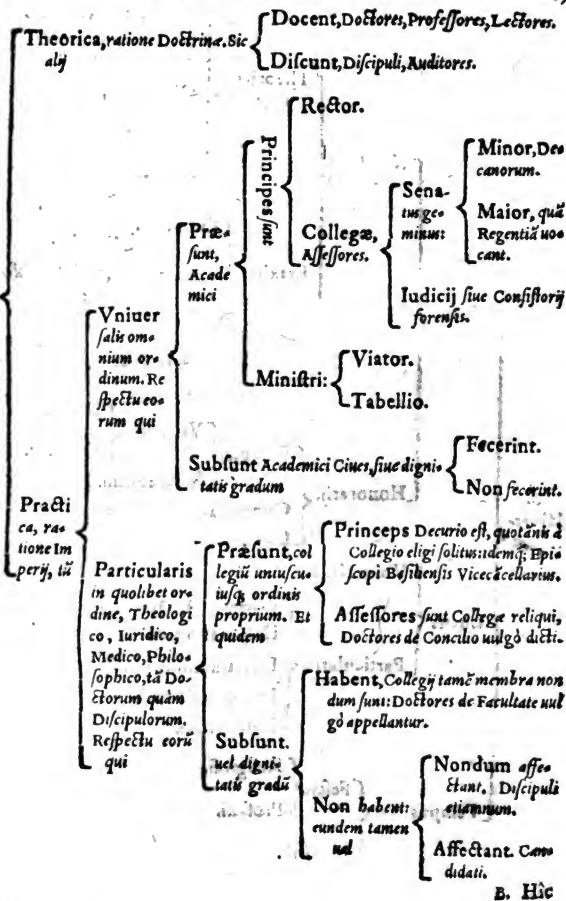
QVI Tribocis uicinis ad fidē Christi conuertisse scribitur Maternus, unus de LXXII. discipulis, Raurach quoq; uel ipsemet, uel per aliquos suorū discipulorū pietatis semina communcasse uidetur. Ceterum propter horrendū imp. persecutionis Christianismū professi uel latere uel pati cogebantur. Vt proinde Ecclesia Rauricensis tenuis admodū foret, & priuatis potius animorū ardore, quam publico episcopalis dignitatis splendore niteret. Proinde quod de D. Pantbalo scribunt, primum episcopum Basiliensium fuisse, D. Ursulam Romam usque comitatum, martyrio quoq; an. 235. perfunctum esse (quod ipsum tamen alij in quintū seculū à Christo nato referūt, & Attila caesorū XI. M. Virginum palmam tribuunt) historiae fidē requirere uidetur. In asiduis certē Barbarorum inundationibus Rauricenses episcopos distulāde potius quam exercēda dignitati studuisse uerisimile est. At fractis Rom. opibus cum Alemanni Romanense litus Rheni occupassent, subinde Franci reges ad Rhenum usq; impetū protendiissent, data uidetur pax Ecclesijs cum alijs, tum etiā Rauricensi. Libro Concilio-
rū Iustinianus episcopus Rauricensiū an. sal. 347. Coloniesi cōuentu interfuit cōtra Eupbratē Arianum; Adelpius episcopus Rauricensis concilio Aurelianiensi circa an. 514. eiusdem legatus Asclepius posteriori an. 537. itaq; Rauricenses, non Basilienses etiam tum dicebantur; cūq;
pro iure

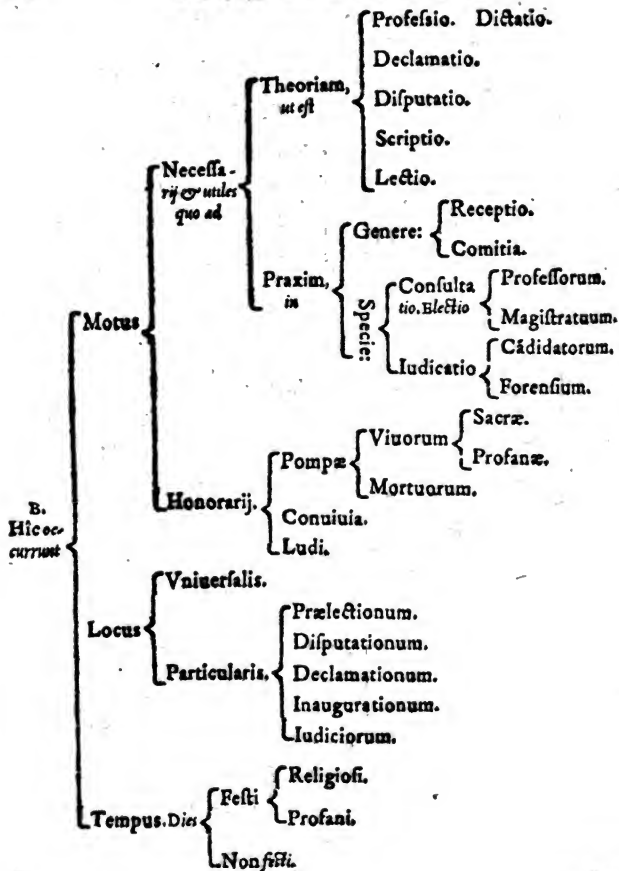
pro iure provinciarū Sequanæ maximæ capui fuisset Vesontio, Rauracos etiā cōplectens, Vesontionensi archiepiscopo episcopus suberat Rauricēsis. Succrescēte interim Basilea, cum templo etiā cathedrali ornata esset, & Hērici I, subinde etiā II. Imp. liberalitate & ornata & insinurata, relicto uetere Rauricēsiū nomine, Basilienses dici uoluerē episcopi, ius in subiectos sibi habentes populos, partim spirituale, pontificia auctoritate confirmatum, partim tēporale, indulgentia & liberalitate regum atq; Imperatorum, Posteaquam uerō an. 1529. populari manu Romana religio profligata fuit, ut Summi templi canonicis, ipsi quinetiam episcopo annui census atq; redditus inuiclati permanerent ita spiritualemente animarum curam magistratus pastores & concionatores rēbus suffragio totius populi delectis commisit. Foro insuper causarum matrimonialium Alihircam migrante, quandoquidem eo carere ciuitas non poterat, ex Cōcionatorum, Senatorum & Populi ordine certis hominibus, spectata probitatis & prudentiæ, ea cura fuit demādata. Pastoribus sacri præconijs, sacra quinetiam liturgia cura incumbit, tum publice in templo, tum priuatiim apud agros domi cuiusq;. Habēt suos ecclesiastice quilibet diaconos. Summi templi ecclesiastes diaconi quatuor obseruant, Parochus D. Albani, D. Martini, D. Elizabethæ, & D. Huldricis Leonardinum unus, Petrinum duo. Bt & sum Xenodochio ecclesiastes. Habent quinetiam Triumuiros censorios singuli, ex populi certu delectos seniores, disciplinæ ecclesiasticæ ergo, peones quos & corripienti & sacris etiam interdiciendi impænitentibus potest. in est, multo tamen quā deceret adstrictior. Delecti à ministris urbanis in pagos emittuntur concionatores pagani, Triumuiorum ecclesiasticorum ductu, Magistratus permissu, subditorum consensu.

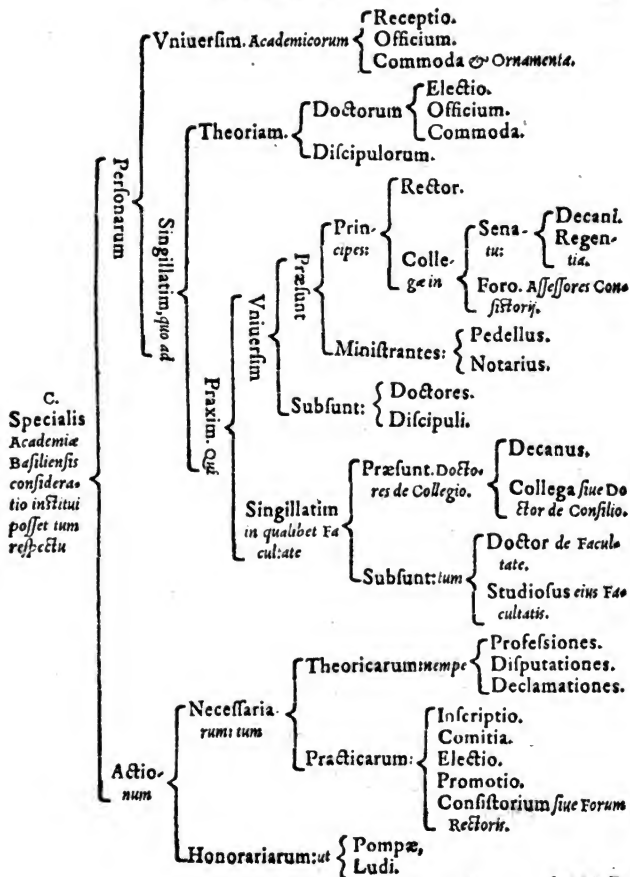
Eorundem in Synodo & mores & studia stato tempore examinari non magis solent, quā debent.

METH. APODEMICÆ
BASILEAE MAIORIS ACADEMICA
POLITIA. CAP. V.

A.
Mem
bra Aca
demie

ACADEMIÆ INSTITVTIO, IN stauratio, in genere.

Eneas Sylvius Senensis, qui in Concilio Basiliensi per annos aliquot Basileæ habitabat, ciuium uirtute & familiaritate, sed & priuati hospitis sui, à quo ne in pestilente quidem contagio derelictus fuerat, humanitate delectatus, posteaquam ad Pontificatū sub Pij II. nomine peruenit, Academiæ ius Magistratui benigne concessit, priuilegijs ad Scholæ Bononiensis exemplar instruxit, Cancellariatus officium Episcopo Basiliensi delegauit, decem Canonica stipendia ad D. Petri Professoribus Theologia, iuris prudentia, Medicinæ assignauit, Mantuæ anno 1459. Prid. Idus Nouembris. Inauguratio seq. anno, die D. Ambrosio sacra, solenni ceremoniâ instituta. 10. à Berensfels Consul pontificium diploma 10. à Veningen episcopo offert: Episcopus Cancellariatus perpetuum munus suscepit: primum Rectorem Georgium ab Andlau iuris Canonici doctorem designat.

Cum ob religionis mutationem an. 1529. institutam, collapsa penitus uideretur, melioribus auspicijs, benignitate magistratus in integrum restitui cepit, Bonifacy præsertim Amerbachij I. C. gratia & auctoritate. Leges à Simone Grinæo ex ueterib. tabulis quinquennio possi conscriptæ. Stipendia ex fisco Reip. numerari cœpta. Canoniciatus deniq; Petrini Academiæ redediti, Triumvirorum cura & intercessione, an. 1562.

MATERIA ACADEMIÆ.

ANTECESSORES in omni genere Philosophiæ: Theologi duo, alter Veteris, alter Noui instrumenti: Iurecoſ. tres, Digesti, Codicis, Institutionum; Medici duo, alter Theoricus, alter Practicus; Philosophi omnis generis, Physicus, Ethicus, Mathematicus, Poeta, Musicus, Rhetor, Logicus, Græcus doctor, Hebræus doctor.

ADVITORES in qualibet professione liberi, gratis audiuntur in Philosophia propter astatem in tres classes distincti.

DISPUTATORES & DECLAMATORES alternis hebdomadibus exercantur. Ad Descriptiones etiam minores coguntur.

RECTOR Cal. Maij eligitur à Senatu Academico, Magistratu fungitur annuo.

SENATORES ex quatuor ordinibus deliguntur: primum ex singulis singuli, Decuriones sui ordinis dicti, qui cum Rectore & Prorectore minorem Senatum constituunt. Iis deinde ex singulis Facultatibus quatuor adiunguntur, in uniuersum XXI. cum Rectore & Prorectore, qui maiorem Senatum, uulgò Regentiam dictum, repræsentant.

IUDICES ex singulis Facultatibus singuli, cum Rectore & Prorectore, VI. Consistoriales, cum uno aliquo ex prolytis iuris, litium Academicarum iudices.

IN quatuor **COLLEGIA** tota Academia diuiditur, Theologorum, Iurecoſ. Medicorum, Philosophorum. Sux cuiq; tribui caput est Decurio, idemq; Vicecancellarij munere fungitur. Collegæ sunt reliqui eiusdem professionis Doctores, sic ut decet in ordinem recepti. His subijciuntur Doctores ceteri eiusdem professionis nondum in Collegium recepti: subijciuntur etiam Discipuli, tum inferiores, tum superiores, qui scilicet iam ad gradum aspirant.

FORMA

FORMA ACADEMIÆ.

FORMA ea est in theoricis, ut non discipuli doctores, sed doctores discipulis imperent, quæ scilicet Aristocratia forma est, contraria Democratia Patavina. Quæ ipsa ex consimili Præfatica defluxit, cum non pro libidine studiosorum ex grege Scholarius, sed delectu Senatus Academici ex ordine ferè quatuor Facultatum quotannis Rector creetur. Olim penes omnes Academicos hæc potestas erat.

EFFICIENS.

PIVS II. instituit, stipendijs instruxit. Episcopus Basiliensis Cancellarius perpetuus stato tempore priuilegia confirmat. Consules & Senatus Basiliensis per Triumuiros Senatorij ordinis delectos tuerunt, defendunt & ampliant.

MOTVS ACADEMICI.

Professio.

Singulis professoribus sue sunt horæ, sua loca, absq; impedimento aliorum, constituta. Relia quæ professiones liberae sunt. Philosophi in tres classes distinguuntur, Tironum, Mediorum, & Baccalaureorum.

Exercitatio.

Disputationes & Declamationes, tum Tironibus, tum ijs qui ad gradum aspirant, lege certa imponuntur.

Receptio.

Quicumque studiosorum in urbem ueniunt, intra XIV. dies Rectori nomen danto, priuilegijs alioqui studiosorum priuantur.

Comitia.

Duûm generum. Maiora omnium ordinum Academicorum. Minora, Decanorum quatuor. Rector proponit, sententijs rogat, uel uoce uia uel xapetoris suffragia colligit. Nisi paria sint suffragia, suffragij ius non habet.

Electio Professorum.

Hæc Senatus est Academici, & Triumuiorum. Quod placuit, magistratus auctoritate confirmatur.

Electio magistratuum Academicorum.

Veteri more à tota uniuersitate doctorum & discipulorum Rector eligebatur bis quotannis, æstius quidè Cal. Maij, hybernus ad D. Lucæ. Hodie uerò ex populo Academico, u plurimū tamē ex Senatorio ordine, Rectorē quotāns sola Regētia suffragijs Cal. Maij eligit: iuramento astringit: Assessores iudicij annuos attribuit: Prytanim constituit. Rector ad D. Ioannis magistratum imitationib. prædecessoris sui per Decanos putatis, conuiuio Academicos excipit.

Senatoria dignitas perpetua est. E' singulis Facultatib. quini, in demortuorum locum supplentur Senatus Academici suffragij alij.

Promotio.

Qui studiorum suorum fiducia gradum adire cogitat, cum Decurione collegij re deliberata, Censuram subit morum: hinc Velitationem primam, usquam & tumultuariam, quam Tentamen uocāt: alteram subinde certam, datis sorte ibematibus XXIV. horarum clauso spacio explicandis. Succedit Disputatio publica. Tandem solennis Inauguratio. Sumptus exigui sunt, ne tenuiores ob indignam paupertatem eruditionis suæ digno præmio frustrentur.

Iurisdicctio.

Rektoris regium est imperium cum XX. uiris, Minoris momenti res à Rectore solo, uel certè in consilio quatuor Decurionum transiguntur. Ille idem, cum Assessoribus Consistorij, lites studentium uel inter se, uel erga ciues cognoscit, dirimitq;: nec nisi Rektoris scitu permissuq; in ciuilibus quicquam magistratus sibi reseruauit.

POMPÆ ALIÆ

PROMOTIONVM, ad concionem sacram primùm, inde ad Aulam, & Epulum. **FNERVM**.

CONVIVIA.

IN prytaneo Academico, ad sumptuarias Promotionum rationes coercendas, an. 1573. prium instituto, epula inaugurationum habentur, ut uel loci spatium frugalitatis modum præscribere uideatur.

TEMPVS.

Dies Iouis perpetuò festus est. Sabbathum Disputationibus & Declamationibus dicatum. Natales & Paschales feriæ XIV. dierum. Bacchanalia, Martinalia, Pentecostes, octo dierum. Canicularium feriæ mensem cum dimidio cæteris, philosophis mensem tantum durant.

LOCVS.

Gymnasium amœnissimo prospectu, ponti & Summi templi area uicinum, Rbeno immixtus. Sclatorum olim, deinde Ziboliorum domus, à Rep. uisibus literatorum consecratum, Collegium inferius à situ uocatur. Alterum, quod Superius dicitur, pulsus Augustiniani monachis, studiosis à Repub. concessum.

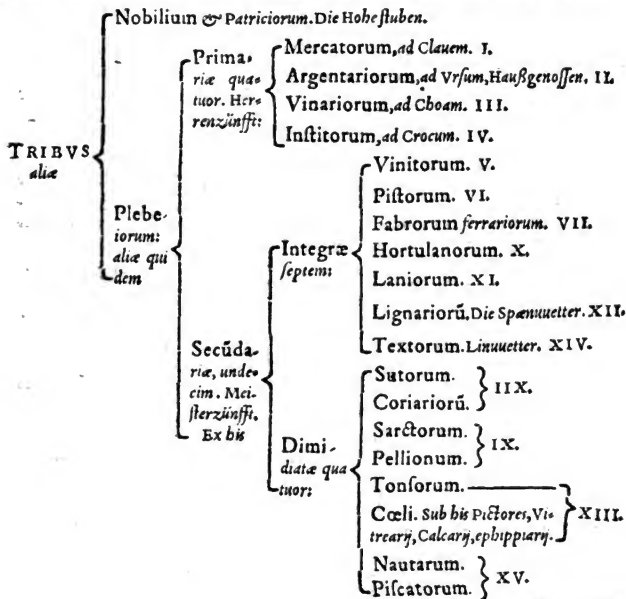
Suis singula Auditoria Facultatibus inscriuunt. Theologi in Templo cathedrali profitentur. **Aula** promotionibus noua an. 1573. data, sceletio uirili, muliebri, puerili, simiaq; exornata, And. Vesalij primùm Bruxellensis, deinde Felicii Plateri Basiliensis munifica industria.

BASILEÆ

BASILEAE maioris POLITICA constitutio.

CAP. VI.

TOTVS populus Basiliensis olim in Nobiles & equestri dignitate conspicuos, in Plebeios itē seu Mechanicos distinguebatur, Ingenui seu Patritij medium locum tenebāt. Cuius quidem partitionis Lutoldus à Rœtelen episcopus auctor fuisse uidetur, confirmator uerò Petrus Thurnensis. Habebant Nobiles & Patritij suum in Senatu locum primum, sua itidem Andria, Æstium zum Brunnen, Hybernium zum Sünffzen, die Hohestuben dicta. Posteaquā uerò partim Heluetij fœderis, partim religionis odio urbem deseruerunt, ad tribus Mechanicas Reip. gubernacula in solidum sunt deuoluta, etsi Nobilium tribui suis etiamnum locus seruetur.

METH. APODEMICA MATERIA POLITIAE.

In Republica
tanquā magno
corpore mēbro-
rum omnium ino-
ter se cōsensus est
mirificus: ut quā
uis aliorū prin-
cipatus, aliorum
uero ministeriū
evidentius sit, om-
nia tamē et prae-
sint & subsint,
diuersa licet rati-
one. Proinde
considerandi ci-
ues Basilienses in
praesens hū quas
tenus

Præfunt. MA-
GISTRA-
TVS. Præst
quis ceteris par-
tim interna ani-
mi Prudentia in
cognoscendo &
iudicādo, partim
externa corpo-
ris Dexteritate
& Facultate in
agendo. Et si igitur
utraq; neces-
sario in eo qui
præest requirun-
tur: in alijs tamē
alia magis, alia
minus elucescūt.
Proinde Magis-
tratum munus
spectatur potissi-
mum uel in

Subsunt, non Urbani, tum Pagani.

Cogni-
tione eo-
rū quæ
sunt

Agenda.

CON-
SVLTA-
TIO: cui
iudicatio fa-
mulatur, cū
omnis inue-
tio etiam iu-
diciū secu-
trahat. Cō-
sultorū alij
uidētur esse

Democratici. SENATVS

TVS magnus CCL ui-
rorum, cōplectitur Sena-
tū minorē, præterea 180.
uiros ē qualibet XV tri-
buum duodenos (quos in
dimidiatis tribubus die
Secbs appellant, VI. ui-
ros) item Pratorē mino-
ris urbis, cū delectis alijs
quotāriū societatiū Tran-
srensiū. De bello de pa-
ce, de fœderib. cōsultatur.

Politici. SENATVS
LXIV uiroꝝ, nimirū
ex duobus Consulibus, to-
tidem Tribunis, et ē XV
tribuiū singulū duo Sena-
tores, totidem Magistri.

Aristocratici. SENATVS
XIII uiroꝝ, ex
quatuor capitibus & no-
uem uiris ē Senatu dele-
ctis constans.

Acta, aut etiamnum sunt. IUDICA-
TIO: cui uicissim consultatio ministrat,
cū omne iudiciū inuentionem quoq;
requirat. Vide signum I.

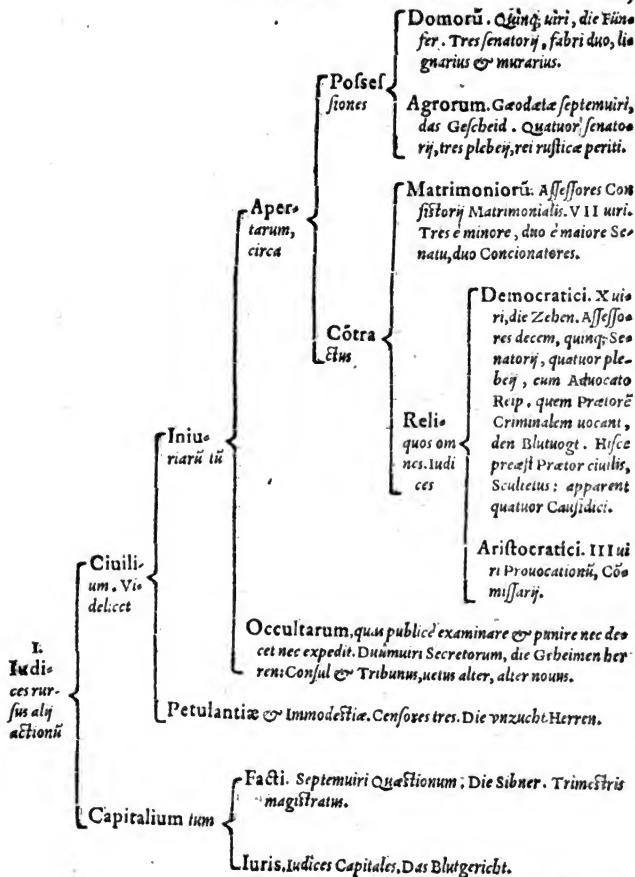
Quieto, ad conseruandū
pacem & tranquillita-
tem. Vide signum II.

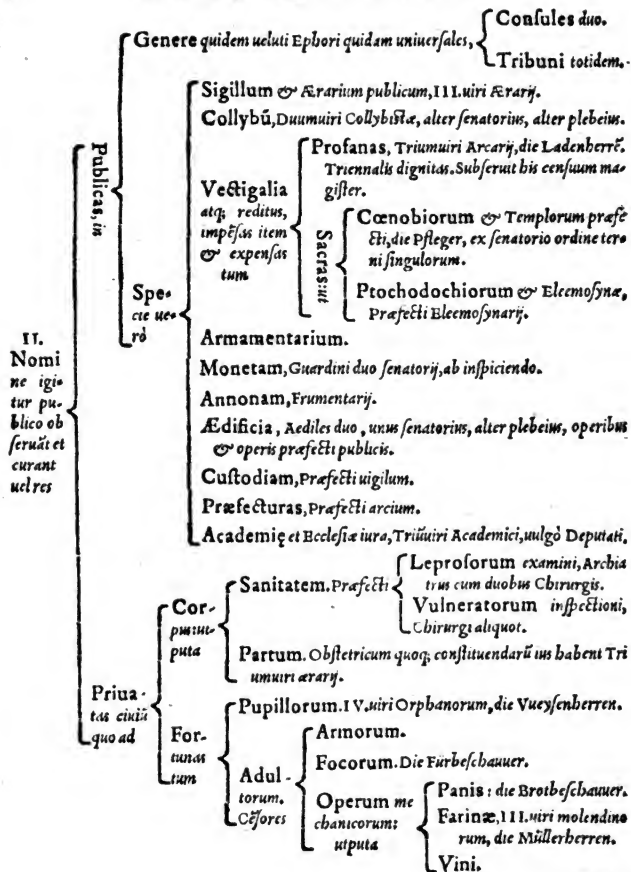
Actiōne. Agunt obser-
uando, audiendo, uidē-
do, curando ea quæ al-
terutri tempori Reip.
oportuna sunt tum

Turbu-
lenti, pro-
pter uim

Ignis. Incēdijs
præfetti.
Aquarū. Præ-
fetti catara-
ctis.
Hostiū. Huc
Signiferi Reip.
Centuriones.

I. Iudices

FORMA

FORMA POLITIÆ.

Episcopis olim subiecta urbs, Monarchia speciem habuit, quam illis vel pij vel indulgentes principes concesserāt, eorundēq; auctoritate & domi et foris omnia administrabantur. Cui rei vel insignia urbis etiamnum hodie attestantur, pedi episcopalis loculum representantia, conto nautico inferne adnexo. Posteaquā uerō ciuitas, ut opibus, sic animis crescere, & Nobilium animos honoris, Plebiorum uerō libertatis desiderium cepit, constitutis à Lutoldo de Rartelen episcopo X V. tribubus, ordinem dignitatis, dignitatem libertatis cura subsecuta est. Ad quam illis, domi quidem luxuriose uiuendo, foris uerō imperie bellando, prodigi Episcopi, uelut galearum & tributorum oppigneratione primum, subinde etiam uenditione, uiam fecerunt. cum quod semel iusto titulo ciues acceperant, non facile sibi à principe, cui in sacris alioqui obedientissimi erant, extorqueri paterentur. Proinde cum Himerius episcopus in Consulari dignitate constituenda, plus nimio sibi sumeret, tanta constantia ius suum asseruere, ut neglecto Consule Prytanum seu Ammeisterum, Argentiniensium imitatione, constituerint, circa an. sal. 1397, nec nisi Constantiensis Concilij auctoritate ad consulum redire uoluerint. Sui promde iuris facta ciuitate, cum Nobilium, Patritiorum & Plebiorum ordinibus tribus mitteretur, Politiæ cuiusdam æqualiter mixta speciem habuit. Posteaquā uerō nobiles alioquot bello Armeniaco Austriacis magis quàm Reip. addicti, exilio solum uertere coacti fuerunt: subinde post Sueuici fidei cladem ab Heluetijs ad Dornacum acceptam, etsi permissu Imperij Basiliensium ab armis abstinuissent, nobiles tamen eam cessationem malignè interpretarentur, neq; Maximilianum Imp. auctoritate sua libertatem urbis tueretur: Heluetijs æternose fidei coniungendi occasione arripuerunt. Tum uerō pleriq; nobiles iam prius occultis similitudine exacerbatis animis, penitus abalienati, urbe excessere, Heluetijsq; nominis odio Romam, deferere: pauci, qui remanserant, sua dignitas constitit, ita tamen ut plebiorum suffragijs uincerentur. Triginta fere post annis cum religionis quoq; immutatio accessisset, populi plus satis aucta potestate, patricij pleriq; uel metu, uel indignitate urbem reliquerunt, alij priuæ dignitatis dissimulatione plebeys sese adæquari sunt passi. Hac ratione ad tribus X V. totius Reip. administratio deuoluta est, eaq; Democratica penitus facta, si Maioris Senatus institutionem spectes, quando quidem ex toto populo, qui plebeius maxima sui parte est, deligitur, cum singule tribus ex suo, non alio ordine, numerum Patrum complere cogantur. Consules & Tribuni solo nomine (cum capita uulgo dicantur) Monarchiam uidentur representare. Quod autem ex maiore senatu LXIV delignantur, & rursum ex his ipsis & XLII uiri & primarij alij magistratus, non fortibus, sed suffragijs, constituantur, ad Aristocratiam pertinet. Totus populus hodie in Magistratus & Subditos diuiditur. Magistratus alij primarij, Senatores, & qui ex eo ordine quibuscumq; munij praeficiuntur, alij Secundarij.

MOTVS POLITIÆ.

Electio Magistratuum.

SENATORES olim ex Equitum & Nobilium ordine quatuor, ex patricijs nobilibus octo (proinde die Acchiberger dicti) ex plebeijs tribus singulis bini legebantur. Ex Equitibus Consilium à Senatu nominatur, ab Episcopo confirmabatur. B' Patricijs fere Tribuni ipse dabat. Posteaquā Heluetium an. 1502. primus Petrus Offenburgius ab ipso dignitate equestri consularum

B

larem

larem dignitatem obtinuit. Quartodecimo post anno nobilibus plerisque urbe cedentibus primus à plebe Consul designatus, & patriciorum octonarius ad binarium recidit. Hodie Consules & Tribuni à Senatorijs leguntur ab ipso Senatu: à singulis tribubus duo petuntur Senatores à Senatu, totidem Magistri civium à contribulibus Senatui offeruntur.

MAGISTRATUS ceteri primarij eligebantur olim ab IIX. viris, nempe à duobus Canonicis, totidem nobilibus, & quatuor patricijs, præstito prius iurclurando ipsi Episcopo. Hodie uero à Senatu diversimodè: cum ea quæ honoraria sunt officia, uel non petentibus: quæ uero utilia (in quorum numero etiam Præfecture decennales arcium habentur) petentibus tantum tribuantur.

PRÆTORIS civilis dignitatem Episcopus olim primariæ tantum nobilitatis uiris, ut Scholeris, Berofelsijs committebat, & pro arbitrio in eadem familia hæere patebatur. Sensim cum ceteris privilegij redempta, civium hodie iuris est. A Senatu deligitur & Scultei & Assessores, quinque Senatorij, quatuor plebey, una cum Reip. Aduocato, quem Prætorem sanonem uocant: cuius officij ea olim fuit dignitas, ut Consulibus quoque, & Comibus præponeretur, & à nobilibus tantum exerceretur. Ab Episcopo constituebatur. An. 1348. Carolus IV. Ius Aduocatiæ Basiliensibus concessit. Munus eius est in criminalibus iudicem, in civilibus assessorum agere.

Depositio, Alternatio Magistratuum.

PRÆCIPIUÆ dignitates perpetuæ sunt, Consularis, Tribunicia, Senatoria, nisi quoddam alternis annis nomen administrationis accipiunt, & Noui appellantur. Reliquæ uariant. Nā cum Senatus totus è LXI V. uiris constet, alternis annis uacatione muneris habet: ut scilicet XXXII illi, quorum annus est, Nouum senatum, reliqui senatum Veterem dicantur constituere. Vetus in posterioribus subsellij ea quæ Nouo senatui proponuntur, audit: subinde de rebus grauioribus seorsim deliberat. Sententiam latas, Nouus examinat, suamque auctoritate uel ratas facit, uel irritas.

BASILEÆ Matoris OECONOMICA constitutio. CAP. VII.

OECONOMIÆ studium magis quàm καλλιόν, hoc est, necessitatis potius quàm tidianæ. quàm magnæ opulentia causa inter homines magna ex parte plebeios susceptum.

Matrimonij summa reuerentia populariter, ut calibem esse uix suspensione criminis careat.

Maritorum tyrannis in uxores & censura ecclesiastica, & Senatus animaduersione coercetur: ita ut propter frequentiam eius mali dyscolis maritis carcer peculiariis turris Aquæ sit dedicatus.

Liberorum institutione in Scholis publicis sub præceptoribus publico conductis stipendio plerique uiuntur: rari paedagogos adhibent.

Seruorum conditio multo liberior quàm olim, cum dominum frequenter mutasse in nullo amplius habeatur probro. Ea & mediastina pleraque curant omnia, & foris obsonia è foro comparant. Seruorum nullum fere aliud quàm in mechanicis usus.

BASILEÆ

BASILEAE MINORIS consideratio GENERALIS. CAP. IIX.

EADEM sunt capita obseruationum, quæ in Maiori. Proinde eadem quoque typica fuerit delineatio.

NOMEN.

Villæ ulterioris Basileæ nomen olim habuit: *Enrin* oder *Dirrin* Baseli: cumq; in duos uicos diuisa esset, alter pagus superior, alter inferior dicebatur. Mœnibus cincta, Minor Basilea, tanquam soror maioris, & Noua appellata fuit.

LOCA, LOCATA ALIA

Vrbana. De quibus sub Dispositione.

Suburbana:

Ante portam Riechemensem

Molæ Lignariæ.

Vinea & Prata perpetua, Riechem usq;.

Riuus Riechemensis amœnissimus.

D. Christianæ mons.

Ante portam D. Blasij.

Molæ Ærariæ, mœnibus uicinæ der Hammer.

Pons Viesæ sublimis, cum Telonij domo.

Domus noua. Hypocausti columna media Basilienses & Marchianos fines separat.

VICINIA, SITVS.

In Germania, ad syluæ Martianæ, seu Hercyniæ caput (quam Bremum Heluetiorū uocant) prope ostia Viesæ, Marchionis Badensis ditione undiquaq; cingitur. Planitiæ occupat æquabilē.

FIGVRA, AMBITVS.

Tetragonum oblongum refert. Passuum circiter trium millium ambitu.

DISPOSITIO.

Naturalis dispositio non magni hic momenti, cum præter Rheni affluxum ad Occidentem, mœnibus undiq; cingatur uersus Septentrionem D. Blasij, uersus Austrum & Ortum Riechemense porta peruix. Ergo quo ad dispositionem artificialem, Vrbis bodie tota tribus plateis principibus a porta Riechemense ad portam D. Blasij ducentibus intertinguntur: quas rursus platea quarta, à ponte ad D. Claræ rectâ ascendens, transuersim intersecat. Proinde

A PONTE occurrit statim

Prætorium, dextra, cum Puteo adiuncto.

Macellum sinistra.

Rectâ ad D. Claram ascendendo

Platea Salsamentariorum (Gremper gassen) in ea

Fons.

B 2

Hospitium

Hospitium Leonis.

Puteus.

Quadrivium (Kreutzgassen) ducit

Sinistra ad Boni hospitium.

Dextra ad Montis argentei hospitium.

Platea Civium (Bürgergassen) In ea

Andrion sodalitatís Grifinæ.

Sinistra per Inferiorem plateam Rbeni. In ea

Pons.

Molæ lignariæ & ferrariæ.

Hinc ad Cœnobium Clingenbalsense, & D. Blasij portam.

Dextra ad portam Riechemensem, per Plateam Rbeni superiorem.

¶ PORTA D. BLASII, è Brisiaco monte per Neoburgum & Susebardi uinita,

Dextra quidem

D. Blasij Cœnobarum domus, mœnibus contigua.

Descensus ad Clingenbalsense per Plateam Textorum.

Pons supra riuum superiorem.

Pons occultus supra medium riuum. Alter supra tertium.

Descensus secundum inferiorem riuum ad Boni Hospitium.

Fons.

Platea Civium ad Pontem ducens.

Sinistra uerò

Riuus superior è Riechemensi aquæductu. Puellarum Natatorium. S. Clara & Clingenbalsensi & priuatis alijs molis inscruens.

Molæ gypsiariæ.

Riuus medius. Puerorum Natatorii. Stellæ molam & lignariam & ferrariâ agit.

Riuus inferior, D. Clarae cœnobium interluens, priuatis molendinis commodat.

D. Clarae monasterium. A' tergo Propugnaculum mœnibus contiguum.

¶ PORTA RIECHEMIA, ex Hercynia sylua per Viesæ uallem, & ripâ Rbeni ingredientibus

Dextra

Platea Vinitorum. In ea

Ad Sinistram

Officina lapidatarum publica.

Hospitium Ouis.

Angiportus ouillus in Plateam Rbeni.

Ad Dextram

D. Clara. Hinc ad D. Blasij rectâ, ad pontem Rbeni sinistra.

Fons.

Andrion sodalitatís Vinitorum.

Tilia.

Tilia

Tilia altera.

Platea Officinarum (Viten uel Hutten gassen) in ea

Officinarum regulariarum posita.

Hospitium Montis argentei. Recta inde in Oogadriuum ad Pontem.

Sinistra

D. Theodori templum parochiale.

Carthusianorum coenobium.

Descensus ad Rhenum.

Domus Halstadia, Eucharj Holzschij medici prim, olim officina calcaria.

Platea Rbeni, in huius

Sinistra

Descensus ad Rhenum tres.

Andrion sodalitati Pedicea (zur Herren) à pediculi aucupium.

D. Nicolai sanum.

Pratorium.

Dextra

D. Antonij sacellum. Nunc domus priuata.

Fons.

Officinarum calcariarum antica.

Domus Amerbachiorum.

Angiportus Montis argentei.

Xenodochium Kilchmanni.

Pratorium.

EXTRVCTIO. POSSESSIO.

Conditores incerti, ut ferè pagorum. Olim in duos diuisa pagos, superiorem & inferiorem Basileam distos, ita ut D. Theodori parochia media esset. An. 1278. ob fidem contra Rodolphum Habsburgium Henrico Episcopo praelitam muris cineta, & extra XXXI Laur. Rbenensium annuum tributum omnium onerum immunitate donata. Superior pagus muris exclusus, pagani intra mœnia recepti. Ab Ioanne Viennense Episcopo an. 1367. Leopoldo Austriaco XXX. millibus florenorum oppignerata, Reip. Basiliensi post redemptionem 18. flor. millib. uendita an. 1392. à Friderico Blackenhemio Episcopo.

MOTVS. VTPVTA.

Incendia.

An. 1354. Cal. Maij miserè arsit.

Inundationes.

Quod Birsacus Vrbi maiori, id minori est Viesæ, minus noxijs tamen inundationibus, nisi quando Rbeni incrementum Viesæ decursum impedit, ita ut totius urbis cellas uinarias, minus profundas, subterraneis meatibus proluat.

B 3

BASILEÆ

METH. APODEMICÆ
BASILEAE Minoris Partium MATERIALIS
consideratio. CAP. IX.

T E M P L A; C Œ N O B I A.

- D. Theodori cathedrale, medium olim inter superiorem & inferiorem pagum Basiliensem.
D. Nicolai sacellum prope pontem, propter D. Theodori distantiam ædificatum an. 1250.
Carthusianorum, olim uallis D. Margaritæ, & Episcopi Basiliensis domus. Post Jacobus Zibolus Trib. pl. an. 1401. à Repub. emit, & Carthusiam ibi ædificauit. Eiusdem F. Baro cardus rediitibus auxit. An. 1431. per an. septendecim Concilij misit & aucta, & sepulcris uirorum magnorum exornata. Hier. Schecapurlus I. C. patricius iuuenis etiamnum suo patri-
monio auxit, ædificjs ornauit, ut meritò pro secundo fundatore habeatur.
D. Claræ Cœnobium, è Valle gratiosa ab Henrico episcopo an. 1276. colonis ed deductis.
Cœnobium Clungie uallis Vestalium, professioni Dominicanæ. Is Vlricus Baro Clungensis in ualle Verra Hercynia monasterij locum dederat. Occupata arce à Rodolfo Habsburgio an. 1274. Basileam petiere. Ibi cum dissolutius uiuerent, & Dominicanorum Basiliensium iugo excusso, Constantiensis episcopi patrocinio se subiecissent, in earum sedes sanctiores alie introductæ. Exules nobilitate potentes, triennio integro Basilienses non tam armis quam minis terruere. Tandem Pp. auctoritate an. 1483. reductæ. præmij loco Abbatissæ in super dignitatem obtinuerunt.

P R Æ T O R I U M.

Ponti contiguum, latericio opere, Rheno imminet, pilis suffultum lapideis.

P L A T B Æ.

Quatuor principes. Nimirum Rheni, Lateraria, Vinitorum, & Ciuium.

D E A M B V L A C R A.

Extra urbem per prata Riecham usq; excursus planissimus, & tum propter maioris urbis in di-
no sita, tum propter Hercyniæ ramenta in theatri formam concurrentia amixti.

P O N T E S.

PONS Rheni communis, D. C. pedum, septem lapideis, totidemq; lignis pilis innitens.

Ponticuli supra riuu Riechemensis deriuationes uarij.

P O R T Æ.

Altera D. Blasij, altera Riechemensjs, ex ruinis Isteinæ arcis uicinæ ædificata. Nam cum à Vuero
necro Scholero antiepiscopo Himricus Ramstenius baro eius arcis usufructu episcopalem di-
gnitatem redemisset, Scholero autem præter fas Leopoldo Austriaco oppignerasset, Leopoldus Burcardo Monacho commississet: orio bello inter Austriacos & Basilienses (ob minoris
Basileæ redemptionem, quæ Leopoldo oppignerata fuerat ab Episcopo) euersa est arx Isteinæ
na à Basiliensib; secti uerò lapides trophæi loco in turrim Riechemiam translati.

D O M V S.

Domus Tribuum nulla, cum maioris urbis tribubus sint ciues adscripti. Restant Prytanæ so-
dalitatum trium, Gryphina, & Pedicea (zur Herren) & Vinitorum.

Domus Kalkmanni, quam bonus ille uir in Xenodochij usum conuerterat.

M O E N I A

MOENIA, FOSSÆ, PROPUGNACULA.

Mœnibus cingitur perpetuis etiam ad Rheni ripam, quæ illic admodum portuosa est, extructis
 primum an. 1278. post bellum Episcopi contra Rodolfum Habsburgium.
 Propugnaculum D. Clarae Cœnobio inclusum.

CAVPONÆ.

Bouis, Ouk, Montis Argentei, Leonis.

COEMITERIA.

Ad D. Theodori, S. Clarae, & Clingiorum.

SEPULCRA.

IN CARTHUSIA sepulcra magnorum virorum, in Concilio Basiliensi fere pestilentia
 absumptorum. Sepulcus illic

Alfonfus de Curilla, Card. an. 1434.

Ludouicus patriarcha Aquileiensis, an. 1439.

Thomas Vigorniensis episcopus Anglus, an. 1433.

Suederus Traiectensis episcopus.

Ioannes Langdon Rossensis episcopus.

Franciscus de Bossis episcopus Cumanus, an. 1434.

Ludouicus Pontanus, Romanus dictus, legatus Aragonis, an. 1439.

Iacobus Zibolius fundator, ante aram, an. 1408. cum Burcardo F.

Amerbachiorum gentilitia sepultura. Illic Io. Amerbachius typographus, cum Bru-
 none & Basilio filijs: & nuper admodum magnus ille Bonifacius.

AD D. THEODORVM:

Eucharij Holzachij medici.

Theodori Brandi Consulis.

Henrici Falcneri Scribæ publici.

Bartholomæi Buri & Ioannis, fratrum, militum.

BIBLIOTHECA.

Ad Carthusios unica.

FORA.

Foro utuntur maioris urbis. Macellum habent corollarij loco.

ÆDIFICIA.

Pro loci conditione elegans, si non magnifica, est Carthusianorum cœnobij extructio. Hypo-
 causti illic lacunar ligneum unico clauo ferreo suspensum.

INSCRIPTIONES.

Nullæ, præterquam sepulchrales.

FAMILIÆ.

Kilchmanni. Ludouicus suæ ædes & opes in Xenodochij usum conuertit.

Brandi.

Holzachij. Eucharium medicum, iura gentilitia maioris Hunningæ magistratui vendidit.

Falcneri.

LOCA

Alluitur:

Rheno primū medio à maiore separatur, portuosa ripa subuehendis necessarijs peto comoda.

Viesā ex Hercynia sylua, piscibus saxatilibus suauissimis abundante, lignationi urbanae plurimum conferente. Infra urbem in Rhenum exoneratur.

Interluitur Aquaductu Riechemense, à pago Riechemio orientale, uersus Hercyniam, in urbe usq; deriuato. Qui quidem paulo ante portam Riechemensem amansit. & placi dist. decurrens alueo,

Dextra deflectens uersus D. Blasij portam, molis agit ararius. Nouus riuus, der Neus Teuch.

Recta uersus portam Riechemensem properans

Molis lignariis geminis exercet.

Sinistra riuum prope portam urbi immittit, Caribufiæ reliquisq; urbis sordibus & cloacis inferuiturum.

Dextra urbis mœnia lambit, & non procul à porta Blasiana ad ipsas ararias molis superiori riuo iunctus, mœnia subintrat alueo genuino: altero

Sinistro, qui statim à catacletis diuisus,

Recta Puerorum natatorium constituit, molam Stellariam agit.

Sinistra à D. Clare interluit. Inde egressus molis inferuit frumētarijs & ferrarijs: communi utraq; alueo in Rhenum exoneratur.

Dextro paulo ulterius mœnia lambens, non procul à D. Blasij porta catacletam mœniorum subit, & Natatorium puellarum constituit, in quo ne à Leonei quidam locus esse queat. Subinde molendinis Clarissarum & Clingenbalsenium & priuatis alijs inferuit. Mox Rheno iungitur.

FONTES natuios nullos habet, sed ex agro Riechemense in urbem tubis deductos ligneis frequentes satib; Puteos item & bonos & liberales.

BASILEAE Minoris Partium FORMALIS consideratio. CAP. X.

ECCLESIASTICA POLITIA.

Imperium Ecclesiasticum Episcopi Constantiensis erat olim. Hodie Parochum habent cum diacono, Ludum item literarium linguae Latinae & Germanicae, ad D. Theodorum.

POLITIA CIVILIS.

Imperium Politicum ad Basil. episcopum pertinebat, qui Pratorem urbi dabat, cum XX. Senatorib; Ioannes Episcopus, bello contra ciues suos suscepto, in societatem eius pertraxit Leopoldum Austriacum, cui pro belli sumptibus qui ad XXX. M. aureorum ascendebant, mionorem Basileam oppignerauit, an. 1375. Paruit Austriacis annis XIV. Caso Leopoldo ab Heluetijs,

NOMEN.

Cecropia olim à *Cecrope* rege. A *Minervæ* certamine contra *Neptunū*, *Cecrope* testimonium dicte, *Athenæ*. Sub *Theſeo* deinde *Arx*, eademq; oppidum olim *Cecropia*, πάλαιος *nomen* reatinnutikoua *Urbs*, ἄντι διέſτα, à *Theſeo* adiecta.

INCOLÆ QVALES. Quo ad
Animum, in

THEORICIS. Naturali eloquentia præditi clarissimi quique, teste *Cic.* in *Bruto*, ante *Thucydidem* & *Periclem*.

Poetices studiosi. Quod ipsum plurimis in *Sicilia* captis profuit, cum propter *Euripidis* carmina libertate donarentur, aut certe *Syracusiorum* liberis præficerentur.

Philosophorum non cōtemptores modò, uerumetiam hostes. *Protagoram* in exilium eiecerunt. *Anaxagoram* in uincula coniectum magno labore *Pericles* discipulus liberauit. *Socratem* ad cicutam compulerunt.

PRACTICIS. Vti *Attica* terra et mel saluberrimum & cicutam producit exitiosissimam ita *Athenienses* aut optimi exadunt, aut pessimi. *Plut.* in *Dione*.

Celebrata populi stultitia. Vnde *Anacharsis* illud, *Sapientes* in concionibus sententiam dicere, stultos iudicare. Non enim senatus consulta ratam habebant auctoritatem, nisi à concione populi approbata essent. *Demoſthenes* ijs exprobat, quòd alij scienter consultare prius, deinde rem aggredi soleant, ipsi uerò post factum consultare. Id uitiij *Neptuno* irato iribunt poeta, quòd cum ea regione potiri non posset, *Αὐτοβλαπὴ* illis immiserit: neque id *Minervam* immutasse, sed quod ipsi male statuerent, in bonos semper euentus uertisse. Idem *Demoſthenes* ob accepta ab *Harpalo* munera talentis *L. multa* status, in exiliū abiens, porrectis ad arcem manibus: O domina *Minerva*, inquit, quid bestijs trib. teterrimis delectaris, Noctua, Dracone, & Populo?

Imperij cupidissimi, pro quo cum *Lacedæmonijs* tam diu tam acriter depugnarunt.

Libertatis studiosissimi.

Otiosorum hostes summi, cum oij sui quisq; coram *Arcopagiis* rationem cogeretur reddere.

Loquaces. *Demades* illos tibijs comparabat, ex quibus si linguam detrahas, cætera inuoluerunt.

Spectaculis dediti. Eapropter *Pericles* popularem gratiam aucupatus, pauperioribus duos obolos ad redimenda theatri subſellia ē fisco erogari curauit.

Calumniatorum & *Sycophantarum* studiosi. *Aristoteles* cum metu iudiciorum *Athenis* profugisset, interroganti cuidam, qualis nam esset ciuitas *Athenienſium*? *Pulacerrima* inquit, inſtar *Alcinoi* hortorum, in quibus iuxta *Homerum* ὄρεα δ' αἰὲν ὄρεα, πυρὰν πυρὰν, & ficus super ficum conſeſcit. *Sycophantis* eam & falsis delatoribus abundare innuens.

Aſſentatores summi, si res ferret. Id quod in *Demetrio Poliorcete* apparuit, cui cum patre *Antigono* diuinos honores tribuere.

Urbanitati dediti, cum alias, tum præsertim in festo *Ochoum* & *Lenæo*, quando è curru in obuiis scommata iaciebant. Vnde ueteris comædiæ initium.

S

Religio-

Religiosissimi. Spartani captis Athenis per Lyfandrum, cum de euerenda urbe oraculum confulerent, Communem Græciæ aram ne moueris, refponfo accepere. Per regnorum certè decorum facra, nifi publica auctoritate reciperentur, morte plectebant.

Ingrati in Theſea, Solonem, Ariſtilem, Miltiadem, Themiftoctem, Timotheum, Cononem, Phocionem, ciues de patria optimè meritos: in Demetrium Poliorctem denique liberatorem.

MECHANICIS. Primi inter Græcos lateritijs ædes calce & cementis conſtruxiſſe perhibentur.

Veteres Athenienſium reges à mari ciues abducere ſummo ſtudio ſunt conati, forte ad morum corruptelam euitandam, eoſq; egrorum cultui aſſueſcere. Vnde ſadulam de Mineruæ & Neptuni certamine obortam quidam putant.

Corpus.

Ficuum ſtudioſi, ut ijs etiam cuſtodes adhiberent, *συναγῆτας* dictos. Quæ uox ſenſim quibuſlibet alijs delatoribus auribus fuit.

***Αντὶλαῖς* & *hypoliſtæ* à Comiciſ appellati, quòd nautici magna ex parte, ob ſedendi aſſiduitatem *depyges* redderentur.**

Fortunas.

***Αντίχθονας* ſe eſſe gloriabantur, uel quòd Erichthonius apud illos ex Vulcani ſemine ſitus naſtus, uel quòd poſt Deucalionis diluuium, quod ſub rege Cranao contigit, ex lapidibus formati fuerint, neq; à quoquam interea expulſi locum mutarint.** Vnde *λαοὶ* propriè, *ἀπὸ τῶν λίθων*, à lapidibus poſt terga iactis. Eſi Buſtathius à Cecrope etymon deducat, qui cum lapidem unum è ſingulis in aceruū conijci imperaſſet, q̄s dinumeratis primum cenſum populi egerit. *πυργῆς* certè appellari gaudebant, cuiq; rei cauſæ cicadis aureis os ornare ſolebant, *πυργόφει* inde dicti. Antiſthenes uerò Cynicus eo magis illos ridere, ex eo bonorem captantes, quod non cum cicadis tantum, uerum etiam cum muribus & cochleis commune haberent.

LOCA & LOCATA præcipua Urbis.

Diuiduntur Athenæ in *πύλον*, hoc eſt Arcem, (quæ uetus nomen iam inde à Cecrope retinet) & in *Ἄστυ*, in Urbem reliquam, à Theſeo primum adiectam. Vtrarumq; partes præcipuæ ex Diſpoſitione artificiali, de qua infra, elici poterunt.

TEMPERIES.

Huic Mores Incolarum atteſtantur, natura ſua boni, niſi Democratia nimia libertate laxati primum, ſubinde etiam naualis rei ſtudio penitus corrupti fuiſſent.

CLIMA, SITVS, VICINIA.

AMBITVS, FIGVRA.

DISPOSITIO ATHENARVM.

Pauſaniæ auctoritatem ſecuti, Urbem primum, deinde Arcem. iuxta Viarum

Viarum seriem explicabimus. Urbanis suburbana attexemus. Agrum reliquum capite trigesimo persequemur.

¶ V R B S, A E T Y.

E Piræo urbem ingredientibus, occurrit à Porta statim

I. Cella pomparum, apparatus deferuicus. Subinde

II. Cereris templum, cum signis

Cereris.

Proserpinæ.

Iacchi facem præferentis.

III. Neptuni statua Polybotem gigantem hasta patenti.

IV. Porticus aliquot à porta ad Ceramicum, habentes

Signa clarorum uirorum & mulierum.

Mercurij gymnasium.

Politionis domum, in ijs deferuentem olim, nunc Libero Canenti cōsecratam, cum signis Iouis, Mnemosynæ, Musarum, Apollinis, Acrati genij, Bacchi comitis, cuius os è pariete extat.

Cellam fœtilibus statuis ornatam, inter eas

Amphyktionis regis.

Pegasi Eleutheriensis, qui Liberi religiones Atheniensibus tradidit.

V. Ceramicus uia, à Ceramo heroe, Liberi & Ariadnes F. Ad dexteram

Porticus Regis. Quæ

Tribunal annui magistratus habet, quod Regnum uocant.

Circa testum fœtiles statuas exhibet

Thesei Scironem in mare abijcientis.

Auroræ Cephalum rapientis.

Propè sunt statuae

Cononis & Timothei F.

Euagoræ Cypriorum regis, cuius suasu Artaxerxes triremes Phœnissas Cononi exuli tradidit.

Iouis Eleutherij.

Adriani Imp.

Porticus alicra. In ea

Dij XII. piæti.

Theseus piætus cum populari statu ciuitatis, & populi Atheniensium opera Lacedæmonijs ad Mantineam nauata, Euphranoris opus.

Ædes. Quæ

Intus tabulam Apollinis Patroï, Euphranoris opus, habet.

Præ foribus exhibet

Apollinis signum, Leocharis opus.

Apollinis Alexiaci, quod belli Peloponnesiaci pestilentiam sedarit, Calamæ opus.

Sacellum Deorum matris, à Phida factæ.

Curia Quingentorum, qui summæ rei præsumt, habens

Simulacra Apollinis & Iouis consiliarij. Pisæ opera.

Populum Lysonis.

Legumlatores Protogenis.

Tholus, locus ubi Prytanes rem diuinam facere consueuerunt, Argentea signa non magna habet.

Superius paulò statua spectantur &

Eponymorum, à quibus recentiora nomina tribus accepere. Videlicet

Hippoiboontis Neptuni F.

Antiochi Herculis.

Aiacis Telamonij.

Leonis Atheniensis, cuius filia pro patria se deuouerunt.

Brecthei, Ægei, Pandionis, Cecroph.

Attali, Ptolemæi, Adriani.

Deorum. Nimirum

Amphiarai.

Pacis Plutonem ferentis.

Hominum. Nempe

Lycurgi ex ære, Lycophronis F.

Callia, qui pacem Atheniensibus ab Artaxerxe confecit.

Demoſthenis Rhetoris.

Martis delubrum habet signa

Deorum. Vitupa

Veneris duo.

Martis. Alcamenis opus.

Minervæ, Locri.

Bellonæ, Praxitelis filiorum.

Herculis item, Thesei & Apollinis tænia redimitti, ad templum astantium.

Virorum. Quis Xerxes urbe capta asportauit, Antiochus uero restituit. Videlicet

Caladiis legumlatoris

Pindari.

Harmodij & Aristogitonis.

Theatrum, Odeum dictum, à Pericle constructum, ubi Musici inter se cantibus decerarent.

In cuius uestibulo Statua sunt

Ptolemæi Philadelphii.

Ptolemæi Philometoris & Berenices F.

Philippi

Philippi & Alexandri,
Lyfimachi. Pyrrhi.

Intus, Liber pater.

Fons enneacrunos, per nouum tubos saliens, in urbe unicus, cum multi alioqui sint putei.

Templa supra fontem

Cereris & Proserpinae. Spectantur

Intus, Triptolemi signum.

Prae foribus

Bos anea.

Epimenides Gnosius.

Euclea, id est, illustris Fama, deuictis Persis ad Marathonem.

VI. Vulcani sanum, cum Minervae signo.

VII. Coelestis Veneris templum. Ab Aegeo introducta religio, à Phœnicibus accepta. Deae signum ex Pario lapide, Phidiae opus.

IIIX. Mercurius Forensis, aeneus.

IX. Porticus Praeae. Spectantur

Ante portam, Trophaeum, deuictis Cassandri equitibus.

Intus uero

Picturae:

Atheniensium acies contra Lacedaemonios in Oenoe Argini agri uico.

Atheniensium pugna contra Amazones, Theseo duce.

Troiae excidium. Aiacis in Cassandram facinus.

Pugna contra Persas ad Marathonem.

Anathemata: nimirum

Aenei clypei Scionaeorum.

Pice obliti clypei Spartanorum.

Ante porticum Statua aenea

Solonis.

Seleuci.

X. Forum. Ibi

Misericordiae ara.

XI. Gymnasium Ptolemaeum. In eo

Hermæ lapides spectatu digni.

Ptolemæi Statua aenea.

Iuba Lybici & Chrysippi Solensis Statua.

XII. Templum Thesei. In eo picta à Micone

Atheniensium contra Amazonas pugna.

Centaurorum & Lapitharum rixa.

XIII. Templum Castorum perantiquum. In eo

Iuuenes ipsi equis insident.

Res ab iisdem gestæ, à Polygnoto depictæ.

Colechica expeditio. Miconis opus.

XIV. Aglauri locus, ubi XIII. ætatis anno adolescentes lustrabantur.

XV. Prytaneum. In eo

Solonis leges conservabantur. Axones & Cyrbes ductæ.

Deorum signa, Pachs & Vestæ.

Virorum imagines. nempe

Autolyci Pancratiastæ.

Themistocli & Miliadis: nunc alijs dedicatæ.

XVI. Serapidis sanum, ad inferiora descendendo, cuius religionem Ptolemæus Albeniensibus communicavit.

XVII. Locus non longe abest, ubi Theſeus & Peirihous societate invita Lacedæmonem profecti sunt, inde in Theſprotos.

XIX. Lucinæ templum, parturientis Latonæ causa è Hyperboreis in Delum profectæ. Signa eius tria usq; ad imos pedes uelatur: duo à Phædra è Creta aduectæ, tertium ab Erisichthone è Delo deportatum.

XIX. Olympij Iouis templum uetustiss. à Deucalione ædificatum, ab Adriano Imp. dedicatum, quatuor stadiorum ambitu. In eo

Signa plurima tum

Recentiora:

Iouis Colossus.

Adriani statua: duæ ex Thasio, totidem ex Aegyptio marmore.

Multæ aliæ à singulis urbibus positæ. inter eas Colossus ab Atheniensibus.

Coloniarum Atheniensium area simulacra.

Vetusta:

Iupiter æneus.

Iſocratis statua in columna.

Perſæ Phrygio marmore æneum tripodem sustinentes.

Saturni & Rheæ delubra.

Lucus Olympiæ. Ibi in cubiti altitudinem solum subsidit, qua post Deucalionis eluisionem aquam defluxisse memorant. In eum hiatum quotannis è mel & triticea farina potentiam porriciunt.

Columnæ LXX. ex Phrygio marmore.

Porticus cum parietibus marmoreis.

Cellæ cum lacunaribus aureis & alabastrinis, signis & picturis exornatæ.

Bibliotheca.

Gymnasium Adriani. In quo columnæ centum è Lybicis lapidibus.

XX. Apollinis Pythij signum.

XXI. Deucalionis sepulcrum.

XXII. Apol.

- XXII.** Apollinis Delphinij templum. Cuius culmen à Theſeo adhuc incognito plauiſtro proiecctum aiunt.
- XXIII.** Horti, diſta regiuncula. Habet
Veneris cœleſtis templum
Signum Veneris quadratum, Hermæ inſtar.
Signum alcerum, Alcamenis opus, admirabile.
- XXIV.** Herculis delubrum, Cynoſarges diſctum. Ibi aræ
Herculis & Hebes.
Alcmena & Iolai.
- XXV.** Lyceum gymnaſium à Lycio Pandionis F. Apollinis templum olim.
- XXVI.** Niſi Megarenſium regis monumentum.
- XXVII.** Ilyſſus fl. qui Eridanum excipit, Muſis ſacer, cum ara. Ad quem ludentem Oriſthiā Boreas rapuit. Propē locus, ubi Codrum regem Peloponnenſes interfecerunt.
- XXIX.** Vbi Ilyſſum ſuperaueris, occurrit
Agre, locus ubi Diana primum è Delo ueniens uenationibus indulſit.
Aedes Venatricis Dianæ, arcum tenentis.
Stadium è Pentelico marmore candido, ab Herode Attico extructum.
- XXIX.** Prytaneum. Vbi iudicia fiunt de ferro & alijs inanimis, ut de ſecuri Buphoniorū quotannis. Cambyſæ regis acinaces gloriā Athenienſium maximè illuſtrauit.
- XXX.** Via Tripodum. Deorum delubra illic cum
Tripodibus aneis.
Satyro, Praxitelis.
Amore, Libero aſſiſtente, Thymeli.
- XXXI.** Templum Liberi antiquiſſimum, iuxta Theatrum, complectitur
Duo delubra.
Duo Bacchi ſigna, Eleutherei & Alcamenis, ex ebore & auro.
Picturæ inſignes, nempe
Liberi in cælum reducentis Vulcanum.
Penthei & Lycurgi,
Ariadnæ dormientis, Theſei illam deferentis, &
Bacchi rapientis.
- XXXII.** Edificium extructum ad ſimilitudinē tabernaculi Xerxis.
- XXXIII.** Theatrum. Hic ſpectantur
Statuæ
Menandri
Euripidis. Sophoclis.
Æſchyli.
- Murus Auſtralis, ab arce ad Theatrum excurrens, qui Gorgonis Meduſæ caput habet inauratum, cum ægide.
In uertice Specm è ſaxis arcem ſubiens. In eo eſt tripas, in quo Apollo & Diana Niobæ filios ſagittis conſiciunt,

XXXIV.

XXXIV. Via à Theatro ad arcem, confpiciuntur

Cali à Dædalo auunculo interfecti tumulus.

Æsculapij ades. ibi

Signa Æsculapij & filiorum.

Picturæ præclaræ.

Fons, ubi Halirrhothius à Marte, cuius filia Alcippæ vitium obtulerat, interfectus est.

Sarmatica lorica ex ungulis equinis.

Themidis delubrum, & ante ipsum Hippolyti monumentum.

Templa item

Veneris Popularis & Suadellæ, à Theseo ædificatum, cum populum ex agris in ciuitatem compulisset.

Telluris, puerorum nutritrix, & Cereris pubescentis.

¶ ARX, ῬΟΛΙΣ ab Agrola & Hyperbio Pelasgis muris cincta, præter eam partem quam Cimon extruxit. Vnicum habet aditum: reliquis partibus aut præruptis rupibus, aut ualido muro cingitur.

I. Vestibula, Propylæa, à Pericle quinq; annorum spacio Olymp. 86. absoluta, habent

Fastigia, & candido marmore pulcherrima.

Equestris statua.

Ad dexteram est

Victoriæ Inuolucris sacellum.

Prospectus ad mare, unde se Aegem præcipitauit.

Ad laeuam Cella multis ornata picturis, Polygnoni.

II. Aditus arcis. In eo

Mercurij statua Propylæa, & Gratiæ, Socratis illius magni philosophi opera.

Leæna ænea, Leænæ meretrici ob taciturnitatem posita.

Diotrephidis statua ænea sagittis confixa.

Hygiæ Æsculapij F. & Mineruæ Hygiæ simulacra.

Lapis paruis, in quo Silenus Baccbi comes primum quieuit.

III. In arce ipsa uisuntur

Lycius puer æneus, labellum tenens, Perseus item cum Medusa, Myronis opera.

Dianæ Brauroniae sacellum cum simulacro, Praxitelis.

Equus Durios æneus, cum ijs qui egrediuntur Græcis.

Statuæ uariorum. Visuntur illic

Epicharmus cursor armatus

Oenobius, qui Thucydidem in patriam restituit.

Hermolycus pancratiastes.

Pbormio dux Atheniensis.

Minerua Marfyam Silenum cadens, quod tibiis à se abiectas sustulisset.

Thesei contra Minotaurum pugna.

Phryx

Phryx arietem immolans.
 Hercules angues necans.
 Minerva de Iovis uertice proficiens.
 Taurus, Arcopagitarum donum.
 Vir galeæ innitens, cum unguibus argenteis, Cleatæ opus.
 Terra à Iove imbres implorans.
 Timotheus & Conon pater.
 Progne Ictum tollere meditans, Alcamenis.
 Minerva primam oleam, & Neptunus undam proferens.
 Iupiter Polixen, Leocharis. Ad cuius aram Euphonia quotannis fiunt. Euphonia
 se subducens, securis in Prytaneo accusata absolvitur.

Parthenon templum.

In eo spectantur

Minervæ natales.

Minervæ & Neptuni de Attica certamen. Deæ signum ex auro & ebore.
 In galeæ cono Sphynx; utrinque gryphes. Recto statu cum tunica talari.
 In pectore Medusæ caput, & Victoria. Manu hastam tenet. Lacet ad pedes clypeus. Ad imam hastam draco.

Statuæ

Adriani Imp.

Iphicratis dux.

Extra, Apollo Parnopius, æneus, bruchorum abactor.

Statuæ variae. Est ibi

Pericles.

Xanthippus, qui ad Mycalem cum Persis conflixit.

Anacreon Poeta.

Io Inachi, & Callisto Lycaonis & Dinomenis.

IV. In arcis muro Australi statuæ variae. Vipera

Gigantomachia.

Atheniensium contra Amazonas bellum.

Eorundem pugna Marathonica contra Persas.

Gallorum in Mysia internecio.

Olympiodori, qui Athenas à Macedonum iugo liberauit.

Diana Leucophryne, ænea.

Minerva sedens, Endæi Dadali discipuli opus.

V. Erectheum, ædes duplex:

Iovis supremi ara, ad quam liba tantum apponunt in vestibulo.

Aræ in aditu sunt

Neptuni

Buteæ heronis.

Vulcani.

} Ab Attalo dicata singula duum fere cubitum spatium.

T

Pictura

Pictura Butadarum gentis in pariete.

Aquæ marina puteus, flante Austro undarum sonitum reddens.

Tridentis forma saxo incisa, monumentū certaminis inter Minervam & Neptunum.

VI. Mineruæ Poliadis templum. In que spectanda sunt

Signum Deæ sanctissimam inde ab initio de communi omnium curiarum consilio dedicatum, & a caelo dasum.

Lucerna Deæ ex auro, Velsimachi opus, in quam oleum infusum toto anno non consumitur, cum funiculum habeat à lino carpasio. Eminent supra lucernam palmarum quæ extra lacunam exceptum uaporem emittit.

Mercurius ligneus inter myrti ramos, Cecropis donum.

Leëticaria sella compæctilis, Dædali opus.

Masistij Persarum equitum ad Plataas ducti lorica.

Acinaces Mardonij.

Olea Mineruæ, certaminis de Attica monumentum. Cum incensa à Persis urbe conflagrasset, eodem die in duum cubitum proceritatem germinasse dicitur.

Anus Lysimache, Deæ ministra, cubitalis, elegantissima.

Ænea signa duo inter se dimicantium, Erecthei & Immaradi Eumolpi F. ab Erechtheo interempti.

Tolmidæ uation statua.

Tolmidæ ducis Peloponnesio bello statua.

Mineruæ signa duo prisca, integra, fumo decolorata, ab incendio Persarum.

Apri uenatio.

Cyeni cum Hercule pugna.

Cylonis statua, tyrannidem licet affectantis. Forte ob formam, & uictoriam Olympicam de stadio.

Mineruæ ex ære signum, de Persarum manubijs in Marathone, Phidias opus. Hastæ cuspi in galica crista à Sunio usq; ad nauigantibus conspicua.

Currus æneus de Bæotiorum decimis.

Periclis statua.

Minervæ à Lemnjs dedicata, omnium Phidias operum excellentissima.

VII. Pandrosiades, Mineruæ coniuventiæ, quæ sola fidem in deposito seruauit.

IX. Domus Virginum duarum Karyatides seu Cyliferarum, quæ singulis annis capta certo tempore apud Deam commorantur. Festo deinde die per noctem capite tollunt, quæ illis Mineruæ sacerdos iussit. in specum quandam deponunt; & aliud uelatum & occultum tollunt, ignaræ quid sit.

IX. AB ARCE descendendo, paulò infra Propylæa sese offert

Fons.

Apollinis & Pamos fanum, quod ad Marathonem præsto Atheniensibus affuisse, Specum in eo, ubi Creusa ab Apolline compressa dicitur.

X. AREO-

X. AREOPAGVS. In eo

Locus iudicij, ubi Mars capitis causam de Halirrhochio Neptuni F. caso dixit.
Item Orestes de parricidio absolutus, Minervæ Aræ, id est, deprecatrix aram
dedicavit.

Scabella duo ex argento, saxis similia, quibus accusatores & rei insident, alio-
rum Contumelia, aliorum Impudentiæ.

Erinnyum ades cum signis minime horribilibus Plutonis itæ, Mercurij, & Telo-
luris: ad quæ rem diuinam faciunt capitis periculo liberati.

Oedipi monumentum, Thebis eò deportatis ossibus.

XI. NAVIS ad Panathenæorum pompam fabricata.

¶ SVBVRBANA Vrbi proxima, & quidem Litoralia

Portus triplex: uidelicet

- I. PIRÆVM. Curia primùm, subinde à Themistocle in Nauale mutata, deserto Phae-
lero, propter triplicem portum navis & militibus commodum, QCCC. nauium
capax. In eo spectantur

Sepulcrum Themistoclis.

Fana

Iouis & Minervæ, cum signis.

Veneris mari proxima, à Conone uicinis Spartanis ad Gnidum
erectæ.

Tabula Leosthenis ducis fortissimi, cum liberis, ab Arcefilao picta.

Lycium Gymnasium & Nauale, à Lycurgo oratore erectum.

Porticus longa, qua pro foro utuntur. Ibi Leocbaris opera, Iupiter &
Populus.

Gurges quidam in maritima parte, ubi exules e naui, iudicibus in littore
consistentibus, causam dicunt. Ibi se primus Teucer Telamoni patri de-
cede fratris Atæis purgavit.

II. MVNYCHIA. Habet

Templum Dianæ Munychiæ.

- III. PHALERV S, e quo Theseus in Cretam, Mnesthem item ad Troiam soluit, urbi pro-
ximus, & propterea ciuibus commodior. Sunt in eo

Edes

Cereris.

Minervæ Sciradæ.

Iouis.

Aræ

Deorum & Heroum ignotorum.

Thesei filiorum.

Phaleri, qui Iasoni Colibicæ expeditionis comes fuit.

Androgei F. Minois, Aibænis casu.

IV. A Phalero in Urbem euntibus occurrit

Fanum Iulonis à Mardonio uisitatum, cum signo Deæ, Alcamenis.

Sepulcrum Antiopes Amazonis à Theseo necata.

V. A Piræo in Urbem spectantur

Murorum ruinae, à Conone uictis Spartanis ædificatorum, Sepulcra Menandri comici.

Euripidis tragici bonorarium, in Macedonia aliqui sepulti.

Incerti cum statua equestri, Praxitelis opus.

¶ SVBVRBANA à litore remota. Cuiusmodi est

ACADEMIA, Gymnasium, hæc habet spectatu dignas:

L. In uia ab urbe, occurrunt hæc:

Septum, cum Dianæ pulcherrimæ & optimæ signis.

Bacchi Liberatoris ædes.

Sepulcra uariis: nimirum

Thrasylbuli, qui XXX tyrannos euerxit.

Periclis, Chabrias, Phormionis.

Eorum qui aut naualibus aut terrestribus bellis pro patria occubuerunt, exceptis Marathonij, eodem loco ubi cecidere sepulti. Videlicet

Qui Thracia iam omni occupata ab Edonis interempti fuere.

Leagri & Sopbonis Decelenis ducum.

Columna Melanopi & Macartati equitum à Lacedæmonij caesorum.

Thessalorum equitum auxiliariorum.

Cretensiū sagittariorum auxiliariorum.

Chisthenis, qui iura tribubus descripsit.

Cleonæorum, qui cum Argiuis in Atticam uenerunt.

Atheniensium, qui contra Arginetas ceciderunt. Etiam seruorum nomina columnis inciso.

Ad Olynthum occisorum.

Melchandi in superiorem Cariam nauibus præfecti.

Qui contra Cassandrum occubuerunt, Argiuis opem ferentes.

Apollodori, Phrygum mercenariorum ducis.

Qui contra Lecharum & Macedonas infeliciter conspirant.

Qui ad Corinthum ceciderunt.

Columna una multis erecta, qui in Chio, in Eubœa, in Sicilia perierunt.

Columna item alia uariorum.

Ad Hellespontum nauali prælio mortuorum.

Ad Chæroneam caesorum, ad Amphipolim, ad Delium, in Thessalia, in Cypro.

Olympiodori XIII. militum, qui Macedonum praesidium eiecerunt à Piræo.

Tolmide,

Tolmide, eiusq; militum.

Cimonis militum, qui eodem die hostes ad Eurymedontem & terrestri & navali praelio superarunt.

Cononis, Timalci.

Zenonis Stoici, & Chryssippi Solensis, philosophorum.

Nicia pictoris.

Harmodij & Aristogitonis tyrannicidarum.

Ephialtis rhetoris, qui Arcopagi instituta pervertit.

Lycurgi rhetoris.

II. Gymnasium. Ibi

Aræ conspiciuntur

Promotis à Charmo dedicata, in primo aditu.

Promethei, à qua homines in urbem accensis ferunt lampades, aliter alteri tradentes.

Musarum & Mercurij. Mineræ. Herculis.

Olea quæ secunda è terra extitisse fertur.

Platonis monumentum.

TIMONIS Turris misanthropi.

EQVESTRE iugum, ubi Oedipus primum in Atticam appulit, habet

Aras

Neptuni equestris.

Mineræ equestris.

Monumenta heroica.

Pirithoi. Thesei.

Oedipi.

Adrasti.

Neptuni templum & lucum ab Antigono rege incensum.

CONDITORES.

Urbs à Cecrope Aegypto, quem sapientiæ & fortitudinis causa Aethrus (qui ditione Attica potiebatur) generum sibi adsciuit, an. 375. ante ilij excidium, paulò ante diluvium Deucalionem, annis verò 772. ante Olympiadum initium, 796. ante Romanam conditam. Is primus in Aethra legimus nuptias institui (unde Bisformem fabulantur) primus uero ob latrocinia crebra Bæotorum & Carum in XII. oppida commigrandi incolis auctor fuit, cum prius per uicos habitarent, eorumq; caput Cecropiâ fecit, quam postea Mineræ, Literarum & Armorum præsidi, uir sapientiæ consecrauit, & Athenas appellauit. Populum in tribus IIII. distribuit. ludicium in Arcopago constituit.

Amphictyon confessu Amphictyonum instituto ciuitatis robur adauxit.

Theseus oppidatum habitantes Atticos, in unam urbem compulit: ita quidem, ut antiquum Cecropiæ oppidum pro summa Arce reliquerit: nouam Urbem, quam ævum appellauit, cuius bñs habitandam dedit.

T 3

LEGIS.

LEGISLATORES.

DRACO Atheniensium primus legislator, anno quarto Olymp. 39.

SOLOON seditionem compescuit, legib. sanctiss. civitatem instruxit, an. secundo Olymp. 46.

LIBERATORES.

Clisthenes à Pisistratarum tyrannide patriam ope Lacedæmoniorum liberauit, cum Harmodius & Aristogiton prius Hipparchum interfecissent.

Themistocles non modò uictis ad Salaminem Persis libertatem patriæ conseruauit, sed & imperij auctor fuit, cum ad rei maritiæ studium ciuitatem traduxisset. Subinde etiâ Aristides iustum, qui Græcas urbes à Lacedæmonys deficientes Atheniensib. adiunxit.

Theramenes quadringentorum oligarchiam sustulit.

Thrasybulus ope Thebanorum XXX tyrannos.

Demetrius Poliorcetes, cum Antigono patre, Asia rege, Cassandri Macedonis præfectû Deimetrium Phalerum expulsi, & antiquæ libertati urbem restituit.

Olympiodorus Macedon. u. postremum è Musæo eiecit.

FORMA.

Religione Ethnica imbuti, eam perunacissime retinuerunt. D. Pauli concionibus, Ararum Iognoth dys extructarum occasione, quas Epimenides Cretensis crexerat, Christianismus illis primum innotuit.

Reipublicæ administratio prima iam inde à Cecrope penes Reges fuit, hereditario iure, per annos 866. Quorum quidem septendecim Regum nomen tulerunt, inter eos ultimus Codrus uiginti uerò, regis nomine aboliuit, Archontum perpetuorum, & inter eos primus Medon, ultimus Alcmaeon, per an. 586. Subinde imminuta potestas Principum, ut non perpetui amplius, sed decennales tantum crearentur: inter quos primus fuit Charops, ultimus Eryx, per annos 70. Deinceps uerò Democratiæ fundamenta iacta sunt, & nouem Archontibus delecti annuati, omne ius, quod primum Reges, deinde Archontes tum perpetui. tum decennales habuerant, in eos translatum fuit, anno tertio uigesima quartæ Olymp. usque ad annum secundum Olymp. 118. per annos 325. Etsi interea & Pisistratarum tyrannidem sunt perpesi, & CCCC. primum, deinde XXX. uirorum oligarchiam ad extremum quoque Lacharum tyrannum experti. Quo spacio omnes res gestæ illustres Atheniensium exiit, omnes uiri quacunq. laude clari emicuerunt. Postea satis habuere antiquam Rep. possessionem, Demetrii Poliorceti beneficio receperunt, inter tot potentiss. Asiæ, Ægypti, Epiri, Macedonia, Thraciæq. regum arma conseruare.

Oeconomiam primus Cecrops constituit, qui à uago concubitu ad certas nuptias Atticæ incolus traduxit. Quibus ipsis tanta deinceps ad locupletandam uiris ciuitatem dignitas accessit, ut calibes festo quodam die ad aras à mulierculis uirgis cederentur.

MOTVS ACTIUI.

Coloniæ.

Iones ex Attica in Asiam profecti, Androcli ductu, qui Codri regis frater fuit, Ephesum conuiderunt, ibiq. ionum regio constituta, multis præclaris urbib. ipsæ quinetiam philosophiæ incunabulis, nobilitata,

Olymp.

Olymp. LXXIX. anno primo, colonos Amphipolim, quam tenebant Edoni, deduxerunt.
 Olymp. LXXXIII. an. quarto, subacti in Eubœa à Pericle Esliæ, & ed coloni missi.
 Olymp. LXXXV. Sybarim in Italiam ducta colonia, qui Thurij appellati sunt.
 Olymp. C. VI. anno quarto, cum Sestum duce Charete cepissent, colonum in Cbersone sum, permutante Cersoblepta rege Thraciæ, deduxerunt.

Fœdera.

Amphyction rex III. à Cecrope, Concessum Amphyctionum ad Thermopylas constituit, easq. XII. Graciæ populos participes fecit, Ionas, Dares, Perrhæbos, Bæotos, Magnetas, Achæos, Phibiotas, Mahenses, Dolopas, Enianas, Delphos, & Phoces.

Aristides iustis opinione tantum potuit, ut Græcorum urbes à Lacedæmonijs ad Athenienses traduxerit, occasione arrepta à scelere Pausaniæ ducis Lacedæmoniorum, qui ad urbes Græcas liberandas missus, eas Persis prodere cogitavit. Itaq. Græcorum imperium ad Athenienses delatum, & ararium in Delo à Græcis contra Persas institutum.

Athenienses, Inaro regi Ægyptiorum auxilij contra Persas missi, malè re gesta, ab Artabazo & Megabyzo Persarum ducib. sub fœdere dimissi sunt, Olymp. LXXX. anno primo.

Fœdere cum Lacedæmonijs contra Persas icto, ad Salaminem, ad Platæas, ad Mycalem Ionice prosperè pugnarunt. Inde cum Ilobæ & Messenij à Lacedæmonijs descissent, & Athenienses, duce Cimone ad obsidendam Libomen ex fœdere missi, à Lacedæmonijs tanquam suspecti remissi essent, exacerbati Athenienses, decennio post, Olymp. LXXX. an. secundo, cum Argivis hostib. Lacedæmoniorum & Thessalis amicitiam iunxerunt, & societatem belli aduersus Persas diremerunt, Megareses à Lacedæmonijs rebellantes in societatem receperunt. Inde belli Corinthiaci initium, & Lacedæmonij terrij. per VII. annos.

Fœdus inde cum Lacedæmonijs quinquennale per Cimonem ictum, Olymp. LXXXI. anno tertio.

Bellum quartum Lacedæmonium per Andocyden compositum, fœdere in annos XXX. percusso, anno tertio Olymp. LXXXIII.

Fractis Atheniensium opib. per Lyandrum Lacedæmonium, & uicissim Lacedæmoniorum per Cononem Atheniensem, ducem Persarum, qui illos maris imperio exiit, iterum per Epaminundam Thebanum ad Leuctræ Bæotia fœdus inter se percusserunt, ut Athenienses mari, Lacedæmonij terra principatum haberent, bello Bæotico, quod tandem per Artaxerxem Persarum regem compositum fuit.

Seditiones. Bella ciuilia.

Amphyction Dracaliois F. Cranaum regem socerum suum expulit, regnum occupauit.

Erichthonius Neptuni F. Amphyctionem expulit.

Pandion minor à Metionidis pulsus, à Pyla socero Megaresium rege restituitur.

Meneſtheus Petei F. ope Tyndaridarum, quorum sororem Helenam rapuerat Theſeus, Theſeum regno spoliavit.

Thymætes Oxyntæ F. nobis, Abidante rege fratre interfecto, regnum occupauit, ulianum ex Erechidarum familia;

Olymp.

Olymp. XL V. Cylon Atheniensis arce occupata tyrannidem inuadit. Obsessus ibi à ciuibus, cum ad aram Mineruæ supplex confugisset, à Megacle Alcmæonide & collegis archontibus cum socijs est interfectus. Nec multo post seditione contra piaculi auctores excitata, pleriq; eorum ex Solonis sententia pœnas dedere. Hæc prima seditio fuit.

Olymp. XL VI. anno secundo, Pedici, Diacrii & Paralji seditionem secundam mouent, propter aeris alieni magnitudinem. Soloni eius componendæ negotium datum.

Olymp. L III. inter easdem seditio tertia exarsit, cum Pedici Megacles, Paralji Pisistratum, Diacrys Lycurgus adisset. Pisistratus tyrannidem arce occupata inuasit. Biennio post eiectus, Megacリス inimici sui filia sibi desponsa in tyrannidem reducitur. Vix anno exacto, ab eodem socero ob improbe administratam rei uxoris causam eiectus, XI. post anno exercitu uictor, tyrannidem receptam confirmauit. Eam, mortuo patre, Hipparchus F. excepit, anno tercio Olymp. L XI. Et post an. X V. ab Aristogitone & Harmodio interfecto, Hippin frater multo crudelior successit, Clisibenis consilio. Lacedæmoniorum armis, cedere coactus.

Exactis tyrannis Olymp. L X VI. Clisibenis & Isagoras inter se de principatu contententes, seditionem quartam inuexerunt. Isagoras à Clisibene eiectus, à Cleomene rege Spartano reoducitur, pulso Clisibene, & reliquis Cylonio scelere obstructis. Clisibenes, deiecto ab Atheniē sibus Cleomene ex arce quam occuparat, restituitur. Hinc belli secundi Lacedæmonij origo.

Olymp. C X V. anno secundo, Antipater moriens rerum administrationem Polyperchonti tradiderat. Is decreto lato omnes Græcorum ciuitates liberare esse iussit, uti Alexandro regnante fuerant. Cassander uerò ebliarchus relictus, priusquam Antipatri patris mors enuncietetur, Nicanorem Munychiæ imposuit. Vti ergo Macedones in duas factiones abierant, unam Cassandri, alteram Polyperchontis; sic etiam Atheniensium opumates Cassandro, populares Polyperchonti fauebant.

Bella.

Pandion maior bellum contra Labdacum Thebanorum regem de agri finibus gessit, Terres Thraci ob auxilium laium Procnem F. dissipauit.

Erectheus Pädionis maioris F. cum Eleusinijs bellum gessit, filiam pro salute publica drouit.

Ægeus Pandionis minoris F. à Minoe uictus, delectos pueros & puellas in Cretam à Minoo tauro deuorandos mittere coactus. & inter eos Theseum F.

Theseus bellum cum Amazonib. ad Athenas gessit, earumq; unam Hippolytam sibi desponsa. Heraclidis, ab Eurystheo Mycenarum rege. post Herculis patris obitum Peloponneso eiectus, excepit, & contra Eurystheum bello in Attica gesto descendit.

Menestheus rex cum cæteris Græcis ad uinum expugnandum proficiscitur.

Thymætes rex contra Boeotos bellum gerit. Melanib. Messenius domo pulsus ab Heraclide, Athenis exulans, hostium ducem Xanibum ex prouocatione interficit, & Thymæte abdicante ad regnum euahitur.

Codrus Melanibi F. rex bello Lacedæmonio primo, quod ob Megara coloniam conditam Atheniensibus intulerunt, se pro patria deuouit.

Olymp. XL III. Atheniensis de Sigo & Achilleo oppido cum Mitylenensib. bellum gessit. Peritander Corinthiis arbiter lectum utem Atheniensib. adiudicauit.

Olymp.

Olymp. XL V. Salamis antiqua Atheniensium possessio ad Megarense defecit. Inde bellum primum Megarense ortum. Eo parum prosperè gestò Athenienses Nisæum etiam oppidum amiserunt.

Olymp. L. Solonis suafu bellum Megarense secundum susceptum. Salamis & Nisæa recepta.

Olymp. L X VI. pulsus Cleomenes rex Spartanus ex arce, quam Isagora reducto occupauerat, Damaratum regem alterum Sparta acciuit. Is Eleusinem cum exercitu inuasit, sed alienatis sociorum animis statim recepit. Hoc secundum bellum Lacedæmonium.

Olymp. L X VII. bellum cum Chalcidensibus Eubœa gestum. Victi Bœoti Chalcidensium defensores.

Olymp. L X I X. bellum Æginetis illatum, quod præter ueteres simultatū causas Bœotos bello superiore armis iuissent. Vario utrinque euentu mari duū gestum.

Olymp. L X X I I. anno tertio, Datis Darij Persarum regis, ab Hippia tyranno exule instigati dux, ad Marathonem à Miltiade Cimonis F. Atheniensij dūce magno prælio superatus fuit.

Olymp. L X X V. anno primo Xerxes Persarum cladem ulturus, terrestri exercitu ad Thermopylas Leonidam regem Spartanum ad internecionem cecidit: ab Atheniensib. uerò dūce Themistocle Atheniensi & Eurybiade Spartano ad Artemisium & Salaminem uictus est.

Anno secundo Mardonius Xerxis dux ad Plateas in Bœotia, ducib. Aristide Atheniēsi & Pausania Lacedæmonio casus. Eademq; hora ad Mycalem Ionie Xanthippus Atheniensis & Leotychides Spartanus Persarum classem superarunt.

Olymp. L X X V I I. anno tertio, Cimon Miltiadis F. ad Græcas urbes liberandas missus, Tibræum Persarum ducem maritimo prælio ad Eurymedontem, eodemq; die terrestri Tere datem uicit. Bellum id in Persis I.

Olymp. L X X I X. anno primo Thasios rebellantes & Æginetas dūce Cimone subegerunt.

Eiusdem anno secundo Bellum in Persas secundum, Inaro regi Ægyptiorum contra Artaxerxem missis auxilijs, dūce Conone.

Olymp. L X X X. anno secundo ab alienatis à Lacedæmonijs Atheniensibus, quod soli ex omnibus socijs in libome obsidenda domum remissi essent, Megarense à Lacedæmonijs rebellantes in societatem receperunt, eaq; de causa in Bellum Corinthium inciderunt, uario euentu.

Eiusdem anno tertio Corinthios bis uicerunt, dūce Myronide. Lacedæmonium bellum III. per septennium Lacedæmonios, & Thessalos confederatos duobus prælijs Myronides fudit. Ægineta tributarij funt. Pericles agrum Laconicum populatur.

Olymp. L X X X I I. anno tertio, Bellum in Persas tertium. Cimon ad Cyprum uictis Persis Græcis Asia urbes liberat.

Olymp. L X X X I I I. anno primo, Megarensibus ad Lacedæmonios deficientibus. Bellum Laconicum IIII. Plistonactem regem Pericles pecunia uti recederet impulit. Athenienses Bœotia ciuitates liberis relinquere coguntur.

Eiusdem anno tertio dūce Pericle bellum Euboicum contra defectores.

Anno quarto bellum Samium. Samij debellati, tributo mulctati à Pericle.

Olymp. L X X X V. anno primo Bellum Byzantium. Subacti Byzantini, & tributum dare coacti.

Olymp. L X X X V I. anno primo, Corcyreæ contra Corinthios auxilia decernunt, Corinthios

thios uincunt, Potidæam obsident, duce Callia, inde Phormione.

Olymp. LXXXVI. anno secundo, suſu Periclis bellum Quintiū contra Lacedæmonios ſuſcipitui (ſonduſ completis tricennalib. ſideribus) quod Peloponneſiacum & à rege eorum Archidamium dictum eſt. Cauſa belli, quod decretum aduerſus Megarēſes, quos ſoro & porto tubus prohibuerant, reſcindere nollent Athenienſes. Attica ab Archidamo, Laconia à Pericle uſtatur. Aerarium è Delo Athenis transportatum. Phormio nauali pugna ad Rhium uincit Lacedæmonios, Cnemus Spartianus Salaminem diripit. Athenienſes Leontinis auxilium contra Syracuſanos, à Gorgia rhetore perſuſi, decernunt, Lachete & Chabria ducibus. Mitylenæos deſectores Athenienſes ſubigunt, Plataeēſes Lacedæmonij. Eodem tandem anno decimo in annos L. pepigerunt, Nicia duce, anno tertio Olymp. 89.

Olymp. LXXXIX. anno quarto, Argiui, Elienſes, Thebani, Corinthij, ſuſpectam habentes pacem, ambobus bellum intulerunt. Caterum ſeq. anno cū non redderetur Pylos ab Athenienſibus, odia recrudace.

Olymp. XC. anno primo, Leontinis iterum decreta auxilia contra Syracuſanos, ducib. Alcibiade, Nicia, & Lamacho. Alcibiades impietatis reus, exul Lacedæmonios ad bellum patriæ inferendum concitauit, quod à Decelia communita Decelicum eſt dictum. Clades in Sicilia accepta CD oligarchiæ Athenis occaſionem dedit. Reconciliatus patriæ Alcibiades. Lacedæmonios ad Abydum, & iterum ad Cyzicum, tertio ad Andrum uincunt, Helleſponti ciuitates omnes, præter Abydum, in poteſtatem redigunt: nec Lacedæmonios pacem petentes audire dignantur. Victi rursus, alieni uictorij. Tandem à Lyſandro in Helleſponto ad Ægos Potamos ſuperati, fame & peſtilentia preſſi, pacem per legatos petere coacti iniquiſſimam, ut abſoluta democratia, oligarchiam triginta uiroꝝ admitterent, anno primo Olymp. 94.

Olymp. XCV. anno ſecundo, Bæoti, Athenienſes, Corinthij & Argiui fortune Lacedæmoniorum inuidentes, bellum eis Sociale dictum intulerunt. Conone Athenienſe exule Perſarum duce Lacedæmonij maris imperium amiſerunt.

Olymp. XCVI. anno tertio, bellum Corinthium, cū Corinthiorum alij Lacedæmonios, alij Athenienſes auxilio aduocarent.

Olymp. C. anno quarto, ſuperbè ſe gerentibus Lacedæmonijs, ab eis deſiciunt Athenienſes & Thebani, cū Sphodriades noctu Piræum eſſet aggreſſus. Chabrias Agſilaum regem in Bæotia, Polim prælio nauali ad Naxum uincit, Timotheus Cononis F. ad Leucadem. Hoc bellum primum Lacedæmonium à XXX. tyrannorū dominatu, per annos tres. Pax data ab Artocerxe rege uniuerſæ Græciæ.

Anno tertio Olymp. CI. bellum Lacedæmonium ſecundum, cū Athenienſes ciuitatib. Græciæ democratiam expetentibus adeſſent, Lacedæmonij uerò oligarchiam. Auctoritate Xerxis Perſarum regis pax facta, Thebanis exceptis.

Olymp. CII. anno quarto, ſocia arma Lacedæmonijs contra Thebanos iungere. Bi bello cū Artocerxes Perſarum rex poſt annum quartum finē impoſuiſſet, altero anno poſt bellum Tegeatum & Mantinenſium inter ſe ortum, quorū illis pleriq. Arcades, Argiui & Achij, bis Elei, Lacedæmonij & Athenienſes fauebant.

Olymp. CV. anno primo, mortuo Perdicca, Macedonum rege, Athenienſes Argeum armis regem facere frūſtra conati contra Philippum.

Anno

Anno tertio, Eubæenses seducti alij Bæotos, alij Athenienses implorant. Eubæa Atheniensium ope liberata. Sociale bellum exortum, cum Chij, Rhodij, Coi & Byzantij ab Atheniensibus descissent. Eo Amphipolim & Pydnam & Potidæam Philippus Atheniensibus ademit.

Olymp. C.VI. anno secundo, bello Sacro seu Phocico exorto, Athenienses & Lacedæmonij Phocenses Delphici fani spoliatores sunt secuti, per annos decem.

Cum Atheniensibus Philippi Macedonum potentia suspecta esset, omnibus eius hostib. sese adiungbant. Tandem aperte ei bellum inferunt, subsidio Byzantijs misso, **Olymp. C.X.** anno primo: anno tertio pugna ad Chæroneam à Philippo uicti.

Olymp. C.XI.V. anno secundo, cum Antipater Macedoniae rex, prout Alexander uiuens staturat, exules in ciuitates Græcorum reduceret, Athenienses & Bæoti ad bellum coorti, prælio uictum Antipatrum Lamiæ obsederunt, unde bellum Lamiacum dictum. Antipater Crætori auxilio Græcis depulsis, Athenis obsedit, & ad pacem turpiss. adiecit, ut democratia cederent, & oligarchiam instituere eorum, qui censum duum millium drachmarum haberent.

Olymp. C.XX.V. anno secundo, Gallos duce Brenno ad Thermopylas Græci coniunctis uiribus, sed principum Atheniensibus, ob ueterem dignitatem concessio, duce Callippo Athenienses profugarunt.

MOTVS PASSIUE

Mutationes Reip.

Vetus politia REGIA fuit, sub Regib. septendecim & Archontib. perpetuis primū, deinde decennialibus. Successit **DEMOCRATIA** duum generum. **PRIOR** ditiorum ciuium, à Theseo rege olim instituta, sed à regib. successorib. antiquata: quam populus diuturni & luxuriosi Medontidarum imperij pertasus, in memoriam uisumq. reuocauit. Eam sexagesimo quarto postquam cepit anno, **Olymp. 39.** anno quarto, Draco legib. & magistratib. firmauit: & **XXVII.** post annis, cum ciuili seditione ad oligarchiam recidisset (nam arce à Cylone occupata, cum obsidio in longum traheretur, populus nouem Archontibus summam rei potestatem commiserat, qui naucratis tribuum duodenis præerant) Solonis legibus restituta est, **Olymp. 46.** paucis post annis, cum Solonis iussu, Pisistrati Hippocratis & fortitudine Salaminem insulam recuperassent, orta inter ciues seditione, Pisistratus, qui Paralys aderat, tyrannidem occupauit. Bis ab ea depulsus, anno tandem **Olymp. 59.** secundo eandem confirmauit. Reliquit eā Hipparcho. Huic ab Harmodio & Aristogitone interfecto successit Hippis fratres truculentissimus. Quos Spartanorum armis Clisthenes Alcæomides expulsi, & democratia iura ampliavit.

POSTERIOR proinde democratia à Clisthene introducta est, pulso Isagora, qui opulentiorum partes Spartanorum ope tuebatur. Secuta res Mediceæ. Quib. cum populi Atheniensis uirtus maximè enitisset, spiritus maiores concepit, adeoq. uel indulgentia Themistoclis, & Aristidis, uel blanditiis Periclis, uel adulatione demagogorum reliquorum, totius fere Reip. iura in suam pertraxit potestatem, contra Solonis institutum.

Olymp. XCII. anno primo, clade omnium maxima in Sicilia accepta, deficientibus socijs, statum Reip. immutarunt, & Quadringentis uiris commiserunt. Quos anno seq. ob iracundiam Theramenes sustulit,

V

Olymp

Olymp. XCIII. anno primo, uicti à Lyfandro Lacedæmonio, pacem inquit, admittere coacti, diffoiuta democratia, XXX. tyrannos legere, qui Remp. reuerſi. Quem annum iccirco *αιακίαι* uocarunt. Qui cum poteſtate ſua abuterentur, & optimos quoq; è medio tollerent, anno ſeq. à Thraſybulo exule, auxilio Thebanorum, prælio ad Piræum fuſi, à populo deiecti ſunt, ſubſtitutis decemuiris. Pausanias rex Lacedæmoniorum, Lyfandri laudi inuidens, Thraſybulum ciuibz reconciliauit, ueteremq; Remp. Athenienſium reſtituit.

Olymp. CXIV. anno ſecundo, obſeſi ab Antipatro Macedone, quem bello Lamiaco irritos uerant, pacem ea conditione accepere, uti democratia cederent, & oligarchiam inſtituerent eorum qui cenſum duum millium drachmarū haberent (quorum numerus nouem millium eſt inuenius) præſidium inſuper Macedonum in Munychiam, præſecto Menyllo, acciperent.

Mortuo Antipatro, Polyperchon Macedonia adminiſtrator relictus, Athenas uti reliquas urbes Græciæ liberare eſſe uolebat. Caſſander uero Antipatri F. per Nicanorem etiam Piræum occupauit. Athenienſes Polyperchontis auxilio Caſſandrum obſident, magiſtratus omnes à Macedonibus conſtitutos abrogant, morte, exilio, publicatione bonorum mulctant, atq; alios maxime populares ſurrogant. At ubi Caſſandri præſidium depellere non potuere, paſſi cum eo ſunt, ut ipſi haberent agrum, & ueſtigalia, & ſocij Caſſandri eſſent: Munychiam Caſſander teneret: Reſpub. uero penes eos eſſet, qui cenſum uſq; ad decem minas haberent: & ut curator ciuitatis, qui Caſſandro uideretur, imponeretur. Impoſuit ergo Demetrium Phalæratæ F. Phalæreum, anno 115. Olymp. tertio.

Olymp. CXIX. anno ſecundo Demetrius Poliorcetes à patre Antigono Aſia rege ad liberandus Græciæ urbes miſſus, Demetrium urbe expulſit, & Piræo Munychiaq; receptis, antiq; leges libertatemq; Athenienſibus reddidit.

Demetrius inde cōſpiratione regum, Caſſandri, Lyſimachi, Seleuci & Ptolemæi in Aſia uictus, cum Athenas tanquam in portum ſe reciperet, ab ijs ingratiff. exclusus, reparatis uiribus urbem (quam Lacharis tyrannus interea occuparat) ad deditionem compulſit, & Piræo Munychiaq; occupatis, Muſæum ualido præſidio firmauit, & Remp. pro ſuo arbitrio tractauit, anno primo Olymp. 120.

Idem cum occupato Macedonia regno, paternum inſuper Aſia regnum recuperare cogitar, regum cōſpiratione à Pyrrho Epirotarū rege Macedonia exiit. Tum uero Athenienſes minime ceſſandum rati, duce Olympiodoro Macedonas Muſæo elecerunt, libertatem recuperarunt, archontem annuum reſtituerunt, anno quarto Olymp. 123.

Antigonus Gonata Macedonia rex, uictoria de Gallogræcis elatus, Athenienſes quod à patre ſuo Demetrio defeceſſent, graui obſidione terra mariq; ad dedicationem coegit, anno tertio Olymp. 129. Quinto poſt anno ſponte præſidium è Muſæo deduxit, & liberos Athenienſes reliquit, ad Romanorum uſq; tempora. Tunc enim Ariſtione tyrannus à L. Sylla expugnata urbe uictus, Romanorum imperio ceſſit.

Excidia. Obſidiones.

Xerxe Perſarum rege, Olymp. LXXV. anno primo, in Græciam irrumpente, Athenienſes ligati ſeſe muris ex oraculo committere iuſi, imbellem turbam in Salaminē inſulam miſerunt: ipſi autē Themiſtocle naues conſcendere. Xerxes urbem captam incendit, & euerſit. Sed eo uicto, altero poſt anno Themiſtoclis opera, aduerſanubus licet Spartanis, muri reſecti.

Bello

Bello Peloponnesiaco, Olymp. 87. an. 2. cum Attica ab Archidamo rege uassaretur, uti uicijum Laconia à Pericle, omnes in urbem se coniecere, atq; uacua omnia loca ciui inædificauere, ut etiam in Longis muris & in Piræo domos extruxerint. Thucydides.

Victi à Lyfandro in Hellefponto pugna nauali, & ab eodem uictoriam persequente obfessi, ex pacis fœdere Longos muros & Piræum deturbare iussi, anno quarto Olymp. 93. Quos XI. post anno Conon Atheniensis exul, Persarum præfectum, ope Thebanorum restituit.

Ab Antipatro Macedone obfessi, præsidium in Munychia accipere, & democratia abolita, oligarchiam assumere coacti, anno secundo Olymp. 114. Subinde à Cassandro Antipatri F. multo ætioribus compedibus constricti, qui illis Demetrium Phalereum præfectum dedit.

Liberati à Demetrio Poliorcece. A Cassandro obfessi, anno secundo 120. Olymp. Demetrii benigne uitate iterum subleuati. Posteaquam uero Demetrius conspiratione Cassandri, Ptolemæi, Seleuci & Lysimachi uictus, ab Atheniensibus exclusus esset, & Lacharis interea tyrannidem in urbe arripuisset, Athenas obsidione cinctas ad deditionem compulsi.

Ab Antigono Gonata Demetri F. quod à patre desciuissent, ad deditionem compulsi, anno tertio Olymp. 129.

Inundationes.

Deucalionis diluuium, regnante Cranao rege secundo Atheniensium, Atticam quoq; totam oppressit.

Pestilentia.

Olymp. IV. Abaris ab Hyperboreis Athenas missus legatus, uti pro uehementi pestilentia ex oraculo sacrificaret.

Olymp. XLVI. ob Cylonianum scelus pestilentia affecta urbs, ab Epimenide Cretense expiatur.

Olymp. LXXXVII. an tertio, bello Peloponnesiaco pestilentia sæua Athenas inuasi, Ea moritur Pericles.

Olymp. XCIII. anno quarto, obfessi à Lyfandro, fame & pestilentia ad oligarchiam triginta tyrannorum suscipiendam coacti.

ATHENARVM PARTES Materialiter consi- deratæ. CAP. XXIIIX.

PARTIUM Materialium seriem ex præcedentem Athenarum deductione colligat qui uolet In uniuersum uel Loca, uel Locata sunt obseruanda. In illis Theatra, Forum Venaliū, tum ludiciorū, Gymnasia, Porticus, Portus, Æraria Sepulcra. In his uero & Viri uel Literis uel Armis clari. Ciues potissimum, deinde et: à Inquilini: Familiæ etiam illustres. Inanimata quoque ut Inscriptiones, Naues. Pecuniæ publicæ quæcunque in usum quemcunque exigi solitæ. Ex dispositione Pausaniæ, quam paulo antè persecuti sumus, loci isti Materiales à quouis, cui otium & uoluntas aderit, citra negocium & illustrari & augeri poterunt.

S C H O L Æ.

Gymnasia Athenis literaria tria fuisse præcipua, uti etiã tres philosophorum sectæ. **Academiarum** in **Academia**, Peripateticorum in **Lyceo**, & Stoicorum **Stoa** siue **Porticum Peisistractis**. **Cynici**, quoniam **errones**, in **Cynosarge** non remansere.

Cauponi **Gymnasy** meminit **Philostatus** in uita **Herodis Attici**: **Prytanei** & **Tempe Spartani** in **Seneco**: **Lacidij**, ubi **Lacides** philosophabatur, **Lacrium** lib. 4.

F O R A I V D I C I O R V M.

ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ à regibus constituta **ΦΟΝΙΚΑ** de cæde quinq;

Areopagum **Cecrops**, de cæde consulto facta. Vbi **Mars** absolutus est ob casum **Halirrbolium** **Neptuni** **F.** filia **Stupratorem**. Unde nomen loco.

Prytaneum **Ereclibus**, de ferro & alijs rebus inanimatis, unde mors esset consequuta, auctore incerto.

Delphiniū **Ægeus** rex, de cæde quam quis se iure fecisse diceret. Vbi **Orestes** causam dixit.

Palladium, sub **Demophoonte** rege, qui **Agamemnoni** & **Argiuis** in **Phalerum** noctu oppressis, cum ignari se in **Attica** esse, prædis agerent, occurrit, & crepio **Palladio** domum aliquot interfectis rediens, equo hominem **Atheniensem** subuersum interemit. Inde casum eo loci dixit, & absolutus est.

Phreatiū, sub **Demophoonte**. **Trucer** **Troia** rediens ibi patri **Acaco** se purgavit, quod nullam **Aiacis** fratris necis culpam sustineret. Si quis ob causam non cogitatum in exilium profectus, nondum conciliatis q; qui illum exegerant, alterius cædis uoluntaria infimuletur, ad **Phreatto**, locum maritimum prope **Phalerum**, accedit, & è navi sine retinaculo & anchoris causam dicit. Si conuincitur, pœnis luit. Si euadit, exilium nihilominus ob priorem cædem indictam sustinet.

F O R A reliqua

Heliæa, maximum forum, quasi apricum, in alto situm, cui

Parabyssa duo, quasi obscuræ, subiecta fuisse, utriusq; alteri mediū, **Polluci** dictum.

Trigonum, à loci forma.

Mettychium, ab architecto.

T H E A T R A.

Odeum locus in theatri similitudinem à **Pericle** constructus, ubi **Musici** inter se cantibus decerarent. Eodem in loco **farinæ** diuiciebatur. Proinde **Archon** ibi forum habuit, in quo de uisitu cognouit.

G Y M N A S I A.

Gymnasia, loca publica, in quibus nudi, uncti primis oleo, subinde etiã arena, apud dicta, cõsserji exercebantur, ab exercitio **Thermis** abluebantur. Eò quincuniam **Sophista** & **Rhetores**, **Philosophi** iudem, iuuenum captatores, confluebant, & in **Porticibus** (unde **Stoici** nomen traxere) et **Exedris**, in ipsis quincuniam **Vrs** & **Deambulacris** (sic **Aristoteles** in **Peripato** **Lycei**) **acroasis** faciebant. Eadem proinde loca diuersis sui partibus & animorum & corporum exercitijs conferebant: ut proinde etiamnũ hodie prisca imitatione **Scholæ** **Gymnasia** appeellant.

ACADEMIA **gymnasium** cum luco, **Academio** heroi consecratum, clariss. quincuniam uirorũ sepulcris

sepulcris illustre, et propter Platonis diatribas totius orbis nobiliss. Hipparchus Pisistrati filius, tyrannus, Academiam ingenti muro circumdedit. Vnde prouerbium, τὸ ἰατρίῃ τῶν ἁγίων, de magnifico edificio.

LYCEVM, templū olim Apollinis, à Lycio Apollinis F. Aristotelicis deambulationibus celebre. In **CYNOSARGES**, ubi spurij tantum extra urbem exercebantur, Antisthenes Cynicæ sectæ principium disse perhibetur, non magis à caninis moribus, quàm à loco deducto nomine, ut Laertius lib. 6. testatur.

ASYLA.

Ad Thesei sepulcrum fugientes serui nexu soluebantur.

PORTICVS.

Porticus, à picturarum Polygnoti uarietate & præstantia, prius Peisiana dicta, Zenonis Cynici acrobasis maxime illustris.

FORA RERVM VENALIVM.

Ad ODEVM, furinæ dimittebantur. ibi proinde forum, in quo Archon ius dicebat, de causis ad uictum pertinentibus.

LONGA porticus mercandi causa ijs qui in Piræo ad mare habitabant: qui procul à mari, ijs forum **HIPPODAMIVM** seruebat.

In **PYRÆO** portu locus erat *Δῆγμα* dictus, quod illic specimina rerum uenaliū propone rentur: teste Suda.

PORTVS.

Phalerus antiquissimus, è quo *Theseus* in Cretam, & *Meneleus* ad Troiam soluit.

Munychia. Eum locū cum *Epimenides* Cretensis conspexisset, Si sciret, inquit, populus *Atheniensis*, quanta hic mala urbi olim daturus esset, dentibus illum suis demoliretur, si manibus nequiret. Quod multis post annis patuit, quando *Antipatri* præsidium in *Munychia* accipere coacti fuere.

Piræus à *Themistocle* ceptus anno tertio Olymp. 83. prospero rerum Medicarum successu auctus confirmatusq.

ÆRARIA.

Fiscum extraordinarijs *Ærarium* ordinarijs quidam tribuūt, siue illa Vectigalia sint, quæ ex Mercibus, ex Agris aut Pascuis percipiuntur: siue Tributa quæ conferuntur.

παιδίσκου, conclauē post arcem (unde nomē illi) in quo pecunia sacra *Minervæ*, ex multis decima, fortassis etiam decima hostilium speculorum, custodiebatur à quæstoribus sacris.

Victo ad *Salaminem* *Xerxes* auctor fuit *Aristides* Græcis, annum tributum nomine belli Persici cōferendi, cui delecti ex *Atheniensis* populo quæstores, *ἑλκωτοί* dicti præessent. Illud in *Delo* insula reponebatur. Sed sub *Peloponnesiaci* belli initia, cum maris imperio *Athenienses* potirentur, *Athenas* fuit translatum.

MOENIA. MVRI.

Nudata urbis manibus à *Xerxe* Persarum rege. Eadem cum reedificare uellent *Athenienses*, *Spartanos*, æmula urbis incrementum formidantes, *Themistocles* stratagemate delusit, ut prius illa educta fuerint, quàm *Spartani* cepta esse intelligerent.

Longi

Longi muri, quibus Piræum cum urbe coniunxit Pericles. Ex quo potissimum tempore Piræus pro parte ciuitatis haberi cepit. Quos ipsos capitis Athenis Lyfander demoliri curauit, naualem urbis potentiam euersurus.

CIVES CLARI

Philosophia.

Socrates Sophronisci statuarij & Phænaretes obſetricis F.

Æſchines Charini ſartoris F. Spbettius, philoſophus Socraticus.

Chærephon eiufdem municipij & diſciplina.

Ariſtoteles Ariſtonis F. à frontis latitudine Plato dictus.

Theætetus Socratis auditor.

Speuſippus Platonis ex ſore nepos.

Polemon Philoſtrati aut Philocratis F. Xenocratis diſcipulus.

Antiſthenes. Quem cum quidam Threicia matre eſſe diccret, Tunc arbitrarè, inquit Socrates, ex duabus Athenienſibus tam inſignem uirum naſci potuiſſe?

Epicurus Noeclis & Chæreſtrates F. è Gargettio municipio.

Demetrius è Phalero municipio, Theophrati diſcipulus.

Grammatica.

Apollodorus Athenienſis grammaticus, Ariſtarchi diſcipulus.

Eloquentia, Rhetorica.

Piſiſtratus. Pericles Xanthippi F. Alcibiades. Theramenes Agnonis F. Ariſtogenon. Phocion.

Melitus, Socratis accuſator.

Decem Rhetores ſimul ætas una Athenis tulit, Antiphontem, Andocydem, Lyſiam, Iſocratem, Iſæum, Æſchinem, Lycurgum, Demoſthenem, Hyperidem & Dinarchum. qui populum contra Macedonas inflammauerunt.

Ephialtes, Periclis familiaris.

Demades nauæ F. Demoſthenis æmulus.

Demades Laciades, à priore adoptatus.

Lycurgus Lycophronis F.

Cephalus, qui primus proœmia & epilogos induxit.

Acuſilaus Agathoclis F. ſub Galba Romæ moriens reliquit patriæ centum millia drachmarum.

Herodes Atticus, in uento theſauro Hadium & theatrum Athenienſibus extruxit ſub Adriano & Antonino Imp.

Leontius uel Leo, pater Budoxiæ Imperatricis.

Poëſi.

Draco tribus uerſuum millibus Hypotheſas ſcripſit.

Solon in poëſi excellens.

Hipparchus tyrannus, poëta, poetarum cum aliorum tum Homeri imprimis admirator, cuius rhapsodias collegit.

Tyrtæus Archimbroti F. elegiographus, ab Athenienſibus per ludibrium Laconibus, iam ter uictis à Meſſenſis, auxilium ex oraculo petentibus, datus, ludimagiſter luſcus atq; claudus, ita ſuis

suis carminibus animos iuuenum inflammavit, ut tandem Messenem expugnarint.

Philostratus Epaminundæ & Pelopidæ uitas & Theſeida scripsit.

Cynestias dithyrambopæus, Pyrrhicam saltationem composuit.

Cresiphon lyricus.

Philippides, **Crates**, **Plato**, **Callias**, **Cratinus**, **Eupolis**, **Aristophanes**, **Theodorus**, **Myrtillus** & **Hermippus** fratres, **Eubulus**, **Pherecrates**, **Charesmon**, **Diphilus**, **Comici**.

Theſpis, **Phrynichus**, **Alcæus**, **Æschylus**, **Philocles**, **Morsimus**, **Astydamas**, **Charilus**, **Sophocles**, **Euripides**, **Nicomachus**, **Antiphon**, **Sositheus**, **Tragici**.

Mechanicis.

STATVARIi, **Dædalus** ex Erecthidarum familia, Metionides.

Phidias. **Alcamenes**, siue **Alcman**, **Phidiae** discipulus.

PICTORES. **Apollodorus** Olymp. 95. **Niceas** Olymp. 112. **Panæus** **Phidiae** frater, **Metrodorus** pictor, **Carnæadis** auditor.

Militia.

PHRYNO Atheniensium dux contra **Mitylenæos**, de **Sigeo** & **Achilleo** oppido contendentes, à **Pittaco** uno è **Septem dolo** casus, Olymp. 43.

MEGACLES **Alcæmonides** archon **Cylonem** tyrannum cum socijs trucidauit, Olymp. 45.

Pisistratus **Hippocratis** F. **Salaminem** & **Nisæam** à **Megarensibus** dolo recepit, Olymp. 50. Is tyrannidem post arripuit.

Harmodius & **Aristogiton** **Hipparchum** tyrannū **Pisistrati** F. interfecerunt, Olymp. 65.

Clisthenes **Alcæmonides** **Pythiam** induxit, ut **Lacedæmonios** de rebus suis se consulentes ad **Athenas** liberandas hortaretur. Itaq; per **Cleomenem** **Spartanorum** regem obsessus **Hippias**, tandem ad **Persas** fugere coactus. Eius æmulus **Isagoras**.

Miltiades **Cimonis** F. **Datim** **Persarum** ducem ad **Marathonem** superauit, Olymp. 73.

Themistocles, uictoria contra **Persas** nauali ad **Salaminem** clarus, an. primo Olymp. 75.

Aristides iustus ad **Platæas**. **Xanthippus** ad **Mycalæm** tonia.

Cimon **Miltiadis** F. **Persarum** spolijs & cæde multiplici illustris, Olymp. 77. an. tertio.

Leocrates & **ginetas** uicit, Olymp. 80.

Myronides **Corinthios** profligauit, Olymp. 80.

Pericles, **Tolmides** **Callias**, **Phormio**, eadem ætate. Inde **Agnon**, **Xenophon**, **Phanostratus**, **Laches**, **Chabrias**, **Climppides**, **Paches**, **Cleon**, **Demosthenes**, **Nicias**, **Hippocrates**, **Aristides**, **Symmachus**, **Nicostratus**, **Alcibiades**, **Lamachus**, **Eurymedon**, **Thraſylus**, **Thraſybulus**.

Theramenes **Quadringentorum** oligarchiam an. secundo Olymp. 92. sustulit.

Leotrophides & **Timarchus**, **Megarenses** superant. **Adimantus**, **Conon** & **Philocles**, à **Lyſandro** ad **Ægos** potamos superati an. quarto Olymp. 93. **Conon** metu iudicij ad **Euaſgoram** **Cypri** regem profugit, prapositus inde classi **Persarum** contra **Lacedæmonios**.

Thraſybulus exul **Thebanorum** ope XXX. tyrannorū dominatū euerſit, an. 2. Olymp. 94.

Iphicrates, **Demophon**, **Chabrias**, **Phocion**, **Timotheus** **Cononis** F. **Ctesicles**, **Hegilochus**, **Leosthenes**, **Chares**, **Lacrates**, **Antiphibus**.

X

Olympio-

Olympiodorus Macedonum e Musæo recit, Olymp. 122.

Reges.

Cecrops Ægyptium, anno mundi 2407. ab Actæo rege ob fortunam & prudentiam nuptiæ filia & principatu ornatum, regnavit per annos	L.
Cranaus Cecropis gener	IX.
Amphictyon Deucalionis F. Cranao socero pulso	X.
Erichthonius Neptuni F. Amphictyone pulso. Sparta condita.	L.
Pandion Erichthonij F.	XL.
Erechtheus Pandionis F. A quo Erechthidarum regia familia.	L.
Cecrops II. Erechthei F.	XL.
Pandion II. Cecropis F. Sub eo Dædalus faber.	XXV.
Ægeus Pandionis F.	XLII.
Theseus Ægei F.	XXX.
Menestheus Petei F. Erechthei regis pronepos, ope Tyndaridarum, absente Theseo, regnum occupat	XXIV.
Demophoon Thesei F. regnum recuperat. Troia capta.	XXXIII.
Oxyntes Thesei F. mortuo fratre	XII.
Aphidas Oxyntæ F.	I.
Thymætes Oxyntæ F. notus Aphidæ fratre interfecto, ultimæ familia Erechthidarum. II.	IX.
Melanthus Messenij ab Heraclidæ domo pulsus, Athenis exulans, Xantho Bæotorum bo-	
stium duce casus, Thymæte rege abdicat. Ab eo Melanthidarum familia regia. XXVII.	
Codrus Melanthi F. primo bello Lacedæmonio pro patria devotus.	XXI.

Archontes Perpetui.

Placuit inde Regum potestatem imminuere, & referendis rationibus obnoxium reddere, an. Mundi 2891. Dicti proinde pro Regibus Archontes.	
Eorum obscura tempora atque facta, sed tamen	
Medon Codri regis F. primus, annis XX. A quo principalis Medontidarum familia.	
Æschylus penultimus, per an. XXIII. Cum anno secundo ludii Olympici instituti, quarto quoque anno celebrandi.	
Alcmæon Æschyli F. ultimus, per annos duos.	

Archontes Decennales.

Mortuo Alcmæone placuit Atheniensibus decennales Archontas esse. Olymp. VII. primus fuit CHAROPS Æschyli F. ultimus est septem ERYX.	
--	--

Archontes annui.

Hæstenus Regnum & Principatus: deinceps Democratiæ principes creati cæpti, Archontes novem annui, videlicet Rex, Archon, Polemarchus, & Thesmothetæ sex. Ab Archonte autem anni denominabantur. Inter eos præcipui nominis	
Creon primus, Olymp. 24. anno tertio.	
Draco legislator, anno 4. Olymp. 39.	

Solon

Solon legislator, anno 3. Olymp. 46.
 Comias, Olymp. 53. an. 3. Pisistratus tyrannidem occupat.
 Themistocles, Olymp. 71. an. 1. Piræi fundamenta iacit.
 Phærippus, Olymp. 71. an. 3. Dates in Marabone cæsus.
 Aristides, eiusdem anno 4.
 Callias, Olymp. 75. an. 1. Athene incense. Victus Xerxes ad Salaminem.
 Xanthippus, eiusdem an. 2. Victi Persæ ad Plataeis.
 Adimantus, eiusdem an. 4. Græci ad Athenienses à Spartanis deficiunt.
 Demotion, Olymp. 77. an. 3. Bellum primum in Persas, duce Cimone.
 Tlepolemus, Olymp. 79. an. 1. Bellum secundum in Persas.
 Euthydemus, Olymp. 82. an. 3. Bellum tertium contra Persas. Persæ ciuitates Græcas Asiæ
 liberæ dimittunt.
 Euthydemus, Olymp. 87. an. 2. Belli Peloponnesiaci initium.
 Celarchus, Olymp. 91. an. 4. Occisione casti in Sicilia Athenienses.
 Callias, Olymp. 92. an. 1. Quadringentorum oligarchia instituta.
 Alexias, Olymp. 93. an. 4. Oligarchia XXX. tyrannorum, à Lyfandro introducta.
 Pythodorus, Olymp. 94. an. 1. quem annum ob dissolutam democratiam uocant *αἰσχροῦ*.
 Eoclides, eiusdem an. 2. Thrafsybulus Piræcum occupat.
 Laches, Olymp. 95. an. 1. Socrates cicutam bibit.
 Diophantus, Olymp. 96. an. 2. Bellum sociale Lacedæmonium.
 Theodorus, Olymp. 98. an. 2. Pax Antalcide.
 Charondas, Olymp. 110. an. 3. Victi à Philippo à Charoneam Athenienses.
 Cephisodorus, Olymp. 114. an. 2. Bellum Lamiacum contra Antipatrum. Oligarchia tertia.
 Archippus, Olymp. 115. an. 3. Oligarchia quarta à Cassandro Macedoniæ obtrusa. Demetrius
 Phalereus curator ciuitatis institutus.
 Anaxicrates, Olymp. 118. an. 2. Liberati per Demetrium Poliorcetem Athenienses.
 Diphilus, Olymp. 112. an. 4. Pulsi Athenis Macedones praeficiarij.

Tyranni.

Cylon, Pisistratus, XXX. tyranni, Demetrius Phalereus, Lacharis.

INQVILINI CLARI

Literis.

Abaris Hyperboreus Olymp. IV. pro cōmuni salute omnium populorū Athenis sacra fecit.
 Epimenides Cretensis pestilentia afflictam ciuitatem liberauit, Olymp. 47.
 Anacharsis Scythæ cum Solone de legibus instituendis contulit.
 Anaxagoras Clazomenius, X. æt. anno philosophari Athenis cepit, sub Callia Archonte,
 per annos XXX. in exilium inde missus.
 Archelaus illius discipulus, Milesius, primus ex Ionia Physicam Athenas inuexit.
 Cebes Thebanus, Heracleotes Ponticus, Phædon Eleus, Aristippus Cyrenæus, Eu-
 clides Megarensis, Socratis auditores.

X 2

Lacydes

Lacydes Alexandri Cyrenæi F. nouæ *Academiæ* auctor.

Theodorus Ædææ. **Diogenes Sinopenfis.**

Crates Thebanus, **Diogenis** discipulus.

Zenon Citticus, *Stoicæ disciplinæ* auctor.

Cleanthes Assius, **Cratetis** discipulus.

Chrysippus Solensis, **Cleanthis** successor.

Sphærus, eiusdem condiscipulus.

Aristoteles Stagiritæ.

Theodectes Phaselitæ, **Aristotelis** discipulus.

Tyrtamus Ereßius, **Euphrastus** primò, deinde **Theophrastus** dictus.

Nicomachus Aristotelis F. & Strato Lampfacenus, **Theophrasti** discipuli.

Dicæarchus Siculus, **Aristoteli** auditor.

Xenophanes Colophonius, **Archelai** auditor.

Parmenides Eleatis **Xenophanis**.

Melissus Samius, & **Zeno Eleatis,** **Parmenidis**.

Leucippus Eleates, **Zenonis**.

Heracides Ponticus, **Speusippi** discipulus.

Isocratis auditores, **Isocrates Apolloniates,** eius in schola successor: **Pbiliscus Milesius,** **Thrasymachus Carthagenensis.**

Adrianus, **Herodis Attici** successor scholæ.

Philagrius Cilix, coæqualis **Herodis Attici.**

Genethlius Palaestinus.

Libanius sophista Antiochenus, præceptor **Nazianzeni,** **Chrysostomi** & **Basilij.**

DD. Basilii Cæsariensis et **Gregorius Nazianzenus,** nobile Christianorum amicorum par, Athenis ut eruditionis sic amicitie fundamenta iecerunt.

Boëthium Athenis philosophiam didicisse, ex **Theodorici** regis *Epistolis* liquet.

Pictura, Statuaria, Architectura.

Huc omnes ij, quotquot præclara sua opera Athenis reliquere.

FAMILIÆ.

REGIÆ duæ familia, **Erecthidarum** ab **Erectheo** (è qua **Dædalus** architectus fuit) &

Melanthidarum à **Melanibo** *Messenio* exule, cuius postremus fuit **Codrus**: unde familia

Codridarum, & à filio **Medôte** (qui primus *Archon* perpetuus fuit) **Medontidarum,** per an. 586.

Alcmæonidarum illustribus familia ab **Alcmæone Megacis F.** qui quoddam legatos **Cræsi** regis

Delpbos proficiscentes hospitaliter tractasset, ab eodem in *Lydiam* uocatus, quantum potuit

auri ex thesauris regis ejferre, muneris loco obtinuit. Ex ea prodij **Megacles** *archon*, qui

Cylonios socios ad aris trucidauit: eoq; nomine **Alcmæonidæ** *ἄρχοντες* & *ἀρχαῖοι* sunt dicti

hoc est, piaculo obstricti. Cum **Pisistratus** tyrannidē inuasisset, exilio solū uertēre, suisq; sum

ptibus fanum *Delpbicū* reparauere. Exinde *Pythiæ* muneribus corrupti **Clisthenes**, uti **La-**

cedæmonios cum publicè lum priuatim ad liberandas Athenas hortaretur.

Calliarum

Calliarum familia, Alcmaeonidarum amula, licet utraq; Pisistratidis inimica.
Pisistratidarum familia, tyrannide à Pisistrato Paraliorum duce occupata illis.

NAVES.

TRIREMIVM Sacrae quidē duæ solæ, usq; ad Antigoni tēpora, ad munera publica qualibet celeriter obcunda destinata, tum in bello gerendo, tum in pratoribus è bello, si opus esset, ad iudiciū retrahendis. Salaminia, eademq; Delia, qua Thesens quōdam in Cretam deportatus, summa religione semper refecta, usq; ad Demetriū Phalerei etatē peruenit, quotannis ornata in Delum ea, quæ ad solenne pertinent sacrificium, deuebebat ipse quos dies supplicium capitale de aliquo sumere nefus erat. Paralus altera, eius consensores Paralī, officij causa quatuor obolos ceperunt, & maiorem anni partem domi traduxerunt.

PECUNIA PUBLICA, respectu

Xῆροις.

TEΛΗ, Vestigalia ciuitatis, ex publicis possessionibus, metallis fodinis, nemoribus, item quæ portorii artis lucrive nomine exigebantur. Ex metallis fodinis uigesima quarta: ex portorio modò decima, modò quinquagesima proueniebatur. Telonæ, id est, publicani redimebant, suoq; periculo reip. repræsentabant. Ab inquilinis item μισθίων exigebatur, à uiris quidem ΧΛΙ. à mulieribus sex drachmæ, similiter etiam à seruis manumissis. A meretricibus itidem τριῶν τῶν.

ΦΟΡΟΙ, Tributa socij ciuitatibus indicta post uictoriam Salaminiam de Xerxe, Aristide auctore, per causam belli, si quando aliàs à Persis inferretur, à Græciæ finibus auertendi. Ærarium in Delo constitutum primum: post Athenas translatum. Ad mille talenta annua assurgerebat.

ΕΙΣΦΟΡΑΙ, Collationes tributorum, quæ belli causa extra ordinem ciuib. & inquilinis indictæ sunt à Senatu & populo.

ΕΠΙΔΟΣΕΙΣ, Oblationes, uoluntaria munera, quæ difficilibus Reip. temporibus in Senatum referebant, modò pecunias, modò triremes.

ΤΙΜΗΜΑΤΑ, quæ à ciuib. aut à cæteris iudicialis multæ nomine exigebantur: quarum decima erat Mineræ sacra, quinquagesima uerò alijs dys atq; Eponymis heroibus, reliqua erat populi.

Xῆροις.

Pecuniarum publicarum aliæ alijs usibus erant attributæ, tribus tamen præcipuis. Nam uel Viilibus, tum Pacatis, τῶν δεινόντων, in opera & operas & mercedem publicam: tum Bellicis, Στρατοῦ, uel lucundis, in ludos & spectacula, & ἑωρῶν.

X ;

ATHE.

Athenarum Partes Formaliter consideratæ. CAP. XXIX.

UT corporis humani partes uel Materialiter considerantur, ut similes, aut dissimiles: uel Formaliter, ratione officij, cum omnes ex æquo sint organica, animæ scilicet agentis organa & instrumenta: quantumlibet singula suum munus uel peculiare, uel cunctis partibus commune habent: Ita quoque magni illius Reipub. corporis partes percipi possunt atque debent, tum respectu

Ordinis, quem inter se uidentur habere. Respublica, hominum multorum & uariarum in unum & eundem locum conuentum certis legibus, adstricta societas in certis classibus diuiditur, ratione habitæ bonorum atque malorum tum

Animi, cum alij ingenij bonitate { Excellât, & uel in { Theoricis. Practicis. Mechanicis.
Non excellant.

Corporis, quo ad { Sanitatem: { Sani. Ægri.
{ Etatē: { Pueri. Adulti. { Iuuenes. Senes.
{ Sexum: { Viri. Mulieres.

Fortunæ, secundum { Opulentiam: Diuites, Pauperes.
{ Habitacionē uel { Incolę: siue incolę { Urbem. Agri, & uel { Litus, Paraly. Môtes, Diacryj. Căpos, Pediai.
{ Hospites.
{ Patriam: uel { Ciues. Peregrini.
{ Genus: uel { Nobiles. Ignobiles.
{ Libertatem: uel { Liberi. Serui.

Officij. Quemadmodum in unoquoque homine Anima est imperium, Corporis ministeriū, cum illa functiones uarias per huius organa uaria obeat functiones autem uel toti conferant, uel parti, quarum illa publica, hæ priuata dicuntur: Ita quoque in Reipub. uaria sunt officia, à uarijs facultatibus promanantia, quorum alia priuato tantum, alia publico nomine suscipiuntur, Politica ideo dicta, uti illa Oeconomica. In genere Enim dicta uocatur, & qui illa obeant Enim dicti seu Curatores, superiores alij et digniores, alij inferiores, qui tamen mutuo sibi inuicem præstāt operas, & ad totius Reip. constitutionem conseruāt. Cerebrum quidem partibus reliquis uim animalem subministrat, sed à corde uicissim uitam, ab hepate alimentū accipit: in Oeconomia pariter & Politia uicissitudinem officiorum principalium & seruiliū dari necesse est: ut proinde sæpe qui uno modo præest, alio modo subist & pareat, subiecto unus, sed ratione ad diuersas classes reducendus. Vide 1.

Materiæ. Vide II.

Formæ. Officij forma est, publico nomine occupari. Id quia composita imitantur naturam suorum simplicium. Politica etiã certa proportionẽ respondebunt Oeconomicis, Oeconomica uerò singularib. hominibus cuiusq; officijs. Erunt ergo Officia Politica, quæ hominibus ratione politica conueniunt, alia quidem uti

Cau-
sarũ:
uideli-
cet

Genere:
respectu ni-
mirum uel

I.
De officijs
igitur pu-
blicis ag-
mus tum in

Efficientis. Vide III.

Accidentium. Vide IV.

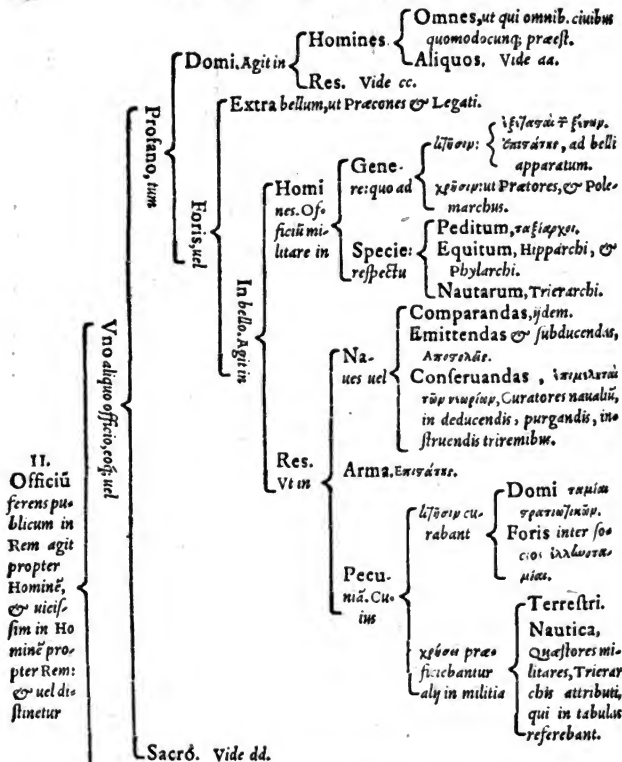
Specie, de Officiorum scilicet
speciebus Formalibus, quas gemi-
nas constituimus, uidelicet

Επιστάσιον **MAGISTRATVVM** ge-
neraliter. Vide V.

Διακονίαν **MINISTROVVM** publi-
corum. Vide VI.

II. Officium

Υγιανά, & ueluti Herilia. Ani-
ma gradus uarij sũt, sed per-
fectissimus Humanæ natu-
ræ, quæ per Intellectũ est &
esse dicitur. Porro Intellectus
ut Oculus est in Cognoscendo,
& Regula in Agendo cui
libet homini: ita quoq; mul-
torum in unum ueluti corpus
coeuntium societates dirigit.
Adcoq; ij qui intelligentia cæ-
teris antecellunt, ex naturæ
instituto præesse debent alijs:
ut in societate Oeconomica
Vir uxori, Pater liberis, Do-
minus seruo: in Politica uerò
Magistratus subditis. Of-
ficium ergo hoc Αἰγιόχον δι-
ci potest. & Αἰγιόχου ἑστὶν
ἡ πολιτικὴ, & ἐπιστάσις.
Σκλαβία, & ueluti Seruitas.
Corporis aliæ alijs partes di-
gniores. Proinde etiam Offi-
cia alia alijs honoratiora,
quæ tamẽ omnia Animæ im-
perio subiiciuntur. Itaq; Offi-
cium Διακονίαν dici potest.
& Διακονίας, & Επιμελητείας
ἐστὶν ἡ πολιτικὴ, & διακονία.

Pluribus officiis simul, siue eiusdem, siue diuersi generis. Quod officium uelut compositum dici potest, & ad diuersos simplicium ordines referri debet, etsi ferè à digniore, uel etiam ab euidentiore sit denominatio. Sic frequenter in paruis ciuitatib; ob hominum paucitatem, ἴδεν diuersa tribuuntur munera.

aa. Homines

ad.
Homines
considerati
secundum

Animum. Vide bb.

Corpus:
quo ad bo-
na corpo-
ris

Primaria. Sunt qui
agant in homines re-
spectu

Sanitatis *Præfæcti sanitati.*

Actionis, tum { Sensus.
Motus. Vt Gymna-
stici præfæcti publico-
rum.

Formæ.

Secundaria. Vt cñ

Ætas. Qui cu-
ram habent { Infantum.
Puerorum, & ma-
gis, & pueri.
Adultorum.

Sexus: tum { Virorum, & pueri.
Mulierum, & pueri.
nisi pueri.

Fortu-
na: quo
ad

Opulentiam. qui curam habet fortunarum

{ Pupillorum.
Ciuium.

Dignita-
tem. qui ag-
unt in

Magistra-
tum in

Genere. Ma-
gistratum

{ Electores.
Iudices. & pueri.
& pueri.

Specie: ut in

{ Senatam. Pry-
tanes, Proedri,
Epistatæ.
Iudices. Ar-
chontes & Pa-
redri.

Priuos.

Amicitias
sive societa-
tes tum

Populares

{ Publicas.
Præfæcti

{ Tribubus.
Curijs.
Gentibus.
Populis.

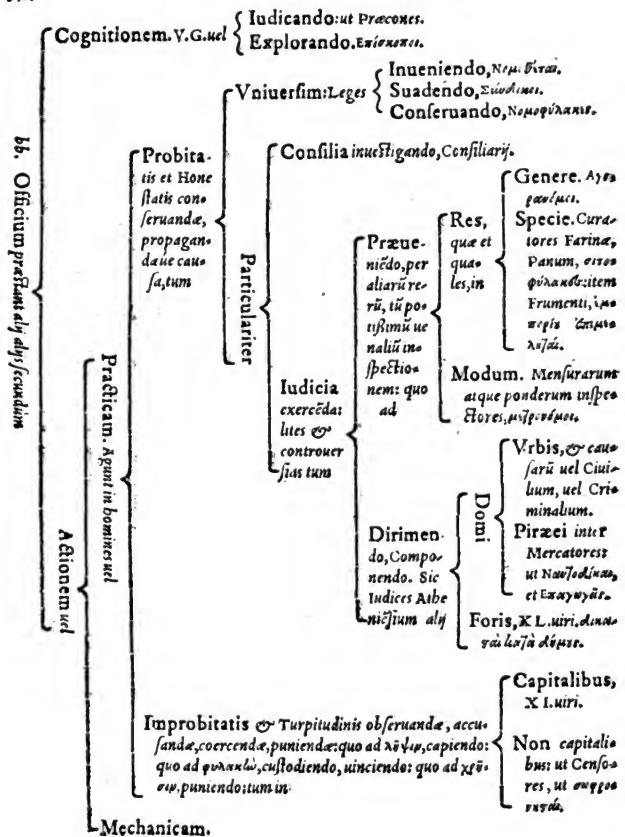
Peregrinas. Fæderib. præfæcti.

Inimicitias, tum

{ In foro Accusando uel Defendendo, ut Reo-
tores, Causidici.

Extra forum. Custodes urbis.

Y bb. Officium

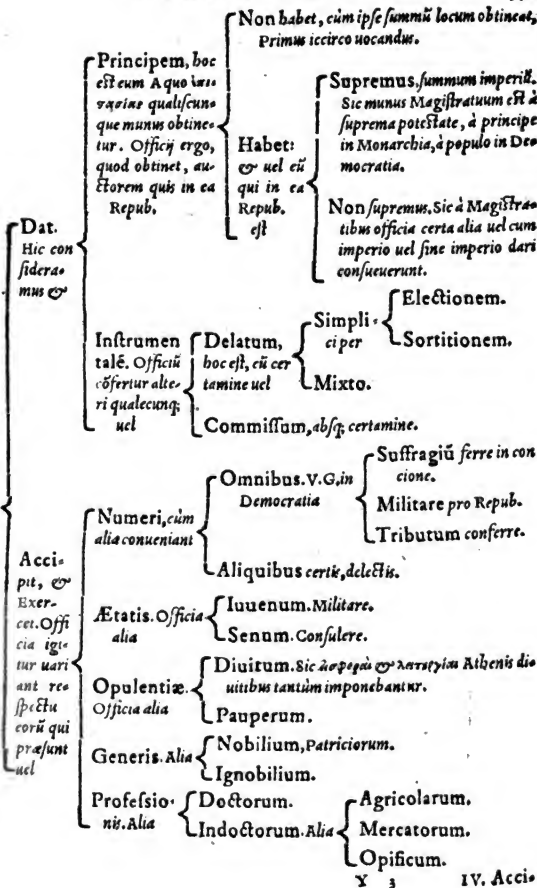
cc. Publicæ

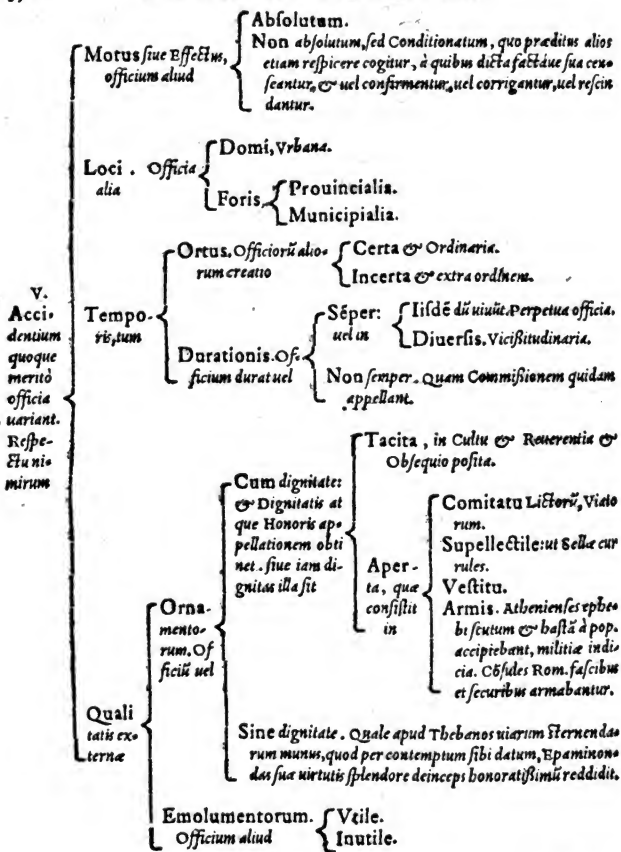

cc. Publicæ quidem res sunt uariæ: proinde et etiam officia uaria. Ver- santur ergo alij circa	Possessiones & Agros, <i>ῥεσβεττι</i>	{ <i>κτίσεις, ἢ ἀφ' αὐτῶν φερούμεναι: ἢ ἀγροτέραι, ὡς ἀγροί. ἢ ἰσίδεμαί: ἢ ἰνδιδανδῖς, ὡς ἰνδιδανταί, χρεόμεναι: ἢ πωλῆται διέττι.</i>		
	Pecu- niā, quo ad	{ <i>ἑῶσι, ἢ ἀφ' αὐτῶν φερούμεναι, ἢ λακῆ, ἢ ῥητὰ</i>	{	{
		{ <i>ἑῶσι, ἢ ἢ</i>	{	{
		{ <i>ἑῶσι, ἢ ἢ</i>	{	{
		{ <i>ἑῶσι, ἢ ἢ</i>	{	{
	Alimenta. <i>ἑττίνα.</i>			
	Naualia.			
	Ædificia siue opera publica in	{	{	{
	Munera publica. <i>Ταῖς ἀποτέγγιαι</i>	{	{	{
Excrementa. <i>καθαρμοί.</i>	{	{	{	

III.
Officio-
rum publi-
corū diffe-
rentiæ aliæ
respectu
causæ Effi-
citiis, hoc
est eim qui
officium
istud

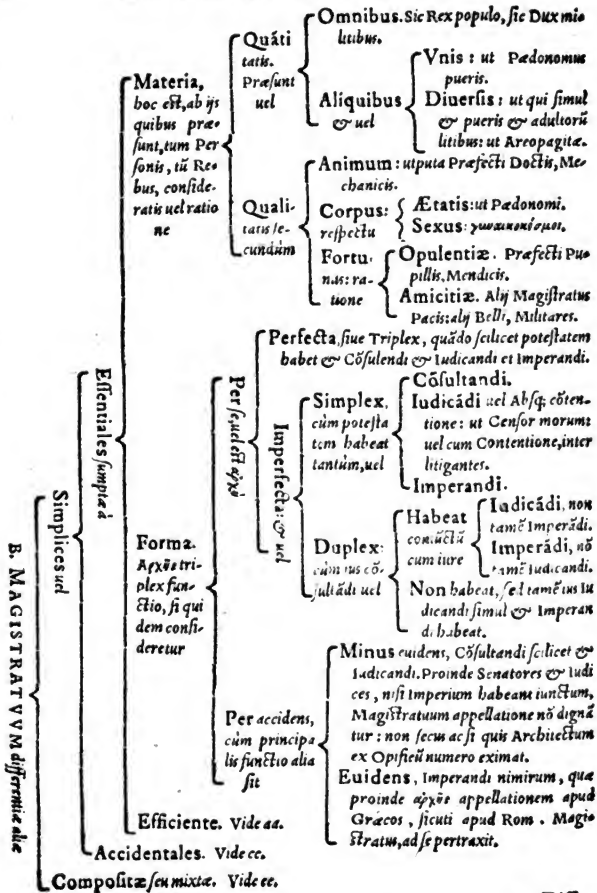

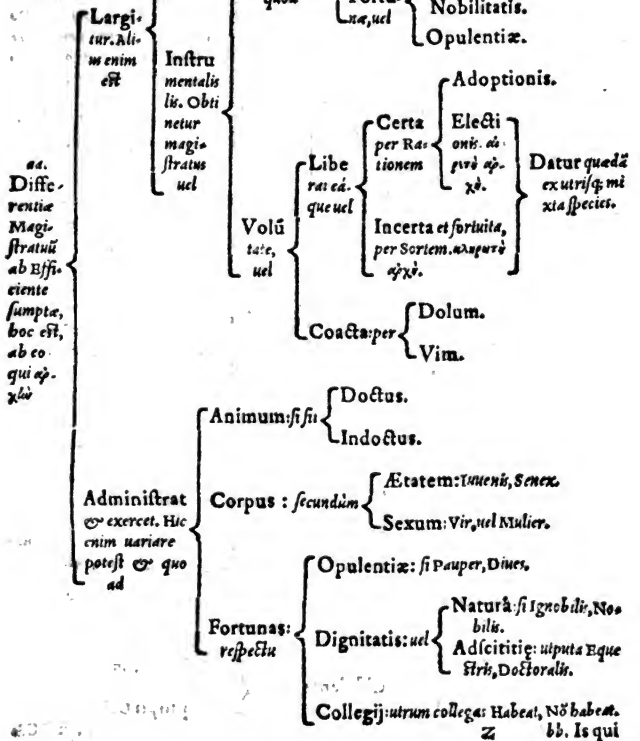
Genus. Esi uel ex principis philosophorum sententia difficile est uniuersim de Magistro certi quippiā pronūciare, periclitemur tamē in Rep. Palladia saltē nō inuita Palade ueniā interea audacia à Iurecoſi. petēdo, subſidiū & auxiliū à Philoſophis & implorādo, & mutuādo. Ἀρχή in genere, ἀπὸ τῶ ἀρχῆ, qui imitatione Dei Poſſit, ſciat et Velit alijs præſſe. Officiū principale Parti Reip. principi conueniē, ſimilitudine ab his mano corpore mutuata. Cuius Medici quidē ex functionibus ad uitā neceſſarijs quatuor partes principes conſtituit, Cerebrū, Cor, Hepar, atq; Teſtes: ſed Eubici philoſophi, qui uitā humanā in Ratione ſolā reponūt, Animā humanā principatū in τῷ ὅντι, uel in ſiue λογικῷ reponūt. Quotquot ergo Officia publica ſpecie quandā ὅντι, uel in ſiue illa principalia ſtatueret, & Ἀρχή generali nomine cum Ariſt. dignari poſſumus. Cuius autem τὸ λογικόν in homine duplex ſit, alterum per ſe, ὡς ἴχθυς, alterum per accidens, ὡς ἰππικόν: Appetitus quidem ἵχθυος dicitur Obediendo, Intellectus uerō Dominādo. Porro dominium practici Intellectus (de eo enim hic tantum agimus) duplex eſt. Per ſe quidem in eo, quod ei maximē conuenit, in Theoria ſcilicet ſiue Cognitione tum Agnitorum, quā βέλους & Conſultatio dicitur, (cuius finis eſt βελόν, ſiue Conſilium quocunq; publica uel honeſtati uel utilitati inſeruens) tum Actōrum, Bona & Iuſta ſint, necne, quā κριτής & Iudicatio uocatur, cuius finis eſt Iudicium. Iam uerō reſpectu aliorum, ſic dominium Intellectus ſpectatur in Praxi ipſius Appetitus, quem Ratio moderatur per Ἐπιτάξιν ſiue Imperium eorum quæ faciendū ſunt, uel non faciendū. Cū autem ea quæ ſub ſenſum cadūt, notiora ſint ijs quæ ſub rationem: ideo ἡγεμονία Intellectus uel Conſulētis uel Iudicantis, tanquam minus euidens, minus quoq; uulgo celebris eſt, quā ἡγεμονία Intellectus Imperātis Appetitus: & propterea licet τὸ ἀρχή prima: id conueniat Intellectui ſecundum Inuentionē & Iudicium, Imperium tamen propter euidētiam ſuam ſorores geminas, ætate licet maiores, ſtendore ſuperat. Vt ergo principales actiones tres ſunt, Conſulere, Iudicare, Imperare: ita cuiusq; nulla harum inuit, licet dignitate multum antecellit, pars tamen Reip. principalis dici non debet. Cuiusq; uero una ex his inuit, cætenus principalis pars appellanda erit. His fundamentis Ariſtoteleis poſitis, τὸ νόμον τῆς πολιτείας diuidere poſſumus in ἀρχήν tum Theoricā tum Practicā. Theoricæ (quam, propterea quod ſine imperio & ἐπὶ τὰς εἰς, ἀρχήν μὲν ἀρχήν appellabimus, ut & philoſophicum genus, & à uulgo tamen inuolutā, differentiam retineamus) minus eſt uel ea quæ Agenda ſunt inuenire Conſultando: τὸ βελόν τινος, cui miniſtrat iſ qui Mandat & Cogit ad agendum ea quæ uſa ſunt. Vel ea quæ Acta ſunt, aut etiamnum ſiunt, Iudicare, Examinando: τὸ κριτής, ſiue illud ſit Διόναιος proprie inter eos qui lites exercent, ſiue ſimplici inſpectione conſidet, qualis Conſorum erat & Præſidentum inuentus. Huic autem Iudicio ſimulatur iſ, qui ſenectū executionem uel alteri mandat, uel ipſemet aggreditur. Practicæ uero minus eſt ἐπὶ τὰς εἰς, hoc eſt, Imperare ea quæ uel agenda uel patiendū ſunt ab alijs. Hanc ἀρχήν ἀρχήν dicere poſſumus. Ariſt. uulgo ἀρχήν abſolute nominari inuit, generis appellatione ad ſpeciem euidentiſſimam traducta.

Species. Vide ſignum B.

B. MAGI.

Princeps. Vide signum bb.

bb.
Is qui Magistratum alteri cōfert,
 in simplici Reip. forma cognitu
 facilis; in mixta uerò (ut sunt ple-
 raq;) difficilis, nisi quòd à basi
 ipsius Reip. denominatio est fa-
 cienda. Sic in Rep. Spartano, ut
 quàm maxime ex Regno & De-
 mocratiâ & Aristocratiâ com-
 posita uideretur, popularis tamē
 forma præcellebat, cum Ephori
 è populo electi, in omnes alios
 magistratus ius summum habe-
 rent. Magistratum ergo quis cō-
 sequitur ab alio, ab homine scili-
 cet uel uno, uel pluribus. Neq; ue-
 rò Deum hic excludimus, sed cau-
 sas secundas tanquam propiores
 magis considerandas putamus.
 Sunt quibus Imperium diuinitus
 cōgit: tamē, cum Deo uel ad-
 iuuatē uel saltem permittente fi-
 ant omnia, illud non nisi uel coa-
 ctis uel deceptis uel uolēibus sub
 aliis exercere potuerunt, adeoq;
 & eorundem uel tacito uel mani-
 festo assensu potestatem hanc in-
 dentur obinuisse. Magistratū igi-
 tur cōsequitur aliquis ab alio uel

Volē-
 te, eoq;
 uel

Extra-
 præsen-
 tē Reip.
 formam
 constitu-
 to, et uel

In præ-
 sentis
 Reip.
 forma
 compre-
 hensor:
 cuius ip-
 se pars
 est uel

Domestico. Saulus ab Israëlitis liberū regnū, Pittacus à Miotylenais tyrannidem accipit. Quæ acceptata, forma Reip. Democratice in Regnum et Tyrannidem commutatur. Itaq; à suis quidem accepit, sed non in eodem genere Reip. constituit. Poloni regem eligunt, non ut in regno, sed in democratico uel aristocratico Interregno.

Externo. Sic Rex Babylonis Sedeciam regem facit.

Suprema. ut puta uel Princeps in Regno, uel Populus in Democratiâ, uel Senatus in Aristocratiâ. Potestatem à summo delatā quidam propriè Magistratum uocant, legēq; delatum dicunt, quoniam ab eo, uel ijs, quorum uoluntas legis uim habet.

Non suprema, sed suprema tamen propinqua. Ab his dignitates Delegari, Dari, & Committi, non Deferri, quidam putant, adeoq; Magistratum non minime indignos censent.

Nolente, & uel

Coacto per Vim.

Decepto per Dolum.

cc. ACCU

Summo, propriè sumè. Sic Magister cuiuscunq; pol-
itie auctoritatur, in regia repub. Rex, in populari Con-
cilio, in Aristocratia Senatus.

Nō summo.

(quem quis fa-
cta à priore
illo, à quo om-
nis motus de-
fluit, deriva-
tione, Magi-
stratum, apo-
pellare pos-
set) quod im-
acceptū ferat
uel potestati

Sūmæ. Sic

Magistratus
interdum à
summo impe-
rio potestate
absolutam ac-
cipit.

Consultandi.

Iudicandi. Tales.

erant obsequii apud
Athenienses, Ephe-
ri apud Spartanos.
Imperandi Sic A-
theniens interdū Præ-
tores auctoritatur
creabantur.

Nō summa. Sic Dictator apud Rom.
auctoritatur erat, potestate non à po-
pulo seu à Senatu accepta.

Non absolutam, sed limitatam, ad eorū alium superiorem respectū uel
Consultando (sic Senatus consulta Atheniensium à concione confir-
mari oportebat) uel Iudicando, uel Imperando.

cc.

ACCI

DBN

TA

LBS

Magi

stratuū

differe

tiæ d

Ordinarij, certo

constituto tēpore, quod certū

constitutum motus metiatur, creari solli.

Extra ord. nem.

Perpetui, ad extremum usq; uita spi-

ritum.

Non perpetui, sed vicissitudinarij, quā

do personæ tantum mutantur, digni-
tate eadem manente.

Expressum, tum Annorum, Mensium, Dieo-

rum, Horarum.

Non expressum, sed tantum ratione Motus,

qui in tempore fieri debet, circumscriptum.

Sic belli causa Dictator dictus, eo confecto

magistratum deponerat.

In urbe, seu Metropoli ipsa. Urbani magistratus, quibusdā Imperia d. Et.

Subditorum Prouinciales, Potestates dicti quibusdā.

Deductorum, Coloniarum.

Nō deductorū, Municipales Magistratu.

Loco.

Alij

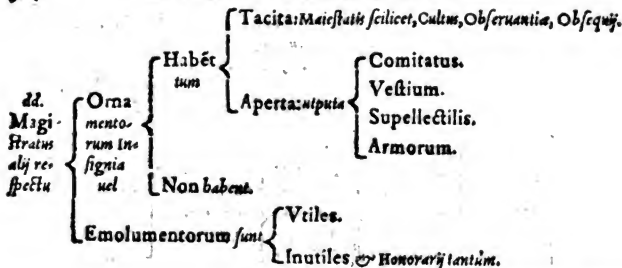
Extra ur-

bem, uel

Qualitate. Vide signum dd.

Z 1

dd. Magi-

ee.
COMPOSITÆ species pro va-
ria simplicium combinatione multo-
plices possunt afferri. Et ea quidem
magnam obscuritatem in iudican-
di officijs principalibus afferri præ-
sertim quando in unâ eandemq; per-
sonam & principalia diversi gene-
ris, & insuper etiam serulia officia
coincidunt. Exempli causa, ad Magi-
stratum à Romanis propriè dicto-
rum intelligentiam, species potesta-
tis politicae mixtus deducamus, ab
ipso Motu siue Bffectu initio sum-
pto, eidemq; & Forma sua & Effic-
ciente etiam applicata. Aut ergo cō-
sultandi, iudicandi, imperandi, pote-
state præditus est quis

Summa, quomodocumq; comparata. Hanc Summam
potestatem & Summum imperium appellandum pu-
tant, non autem Magistratum. Appellent ergo Magi-
strum, nisi quid uelat.

Occultam, sine Imperio sci-
licet, Consultando & Iudic-
ando tantum. Quibus ipsis
non Magistratum, sed Digni-
tationem appellationem conue-
nire arbitrantur.

Non summa. Eamq; rursus (respec- tu Effic- cientis) obtinuit uel ab alio	Sūmo atq; pri- mo, siue perfecta siue im- perfecta: eūq; rati- one Formæ rursus uel	Manifesta, cum Imperio & Iu- risdictione. Et hunc eximie & propriè Magi- stratum dici uo- lunt. Eumq; rur- sus ex accidente diuidunt in Ma- gistratus	Maio- res.
			Mino- res.

Non summo, nimirum à Magistratu tan-
tum. Quos ipsos non Magistratus, sed
Delegatos tantum appellari contendūt,
etiamsi apertam formam apertam Imperatō
do exercent.

VL. AIAKONIAN consuetudo alius

Generalis. Officia publica seu Ministeria appellamus, quæ nec Cōsultandi, nec Iudicandi, nec Imperandi potestatem habent, sed aliorum tantum uel Cōsilijs uel Iudicijs uel Imperijs obediunt atque ministrant. Quod si interdum in uno eodemque homine & AIAKONIAN & ap. xndu officium concurrat (ut in XI. uiris & executio sententia Iudicum, & cognitio causarum quarundam) ratione à se inuicem distinguere debent. Ministrant ergo & publica officia seruilia sub eum alij respectu

Hominum,
quo ad facultatem Animalem

Externam

Mouendi. V. G. respectu motus

Localis

Manuum, &

Internam memorandi, Scribæ.

Sentiendi,

Videndo, Exploretores, Inspectores.
Audiendo, Auditores.

Vocalis lingua,

Interpreteres. Precones.

Bonis Comparandis, Præparandis, Retinendis.

Malis Abigendis, Coercendis, Prohibendis, Tolerandis: ut Milites, Lictores, Carifices.

Pedum: ut Nummularij, Viatores.

Rerum:
tum

Utilium, Comparando, Conservando: cuiusmodi sunt Reip. Possessiones, Agri, Syluæ. Ædificia, Pecunia, Fructus, Arma.
Inutilium. Κατασκευαί.

Causis. Vide VII.

Specialis. Ministeriorum publicorum species alia sunt minuitur à

Accidentibus: utputa quo ad

Motum. Locum. Tempus.

Qualitate, respectu

Utilitatis. Alia ministeria

Utilia, quæ per se appetuntur.
Inutilia, his Honores tanquam esca adiunguntur.

Dignitatis. Ministerium uel cum dignitate lectum, uel Non lectum.

Z 3

VII. Differe-

HÆC quidem hactenus uniuersum de Forma Politicæ, quæ in Magistratum & Subditorum mutua affectione posita est, dicta sunt, prolixius forte quam deceret, sed in re controuersa admodum, & ne ab ijs quidem, ad quos tamè in primis pertinebat, uel intellecta uel explicata satis, Aristotelicæ methodi lumen saltem accendere uoluimus, de quo alienum quoque in quocunque tandem discipline genere lumen accendere non foret operosum. Nunc ad Atheniensem Politiam reuersi, constitutione illius quadruplicem, Religiosam scilicet, Academicam, Politicam, & Oeconomicam singillatim exequamur, rudi minerva ea delineantes, quæ exemplis aliorum & exornari & illustrari queant.

RELII

LIBER III.
RELIGIO ATHENIENSIVM
ETHNICA IN GENERE.

567

Materia.

Minervam coluere. Hinc *Panathenæa* sacra *Ericthonium* intulit, quinto quoq; anno celebrāda *Theſeus* sanxit: uirgines hæretæ, quæ in pompis ciuili ad deam ferrent.

Neptunum similiter. Ei sacra *Posidonia*. *Butes* sacerdos, *Brectei* frater, à quo *Butade* & *Eteobutade*.

Iouem. Ei *Pandia*, *Dialia* & *Dipolia*.

Cerem & **Proserpinā**, ob frumenti usum commonstratum. Ei *Theſmophoria*, & *Mysteria*, & *Initia* magna dicta, *Erectem* Eleusine instituit: parua uerò *Theſeus*, ut *us Hercule* hospitium suum initiaret. In mysterijs peragendū *Eumolpida*, *Hierophanta*, *Daduchi*, *Ceryces*, *Mystæ*, & *Epoptæ* nobilitati.

Apollinem & **Dianam**. Ei *Bœdromia* sacra, & *Metaginia*.

Dionysium. Ei *Dionysia*, altera uere, altera hyeme. *Borū partes*, *Pithægia*, *Chœa*, & *Chytia*. Sacra alia *Metœcia* & *Synœcia*, à *Theſeo* instituta in honorem deæ, cum *Atticos* ex agris in unam urbem compulsi.

Apaturia à *Melantho*, uisito per fraudem *Xutho*.

Inferiæ mortuorum. Sacra priuata *Tribuum*, *Populorum*.

Forma.

SACRA in tribus consistebant, in *Sacrificijs*, *Pompis* atq; *Ludis*.

Sacrificia, *duæta*, solennis cum uictimarum oblatione uotorum pro Rep. susceptio. Horum alia *Patria*, & uel *Ἀναθίστα*, ad quæ communi nomine ciuilis uictimam dabat: uel *Ἀναθίστα*, ad quæ singuli priuato nomine populi. alia *Ἀσεντία* siue *ἱερὴ*.

Pompa erat ornata uirorum mulierumq; turba, cum rebus ad sacra pertinentibus ad *Mysteria* in *Eleusinem* & *Dionysia* & *Panathenæa* longo comitatu agmine cum magna caeremonia mitti solita.

Ludi *Ἀγῶνες*, publica spectacula in deorum honorem edita, alia quidem *Scœnica* siue *Musica* & *Dionysiaca*, in scena & per scœnicos artifices: alia *Gymnica*, in curriculo, & potissimum per athletas.

Efficiens. Alius

INSTITVENS. Sub *Pandione* *Ceres* & *Dionysius* primum in *Atticam* uenerunt. Vtrique ob communicatam ferendi putandiq; rationem sacra instituta.

Erectheus eius *F. uel* *ἱεὺς* *Eleusiny* *Mysteria* maiora *Ceræris* *Eleusiniæ* *Athenas* induxit, sacra *Bœdromia* instituit.

Theſeus *Oschophoria*, *Metœcia*, *Panathenæa* magna, & *Mysteria* parua instituit.

Cum *Demetrius Poliorcetes* liberatis *Athenis* *Mysterijs* *Ceræris* magnis & paruis initiaretur, neq; *us* interesse multorum inter se mensium spacio diiunctus posset. *Athenienses* ritum *patrum* permutarunt, eaq; inter se continuatis mensib; celebrarunt, anno quarto *Olymp.*

EXER.

EXERCENS, & Administrans Officia sacra uaria. Rex procurabat *Mythesia, Lenæa, & Ludos in Lampade dictos, Panaithenæa* scilicet *Hephaestia & Promethea, insuper & patria sacra, & gentibus ac sacerdotibus omnibus ius dicebat.*

Archon Dionysia & Thargelia instruebat, patria item, imprimis autem Ludos scenicos, ut ut & choros concederet, & iudices tragediæ sortiretur.

Polemarchus Danae agresti, & Enyalio sacrificauit, & ludos funebres in bello cæsis curauit, & Harmodij manib. parentauit, & ut cæsorum liberi de publico alerentur, prouidit.

Athlotheta ludis gymniciis, Agonoibeta scenicis præerat. Athlotheta deni ex singulis tribubus forte delecti ei curationi per quadriennium, si probarentur, præerant.

Pompas, quia ferme instructo celebrabantur exercitu, omnes ij qui rem militarem administrarunt, prætores, taxiarchi, hipparchi, phylarchi curarunt.

Sacerdotum magnus numerus, uarij ordines, singulis dijs ex Gentib. sorte mandata.

Ministri sacrorum. *ἱερόνομοι*, qui sacrificantes obseruabant, ne quam fraudem facerent, an uisctima idonea esset: *βοῦνομοι*, qui boues ad dies festos coebebant: *μυαγγοῖ*, qui *μῆσες*, id est, uisctimam ad Curiales adducebant, tum cum puerorum professio inibat.

***Ταμίαι τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ δῆμου*, Quæstores sacri deæ & deorum decem forte lecti ex quinque modialibus ciuib. qui decimam partem pecuniæ mulctatiuæ Mineruæ, quinquagesimam uero singulis dijs & eponymis præsentē Senatu accipiebant.**

Epulones quinetiam, & Gymnasiarchi, & Choragi inter sacra officia locum habent, de quibus sub Politicis Liturgis paulo post.

***Θεῶν προφῆται*, qui pro patria ad sacra extra fines, aut ad sacros ludos aliòsue solennes mercatus, aut ad oracula mittebantur. Borum princeps *ἀρχιδιωπότης*.**

***Πυλαγῆται*, qui in Pylæam ad sacrum Amphictionum conuessum (ad Thermopylas, ex quibuscum Græciæ populis ab Amphictione rege institutum) mittebantur, uel sacrorum uel consiliorum causa. His adiuncti fuere *ἱερογράφοι*, qui sacrorum scribarum munus explentes, res in concilio actus in publicas referebant tabulas.**

Regis uxor sacris quibusdam arcanis præerat.

***ῥεσπασαὶ* XIV mulieres, sacra secreta Dionysio facientes,**

***ῥεσπασαὶ* Virgines cistis in pompis cum rebus sacris gestabant.**

ETHNICA IN SPECIE.

Mysteria.

Panathenæa.

Dionysia.

Sepulturæ.

Corpora non cremabant, sed funebri uelie terra mandabāt. Singulis tribus suas arcas habebant, in quib. eorum qui bello cecidissent reliquias colligebant. Prætores decem, quod in naturali prælio ad Arginusius ciuium cadauera non inquisiuisent, capitali supplicio affecere. Extra urbem sepeliebant, in Ceramico aut Academia. Cadauerum situs uel in Oceano, cum reliqui

liqui Græci uersus Orientem ea uerterent. Quo argumento usus Solon, Salaminem insulam Atheniensium esse, non Megarensium, iudicib. Lacedæmonijs comprobauit. Cenotaphijs eorum, qui in Attica sepulchri non erant, icrion, hoc est, surrectum lignum apponere solebant.

RELIGIO CHRISTIANA.

D. Paulus Athenas Thessalonica ueniens, occasione aræ, Ignoto deo ab Epimenide Cretense olim, dum pestilentiam ob scelus Cylonium obortam expiaret, extructæ, Christum prædicat, contra philosophos disputat, multos conuertit, & inter eos quoq; Dionysium Areopagitam. Scripsit ibi priorem Epistolam ad Thessalonices.

Ecclesiæ Atheniensis incerta hystoria. Seculo post Christum XIII. archiepiscopi Atheniensis Michaelis fratris sui meminit Nicetas Choniates hystoricus.

ATHENIENSIVM SCHOLA.

MATERIA.

Doctores & professores philosophi omnis generis, Academici grauissimi, Stoici subtilissimi, Peripatetici politissimi: sed qui nullo stipendio publico conducerentur, ex gratuita Auditorum stipe quæstum facientes, quem Isocrates etiam lacrymans accepisse memoratur, necessitatibus maiorem quam liberalitatis in re maxime liberali uim esse conquestus.

Studiosi ex tota Græcia, deinceps etiam ex Italia eo confluebant. Euklides, quod capitale esset Megarensibus in urbem uenire, noctu ex agro Megarensi in Atheniensem muliebri ueste amictus per aliquot stadia proficisci consueuerat, ut philosophiæ parentis Athenis audire posset.

Auditorum alij *ῥήτορες* erant, alij *ἀκούοντες* illi perpetui, & certam mercedem pacti, bi nec perpetui, necdum in fidem accepti. Nota est uox Zenonis, cum animaduertet quendam quondam perpositum, uti ne nomen suum profiteretur, irreperere solitum: Dogmata illum suffragari cum silentio, dicentis, quæ alijs cum clamore & ostentatione aliquando esset uenditurum.

EFFICIENS. AVCTORES, INSTAVRATORES, Euerfores.

Liberatis à Demetrio Poliorcete Athenis, & Demetrio Phalereo Cassandri præfecto pulso, philosophi omnes urbe Athenarum excesserunt, Sophocles lege lata, ne quis philosophus scholam haberet, nisi Senator & populus placuisset: sin minus, morte multaretur. Paulò post tamen lege abrogata, & Sophocle ob uolatus leges damnato, redierunt.

Adrianus imp. pecunias, frumentum annuum, & uniuersam Cephaleniæ scholæ Atheniensium largitus est, eorumq; studia uerbementè auxi. Don & Sex. Aurelius Victor.

MOTVS. Vtputa
Receptio.

Sub Constantino & Iuliano Impp. Professores adulescentes studiorum causa aduentantes per suos emissarios ad se pertrahere conabantur. Sic Eunapium nauclerus in Proaresij domum deduxit: Libanium & contra Diophanti rhetoris audiueris uenati sunt, ne Proaresium audiret. Eunapius in eorum uitijs. Has Practicas uulgò in Italia uocant.

Eos qui in discipulorum numerum recipiebantur, sequentibus temporib. solenni ceremonia inaugurari solitos, ex Basilij magni & Nazianzeni tyracinijs colligere licet, cum hic in Monodia

Basilijs meminit. Sed & Eunapius in uita Proaeresij de semetipso scribit, cum æger Liberis uenisset & ualitudinem in speratō recepisset, a contubernalijs Proaeresij in balneum deducit, & in numerum auditorum, sed absq; salubus & dictis, receptum fuisse. Quem mox in Germanicis Academicis cacozelia quadam Atheniensium in Depositione cornuum, quam uocant, introductum crediderim.

Auditio.

Xenophontem Grylli F. primum Socratis sermones scriptis exceperisse, cum memoria niteretur ceteri, Laertius auctor est.

Iurisdicctio.

Ciuili magistratui subiectam fuisse scholam Atheniensem, ut Anaxagoræ exilium & Socratis exitium omittam, Arcopagiarum iudiciū de Menedemo & Asclepiade philosophis pauperibus satis indicat: a quibus cum pro officij sui ratione ocy philosophici rationē exigere, ubi nocturna opera, quam cuidam molitori duarum drachmarum mercede locabatur, uictum illos suam exercere cognouerunt, C. C. drachmis uirtutis nomine donarunt. Athenaur.

Zenoni Cittiao ob morum & doctrinæ integritatem pop. Atheniensis columnas duas, alteram in Academia, in Lyceo alteram erexit, corona aurea donauit, sepulchrum publico sumptu in Ceramico construxit.

L O C V S.

De hoc sub Gymnasij superiore loco actum.

ATHENIENSIVM POLITIA. INCOLARVM CLASSES.

Ciues.

CITIVVM diuisio prima & antiquiss. in *τετράς*, id est, Tribus quatuor, à Cecrope, uarijs nominibus insignitis ab alijs, ab Erectheo uero Armatorum, Opificum, Agricolarum & Caprariorū classibus circūscriptas. Quæq; tribus rursus in tres Curias, quas & *τρίτυνας* & *ἵλη* & *φραστίας* appellabant. Curiam rursus quamq; in partes tricenarum, quas *γῆναι*, id est, Gentes dicebant. Itaq; Gentes 365. Curia XII. Tribus quatuor erant in toto Atheniensi populo, anni Temporibus, Mensibus, Diebus correspondentes.

Altera Ciuium diuisio in *δῆμος*, hoc est, *δήμους*, in populos seu uicos CLXX. cum nemo esset, qui non ut aliquam tribum, sic aliquem ex populis Atticis obtineret, siue ibi, siue in urbe domuculum haberet.

Tertia à Cranao rege introducta: ita ut alij essent *Παλαιοὶ* Campestris, Oligarchia studiosi *Διάνοιοι* Montani, Democratæ. *Παράλιοι* seu Maritimi Reip. media. Unde factiones ad Pisistratum usque.

Quarta, à Theseo instituta, in *πατριδοὶ* seu Patricios, dignitate, *γεωργοὶ* Rusticos, usu, & *ἀμειβοῖ* siue Opifices multitudine præstantes.

Clisthenes ex quatuor tribubus fecit decem, quarum hæc nomina ab Heroibus mutuata, quos ideo Eponymos dixere, Cecropis, Erectheis, Pandionis, Ægeis, Oeneis, Acamantis, Leonis, Hippoboonis, Antiochis, & Æacis. Tribuum quamq; in aliquot Curias, curias in Gentes diuisit: Populos quinquaginta omnes in singulis tribubus descripsit.

Ciues

Cives anno ætatis XIX. apud curiales probabantur, & ex pueris excedentes, in ephebos, atque adeo in viros adscribebantur, & ex lexiarchicarum tabularum, in quas referebantur, auctoritate ius bonorum suorum adpiscabantur. Ab eo anno aut fortunis aut corpore Reip. seruire incipiebant, ut vel a *πρωτοῖς* vel a *ἀγροῖς* fierent, atque ab his initijs ad altiores gradus bonorum ascenderent.

Peregrini.

PEREGRINORVM alij *μίσθιοι*, Inquilini, qui cum Athenis domicilium haberent, & eadem cum ciuibus ueste uterentur, lege tamen Solonis opus in foro facere prohibebantur, & tributum quoddam, *μισθίου* dictum, pendebant. Alij *ἰσθλαῖς*, qui ysdem plane quibus ciues priuilegijs fruebantur, omnium onerum immunitate, nisi quod magistratum non erant participes.

Nullus peregrinus, licet ciuitate donatus, se pro ciue gerere poterat, nisi prius in tribum populumq; coniectus esset: neq; pueri indigenæ ciuium munera obire, nisi certa ætate apud curiales popularisq; profecti essent. Profectio prior, *ἀκμαιοῖς* dicta. XV. anno ætatis fiebat. Altera an. XII. quo ex pueris in ephebos, atq; ad id in viros adscribebantur: & ab eo anno no Reip. inscribere incipiebant.

OFFICIA POLITICA PROFANA.

Officia publica diuidit Sigonius tum in Magistratus uel Consiliorum, qui præessent scilicet Tribubus Curijs, Gentibus, Populis, Senatui, & Concioni: uel iudiciorum, ut ferè erant Archontes: tum in Præfectos negotiationi & nundinationi, quales fuere Agoranomi, Metronomi, Sitophylaces, Nautodiceæ tum in Curatores publicos Pecuniæ publicæ, Frumenti, Murorum, Aquarû, Viarum, Fontiû. Edificiorû: tum in Inspectores morum, legum atq; magistratus: tum in Liturgos seu præbitores publicos, qui suo patrimonio Rempub. iouerunt in choreis, gymnasijs, epulis, trimembris: denique in eos qui lingua & eloquentia sua Reip. prodesse, ut Syndici, Rhetores Legati Præcones. Nos Sigonij catalogum retinebimus. Qui uolet hanc ueluti syluam ad ordines officiorum à nobis paulò antè descriptos referre, citra negotium poterit.

Tribubus præpositi antiquius *ΦΥΛΑΡΧΟΙ* decem, à populo creati, auctore Clisibene. His postmodum ad rei bellicæ administrationem traductis, tributum curam susceperunt *ἐπιμεληταὶ* quorû, Curatores tribuum qui tribum conuocabant, eunq; negotia & aerarium procurabât.

Curiarum præfecti, *ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΙ*, idem ius in curiis, quod illi in tribus, habebant, in tabulis curiales nomina puerorum referebant.

Itidem **GENTIVM** curatores.

Populis præfecti *ΔΗΜΑΡΧΟΙ* eadẽ potestate à Clisibene instituti, quæ sub reg. b. Nauarari ornabantur. Descriptiones fundorû in singulis populis conficiebant, tabulæ lexiarchicæ uero stodiebant, populos conuocabât, & suffragium eis dabant, collationes & impensarum suffragio subijciebant, exigebant tributa & census, & in aerarii (quod quæq; tribus suo Eponymo seu crû habebat) referebât, nautis edebant, sepulchras ex lege curabant eorû qui negli gerentur.

Senatui Quingentorum **PRYTANES** quinquaginta præfuerunt, **PROEDRI** nouem, **EPISTATÆ** duo, unus senatus, alter populi, in sortem omnes coniecti: qui conuocarunt, diuiserunt, priuatos legatosq; audierunt, in senatum & concionem produxerunt, consilia retulerunt. **Epistatæ** senatus bis idem legi non poterat: clauis ararij, quod in arce erat, cum pu-
blico anulo custodiebat: & propterea unum tantum diem in imperio erat, ne diuturnitate im-
perij abusus tyrannidem occuparet.

Iudiciorum fora ut reliqui ferme magistratus omnes præfuerunt, ita principatum eorum tu-
lerunt nouem **ARCHONTES**, Rex scilicet, Archon, Polemarchus, & ex **Thesmothetæ**.
Lex: sorte, in senatu quidem excutiebantur per ἀνάλογον, in iudicio uero probabantur per
ἀνιμωσίαν. In regi porticu iureiurando adigebantur, se leges seruaturus, neq; donum ac-
cepuros, alioquin auream Delphis statuam repensuros. In arcem ascendentes eadem iurabant,
& myrto coronabantur. Hic ergo & iudicum numerum, & sua cuiq; iudici fora sortiti sunt,
& quo quæq; fora die iudicare deberent, præscripserunt: deinde maiorem litium partem apud
se intenuam audierunt, in ipsa fora introduxerunt, alias tamen alij: publicas quidem ferme
Rex & **Thesmothetæ**, priuatis autem archon quidem inter ciues, polemarchus uero inter cio-
ues & peregrinos, maxime cum Athenienses omnes suos socios priuatarum litium causa Ae-
thenis uenire coegerint, tum propter sportularum fructum, quo pauperes iudices alebantur,
tum propter sumptum in classem ad socios ciuitates mittendam euitandum.

Regi autem & **Archonti** & **Polemarcho** **PAREDR** bini singulis in consilio affuerunt,
eorum quibus assidebant arbitrio lecti, (à Senatu tamen D. & à Iudicio probati) qui eis im-
suggererent, si iudiciorum imperiti etiamnum essent.

PRÆTORES urbani quæstiones omnes ad rem bellicam attinentes domi exercebant.
XL. uiri de uerberibus & ui quæstiones exercere, item de summa quæ **X.** drachmas non
excederet, singulos populos obeuntes, iudicabant. ἀνάστα νότα δέμω, ē singulis populis deo-
ligebantur.

AGORANOMI, sorte delecti quinq; in Piræeo, totidem in urbe, inspectores uenaliū fori,
modestiz item, & ne qui uel uendentes uel ementes mendacium dicerent.

METRONOMI **XV.** decem in Piræeo, quinq; in urbe, mensuras uendentium curabant.

SITOPHYLACES, uti frumentum, farina & panes iusto precio uenderentur, decem in
urbe, quinq; in Piræeo.

EMPORII præfecti, ἀγορᾶς ἐπιμεληταί, frumenti aduecti duas partes in urbem mercatores
deferre cogeant.

NAVTODICÆ, lites nauclerorum & mercatorum introducebant, de peregrinitate quino
etiam iudicabant.

ΕΠΑΓΩΓΕΙΣ, decem mensuras de collectis & mercatorum negocijs, procrastinationem non
patientib; introducebant.

ΠΩΛΗΤΑΙ, Venditores decem, qui omnia, quæ à ciuitate uendebantur, ut uctigalia, metalla,
redempturi. & quæ publicabantur, administrabant. Emptores dicebantur τιμωροί, exacto-
res & collectores ἐκλογαί.

ΕΠΙΓΡΑΦΕΙΣ, qui æstimatis cuiusq; bonis, quantum cuiq; & ciuium & sociorum tributum no-
mine præbendum esset, inscribebant.

ΑΡΟΔΕΚΤΑΙ decē à Clifibene sorte lecti, ueftigalia & collationes ciuim, fimileſq; pecunias alius Senatu ſpectante in tabulis publicis referebant; lites de his rebus contractus indicabāt, controuerſus in forum introducebant.

ΑΝΤΙΓΡΑΦΕΙΣ in quoq; Prytaneo rationes publicorum reddituum populo ſubducebant.

ΕΛΛΗΝΟΤΑΜΙΑΙ, præſecti tributis ſociorum, quæ in uſum belli contra Perſas, auctore Ariſtide, poſt uictoriam naualem de Medis pariam, quotannis primo uere, cum Dionyſia ageretur, conferri ſolebant.

ΠΡΑΚΤΟΡΕΣ, qui reliquam pecuniam mulctatitiam ciuitatis nomine in tabulis referebant, *ὑπαγὰς* dicti.

ΖΗΤΗΤΑΙ, Inquiſitores decem, à Senatu extra ordinem interdum inſtituti ſi pecuniæ publicæ omnes non eſſent ab apodectis uel quaſtoribus exactæ.

ΣΥΝΔΙCΙ poſt **XX**. tyrannorum dominatum euerſum creati coepti, ut de bonis ciuium publicis cognoſcerent, & *ἀπαγὰς*, hoc eſt, lites audirent, quos intendunt ij qui publici quippiam alios retinere contendunt.

ΤΑΜΙΑΣ τῶν *ἀσινύων*, uel *ἀπινύων* τῶν *κενῶν* *πρὸς* *Αὐγ*, Quaſtor populi ſeu curator publicorum reddituum, in quinquennium creati, atq; iterum & tertium reſecti ſolent, cum inſignita propè congerenda & distribuenda pecuniæ publicæ poteſtate, in quoſuis ſumptus publicos, ſed & in mercedem quæ Senatui & Concioni dabatur. Adiunctus huic erat *ἀντιπαγὰς* τῶν *ἀσινύων*, qui hos omnes ſumptus in alias tabulas tranſcripſit.

ΤΑΜΙΑΣ τῶν *ἐπιπαιτικῶν*, Quaſtores militarium pecuniarum, quæ in uſus militiæ ex publica adminiſtratione querebantur.

ΟΙ τὰ τῷ *δωμῶ*, Theoricis pecunijs, quæ in ſpectacula erogabantur publica, quæſq; pauperibus ad locum duobus obolis in theatro redimendum dabantur ex publico, præſecti.

ΣΙΤΟΝ *Æ*, frumentum *Reip.* nomine alibi emebant & reponebant.

Opera publica, cum ad dignitatem tum ad ſalutem *Reip.* pertinentia, **ΑΣΤΥΝΟΜΙ** decem curabant, quinque in urbe, totidem in Piræo, nimirum uias in urbe, & militares ex agro in urbem, & ædificia, & aquas.

ΤΕΙΧΟΠΟΙΟΙ, Murorum curatores, extra ordinem, pro re nata à tribubus ad muros ueteres reſiciendos unâ cum quaſtoribus aliquot editi.

ΕΠΙΣΤΑΤΑΙ *ὁδῶν*, qui aquas in urbem perducendas curabant.

ΟΔΟΠΟΙΟΙ, qui uias ſtrauerunt.

ΚΡΗΝΟΦΥΛΑΚΕΣ, Fontium cuſtodes.

ΕΠΙΣΤΑΤΗΣ, ad belli apparatus lectus.

ΝΟΜΟΦΥΛΑΚΕΣ, magiſtratus legibus uti cogeant, & in concione ſedentes cum Proedris, ne quid aduerſus leges & reſp. populi ſuffragijs ſciſceretur prohibebant. Strophio albo inſignes, & *πρωſία* in ludis aduerſus Agontes.

ΣΟΦΟΝΙΣΤΑΙ decem, moribus iuuenū præpoſiti, noctu etiam urbem obibant, ne quid per petulaniam fieret.

ΓΥΝΑΙΚΟΚΟΣΜΟΙ **XX.** mulieribus parum modèſtis præſecti, tum alibi, tum uerò in nuptijs & ſacrificijs.

ΟΙΝΟΡΤΑΙ, uirorum cætes & conuiuia & ſumptum inſpectabant.

ΔΟΡΙΣΤΑΙ decem, totidemq; **ΕΥΘΥΝΟΙ**, magistratus & curationes omnes repositendis rationibus in officio manere cogebant: illi quidem de pecunijs iniuste ablati, hi uero de edictis iniuste interpositis inquirentes.

ΧΙΛΙΡΗ, qui nocentes homines ante iudiciū custodiebant, post iudiciū ex lege supplicio afficiebāt, ab Themistocle & Aristide institui, singuli ex denis tributis, cū scriba undecimo. Ad eos itē fures et grassatores in facinore deprehēsi adducebātur, & in Parabyssō iudicabātur.

ΧΟΡΑΓΟΙ, quia in Dionysijs & Panathenais chorum duxerunt, uel pyrrhicibilarum, uel uirilem, uel puerilem, uel cylum. Choro uictum suppeditabant, coronas aureas, uestes, ornamenta & insignia promebant, magistros chori alebant, ad chorum in ludo erudiendum. Certabant inter se chori. Qui uictor esset iudicatus, eius choragus tripodem præmij loco ferebat, eumq; magna cærimonia dedicabat. Choragi puerorum, curam habebant ludorū litterariorum, quō pueri uentilabant, annos supra XL. nati.

ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΗ oleum q̄s qui se palaestra exercere uellent ministrarunt.

ΕΠΥΛΟΝΕΣ in sacris, in communi ciuitatis læticia, tributis suis epulum præbuerunt.

ΤΡΙΕΡΑΡΧΗ, armamenta triremibus & uictum remigibus dabant, farinam, cape & caseum. **ΚΟΛΛΑΤΟΡΕΣ** autem pro ratione census pecunias conserebant q̄s qui pro patria in acie dimicarent.

ΕΥΝΔΙΚΟΙ, ad leges suadendas electi.

ΦΥΛΟΠΕΣ decem forte lecti, Solonis instituto, ut in Concione & Senatu causam publicam reposito defendere. Mercedis loco, quotiescunq; dixerunt, drachmam acceperunt. **ΣΥΝΕΓΕΤΕΣ** eō electi, & merces ipsa *συνεγείναι*.

ΠΡΕΣΒΕΕΣ Legati ad externas gentes missi de bello, pace, fœderibus, populi iudicio lecti. Iudicio repetendarum obstricti erant, nisi cum liberis mandatis missi essent, *πρὸς τὴν αὐτῶν ἀνάγκην* circa dicti.

ΚΗΡΥΞ legatos antecedere solebat cum symbolo, quod illi *κηρύξας* dixere. Sæpe tamē etiam solus mittebatur.

OFFICIA MILITARIA.

ΣΤΡΑΤΗΓΟΙ, Prætores decem, ex tributis singulis singuli a populo in comitijs quotannis declarati, sæpius etiam continuato honore reselecti. Creati patrium iusiurandum præstabant, in quo illud erat imprinxis, bis se quotannis in Megoridem inuasuros (ob Anthemocritem præconem ab q̄s necatum principio belli Peloponnesiaci.) Hi uniuerso exercitui, (& classi etiam) imperarunt, ita tamen ut singuli singulorum dierum imperium obtinerent. Rationibus autem reddendis obnoxij erant, nisi *ἀντιπατόρες* nomen a populo essent consecuti. Adiungere bis undecimum **ΠΟΛΕΜΑΡΧΩΝ**, qui parium sententiarum momenta suo suffragio tolleret. Progressu temporis mutata officia, ita ut Polemarchus domi ad ius inter ciues & peregrinos dicendū retineretur, & Prætores decem non omnes semper ad bellum, sed modo unus, modō plures, pro rei periculo, mitterentur: reliqui domi urbanis quibusdam uacarent officijs, ad rem tamē militarem spectantibus. Sic Prætores duū generum instituti, alij *ἐν τῇ πόλει* manerent, alij *ἐν τῷ ἐκτὸς*, qui armatis præessent foris, mutatis subinde uicibus. Munus illorum fuit exercitum conscribere & dimuere.

ΤΑΞΙΑΡΧ.

ΤΑΣΙΑΡΧΟΙ denique idem ex singulis tribubus, militares ordines instruebant, pedites in praelium mittebant, item et cibaria indicebant.

HIPPARCHI duo uniuerso equitatu praeerant. Praetorum tamen mandato et auctoritati subijciebantur.

PHYLARCHI denique singularem tribuum equitatu praeerant singuli, et Hipparchis parebant. Equites constituendi et dimittendi ius habebant.

TRIERARCHI singuli singulis triremibus, atque eius triremis remigibus imperabant. Praetoribus parebant, triremes omni genere armamentorum remigumque ornabant et instruebant.

QUAESTORES militares trierarchis attributi, qui pecuniae rationes in comitatu et stipendia sociorum nauualium conficiebant.

ΑΠΟΣΤΟΛΕΥΣ classis emittendae curam habebat: Επιμηλυντες τῶν πλοίων, eiusdem subducenda.

ΕΞΕΤΑΣΤΑΙ τῶν ξένων, Cōquisitores peregrinorum: qui apud socios copiam peregrinorum, qui ferendis apti armis essent, conquirent.

ΕΠΙΣΚΟΠΟΙ, inspectores, ad eorum, quorum fidem suspectam haberent, actiones spectandas explorandisque uoluntates missi.

MAGISTRATUS IN GENERE.

REGNI ea fuit ratio, ut hereditarium esset, primo sub Regis, deinde sub Archontis perpetui, tandem etiam sub Archontis decennalis potestate. In Areopago iudicabant Areopagitae, in Palladio Ephetae C C. Praerat Rex, uel Archon, aut eiusdem amici delecti. Inter Magistratus connumerabantur Polemarchus, belli praefectus. Colacretæ uero, hoc est publicarum sacrarumque pecuniarum custodes siue Quaestores. Nauocrari singulis tribubus quatuor duodeni praeerant, singulis curijs quaterni, qui tributa et impensa suffragijs subijciebant. Phylarchi denique quatuor, singulis tribubus praefecti.

DEMOCRATIA ut duplex fuit, ita duplex eiusdem ratio. In Priore populo uniuerso concilio et iudicia, at magistratus et sacerdotia solis patricijs parebant. Pro uno archonte decennali nouem archontis annuos instituebant, ex cuncta ciuitatis nobilitate delectos, inter quos erant Rex, Archon, Polemarchus et Thesmotheta sex. Ab Archonte tempora et anni nominabantur, qui iccirco Eponymus dictus est. Solon archontum potestate nimis amplam restrinxit, Areopagitarum adauxit: populum in quatuor classes ratione census distinxit: locupletibus magistratus mandari uoluit, pauperibus consilia de utilibus, et iudicia de iustis exercenda commisit.

Posteriore pulsis Pisistratidis per Clisthenem tribuum auctus numerus, in easque serui et peregrini descripti: stracissimus in excellentiores uirtute excogitatus, consilio praerentia tyrannidis. Aristides magistratus infimae etiam plebi communicauit, ut lege eiusdem ex omni cuncta sua magistratus creari possent. tamen uelut plurimum plebes infima eos tantum amittit, unde praeutilitatemque perciperet: reliquos diuitibus reliquit. Pericles mercede ad iudicandum et ad locos in theatris ludorum causa emendos eidem assignauit. Itaque post Medica trophaea insolentissimus factus est populus. Themistocles cum ad rei maritimae studium ciues totos ebuerisset, eaque ratione imperij Graeciae uelut fundamenta iecisset, ubi Piraeum portum iunxisset, populi vires aduersus optimates, translata in urbem remigum naualisque turba multitudine, confirmauit.

Modus.

Modus.Censura.

MAGISTRATVVM Aibeniensium respectu electionis alij fuerunt Ordinarij; quos rursus uel

ἡγεμῶνες, siue Editij, quos populus uniuersus legitime conuocatus à *Theſmothetis*, ſo-
lenni die *ἀρχαιρίας*, in comitijs correptione manuum conſtituebatur Prætores, &
Hipparchos, & quosuis alios, in quibus rerum uſus & exercitatio aliqua requi-
rebatur.

κλῆρυτοι, qui à toto populo in ſanum *Theſci* per *Theſmothetas* conuocato Sortibus ducti
creabantur.

Extra ordinem, quos ex Senatus populiq; decreto tribus aut populi ex ſuo quicq; corpore
prodiderunt: *ἀπὸ τοῖς* dicti, Delecti, ut omnes operibus publicis perficiendis præfecti, muro-
rum curatores, uiarum ſtratores.

Antequam magistratum inirent, rationem uitæ morumq; in foro apud iudices reddes-
bant, an impudicus, aut ararius, quos Solon à magistratibus arcebat. Ea iudicij for-
ma *Δοκιμασία* dicebatur. Item cum magistratu abiſſent, rationem geſti magistratus apud
Logiſtas referebant, quæ *οἰδῶς* uocabatur. Insuper uerò in prima Prytanæ concio-
ne magistratus parum probè ſe gerentes abrogabantur.

Numerus.

Pleriq; magistratus deni, pro ratione X. tribuum.

Ornatus.

Inſigne magistratus erat corona, uel ſtropgium album.

SENATVS IN GENERE.

Quingentorum & Areopagitarum, duæ ueluti an choræ concio-
nis populi fluctuantis, à Solone inſtitutus Senatus.

SENATVS QVINGENTORVM

Lectio.

Ex quatuor tribubus ſingulis centum Solon legit. Cliftbenes ad D. uſq; auxit, è ſingulis tribus
bus quinquaginta. Nomina eorū, qui ambirēt, æneis tabellis inſcripta in urnam conſciebant,
πυράριον dictam, in alteram uerò *jabas* totidem, ex quibus L. albæ erant, reliquæ nigræ. Sor-
titione facta, cui alba conſiſſet, is ſenator erat. Inde decem Prytanes ſeu præſeſtos Senatus
legebant, quorum ſinguli XXXV. diebus (quæ decima eſt anni pars. nam reliqui quatuor
dies, qui annū Atticum conſtituebant, magistratibus creandis erant dicati, in quibus urbs ſine
magistratu erat) præſeſſent, et quem ordinē ſors cuiq; tribui dediſſet, cum uel primū uel medio-
um uel poſtremum in gerenda Prytanæ ſua ſeruaret. Legebantur inde Proëdri, qui à tribu
Prytanæum gerente ad Senatum, & rursus à Senatu ad populum, ut ibi præſiderent, mitte-
bantur, ex ſingulis reliquarum tribuum nouem ſenatoribus lecti. Epſilata uidem his ſubſti-
turi, ut ſi primi fortè aut mortui aut reiecti eſſent, (uita illorū parū probata) ipſi extemplo
ſuffici poſſent.

Officium.

Officium.

Quingenti decreta ad populum perferenda ipsi prius examinabant. Quod *πολύσημα* dictum. Si quid populus sciuisset, rescindi poterat, nisi à Senatu prius fuisset præconsultum. Senatus ipse poterat aliquid statuere absq; populo, sed quod in annum tantum ualeret; sin uero à populo esset confirmatum, perpetuò ualebat.

Introitus.

Primo anni die, mense Hecatombeone, in senatū uenientes *δεξιτερὰ* dictum sacrificium faciebant, & pro Rep. uota concipiebant.

Administratio. Officium.

Prytanes Senatus conuocandi potestatem habebant, singulis diebus. Audiebant Senatū adiutores, in loco qui *Tholos* dictus est, ubi quotidie uersabantur. Epistata fortassis officium fuit, totius collegij nomine ea quæ in Senatu discutienda forent proponere. Ea erant de bello faciēdo, de parandis pecunijs, de tributis, de re nauali, de sacris, de quotidianis negocijs, de *ἀλωδῶν* stipe, de mulctis eorum qui in ijs rebus, de quibus nulla extant leges, deliquissent. Relatione facta, sententia à singulis, & quidem surgentibus Senatoribus dicebantur. Dictis sententijs decretum scribebatur uel à Prytane, uel etiā à Senatore quouis. Hoc recitato, Prytanum aliquis de eo suffragium Senatoribus permittebat, quod illi dicebant *ὑψιψιστῶν*. Suffragia eis erant fabæ albæ & nigre: illæ ad iubendum, hæ ad uelandum. Id si Senatorum maior pars sciuisset, pro rato habebatur, eiq; nomen & eius qui scripserat, & eius tribus quæ tum Prytanatum gerebat, affigebatur.

Pœnæ, & Præmia.

Senatores parum sanctè se gerentes, à Senatu à reliquis dimouebantur, frondibus inscriptis eorum nominibus. Quod *ἰσχυροειπεῖν* dicunt.

Senatus præmium, si egregie se gessisset, & in primis si triremes nouas aliquas fecisset, corona fuit, quam à populo petere poterat. Sed & mercedis loco quādam pecuniæ summā accipiebat.

AREOPAGITARVM SENATVS.

Officium.

Hic omnes Reip. partes quasi ex alta specula intuebatur, & de causis in super capitalibus grauioribus quærebat. In mores quinetiam ciuium animaduertebat, sed iuuenum præcipuè. Sacerdotia iudem procurabat.

Electio.

Numerus Senatorum indefinitus fuit. In eum tantum legebatur, qui ex nouem archibōtibz fuisset, & gesti ex sententia magistratus rationem populo comprobasset.

Functio.

Dignitas erat perpetua.

Nouem archontes Areopagitis proponebant.

CONCIO.

Qui.

Concio totius populi conuentus, eorum scilicet qui in tabulis concionalibus scripti essent.

E b

Sed

Sed quinquagenarij tantum suffragij ius habebant.

De quibus.

Agebant de magistratibus regendis uel abrogandis, de sacris, de delationibus: de rebus publicis & priuatis liberè dicebant: præcones & legati audiebantur.

Vbi.

Locus ordinarius uel Forum, (unde ἀγορὰ nomen traxit) uel Pnyce, locus antiqua simplicitate non in theatri magnificentiâ adificatus, à consultiōũ aut subselliorum densitate dictus. uel Theatrum Dionysij.

Quando.

Concionum alia Ordinaria, statis cuiusq; prytaneæ diebus, nempe XI, XX, & XXX. cuiusq; mœis, de rebus certis, à Prytanibus tantum habebantur, ἡμεροῖα proprie: alia Extraordinaria, ἡμεροῖα & ὁρίζονται ἡμεροῖα, ut res et occasio obulit, etiam à Pratoribus cogi poterant.

Functio.

Cogebant eam Prytanes idem qui Senatum.

Cogebatur populus in concionem, obstructis interdum omnibus uijs quæ in forum non ferrent: uenalibus item è foro remotis, & uelis tabernarijs laxatis, ne in ijs tempus tererent. Fune coccino tincto per forum extenso ministri duo turbam cogebant: qui tincti erant, mulam pendebant.

Πρόγραμμα præferebatur, ante quàm concio cogeretur, id est, res de qua agendũ esset proscribebatur, ut omnibus in concionem uenientibus pateret.

Proedri nouem ex reliquis tribus singulis sortibus lecti, res de quibus agendum erat proponebant. Epistatæ populo suffragium dabant.

Considebant in primis sedilibus Prytanes, Proedri & Epistatæ. Concionis initium ab expiatione, mactato porculo in honorẽ Cereris, & sanguine eius tinctis subsellijs. ἀνάσπμα & ἀνάσπιον uocabant. Vota inde nuncupabatur per præconẽ, bona ominatione precantem, ut populo de rebus à Dijs consiliũ traderetur. Cũ uotis etiã execratio iungebatur, in eum qui contra Remp. sensisset quicquid, dixissetue, ipse cũ genere domoq; sua à dijs euerteretur. Sacris peractis, Proedri qua de re populus cõsuleretur proponebāt: de qua si Senatus præcõsultũ exiaret, rogabant an id satis esset, an suffragatio populi etiã esset adiungẽda. quæ ἀπορία dicebatur. Si hoc placuisset, præco Proedrorũ iussu ciues omnes quinquagenario maiores ad dicẽdũ de Rep. sententiã inuitabat, qui neq; in partes impj, neq; desertores, neq; impudici essent. Dictis senctijs, deinceps decretũ scribebatur, populiq; suffragijs permittebatur, interrogante per præconem Epistatæ populũ, & ad sciendũ aut antiquandũ suo suffragio populum inuitante. Suffragiũ fuit χερσπορία. Hæc ψήφισμα dicta. Si populo in concione sedente Ἀσπασίας, hoc est Iouis signũ, intempestiua scilicet tempestas quædã coireretur, concio soluebatur.

Præmia.

Merces à Cleone constituta singulis tres oboli.

INDICIA

Electio.

Iudices sorte legebantur. Cum literis quinq; fora notarentur, in aliam urnam nomina compertorum conijciiebantur. Lecti iurciurando adigebantur. In suum se quisq; forum die præscripto conferebat.

Qui.

Populo iudicia permisit Solon in Foris iudicialibus, de iis quæ cõtra legũ præscriptum, aut in temp. aut in priuatum aliquem designata fuissent.

AREOPAGITÆ de cæde & uulnere de industria, de incendio, de ueneno, de parricidio, de proditiõne iudicabant: ter tantum in mense, legitimis diebus, quarto scilicet, tercio & secundo abeuntibus, in campo Marcio, extra ordinem etiã in Regia porticu. Actionem intendebat accusator apud Regem dictum: is acceptam litem ad Areopagum introducebat, atq; unã cum eo deposita corona iudicabat. Antequam actionis fieret initium, accusator & reus grauiss. iurciurando obstringebantur. Inde bis utriq; causam orare, reo uerò post primam dictiõnem solum etiã uertere permittebatur. Iudices, sedentibus ijs in duobus scabellis argenteis, altero Contumeliæ, altero Impudentiæ, noctu & sub dio summo silentio causas audiebant, adempta oratoribus commouendorum animorum omni per præconem faculitate. Sententias ferebant non tam ex uerbis oratorum & testibus, quam ex sua ipsius, quam de iacto præcepissent, conscientia: & quidem oculis suffragijs, id est, calculis aut perforatis aut solidis, ab ara acceptis, & tacite in fucellam immisiss. utebantur.

EPHETÆ de inconsulta cæde centum instituti primũ a Demophoonte, L. Athenienses, totidẽq; Argiui. Draco uerò unũ et quinquaginta ex optimis eligi uoluit, qui L. an. excessissent, Athenienses tantum, ex qualibet tribu quinos, qui non tãtũ in Palladis sed etiam in Cereris foris, Prytaneo scilicet, Delphinio & Pbreatio, de cæde indicarent.

HELIASTÆ iudices quingenti in Helia foro omnium maximo, & si grauior res incideret mille & unus, itẽ mille quingenti conueniebant, quasi è duobus tribus: ut foris, triginta annis maiores, integræ famæ. Ita quoq; numero licet dispares, in Parabyssio, Trigono et Metychio.

De quibus.

ACTIONES Forenses alia

PUBLICÆ, κατὰ γένος proprie dictæ, de criminibus publicis, in quibus actio cuique cui concessa erat, cum eo tamen, ut si quintam suffragiorum partem non ferret, drachmũ mille penderet, neq; ei in posterum uel ἡδαιμόσιον uel ἀνάσσειν uel ἰσχυρότατα liceret. Hæc rursus Actionum publicarum alia dicebatur

1. ῥαπτόν, cum aut publice, aut prinde atq; in publicis, quis alium iudicio persequeretur.

Crimina erant uaria: ut

Cædes. Vulnus de industria. Incendium Veneficium.

Βόλῃς ὄντος, uel insidiæ mortis intentatæ: uel si quis contra ius ut arary debitor ab altero inscriptus esset.

Sacrilegium, Impietas Proditio, Pecunia ab hostibus accepta.

Εὐταξίας, Impudentiæ, ῥέσση, Corruptela, insidia liberis pueris facta. Adulterium. Ἀγάμιον, Neglectæ nuptiæ.

Ἀστράτα, Neglecta militia, si miles conscriptus in castra non uenisset. **Ἀπεστράτιον**, si exercitum deseruisset. **Ἀποστάξιον**, desertus ordo, si pedestri militia relicta in equestrem se contulisset. Timiditas. **Ἀποναύτιον**, Deserta nauis. **Ἀναυμάχιον**, Neglecta pugna naualis. Abiectio scui.

Ψευδογραφία, Falsa relatio, si falso debitorem magistratui aliquem indicasset. **Συνοφαντία**, Calumniatio. **Ψευδοκαλία**, Ementita citatio, si quis se aliter in ius citasse ementiretur.

Δωρεὰ καὶ δωροδοκία si quis se muneribus corrumpi passus esset. **Διακασμός**, si quis muneribus iudicia corrupisset.

Ξενία, Peregrinitas, si quis natus ex ambobus parentibus peregrinis se pro ciue gereret. **Δωροφροσία**, si de peregrinitate accusatus, iudicia corrupisset donis. **Υβρις**, Contumelia, si quis liberum tanquam seruum aut uinxisset aut uerberasset.

Ἀγραφίον, Deletum nomen, si aerarij debitor antequam satisfecisset nomen suum de publicis tabulis deleuisset. **Ἀγραφομίναλλον**, Non professum metallum, si quis nouum metallum aggressus, ne uigesimam partem populo penderet, illud non proficeretur.

Ἀλίγιον, Non redditæ rationes rerum quas tractasset.

Παρανόμιον, Violata legis, si decretis scribentis leges de ijs ferendis latas transgressus esset.

Δοκιμασία, Probatio magistratum, an idonei ad imperandum: Oratorum, an impudici, an in parentes impij, an prodigi: Equitum, an satis culti.

Εὐθύνα, Repetunda, aduersus magistratum de pecunijs καὶ delictis commissis, item aduersus legatos, παραπροβία.

Προβόλὴ aduersus eos qui male erga populum affecti essent, qui eum decessissent, qui scophantæ essent, qui in festis contumeliam aut iniuriam alteri fecissent.

Ἀπεργαφὴ, Cum quis publici aliquid alterum retinere arguebat, ostendens unde καὶ quàm multas haberet pecunias.

Ἀπέφασσις, Cum alter alterius bona apprehendebat, eoq; facto eum ad fortunarum καὶ publici muneris permutationem inuitabat.

2. **Φάσις**, Detectio eorum qui in metallis aut emporijs exercendis deliquissent, aut qui uestigalia auertissent, omnes deniq; occultorum delictorum patefactiones.
3. **Εὐδαφία**, Actio de delicto confesso, quod non iudicium, sed pacnam desideraret item in eos qui ab aliquo siue loco siue actione legibus repellerentur.
3. **Ἀπαγωγὴ**, Cum quis, quem absentem ἰσθαι νόμιμον liceret, eum presentem in ipso furto deprehensum abduceret. Is periculo mille drachmarum se obijciebat, nisi crimen probasset.
4. **Εφέφασσις**, Cum quis ad facinorosi ades, quem propter imbecillitatē abducere non audebat, magistratum ducebat.
5. **Ἀνδρολύψιον**, In eos qui confugientes ad se homicidas dedere recusassent.
6. **Εισαγγελία**, Eorum criminum, de quibus neq; magistratus, neq; leges latæ essent, quibus

bhs

bus adduci in iudicium possent, sed ad senatum aut populum primum deferrentur. Et hac sola actio ex prædictis, uel non damnato reo, multa fuit expers.

PRIVATÆ, Δίκαι nomine generis dictæ, de criminibus. priuatis, in quibus actio ei tantum qui læsus esset dabatur. Cuiusmodi sunt

Καταγρογία, Conuicium, si quis in alterum non dicenda dixisset. Multa D. drachmæ.

Αἰκία, Verberatio, ubi quis prior manus iniurias alteri intulisset. Βία, Vis uel uirgini uel quibusvis alijs illata. Παρρησία, Ebrietas.

Βλάβη, Damnum, ut si quis uestes uel coronam corrupisset. Volens duplum, iniuria simolum pendebat.

Κάκωσις, Mala tractatio, permixta fuit puellis hæredibus aduersus maritos, parentibus aduersus filios, & pupillis aduersus tutores, cum male ab ijs habui essent.

Αποπέμπη, Repudium.

Κλοπή, Furtum qualecunque. Παρακατάθεσις, Depositum. Χρεὶον, Debitum.

Συνεὶδικαία, Commercium uel inter priuatos mercatores, uel inter ciuitates de dando & accipiendo iure.

Συνδίκησις, Pacta de locatione, uel mutuo, item de iudicij ratione, ut de re arbitro permittenda.

διετασίον ἀφροισι, Diuisorum electio, in eos qui rem communem diuidere recusarent. Μισθωσις οἴκου, Domus locatio.

Σιτή, Victus qui à maritis debebatur uxoribus, postquam ab ijs discessissent aut dimissæ essent, nec dotem receperant.

Ενοίκησις, Urbabitatio, de domo locata. Καρπὸς, Fructus, de agro locato: utraq; de fructu. ἰσμία, Proprietatis, de proprietatis iure. Ἀγρία, Deiectio, cum quis possessione cedere cogitur, de possessionis iure.

ἔκρη ἀφ' αὐτοῦ, Exportatio occulta, aut μισθωσις, Diurna.

Πράδωσις, Prædita uenditio, si rem uenditam uenditor non præstaret.

διεῖμασις κατὰ κράτος, Manifestatio, ut ea, de quibus esset controuersia, in apertum producerentur.

Ἀντίποισις, Vindicatio, quam is qui in seruitutem aliquem abduxerat iudici intendebat.

ἀποδοσίσις, Violatum patrocinium, concedebatur manumissoribus, si manumissi à se deo fecissent, & alium patronum adoptassent, conuicti in seruitutem reuocabantur.

ἀπροδοσίσις, Neglectum patrocinium, aduersus inquilinos, qui patronos ciues Athenienses ex more non adoptassent.

Επίτροπή, Tutela.

Κληρονομία, Hæreditas, Actio ἐνδικησις & διαδικησις dictæ. Cuius partes duæ: ἀμείβοις, de hæreditate controuersa, quia filius mortuo extaret uel genitus uel adoptatus: παρακατάβολον uero, nullis extantibus liberis, uel propinquitatis uel testamenti iure agebatur: sic dicta, quod decimam partem bonorum deponere cogerebatur, amissuri, nisi litem obtinuissent. Eadem ἀντιπραγµάδω dicitur. His affines lites: ἐπικλησις, puellæ pupillæ, fratris experte, quæ patrimonij hæres erat, non notus filius. Item ἐπιπροίσις, quæ fratribus prædita hæreditatis partem loco dotis esset affecta.

Deniq; *ἡνίκας*, puellæ hæredis, de qua controuersia esset, cui esset in matrimonio collocanda.

Ἰσχυρὰ μαρτυρία, Falsum testimonium, in eos qui in iudicio aut falsum testem produxissent, aut falsum testimonium dixissent, aut alio falsi genere iudicem circumuehissent, questio instituebatur, *ἡνίκας* dicta. Huic coniuncta *ἡνίκας*, ultio eius qui testes falsos produceret. *Ἀσχυρὰ μαρτυρία*, desertum testimonium, si quis de re, cui gerenda affuisset, se testimonium dicturum professus fidem sefellisset.

Functio.

Reus primùm citabatur per citatorem, seu *ἡνίκας*, (quæ *ἡνίκας* dicitur.) Deinde concessis uerbis actionem inentabat, intentionē in tabellam descriptam magistratus ipsius aut patredro aut scriba dabat. Lite intenta iudex actorem diligenter prius excutiebat, an litem uellet persequi, testesue haberet, egerine alicuius præsentia. Quæ *ἡνίκας* dicebatur. Aiente eo, actionem recipiebat, eamq; in forum introducebat.

Introducta in forum actione subsidia multa reo erant legib. comparata, quibus aut iudicium a se depelleret, aut in aliud tempus differret, aut eodem iudicij laqueo aduersarium suum impeditum & constrictum teneret: nimirum Exceptio, Dilatio, Recriminatio, Mutua litis intentio.

Quòd si nullum horum remediorum tentasset, sed rectè a iudicio occurrisset (quod *ἡνίκας* uocabant) iusiurandum præstare cogebatur actor, uera se crimina obiecturū, quæ *ἡνίκας* erat: uicissim reus, se non iniuriose acturum, quæ *ἡνίκας* fuit. Pecunias item deo promebant ante iudicium. Victus iudicio, pro utroq; persoluebat. Qui de summa C. drachmarum usq; ad mille contendebant, tres drachmas: qui de mille usque ad X. M. viginti deponebant. Hæc Prytanæa dicebatur. Diuersa erat *ἡνίκας*, & *ἡνίκας*, & *ἡνίκας*.

Testium duo genera, oculati *μαρτυρία* præstabant, aurii *ἡνίκας*. Si qui uiderat testimonium dicere renueret, mille drachmas pendebat.

Hæc omnia, quæ ad iudicium litemq; pertinebant, ante iudicium in tabulis literarq; referebantur, pacta, sacramenta, in ius uocationes, testimonia, & similia: eorumq; exempla, *ἡνίκας* dicta, in capsulam, *ἡνίκας* uocatam, inclusa diligenter obsignabantur.

His peractis, utriq; litigatori hora ad dicendum statuatur, eaq; clepsydra notabatur. In tres partes dies distribuebatur, *ἡνίκας* *ἡνίκας* *ἡνίκας* ita dicta. Vna actori dabatur, altera reo, tertia iudicibus. Iussu archontis minister (*ἡνίκας* dictus) amphoram utriq; infundebat, tres choros posteriori orationi.

Perorata causa, cum nihil addendum reo uideretur, ptebant ut iudices suffragia de se ferrent. Tum magistratus qui iudicio præsidebat suffragiū iudicibus dabat. Suffragia primùm suæ marine conchas, quas postea ex ære obfectus *ἡνίκας* dixeret: deinde sabæ albæ, aut solidæ in urnam lignæ (*ἡνίκας* dictam) absolutionis, nigrae aut perforatæ in urnam æream (*ἡνίκας* uocatam) condemnandi causa miti solita. Lata suffragia a magistratu dinumerabantur. Nec plura tantum, sed & paria suffragia uim ad absolucundum habuerunt. Si cepit damnatus reus esset, X. iuris tradebatur, ut supplicium de eo sumerent. Si pecunia multatus, apud Prætores aut Quæstores deæ inscribatur. Si inscriptam soluere non uisset, in uinculis habitus, atq; infamia notatus, cum ipse a Rep. traehenda remouebatur, tum eandem filijs conditionem moriens relinquebat.

IUDICIA

IUDICIA ARBITRORVM.

Singulis annis ex unaquaq; tribu XLIV. supra LX. annuum nati legebantur. Et bi rursus uel noua sorte lecti, si litigatoribus placuisset, iniurati aut finem liti imponebant, aut ab ijs pro uocatio ad iudices dabatur. uel Compromissarij dicti, a litigatoribus ex toto arbitrorum numero lecti, quib. se iuratus permittebat, nec ab eorum sententia discedere fas erat.

LITVRGIAE.

Quicumque in quatuor classibus præter ceteros diuitijs abundarent, pro superioribus magistratibus, qui ipsis potissimum pauere, opes suas ad Reip. tempora conferre debuerent, **LITVRGI** siue Præbitores dicti, ut aut pacis ornamentis consulere, *ἡρεσῶσι*, *ὑμνασίᾳ* *ἔσονται*, siue Epulones: aut belli subsidys insisterent, *τελεῖται* & *ἀσπίδες* *ἔσονται*, id est, collatores. liq; primi in ciuitate honores fuerunt.

Decimo-octauo ætatis anno iuuenes nomen profitebantur, professi ad publicos honores uel inuiti adigebantur, ita quidem ut singulae tribus aut populi singulos præbitores eederent: altero tamen anno duntaxat, ita ut dimidium tēporis uacationem haberent in choragys, trierarchys, epulationibus & gymnasiarchys: collationes uero non nisi impendente aut urgente bello aliquo.

Reliquorum munerum immunitates dabantur a populo, Trierarchiarum uero & Collationum ne Harmodij quidem & Aristogitonis posteris.

Ne quis excusatione tenuitatis Liturgiarum onus defugeret, Solon *αἰτίαι* *αἰὶν* excogitauit, hoc est muneris & fortunarum cum alio permutationem. Pōst placuit, ut tota ratione mutaret, **MCC.** ex uniuersis classib. legerentur, qui cū ceteros diuitijs antecellerent, soli etiam Liturgias obirent. Singulae scilicet tribus **CXX.** ditissimos è suo corpore pendebant. Hi in duas partes diuisi, duas sexagenas constinebant in quaq; tribu, quas Symmorias appellabāt, quæ numero **XX.** erant in omnibus tribubus. Rursus **MCC.** illos in duas partes, **D.** hominū singulis particbantur: utramq; rursus in denas. sic erant quatuor Symmoriae: singulae **CCC.** hominum. Inter quas una erat trecentorum ditissimorum, qui ante alios conferebāt, & reliquos dicto audientes habebant. Singuli autem triceni, qui erant quadripartiti, proprium rhetoricum & prætorem habebant: sed ita ut rhetores & prættores secundorum trecentorum cederent rhetoricis. prættribusq; primorum. Ceterum cū Trierarchia propter sumptuum magnitudinem nullus inuherent mutationes, ita ut interdum tres, uel decem, uel plures uix unam triremem, per *ἐπιβάτας* siue contributiones instruere possent: Demosthenis suasu à **MCC.** ad **CCC.** ditissimos trierarchia deuoluta est, lege tamen *αἰτίαι* *αἰὶν* integra, ut si quis trecentorum alium se opulentiorem edere posset, illum suo loco inter **CCC.** referret, non repugnans: in inficientem uero ad commutanda secū bona compelleret.

MILITIA ATHENIENSIS.

IN concione hasta & scuto a populo acceptis, in fano Agrauli militari sacramento adstricti gebantur iuuenes se Reip. militaturos per an. **XLII.** qui anni ab Archonte eponymo singuli nomen accipiebant, uti etiam stipendia ipsa militum. Proinde Solon, cū Pisistratus tyrannidem inuasisset, hastam & scutum in furo abiicit, functum se suo munere, dum per ætatem liceret, inuicem, nunc iunioribus se locum dare.

PRIMA

PRIMA militia Tyronum fuit, qui **XII**X. anno ætatis in lexiarchicas relati tabulis, scuto & hasta in concione populi acceptis, terræ Atticæ custodiam per biennium obibant, à suo stranda regione iccirco ΠΕΡΙΠΟΛΟΙ dicti.

MILITIA pedestris τῶν ἰπποτῶν, id est, Armatorum, qui suo sumptu omnia imperatæ militiæ munera obibant, secundum Solonem: qui non pareret, ius dicendæ sententiæ in concione non haberet. Pericles primus de militum stipendio tulit. Cōscribebatur exercitus ἐκ τῶν ἑκατῶν, ex ijs tabulis, in quibus per tribus civium omnium nomina scripta erant: adeoque tributum armabantur & pugnabant.

EQUESTRIS militia olim perexigua, ita ut Naucrariæ singulæ (quæ numero erant 48.) binos tantum equites præberent. Victo demum Xerxe, CCC. primum equites, totidemque sagittarios instituerunt: post ad MCC. auxerunt. Equitibus his stipendium ex ærario ad emendum ornandumque equum assignabant, ἑκατὰ ἀνδρῶν dictum, quod postquam equites esse desissent, phylarchis repetentibus reddebant. Nemo autem mereri equo poterat, nisi Ἀνιμασις ante excussus.

NAVALIS militia tenuis olim, ita ut uix singulæ naucariæ singulas triremes exhiberent. Themistocle primum auctore uectigalia metallorum Lauriorum in classem centum triremum collata, quod Darium minime quieturum præiuderet. Xerxe post ad Salaminem ea classe superato, qua uictoria uniuersæ Græciæ salutem & libertatē attulit, suasisit uti ad præsentem classem XX. quotannis triremes adycerentur, & triplex Piræci portus, ante Xerxis aduentum se archonte institutus, absolueretur. Ea ratione factum, ut Lycurgus tandem, Demosthenis æqualis, rei militaris apparatus præfetus, CCC. nauium classem explevit. Naualem turbam, ut spe præmiorum undique conflueret, immunitate donandam curauit. Pericles stipendia quin etiam assignauit, ut qui naues conscendissent, per octo mensium spacium stipendium ferrent, terminum in dies singulos obolorum. Nautæ ex populis per demarchos edebantur.

OECONOMIA ATHENIENSIS.

CONIUGII quæ ratio. Mariti in uxorem quæ potest. Licuisse ad frequentandam civibus urbem, post Peloponnesiacum bellum, quo uebementer exhausta fuit, plures uxores ducere, Socratis philosophi docet historia, qui binus eodem tempore habuisse fertur, Myrto Aristidis F. & famosam illam Xanhippen. Spurij deteriore conditione legumini, ita ut ne Gymnasii quidem isdem uterentur, in Cynosarge extra urbem exercebantur. Themistocles ad regendum dedecus natalium auctor fuit reliquæ iuuentuti promiscuè etiam Cynosarge utendi.

PATRIUM ius in Liberos quod. Quæ Hereditatum ratio.

DOMINORVM in seruos potest. Quæ i quæ uicissum obseruantia. Seruorum acquisitio, institutio, officia.

AGER

AGER ATTICVS *Reliquus.*

CAP. XXX.

CVRIÆ parvæ Atticæ, quæ passim, uti fors, incoluntur.
Halimusi habent *Cereri legifera & Proserpinæ sanum.*
Zoster, (quod *Latona*, cum non longe pariundi tempus abesset, zonam ibi soluerit, et si non peperit) *templa habet*

Minervæ.

Apollinis. Dianæ. Latonæ.

Prospaltij *Ædem Cereris & Proserpinæ.*

Anagyrasij *delubrum matris Deum.*

Cephalenses *Castoras colunt, sub Magnorum Deorum appellatione.*

Prasienses *habent*

Apollinis templum, quod Hyperborei primitias suas mittunt, inde in Delum transportandis.

Erichonidis monumentum.

Lamprenses *ostendunt*

Cranaï regis ab Amphycitione genero pulsi & cæsi cum copijs, monumentum.

Potamus. *Ionis Xulbi F. duci contra Eleusinos monumentum.*

Phlyenses *habent aras*

Apollinis Dionysodoti. Dianæ Lucifera.

Bacchi Floridi. Nympharum Ismenidum.

Telluris, quam Magnam deam vocant.

Myrrhinusijs *est*

Templum. In eo aræ

Cereris Anesidora. Iouis Clesij.

Minervæ Titbones. Proserpinæ primigeniæ.

Deorum Seuerarum.

Colenidis Dianæ signum, à Colæno qui ante Cecropem regnavit.

Athmonenses *Dianam Amarysiam colunt.*

Acharnæi *uenerantur*

Apollinem Agæum. Herculem.

Minervæ Sospile aram.

Equestrem Minervam. Bacchum Canentem. Bacchum Hedereum, quod ibi primum bederæ planta uisa sit.

Marathon *curia pari spacio ab Athenis & Carysto Bubæ oppido distat. Spectanda ibi*

Campus celebris

Prælio Atheniensium contra Persas, quos Heroas vocant.

Tumulo Atheniensium, qui in pugna illa ceciderint.

Miltiadis Cimonis F. duci sepulcro.

Cc

Nocturnis

Nocturnis spectris.

Ara sacra

Marathoni.

Herculi.

Fons Macarea, à Macaria Herculis filia, quæ mortem sibi conscivit, ut pene Theoseum, Hercules liberos contra Eurythbeum defendentem, uictoria ex oraculo esset.

Lacus cænopus, in quo Persæ fugientes plurimi periere.

Præsepia Artaphernis equorum, & in saxo tabernaculi uestigia.

Amnis è lacu effluens: ad cuius caput aqua pecori aptissima in inferiores salsa, & marinis piscibus reseruitur.

Brauron non multum à Marathonè distat, quod Iphigenia cum Diana Taurica primum appulit, eaq; ibi relicta Argos uenit. Est ibi uetus Diana signum.

MONTES ATTICI

IN MEDITERRANEIS

Pentelicus lapidinis nobilis. Habet Minervæ signum.

Parnes, apris & ursis abundans. Ibi

Iuppiter Parnethius ex are.

Ara Iouis Semelei. Item altera Iouis Pluvij uel Innoxij.

Hymettus apum passionibus celeberrimus. Sunt ibi

Iouis Hymettij signum.

Iouis Pluvij & Apollinis Prasagi are.

Anchesimus parvus. In eo signum Iouis Anchesium.

Prope Marathonem mons est, & in eo specus, aditu angusto. Intus uero

Cella. Lauacra caprarum.

Stabulum Panos, cum saxis, caprarum propemodum formam referentibus.

LITORALIA Cycladus & Egeum mare spectantia exhibent

Sunium promontorium cum Minervæ Suniadis templo.

Coliadem promontorium. Illic

Fragmenta Persarum deletæ classis eò per aslum deletæ.

Fana

Veneris Coliadis.

Dearum Genetyllidum, quæ Phocensibus Gennsida dicuntur.

Laurium metallis nobile.

OPPIDA ATTICA

RAMNVS in litore progressus, LX. stadia à Marathonè. Ibi Nemesis sanum est. Signum Phidias fecit ex Pario marmore, illuc deuecto à Persis, tropæum ante uictoriam parantibus.

In capite corona cum ceruis et Victoriæ sigillis. Laeva fraxini ramum, dextra phialam tenet.

OROPVS urbs. Habet

Templum Amphiarai, & signum è candido lapide. In quo per noctem oracula per somnia captant.

Ara

Aram eiusdem, in quinque partes distributam, uarijs dijs.

Fontem templo proximum, in quem qui morbo oraculi monitu leuati fuerint, aurum et gentiumue signatum iniiciunt.

AMPHIARAI templum XII. stadijs ab Oropo. Illic Thebis fugiens cum curru terra biatus absorptus est.

INSULÆ ATTICÆ non longè à litore.

PATROCLI deserta, à Patroclo, præfesto Ptolemæi Lagi, ualle & muro munita, cum Atheniensib. contra Antigonum Macedonia regem opem ferret Olymp. 129. an. tertio.

HELENÆ, supra Saronum. Ad quam post Ily euersionem Helena appulit.

SALAMIS. In ea

Urbs ad Atheniensibus ob perfidiam, bello contra Cassandrum, deleta. Super sunt Fori ruinae.

Atach templum cum statua ex ebano.

Saxum non longè à portu, in quo Telamon consedit, cum nauem, qua filij Aulidem ad Græcorum classem delati sunt, oculis prosequeretur.

Flos illic primum enatus fertur post mortem Atach, lilio minor, ijsdem quibus byacina thib. inscriptus fuerit.

Dianæ templum.

Trophæum uictoriæ Themistoclis contra Persas.

Templum Cychrei heroi, qui commissio contra Persas prælio inter naues sub serpentis forma apparuit.

PSYTTALIA, ante Salaminem. In quam cum CD Persæ descendissent, deleta Xerxis classe ad unum cæsi. Panos signa habet rudia.

ELEVSINIVS AGER uersus Atticam.

VIA sacra, quæ Athenis Eleusinem ducit, cks Cephissum, hæc occurrunt

Anthemocriti facialis Atheniensium monumentum, à Megaræis. cõtra ius gentium occisi.

Molossi duci Atheniensium in Bubacæ tumulus.

Vicus Scirus, à Sciro uate Eleusiniarum contra Erechtheum.

Cephisidori monumentum, qui, à Romanis impetratis auxilijs, Persei Macedonia opes fregit.

Heliodori Aliensis sepulcrum.

Themistoclis, pronepotis magni illius, monumentum.

Lucus Lacj Herolæ.

Curia Lacidarum.

Nicoclis Tarentini ciuitatæ di monumentum.

Ara Zephyri.

Cereris & Proserpine templum.

Phytali sepulcrum, qui Cererem hospitio accepit, donatus ab ea fici stirpe, teste inscriptio sepulcri.

Theodori tragici insignis monumentum.

Mæcismaches & Pueri simulacra, Cephisso crinem suum deludentis prope fœmen.

VIA *sacra trans Cephisum. In ea spectantur*

Iouis Medicinæ actus ara, ubi Theſeus à cade Sink latronis ab auro materno propinquus purgatus dicitur.

Theodectis Phaselitis tragici, & Mæſilbei medici sepulcra.

Cyamitæ herois templum, fabarum inuentoris.

Pythionices meretricis monumentum pulcerrimum ab Harpalo excitatum.

Apollinis sanum, à Cephalo postleris adificatum, cum ex oraculo prope Pœcilium monstem currentem irremem offendissent, hoc est, draconem celebri se lapsu in latebras demittentem.

Veneris ædes.

Aluei Rheti dicti, salis, flumini cursu similes, Cereri & Proserpine sacri, quorum pisces à solis sacerdotibus capiuntur, qui fines sunt agri Eleusini & Attici.

Trans Rhetos CROCONIS locus, Regia dictus.

Hippochoontis monumentum heroicum, à quo tribus nomen habet.

Zarecis monumentum, qui Musicam ab Apolline didicit.

Caprifici nomine dictus locus, ubi Pluto rapta Proserpina descendisse fertur.

Ad hunc Cephisi alucum, maxime concitato cursu delatum, Theſeus latronem Procrustem occidit.

ELBUSINE.

VRBS ab heroe Eleusine nomen habet. Cōmissa inter Eleusinos & Athenienses pugna, Eleusini se suaq; omnia in potestatem Atheniensium tradiderunt; Initia tamen ipsi retinere.

Ædes ibi spectantur

Triptolemi.

Dianæ propylææ.

Neptuni patris.

Puteus Callichorus, ubi primum chorum Eleusiniorum fœminæ in honorem Cereris insistebant.

Rharij campi, frugum primis seminibus iactis celebres. Memoria causa ordeum ex eo ipso tantum solo demessum in omnibus sacris ad molis & liba adbibent.

Area Triptolemi, cum ara.

ELBUSINIVS AGER uersus Bœotos & Megarenſes.

VIA Eleusine in Bœotiam spectandi

Eleutherenses campi, cum Liberi patris signo.

Specus & Fons aquæ frigida. In eo Antiopem narrant geminos exposuisse, pastorem eosdem aqua lauasse.

Eleutherorum muri & adium ruinæ.

VIA Eleusine Megaram euntibus, occurrit

Puteus Floridus, supra quem Ceres annis specie assumpta consedit, eiſq; Meganirus tanquam Argivæ filium educandum dedit.

Meganiræ sacellum.

Tumali

Turuli Argiuorum qui ad Thebas cecidere, Theſeo Adraſtum in regnum reducente.
Alopes mon. à patre Cercyone interfecta, quòd eo loci Neptuno Hippothoonè peperiffet.
Cercyonis paleſtra, ubi omnes lucta ſuperatos occidit, à Theſeo tandem ſuperatus.

MEGARA ELBUSINI FINITIMA.

MEGARA olim Athenienſibus parvè. Cæterùm ubi Ægeo natu maximo regno Athenienſium ceſſit Niſus, ipſi Megara obtigerunt. Regnante Codro Peloponneſij ea Athenienſibus ademerunt. Hinc Megarenſes ex Atticis Dorieneſes facti. Nomen habuere uel à templo Cereris primum apud ſe erecto, uel à Megareo Neptuni filio, qui Niſo uenit in auxilium contra Minoem, ibique ſepulchrum eſt, cum primum Niſa uocaretur.

Theagenis tyranni aquæ ductus præclarus, aquam Subnidum nympharum deducens.

Ædes uetus, in qua ſpectantur

Imagines Rom. Imp.

Dianæ ſoſpita ſignum ex ære, Strongylionis opus, quòd illic Perſæ Mardonium ſecuti per noctis tenebras ſagut. u. omnes inani ſpecie hoſtilis agminis diuinitus obiecta profuſiſſent, & luce facti æuermes à Megarenſibus oppreſſi eſſent.

XII. **Dij**, Praxiteiſ opus.

Lucus Iouis Olympici, cum templo in ſigni. In eo

Iouis ſignum, ob Peloponneſiacum bellum non expolitum. Os auro & ebore, reliquæ corpus è gypſo & ſicili materia, Theocoſmi Megarenſis opus, Phidia adiunxante. In Iouis capite Parca & Hora inſiſſunt.

Triremis aneum roſtrum, bello Salaminio de Athenienſibus capta.

CARIA arx, à Care Phoronei F. dicta. In ea ſunt

Bacchi Nyctelij ædes.

Veneris Epitrophia ſacellum.

Noctis oraculum.

Iouis Pulueri delubrum, ſine tecto.

Æſculapij & Hygeæ ſigna, Bryaxiſ opus.

Cereris templum uobile, Megaron dictum, à Care ædificatum.

A Barce deſcendendo ad Septentriones occurrit

Alcmenæ monumentum, ibi ex oraculo condita.

Olympij Iouis ædes.

Rhūs uicus, in quem ex imminentibus oppido montibus aqua deſluebat, aliò deriuata à Theagene tyranno.

Hylli Herculis F. monumentum.

Ididis ædes.

Apollinis Agrei & Dianæ Agrotibera ædes, ab Alcatboo Pelopis F. dedicata, occiſo leone Cytheronio.

Hippolytæ regina monumentum ibi præ animi mærore mortuæ, uictis Amazonibus ab Athenienſibus.

Terei ſepulchrum, qui ſibi Megaris manum intulit. Sacrum ei faciunt annuum, calculis pro farre utentes. Vpupa ibi primum uifa.

Cc 3

ALCA

ALCATHOI arx alitra Megarenſium. Aſcendendo

Megarei monumentum occurrit, qui Cretico bello ab Oncheſto ijs ſubſidio uenit.

Deorum Prodomon, id eſt, Præſtrectorum focus, quibus rem diuinam fecit Alcatbom, murorum fundamenta iacturus.

Lapis iuxta focum, ad quem citibaram depoſuit Apollo. muros facienti Alcatboo opẽtũ nauaturus. Percuſſus lapide, reddit ſonum quem fides ſolent.

Mineruz templum cum ſigno inaurato: os, manus, pedes, ex ebore.

Mineruz Victoriæ ædes.

Mineruz Æantidis, ab Aiace Alcatbui F. dedicata ædes.

Apollinis ædes priſca laterculis extructa, ab Hadriano imp. candido lapide reſtituta.

Cereris Legiferae templum.

Callipolidis mon. ob turbata in ara ligna, cũ de fratre ab apro Calydonio interempto nuncium patri Alcatbui attuliſſet, ſtipite capiti impaeto interfecti.

I Nenia ad Prytanæum ſpectatur

Inis mon. lapidum niaceria cinctum, & ſpōmēnati oleis conueſtitum. Ei annua ſacta faciunt.

Iphigeniæ heroicum mon.

Adraſti mon. ex ſenio mortui.

Dianæ templum, ab Agamemnone ædificatum, cũ Calchantiem Megari ad expeditiõnem Troianam ſecum ducere uellet.

I N Prytanæo uiſuntur

Menippi Megarei F. mon.

Echepolidis Alcatbui F. mon.

Anaclethra faxum, ubi Ceres poſt longos errores filiam euocauit. Annuatim ſacta ibi faciunt feminae.

MONVMENTA intra urbem hæc ſunt:

Æſymnium, multorum heroum commune, ab Æſymno conditum, cũ caſo Hyperione Agamemnonis F. ob tyrannidem, in libertatem ſeſe vindicaſſent, & ex oraculo Plurium conſilio uti iuſſi eſſent. Vnã cum curia,

Alcatbui heroum.

Pyrghi Alcatbui uxoris mon.

Iphinoës Alcatbui F. uirginis. Cui puella ante nuptias mittunt inferias, crinibq; premiis detondent.

Aſtycratæ & Maniis ſepulcrum, Polyidi filiarum.

LIBERI templum, Dionyſion, à Polyide dedicatum, cũ Alcatbom à cæde filij luſtrauit. Simulacrum totum præter os occultatur.

VENERIS delubrum. In eo ſigna ſunt

Veneris uetiſſimum, Praxidis dictæ.

Pithus dea, & dea Paregoræ, id eſt, conſolatrix, Praxitelis opera.

Scoparum, Amoris, Appetitus, Cupidinis.

FORTVNÆ ædes, Signum Deæ, Praxitelis.

DELVERVM Musarum. *Lysippus Musus & Iouem fecit.*

CORÆBI sepulcrum, cum inscriptione & belluæ confectioe.

ORSIPPI mon. qui delapso subligaculo, primus Olympiæ uicit nudus. Eius exemplum secuti deinceps ceteri subligacula abiecerunt.

E' FORO si redeas in uiam occurrit

Apollinis Præstius aedes. Signa ibi Apollinis, Diana & Latona, Praxitelis.

AD portam Nymphada, in ueteri gymnasio lapis est Apollinis, Carini, pyramidis forma.

LVCINÆ aedes.

NISAEÆ, nauale dicitur. Ibi

Cereris Ouisera templum, à primis opilionibus dictum.

ARX Nisææ. In cuius imo cliuo ad maritimam oppidi partem Lelegis mon.

MARE MEGARICVM.

INSULA non magna Nisææ uicina, quo Creticam classẽ appulit Minos, bellum Nisæ inficiens.

MEGARICVS AGER.

In Montanis, **PAGAE** oppidum. Via militari occurrit

Saxum, sagittis confixum à Persis noctu, diuino errore agitat.

Dianæ Sospitæ signum ancum, Megarensi par. Aegæali Adraffi F. mon.

Item **ÆGISTHENÆ** oppidum. Ibi

Melampodis templum est, cui sacra faciunt.

Aufonoës Cadmi filia matre confecta mon.

VIA Megaris Corinthum uisuntur

Terlephanis Samy ubicinis mon. à Cleopatra Philippi Macedonis filia extructum.

Caris Phorongi F. mon. conchite lapide ex oraculo exornatum, qui apud solos Megarenses insigni candore & mollitie caditur: marina in eo conchæ uidentur.

VIA Sciron dicta, à Scirone latrone primum munita, ut expeditis hominibus aqua esset: ab

Adriano Imp. dilatata, ut per eam duo obuij currus agi queant.

Saxa in uia angustij. Moluris petra, unde sese in mare præcipitauit Ino cum Melicerta, Leucotheæ iccirco & Palamoni consecrata.

Saxa Infamia dicta, Moluridi adiacent: unde Sciron hospites deijcere solebat, à marina testudine conficiendos. A Thesæo eodem loci præcipitatus.

In montis iugo Iouis Aphisy fanum (quod Aeaco, Argina Ioui Panellenio ob sic:ritatẽ sacra faciente, calamitas fuit remota): cum Veneris, Apollonis & Panos signis.

Eurythei mon. ibi ab Iolao occisi.

Apollinis Laior aedes, ad fines Megarensium & Corinthiorum, ad quos Hyllus Herenlis F. cum Echemone Arcade singulari certamine congressus est.

M E T H O D I

A P O D E M I C A E

L I B. I I I I.

D E P A R T I C V L A R I V M

quorundam Obserua-
tione.

H A C T E N V S in Vniuerſali Locorum ſimul & Locatorum à Peregrinante obſeruandorum conſideratione ſumus uerſati. Corollarij loco ueluti ſemina Particularis theoriæ iaciamus, quæ exercitatione & experientia aliorum in iuſtum aliquando uolumen, non tam mole quàm utilitate ſua metiendum, excreſcere queant. Et Particularis quidem Rei ſpecimen, Loci primùm in Gymnaſij deſcriptione, Locati deinceps in Statua Coleoni j exhibeatur: Actionis uerò Particularis in Arte typographica, cui literati omnes omnia & ea quidem ſumma debent.

Loc i Particularis, utputa GYMNASII Obſeruatio. CAP. I.

E T S I Partis minimæ eadem planè quæ maximæ obſeruationis capita eſſe debent, & proinde Nomen Gymnaſij primùm: deinde Materia cum Hominibus, Locis atq; Locatis tertio Forma, & ſub ea Situs Ambitus Figura, Diſpoſitio tum naturalis, tum artiſcioſa & Oeconomia qualiſcūq; ſubinde Eſſiciens Conditor, Ampliator, Poſſeſſor mox Finis: tandem Motus Actiui ſimul & Paſſiui perpendi deberent: ne tamen nimia diligentia nauisſimis euadamus, Materiali partium enumeratione earundemq; Formali diſpoſitione in præſens contenti, cætera ex limpidiſſimis fontibus, quos Hier. Mercurialis *ιστορίαι διαχειρίσεως*, Patavinæ ſcholæ Antecęſſor in præclaris illis de arte Gymnaſtica libris reſerauit, hiſtoricę medicæq; rei ſtu-
dioſis petenda relinquemus.

G Y M N A

GYMNASII DISPOSITIO.

GYMNASII ad quatuor mundi plagas directè positi, quadrati, sed postremis angulis ad stadij theatrum effigiandum obtusis, in oblongum ueluti hemicyclum extenti, Partes præcipuæ, ordine se mutuo consequentes hæ sunt:

I. **AMBITVS**, hoc est, *Via intra Gymnasy muros, circumquaq; libera, per Orientalem portam ingressa sese offert primum. In eo uersus Meridiem*

Rectè progredienti ad

Laëuam, Porticus prima cum Columnis.

Dextram, Palæstræ parietes.

Declinanti ad Occasum

Sinistram, Porticus cum columnis.

Media, Xystus dictus, Simplex, porticus stadiata, ad Stadium propè excurrrens, margines habet denum pedum singulos, uersum parietes Palæstræ & Columnas, in medio excavata, uti gradus bini sint in descensu sesquipedali.

Dextra Palæstræ parietes & ianuæ Cellarum; inde etiam parietes Platanonis.

Septentrionem

Rectè progredienti ad

Dextram, Porticus prima cum Columnis.

Sinistram, parietes Palæstræ.

Declinanti ad Occasum

Sinistram, Palæstræ parietes & ianuæ cellarum, inde etiam Platanones.

Dextra porticus secunda extra Palæstram Duplex, latitudine amplius, & stadiata, ad Stadium usq; protensa.

II. **PALÆSTRA**, exercitiij & balneis destinatus locus multiplex, à præcipuo exercitiij genere nomen habens, quod ibi sese lucta & pugillatu potissimum exercerent. Rectè à ab Orientali porta ingredienti offeri sese

Spacium siue area media, uel quadrata uel oblonga, Peristylum à columnarum ambitu dictum, ad subministrandam cellis & porticibus lucem, & ad deambulandum, aliæ sue actiones obeundis, quæ nec in Palæstra, nec in alio puluere, nec in porticibus aut uis fieri commodè poterant.

Latus aliud

Orientale. Quod habet

Sinistram

Porticus simplices, ijsq;

Exedras adiunctas.

Dextram

Porticus simplices.

Exedras.

Frigidam lauationem in uersura porticus ad latus Septentrionale.

D d

Meridionale

Meridionale habet

Anterius, Porticus simplices.

Medius Exedras.

Posterius Habitationes & Cellas ministrorum & instrumentorum uariorum.

Septentrionale, ut Meridionale, habet

Anterius Porticus duplices.

Media loca exercitij & balneis destinata, nempe

Conisterium

Ephæceum.

Eleothestium.

Frigidarium.

Proprigeum. Inde;

Laconicum sinistra.

Sudatio concamerata, media.

Lauatio calida, dextra.

Posterius denique Habitationes & Cellas ministrorum, armorum, uariorum.

III. PLATANONES, Planeta, Nemora, iustis spatijs ad deambulandum confitis arboribus, ibique ex opere signino stationibus designatis, inter duas porticus, Xystum meridionalem, & Duplicem septentrionalem media, habent ad

Orientem, Palastram.

Occidentem, Stadium.

Meridiem, Xystum.

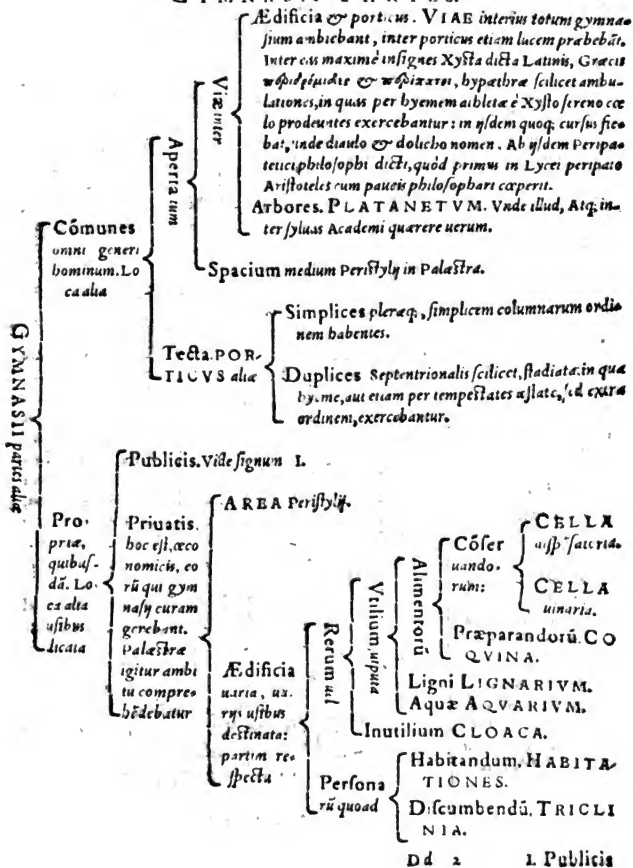
Septentrionem, Porticum duplicem.

IV. STADIUM, extrema Gymnasij pars, post Xystum & Platanonem, ita figuratum, ut possint hominum copia cum laxamento aibletis certantes spectare.

GYMNASII

GYMNASII PARTES.

Animi,

Theoricis. EXEDRAE, ueluti schola philosophorum, rhetorū, poetarum, grammaticorū, medicorū, ab Oriente, Meridie & Septentrione.
 Practicis. EPHEBAEVM, in quo ij, qui exerceri uel lauari uellent, paciscebantur.

Vestiti exuebantur in APODYTERIO, seu γυμναστήριον.

Mediatē, nimirū uti præparent se. Sic namq;

Nudi
 Vngebātur in ELAEOTHESIO, seu ἀλειψήριον, hoc est Vnctuario.
 Aspergebantur arena Hebe dicta in CONISTERIO.

Corporis, quod ad Exercitia & Lotiones. Exuebātur enim primum, inde luctatores & pæcratiastæ in Vnctuario ungebantur, uncti puluere conspergebantur, mox exercebātur: deinde ad Vnctuarium reuersi à mediastinis & reuolutoribus detergebantur strigilibus ferreis: detersti iterū ungebantur quidam, uncti etiā balnea ingrediebantur: loti denuo ungebantur nonnulli. Ob tam uarios motus loca alia statimū destinata

Actionibus, hoc est exercitijs, uel

Immediatē, uti exercitijs

Liberaliter uel

Pueri, in EPHEBAEO, secundum Philandrum.

Adulteri. Loca alia exercitiorum

Abfque organo, corporibus uel
 Coniunctis, ut in Luta & Pugillatu.
 PALAESTRA.
 Disiunctis, Cursuet Salu. XYSTVM, mūro medio distinctum, & propterea Peridromis dictum, locus hyperibrium, uia tantum seuinctus à Stadio.

Cum organo, ut cum Disco uel Sphæra. SPHAERISTEORIVM.

Athleticē

Æstate quidem, STADIVM apertū, ad extremum Occidentale latius.
 Hyeme, XYSTVS ad Meridionale latius, hoc est, tecta porticu, Stadiata ubi etiam æstate per tēpestates exercebantur.

Passionibus. Vide signum II.

II. Patitur

II.

Patitur corpus ab aere
uel aqua, artificio certo
corpori extrinsecus ad-
motis. Loca proinde in
Gymnasio aut Thermis
proprie dictis alia inser-
uebant passionis huius

Admini-
strationisAque
scilicet

Calidæ, LAVATIO calida. Gao-
leno λέρου, Archigeni λέρου.

Frigidæ, LAVATIO frigida, alijs
λέρου, ubi frigida aqua lauacra, &
praesertim Piscina, alijs Baptisterium
dicta, pro natationis usu posita erant.

Aëri

Calido, LACONICVM, Calio-
darium. Vitruvio & Celso, Sudatio
calida uel assa, & sicca.

Tepido, TEPIDARIVM, pro ijs
qui tepore aeris aut aquæ, uel utriusque
uti uolebant: item qui aut frigida aut
calida lauari quærebant.

Frigido, FRIGIDARIVM, pro
ijs qui statim post egressum tepidarij
aut calidarij aere frigido optabant
frui, ne ab extremo ad extremum sine
medio transirent.

Præparatio-
nis quo ad

Ignem, HYPOCAUSTVM, fornax seu
concamerata structura subterranea, calida-
rio, calidæ lauationi & uasario supposita.
Ante illud uia erat Propnigeum, quasi Præ-
furnium Vitruuio dicta.

Aquam, AQUARIVM, cella calidæ lau-
ationi & calidario adnexa, alium magnum
aquæ continens, inde per fistulas in frigidam
& calidam lauationem deriuanda.

Vasa, VASARIVM, ubi uasa cõseruaban-
tur balnearum usibus necessaria.

Vestes exuendis, & interea dum Thermis
utuntur seruandas, CVRICEVM dictum,
foris quod ibi quoque Tonstrina esset. An hæc
Apodyterij pars aliqua fuit?

METH. APODEMICÆ
STATVÆ COLEONIAE *consideratio.*

CAP. II.

BARTHOLO-
MÆO Coleono
Bergomensi Vene-
tius posita statua, in
qua consideranda

Causæ.

Acciden-
tia. Nempe

Materia: *Ænea, inaurata.*

Forma: *Equestris, colosso marmoreo insistenti.*

Efficiens: { Venetus *senatus.*
Architectus, qui nomen suum inscripsit.

Finis. Monumentum *gratæ* Reip. & Coleoni Prudentiam
& Fortitudinem & F. d. m. bellicanum etiam ob Libe-
ralitatem, quandoquid. m. ampliss. fortunatum heredem
S. Marcum Venetum scripserat.

Tempus: { Post mortem eius.
Sub quo Principe.

Locus. In area DD. Ioannis & Pauli.

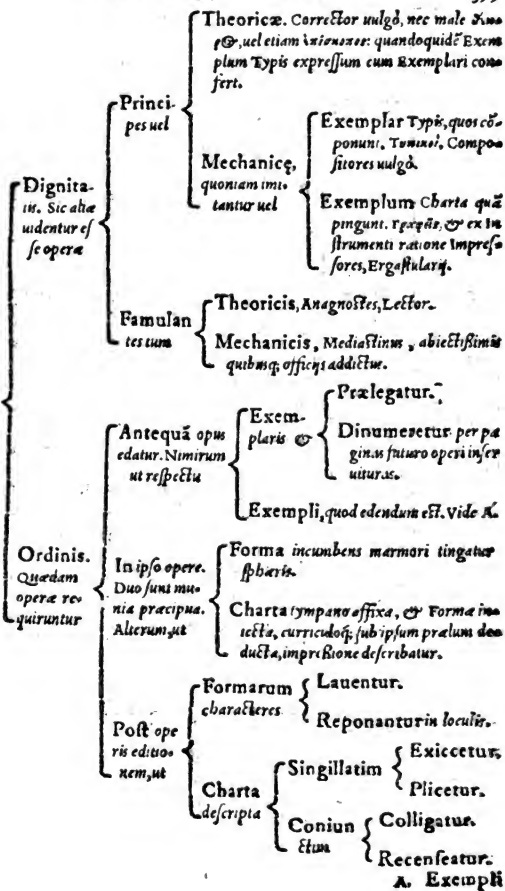
Motus. Ignominiose ab *amulis* tractata, appensa non
elastica & sacco, tegle Corio.

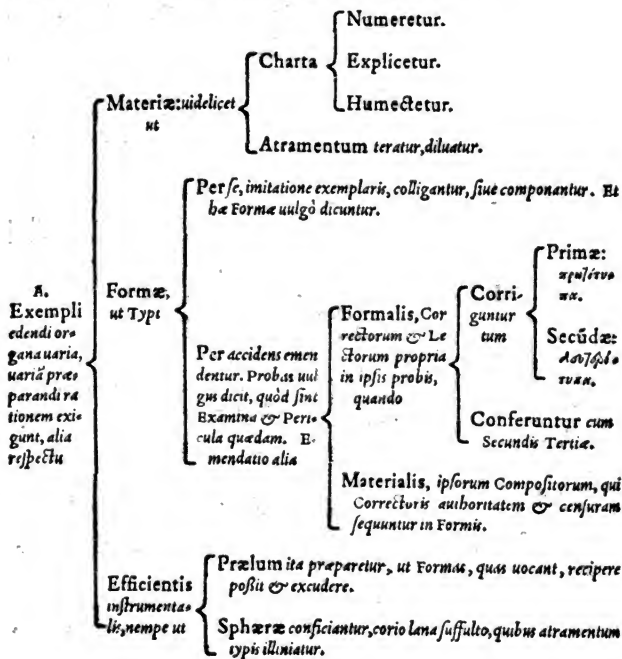
ARTIS TYPOGRAPHICÆ Operum & Ope-
rarum *consideratio.* CAP. III.

TYPOGRAPHIA duobus modis, uti pleræque aliæ artes mechanicæ, considerari potest: uel quatenus efficit aliquid, & sic inter artes *mechanicæ* principatum obtinet uel quatenus id quod effectum est alijs communicat, uendendo, & sic *mechanicæ* ei euadit & proprium Bibliopolæ munus subit. In imitando ratio habenda & *napadisyunt* siue Exemplaris imitabilis, & Organi seu Typi imitantis, & Exempli siue *Exempli* per imitationem expressi. Exemplar & Organa à uarijs artificibus suppeditantur, qui exterius Typographorum famuli ceteri debent, cum humana omnia mutuz seruitutis & imperij uinculis sunt adstricta. Sic Typographis ministrant Auctores operum edendorum, Chartarij, Membranarij, Atramentarij, Typorum artifices, tum cælatores, tum futores: Prælorum, Sphærarum, Loculorum, Metri, Nauicularum, Scaphiorum, Tabularum fabri, è materia qualicūque. Typographi uerò propriè dicti ij sunt, qui exemplar imitabile certis instructis organis mirabili cōpendio exscribunt (ut propterea respectu superiorum *apiximiorum* ceteri possint) adeoq. opus typographicū, Exemplum dictum, edunt: cuius in præsentia & respectu Operariorum, ueluti Efficientium, & respectu Operæ tanquam Effectus rationem habendam putamus.

OPV8

OPVS typographicum est unicum, Liber typis expressus; sed Opera ad id efficiendum uaria, quæ quidem considerari possunt uel ratione

FINIS LIBRI QVARTI.

IN METHODVM APODEMICAM

I N D E X.

<p>A. Abaris Scylba Athenas mittitur <u>2.135</u> cur adpſatur dictus</p>	<p>Adultis quatenus peregrinari licitum apud Platonem <u>22</u> Aegem ſeipſum præcipitat <u>44</u> Aegidius Carillus Italiam pa- cat <u>142</u></p>	<p>Actiopum regina ad Solomo- nem <u>87</u> Africa monſtris ſcalet <u>86</u> nec aprum nec ceruum ha- bet <u>86</u></p>
<p><u>26</u> Abrahamus idololatriam ſu- git <u>16</u> in Cananæa rema- net <u>42</u></p>	<p>P. Aegineta peregrinat. <u>6.110</u> in Ægyptum & Græcia & Phœnice iter <u>156</u></p>	<p>in Africa mula pariunt <u>86</u> Agapetus Juſtinianum Euty- chianum conuertit <u>143</u></p>
<p>Abrahami aduerſus reges O- rientales expeditio <u>17</u></p>	<p>Ægyptiæ ſæminæ quales <u>56</u> Ægyptij medici <u>120</u></p>	<p>Agathia nuptiæ <u>7</u> Agathyrſorum lauticia <u>151</u></p>
<p>Acarnanes contra Athenienſes ſes <u>48</u></p>	<p>Ægyptij Syrmæſmo utuntur <u>121</u></p>	<p>Agelilai armorum mundities <u>124</u></p>
<p>Acarnanum iuuenum in ſpe- ctandis ſacris curioſitas <u>48</u></p>	<p>Ægyptiorum ædificia & ſe- pulcra <u>77</u></p>	<p>Agis ad Philippum Maced. le- gatus <u>141</u></p>
<p>Acabab obſeruat aram Da- maſci <u>27</u></p>	<p>Ægyptiorum reges cur popu- li conſpectum fugerint <u>133</u></p>	<p>Agathæ in peregrinante re- quiritur <u>47</u></p>
<p>Achilles coquit in caſtris <u>60.</u> <u>124</u></p>	<p>Aelianus Præneſtinus nunquã peregrinatus <u>45</u></p>	<p>Alban qui & unde dicti <u>12</u></p>
<p>Aconiti pontici remedium & uirus <u>86</u></p>	<p>P. Armitius Macedonicum bel- lum conſuit <u>48</u></p>	<p>Alcibiades tabellis chorogra- phicis utitur <u>47</u> Siciliam deſcribit <u>79</u></p>
<p>Acroceranij Solymanno in- ſidiantur <u>134</u></p>	<p>Aeneæ errorum ſuorum nar- ratio <u>48</u></p>	<p>Alcmaõ à Cræſo quomodo do- natus <u>35</u></p>
<p>Ælius Pacuuium adit <u>11</u></p>	<p>Aeni aeris intemperies <u>89</u></p>	<p>Alemanni ſeu Alani <u>123</u> an Vandali. ibid. unde ſic d. Eſi. ibid.</p>
<p>Adoleſcēs Spartani uiam Py- leam noſcens corripitur <u>96</u></p>	<p>Annodius ad Anaſtaſiũ Imp. Manichæum <u>142</u></p>	<p>Alexander Anaximenis pctio- tionem negando perſicit <u>137</u></p>
<p>Adoleſcentib. padugogi præ- ficiendi <u>130</u></p>	<p>in Aeris intemperie quid agen- dum peregrinanti <u>53</u></p>	<p>Athenienſes ad defectionem ſollicitat <u>14</u> eiufdem cum pirata proſeſſionis <u>10</u></p>
<p>Adrianus Imp. ad Aetnam <u>84</u> Caſium montem conſcendit <u>75</u> tertia noctis uigilia o- rientẽ ſolem conſpicit. ibid.</p>	<p>Aſculapj Epidaurenſis & Romani templa <u>2</u></p>	<p>habitu Barbarico utitur <u>44</u></p>
<p>totum orbem percurrit <u>160</u> Pauſaniam & Arrianum ad peregrinationem allicit, ibid.</p>	<p>Aetna quæ peregrinationi a- puor, quæ minus <u>56.130</u></p>	<p>Alexander plauſtra regia in- cendit <u>60</u></p>
<p>Adrianus in itinere agilitas <u>133</u></p>	<p>Aethiopie ſtagnum <u>84</u> Aethiopes à locuſtis uexantur <u>89</u></p>	<p>Alexandrina ſchola <u>4</u> Alexius Rom. ſponſam prima noctẽ</p>

I N D E X.

- nocte deferit 13
 tatis ergo peregrinatur,
 ibid.
- Alexij exequiæ ab Imp. co-
 honestatæ 13
- Alfreda Ebeluoldo primū,
 deinde Edgari nupta 140
- Alimentorum in uia quæ ra-
 tio habenda 60
- ἀλλο γινώσκουσιν, prouerb. un-
 de 26
- Alpium incolæ strumis obno-
 xij 88
- Alius quotidie habenda flui-
 da 54
- Amalaris Fortunatus legatus
 ad Imp. Græcum 137
- Amasis Apriem regem inter-
 ficat 139 in legatione
 perfidus, ibid.
- Amazonū regina ad Alexan-
 drum Magnus 10
- Amici in peregrino solo com-
 pellendi 108
- Amicitia contracta quomodo
 conseruanda 109
- Amicitia causa peregrinatio-
 nis instituta præcepta 108
- Anacharsis ἑσπερίωνος, ib.
 Solonem adit, ibid.
 Soloni conciliatur 42
 à fratre interimitur 44
- Anacharsidis peregrinatio
 multiplex 37
- Ἀνίσχυρος quid 47 pere-
 grinanti ne. e. Jaria, ibid.
- ἀνίσχυρος ἰσχύος contraria 52
- Anaxagoræ agri incultii 35
- Anaximenes legatus ad Ale-
 xandrum 137
- Andreas Alpagus linguam A-
 rabicam discit 3
- Anicen-
 nā primus transtulit. ibid.
- Andreas Petrus Perusinus cbi-
 rurgus 111
- Andreas Vesalij obitus 33
 peregrinatio Hierosolymi-
 tana, ibid.
- Androgeus Minois F. Atbe-
 nas mittitur 4 ibidem
 caditur ibid.
- Andromachus Pænorum le-
 gato minatur 143
- Angari qui Persis 115
- Antagoras congrum coquitis
 castris 60. 114 The-
 baida scripsit 60
- Antalcidas ad Artaxerxē pro-
 ficitur 2 pacem An-
 talcidam conficit, ibid.
- Antidius episcopus eodem die
 est Romæ & Turoni 12
- Zosimum Pp. ad pæniten-
 tiam perducit, ibid.
- Antigonus de congruo Antago-
 ram rogat 124
- Antiochi Hierosolymam ob-
 dens religio 50
- Antipodes 127
- Antiquaria peregrinatio 39
- Anonius eremita libris caret
 115. 118
- M. Antonius Euphronium ad
 Octauium mittit 136
 libertū Augusti cadit 140
- Apelles Rhodum nauigat 2
- Protopogeni amicus suus, ibid.
- Aphrodisium flumen in Pyre-
 rbea 84
- Apis bos bonoratur 98
- Apitius in Africam cur profre-
 ctus 9. 10
- ἀποδιδόναι δαύτα ἑαυτῷ, βαλόν-
 ται βραχίονας 25
- ἀποδομία quid proprie 25
- Apollonius Tyaneus eodem die
 & Romæ & Puteoli in-
 uentus 26
- Apollonij Tyanei opera aleo-
 xicaca 13 peregrinatio-
 num finis 4
- ἀπορρηγνόντων ὁμαύτων κομμηνο-
 ται. 114
- Apostoli spicem euellunt 118
- peram & zonam cur ha-
 bere prohibeantur 118
- Appius Herdonius Capitolū
 occupat 14
- Apulis muscæ infestæ 89
- Aquæ cyathis quanti emptis
 136
- Ara ignoti Dei à quo extrin-
 seca 118
- Arabia sullo genere caret 86
- Arabes Ger. episcopos in Hiero-
 solymitano itinere ego-
 gressi 48
- Arca federis quanto spacio
 exercitum præcesserit 31
- Arcadam duorum Megare
 diuerentium historia 31
- Archimedis opera Syracu-
 sis 6
- Archestrati peregrinationes
 gulosa 10
- Architectis quò peregrinan-
 dum 104
- Areopagus Athenarum 331
- Areopagitarum electio 377
 functio, ibid. officium,
 ibid.
- Areopagitarum senatus 377
- Argonautæ in Colchidem. 8
- Argonau-

I N D E X.

- Argonautarum uellus aureum 107
 Arripertus Lögobard. rex exul quando regnum receperit 34
 Aristagoras ob uestiū reprobatur 141
 Aristionis legati ad L. Syllam 117
 Aristippus in tempestate exopalescit 153
 Aristippi naufragium 111
 Aristippi pro pedagoga pretium 131
 Armi qualis in uiam assumenda 60
 Armistudioforum 114
 Armenia fons cum nigris piscibus 86
 Arrianus pontum Euxinum perlustrat s. ab Adriano Imp. ad peregrinationem pellicitur 160
 Artinius primum aurum affert in Peloponnesum 15 hostis Græciæ habetur, ibid.
 Aspera ad inhabitandum incommoda 89
 Asiatici morib. corruptissimi 96
 Asphaltites lacus 75
 Assasini legatos Hierosolymam mittunt a sede curdesceant, ibid.
 Assyrii ad Ezechiā regem legatio 9
 Astanda qui Persis 115
 Athenasii exilium 16
 Athenæ Gallicæ 126 Græciæ 319 Heluenæ 161 Italici 252
 Athenarum ambitus 322
 arx 328 ævū 323 clima 322
 colonia 334 conditores 333
 Athenarū consideratio in genere 320 dispositio 322 figura, ibid. incolæ 321 loca & locata præcipua 322
 Athenarum lumina 91 mœnia 343 Munychia 331
 Athenarum nauis ad Panathenæorum pōpam fabricata, 331
 Athenarum nomen 321
 Athenarum partes formaliter consideratæ 350 materialiter consideratæ 341
 Pbalerus 331 Piræum, ibid. 328
 Athenarum quatuor descriptio unde petita 159
 Athenarum situs 322 suburbana 331, 332 tempeperies, ibid. turris Timonis 333 uicinia 322
 urbs 323
 Atheniensis academia 332
 militia 383 æconomia 304
 Atheniensis gymnasij consideratio 393 dispositio, ibid. partes, ibid.
 Atheniis populi concio 377
 concionis functio 378
 præmia ibid.
 Atheniensis quingentorum fenatus administratio 377
 introitus, ibid. lectio 376 officium, ibid.
 pœnæ, ibid. præmia, ibid.
 Atheniensis Reip. mutationes 339
 Atheniensis urbis excidia 340
 inundationes 341 obfidiones 340 pestilentia 341
 Athenienses archontes perpetui, annui, decennales 346
 Athenienses barbari beneficium respuunt 68
 Athenienses ciues clari 344
 Athenienses familie 348
 grammatici 344 inquilini clari 346 liturgæ 383
 Athenienses magistratus in genere 375
 Athenienses mechanici 345
 milites, ibid. naues 349
 Athenienses ob Lacorum suspensionē periclitati Persas soli aggrediuntur in Marathone 32
 Athenienses philosophi 344
 poetæ, ibid.
 Athenienses porticus 343
 portus, ibid.
 Athenienses reges 346
 rhetores 344 scholæ 342 tyranni 347
 Atheniensia asyla 343 gymnasia 342 fora uoctorum, ibid. fora rerum uenaliū 343
 theatra 342
 Atheniensium æcaria 343
 Atheniensium arbitria 383
 Ec 2 Athenæ

INDEX.

- Atheniensium archontes** *perpetui* 346
Atheniensium bella 336
bella civilia 335 *Dionysia* 368
Atheniensium iudicum electio 379 *functio* 382 *epheborum militum indicia* 358
erga Hipp. gratitudo 13
Atheniensium fœdera 335
iudicia forensia 379 *incolarum classes* 370 *legati à M. Catone relegantur* 137 *legislatores* 334 *liberatores* *ibid.* *liturgie* 383
Atheniensium magistratuum censura 376 *modus*, *ibid.* *numerus*, *ibid.* *ornatus*, *ibid.*
Atheniensium motus actiui 334 *passiui* 339
Atheniensium muri 343
mysteria 368
Atheniensium officia militaria 374 *politica profana* 371
Atheniensium Panathenæa 368 *pecunie publicæ* 149 *politia* 370 *pompa ad Hyperboreos* 6
Atheniensium religio Christiana 369 *religio ethnica* 367, 368
Atheniensium schola 369
seditiones 335 *Senatus in genere* 376 *sepultura* 368
Athletarum peregrinationes 10
Attica Platonis reperta 127
Atticus ager reliquus 385
Attici agri consideratio generalis 315
Attici agri efficiens 315
forma, *ibid.* *materia*, *ibid.*
Attica oppida 386
Attica insula non longe à litore 387
Attici montes 386
D. Augustini optio 5
Augustus adolecentem de matre rogat 34
græcæ linguæ rudis 71
Auriga quomodo tractandi 58
aurigæ qui 363
in Azaod duo sepulcra 156

B.

Babylonij solo sibi à Deo uocantur 22
Babylonij legatio ad Ezechiam 14
Bacchus cur peregrinatus 12
Bacchi exercitus hedera coronatus 86
Barbararum gentium in Rom. imperium, incurtus 22
Basileæ aeris tempories 170
Basileæ ambitus 171 *arces* 225 *circumscriptio* 171 *clima*, *ibid.* *commoditas*, *ibid.* *concilia* 182 *conditores* 181
Basileæ dispositio naturalis 171 *artificialis* 173
Basileæ euerfores 181 *expeditiones* 183 *figura* 171 *fœdera* 182 *horarum uarietatis* 185
Basileæ incendia 185 *incurtus hostiles* 183 *inundationes* 184 *loca & locata Urbana* 169 *Suburbana*, *ibid.* *nomen* 169 *oppida* 225 *pestilentie* 183 *seditiones* *ibid.* *situs* 171 *terræ motus* 184 *uicinia* 171
Basileæ uiri clari, siue ciues siue inquilini, literis, artibus mechanicis, armis 201 *dignitate sacra* 202
Basileæ maioris Academica politia 206 *edificia* 199 *arbores*, *ibid.* *arca* 196 *armamentarium* 199 *asyla* 196 *balnea* 195 *bibliotheca* 198 *carceres* 195 *cauponæ*, *ibid.* *cœmeteria* 196 *curiæ* 190 *deambulacra* 191 *diuersoria* 195 *domus urbana* 193 *ecclesiastica politia* 204 *fora* 198 *fossæ pomarum* 195
Basileæ maioris generalis consideratio 167 *horæ publicæ uini & frumenti* 198 *inscriptiones* 199 *labra fontium* 198 *loca & locata aquæ in genere* 200
Basileæ maioris loca ignominia 195 *loca pauperum*, *ibid.* *loca suppliciorum*, *ibid.* *mœnia* 194 *monasteria* 189 *œconomica constitutio* 218
Basileæ maioris partium materialis consideratio 186
pietura 199 *plateæ* 190 *politica constitutio* 213
Basileæ maioris politia fori 217 *materia* 214 *motus*, *ibid.*

Basileæ

I N D E X.

- Basilica maioris potes & ponticuli** 192 **portæ** 193 **portus** 199 **propugnacula** 195 **schola** 190 **sepulcra priua** 197 **stabula publica**, **ibid.** **statuæ** 299 **Templa** 189. **turres** 195 **uici mecha nicorū** 190 **uiuaria publica** 198
- Basilica minoris ædificia** 223 **ambitus** 219 **bibliotheca** 223 **caupona**, **ibid.** **cœmia** **teria**, **ibid.** **cœnobita** 222 **cōsideratio generalis** 219 **deambulacra** 222 **dispositio** 219 **domus** 222 **extructio** 221 **familia** 223 **figura** 219 **fora** 223 **fossa**, **ibid.** **incendia** 221 **incriptiones** 223 **inundationes** 221 **loca & loca** 219. 224 **maxima** 223 **nomen** 219
- Basilica minoris partium formalis consideratio** 224 **materialis** 222
- Basilica minoris plateæ** 222 **pontes**, **ibid.** **portæ**, **ibid.** **prætorium**, **ibid.** **propugnacula** 223
- Basilica minoris politia ecclesiastica & ciuilibus** 224 **possestio** 221 **sepulcra** 223 **situs** 219 **templa** 222 **uicinia** 219
- Basilienfis academie comitia**, 211 **conuiuia** 212 **exercitatio** 211 **iurisdicatio** 212 **locus**, **ibid.** **magistratuū electio** 211 **motus**, **ibid.** **pompæ** 212 **professiones** 211 **professorum electio**, **ibid.** **pro**
- motio** 212 **receptio** 211 **tempus** 212
- Basilienfis agri generalis consideratio** 162
- Basilienfis Reip. ager reliquus** 225
- Basilienfes episcopi** 202
- Basilienfes familia illustres** 204
- Basilienfium ingenia, mores, opulentia, robur** 169
- Basilienfium magistratuū electio** 217 **depositio, alternatio** 218
- Basilienfium tribus** 213
- Basilienfes quis primus conuerterit** 204
- Basilij Imp. legatus ante Capuam & Beneuentum trucidatus** 139
- Beda discipuli sapientiam uenalem habent** 12
- Benedictus Biscopius quando uixerit** 4. **Roma** in Britanniam utriusque & alios artifices aduehit 4
- Beneuentum à Saracenis liberatur** 139
- D. Bernardi bibliotheca** 118
- Bernensis numus ab hospite Constantinense repudiatus** 57
- Beton Alexandri itinerū scriptor** 80
- Briumen Iudaicum** 83
- Bombicum lanificium à quibus Græci illatum** 6
- Bos Apis honoratur** 98
- Boracologion peregrinatio** 39
- Breimorum urbs Romandolæ** 154
- Breuias leges commendat** 43
- Brundisium iter Horatii** 46
- Brundisium Spadum, autem motus taxum** 95
- Busta Gallica Romæ** 73
- ## C
- Cæsaris cōmentarij quādo & quomodo scripti** 111
- C. Cæsari in nauigando confidentia** 133 **natandi peritia**, **ibid.** **peregrinandi studiū** 132
- Carus caput fuligine tingit** 136
- Calchus Homero Græcorum dux ad Troiam** 58
- Calendarium nauticum** 152
- Calyce & Sappho quomodo interierint** 32
- Cambysena mures** 155
- Campania æstus** 155
- Canes feroces peregrinātibus noxij** 57
- Canes studioso non conueniūt** 113
- Canum quis usus in itinere** 57
- Cappadocibus cantbarides et cruce infestæ** 89
- Capua à Saracenis liberatur** 139
- Cares milites** 123
- Carnades Academicus legatus** 137
- Carolus Magnus Christianos à Saracenis rediit** 14. 110
- ermis Romā profectus Augustus soluitur** 6
- Caroli Magni expeditiones** 99
- Carouanarum Barbaricarum peregrinandi ratio** 148. 156
- Carthaginensibus quomodo per Q. Fabium bellum inditum** 3

I N D E X.

Flum	15	spoliant	4	Cognitionis rerū forma	93
Caſcus medicatus è loto ſyluco		Chriſtiani à Carolo Magno		Colchorum mel	83
ſtri	124	redempti à Saracenorum		Colonienſis archiepiſcopus à	
Cato maior ſicus Carthaginē-		captiuitate	14	ruſtico arguitur	117
ſes coram Senatu effundit	83	Chriſtianorum ad Alexandri-		Comites quot & quales in itinere deligendi, & quomodo tractandi	59
Cato minor Deiotarum regē inuſit	11	nam ſcholā peregrinatio	4	Comitū uſus ubi maximus	156
Catonis minoris etiam nū adoleſcentis auſterius	110	in terram ſanctam expe-		Comoratio, qualis motus	25
in muneribus accipiendis continentia	35	ditio eodem die per uniu-		Commutatio rerū duplex	127
Catonem nauigationis pœnis	152	ſum orbem cognita	22	Conſtantinopolis noua Roma	31
Caupone quæ aduende	60	Chriſtophori Columbi aduen-		Conſtantine Magnus Conci-	
Cauponium Gallorum & Ita-		tus in Americā, incolis pri-		lium congregat	116
lorum hoſpitalitas	154	us notus	21	Conſtantiū Imp. candidatus à	
Cayrum è Feſſa iter	156	Chriſtophori Columbi in Hi-		damone liberatur	105
Ce. uſu orago apud Lacones	76.78	ſpaniam & ad Antipodis		in Conuerſatione quid obſer-	
Cephalī peregrinatio ad Leu-		proſectio	6.81	uandum	90
cadiam inſulam	37	Cibos præparare domi diſcen-		Corpore peregrinandum non	
Ceramicus Athenis	77	dum	60	animo	46
Cerebri firmitas peregrinanti		Ciconiæ naturā peregrinatio-		P. Craſſus Ciceroni reconcilia-	
neceſſaria	51	ni additæ	20	tur	49
Ceres cur peregrinata	12	Cicero ad Filium de ſtudijs	112	P. Craſſus contra Paribos	10.
Certaminum ſacrorum athle-		Aſiaticos Rheiores adit	3		106
tæ quā confluere ſoliti	11	Syracufis græcè loquitur	138	Crates paupertatem foribus	
Chaldeorū idololatria aſtu ſa-		Ciceronis patris iudiciū de Ita-		inſcribendam cenſebat	145
cerdotis Canopæ conſulta-		lis	96	Cratetis exclamatio	131
ta	13	Cineæ legati ſacundia	143	Critolaus Peripateticus ad	
Chirurgum caſtra ſequi iubet		Cineæ Theſſali Rom. Senatus		Rom. legatus	137
Hip.	6	& populi aſimilatio	135	Κρίτωνος ὑπὸντοφ. prou.	88
Chirurgi peregrinantibus imi-		Ciuitibus Platoniciſ quando &		Crotonenſes à piſtilentia libe-	
tandi	60	quandiu peregrinari con-		ri	88
Choraxenæ niues	155	ceſſum	21	Cruce ſignatorum expeditio-	
Chorica peregrinatio	40	Claudius Cæſar prouinciæ		nes	99
Chortes ex caribus facti pro-		græcæ principē peregrina-		Currulis peregrinationis præ-	
pecore in ſylueſtribus de-		tū mittit	71	cepta	151
ſindendo	24	Cleombrotus Lacedæmonius		Curioſitas nimia peregrinatio	
Chriſtiani Aſſaſinos legatos		lucernam Iouis Ammonis		in cauenda	48
		uidet	115	Cyreniici locuſtū obnoxij	89
		Cleomenes Megalopolis occu-		Cyri contra Scythis expedi-	
		pāda occaſionē amittit	63		10
		Chlorium lacus	84	Dædalus	
		Chufini à Rom. auxilia contra			
		Gallos petunt	140		

I N D E X.

D.
Dadalus in Atticam uolat 26
David pro *Axer* 68
Darij legati, terram & aqua petunt 143
Datidis barbarismus affectatus 68
Datidis cantilena, prouerb. 68
Dauidis fuga ad *Gerbaos* 16
Dauidis legatio ad *Ammonitarum regem* 14
Deductorum usus ubi maximus 156
Delphici gladij 60
Democritus ad *Gymnosophistas* 170
Demoſthenis ad *Phrynem* profectio 10
Demoſthenes de *Portub.* 80
Deucalionis peregrinatio ad *Leucadiam inſulam* 32
Deus à peregrinante quomodo colendus 50
Deorum mater Romam ducitur 98
Dietæ peregrinantis 52
Dicaarco *Pelius mons* aliſſi. 75
*D*elator apud *Rom.* 363
delatæ maxie & *maſores* diſſerentia 69
Dido *Pigmalionem* fugit 16
Diebus feſtis an & quomodo peregrinandum 62
Diſces quid 25
Dinocratis nuncijs ad *Dionysium* 125
Diodori Siculi peregrinationes 5.81
Dionegenes Stoicus ad *Rom.* 140

gatus 137
Diogenis Cynici exilium 15. et 154. philoſophiæ ſtudio, ibid. & 34
Diogeni Antiſthenes minitatur 147
Diognetus Alexandri Magni peregrinationu ſcriptor 80
Dionis in Sicilia expeditio 16
Dioſcorides cur miluam ſequutus 6
Diſceda linguæ præcepta 70
Discipulorum peregrinationis præcepta 112
Diuerſorij quibus & quando utendum 58
in Diuerſorij quid obſeruandum 58
Diuerticula commoda, breuia 155
Diuitiaru cauſa ſuſceptæ peregrinationis præcepta 106
Doctorem hominum peregrinationis præcepta 111
Doctrinæ & Diſciplinæ diſſerentia 69
Domitianus in Aſia uites pro-
bibet prurſus habere man-
dat 143

B

E
Eccleſiaſtis peregrinatis of-
ficiu 118
Edgarus rex Ethelwoldum fa-
miliarem occidit 140
in Elca muli non naſcuntur 86
Eleuſine 388
Eleuſinus ager uerſus Atticâ
387 uerſus Bæotos & Me-
gurenſes 388
Elius ad montem Orebium 13
Eliezer ob Rebecam peregre

natur 9
Empedocles in Aſina ſuffoca-
tus 84
Ennij tria corda 21
Epaminondas uias æternitatis 358
Ephemerides peregrinanti co-
ficiendæ 46
Epictetæ quæ Græci 113
Epidauriotum cum Allyrijs ne-
gotiandi mor 56
Epictetum quid 25
Episcopos peregrinantis officiũ
117
Episcopos ab Arabibus in Hie-
roſolymitano iunere male
multati 48
Epimenides aræ ignoti Dei ex-
tractor 118
Equiſtris peregrinationis præ-
cepta 151
Equi diſpoſiti à quo introdu-
cti 151
Equiſones quomodo tractan-
di 58
Errores qui 42
Bruca Cappadocibus inſiſtæ
89
Ethelbertus Anglorum rex in-
terſicitur 132
Ethelwoldus ob Alfredi int. 70
emptus 140
Ethelwoldus Anglus ſua gen-
tem ab ignominia Pp. libe-
rat 132
Eunuchus Candacis reginæ.
24
Euzoysis peregrinanti co-
ueniens 94
Euſtathius Cappadox legatus
ad Perſas 137
Excursio 25

Exercitium

I N D E X.

Exercitus puerorum Germanorum Palaſtinam à Turcis liberatus	21	Fr. Petrarca laurea poetica	8	Polonos & Venetos peregrinati	12
Exilium propriè	41	Fränciſci Sfortiæ conſiliū Lud. XI. Gallorum regi datum	14	Germani peregrinationibus bellicis nobilitati	20
F		Friderici Ciliæ comitis profeſſio, eiufdemq; fructus	17	Germani Tubalcaini poſteri	60
Fabaria thermæ	84	Fridolini Viatoris miracula, peregrinationes, & ſedes	12	Germanorum ad D. Iacobum peregrinatio	99
Q Fabij ad Carthaginenſes legatio	15	G		Germanorum militum uxores impediementa ferunt	124
Fabiorum legatorum temeritas	140	Galenus tabidos quò miſcorit	104	Germanorum uirtutes	94
C. Fabricij in legatione fides	119	Galenī Diacaryon	122	Glacialis peregrinationis præcepta	133
Fabris quò peregrinandum	104	Galenī peregrinatio in Cyprū & inſulam Lemnū	83	Gnomon heliacus uel machinarius peregrinanti neceſſarius	47
Fauis mellis in agro Colchiorū	83	Galli peregrinationibus bellicis nobilitati	10	Gorgius Leontinus auxilia Aethiuenſium ſuis impetrat	143
Ferdinandus Magellanes uia ad Moluccas monſtrat	81	Gallorum ad terram ſanctam recuperandam expeditio	17	Goiſi in Italiam ueniunt paupertatem peregrinādo fugiunt	17
Filiorum peregrinantum inhumanitas erga parentes	44	Gallorum ob uinum in Italiā profectio 10 itinerarijs deſcribendis diligentia	60	Græcia καλλυδὼ Homero	88
Florentinorum hiſtoriæ paradiſi & inferni	7	Gallorū reges cur populi conſpectum euitent	133	Græcia in Ægyptū iter	156
Florentinorum legati ad Car. V. & Clem. VII. Pp.	136	Gallorum gallinaceorum uſus apud milites Germ.	57	Græci agrum Myſorum depulſantur	47
Florentinorum ludus ſpectatoribus ſiſceris	7	Garipaldus Taurinatus dux legatus	139	Græci caduera cremant	88
Fœcialiū Rom. peregrinatio	9	Gasparis Contareni de Scholis Germanorum iudicium	97. 135	Colch. runs melle amentes ſunt 83 iter Troianum à Telepho diſcunt	79
Fœmina à peregrinatione arceſtur	56	Gemonia ſcalæ apud Roman.	78	Etaculis ſupra modum ſunt dedui	7
Fœmina naturâ euſpæe	56	Germani à quo conuerſi	142	Græcorum ad Ægyptios & Chaldaeos & Spartanos peregrinationes	4
Fœminis quos Plato in Rep. exoptet	56	Germani artis mechanicæ ſtudioſiſſimi	4	Græcorum ad nuptias Agariſtiæ profectio	7
Fons prope Haſleam	84	Germani caupones quales	10	Græcorum error ob tabularū chorographicarum inopia	47
Fontis Leucæ odor	84	Germani cur in Italiam proficiſcitur	94		
Formæ certamina	7				
Fränciſcus Zabarcus legatus	139				
Franciſcus Dandulus legatus ad Clem. V. 13. patriæ quomodo pacem impetrarit. ibid.					

I N D E X.

Græcorum legati Helenam re petunt 143	Hatto Basil. episcopus, legatus ab Imp. Gracum] 137	Hilarion eremita diabolum ex pellit 105
Grammaticæ peregrinationis præcepta 68	Hedera Asia ignota 86	Hilaritas quæ in uia requiritur 54
Gratianus Aug. in Alanorum uestitu caditur 44	Helena proci Spartam aduenit 2	Hippocrates chirurgi castra sequi iubet 6, 121
D. Gregorius episcopis imitan dus 117	Helico ad Dionysium tyr. mita titur 12 Gallos in Italiam pellicit 10	Græciam à peste liberat 13 bi storias morborum ubi de scripserit 6, 85 quomo do methodum artis uniuersalem constituerit 6 ut ab Atheniensi sib. remuneratus 13
Grippo Carthagine mittitur 141	Heluetiorum ueterum frugali tas 124	Hippocrati statua cur petita 122
Grues naturâ peregrinationi addictæ 20	Henricus II. Imp. miraculosè à calculo liberatus 33	Hippolytus Theſci F. interit 44
Guaiaci usus quomodo ad nos peruenerit 16	Henricus I V. Imp. Glogouiam obsidet 138 legatus Polonis ib. sauros ostendit, ibid.	Hippolyta Amazonis peregrina tio ad Theſeum 38
Guidonis à Prata hospitalitis 154	Hephæstium apud Aegyptios 121	Hirundines naturâ peregrina tioni addictæ 10
Gul. Postelli Arabica peregrina tio 8. bibliotheca, ibid.	Hercules ad Atlantem 4 toti us orbis monstrorum domi tor 17	Hispanus à lue uenerea quomo do liberatus 16
Gulielmi Traiectensis episco pi Hierosolymitana profectio 48	Herculis ad Brythreas boues peregrinatio 26	Hispani in calendario unica die anticipant 12. 152 Indi uariolarum morbum relin quunt 33 Platonis Atlantidis canis reperiunt 127
Guntberi Babenbergensis Hiero solymitanum iter 48	Herculis mala aurea 107	Hispanorum in Americam ad uentus antea per daemones incolis significatus 22
H	Herodoimus Aegyptum perlu strat; item Persidem 81	Homeri peregrinationes per Græciam 12
Abacuci à Iudæa in Baby lonem transportatio 19	Olympia Musas suas recita tat 6	Homeri poemata ubi asserua ta 37
Habdanci unde 138	Hesiodus de Ascrea intemperie 89 de mercatorijis nauibus 126	Homines diuersis syderibus in flu xibus ad diuersa studia duo ci 22
Habitus peregrinus domi mu tandus 44	Hesiodus in Chalcidem profi ciscitur 13 cum Homero iu more certat, ibid. uictor tri poda Musis consecrat, ibid.	Hospites perfidi in Gallia & Italia quamplurimi 30
Hadriani Imp. obitus 33	Hesiodi pater cur in Barotia am profectus 17	Horatij iter Brundisium 46
Hæretici cur peregrinationes instituant 15	Hesiodi præceptum peregrina ti obseruandum 158	Hospitalitas cauponum Gallo rum
Hannibal ad Antiochum regem fugit, ibid.	Hieronis erga afflictos Roma nos liberalitas 14	
Hannibal uictus Carthaginen sibus pacem suadet 17	Hierosolymitana schola 4	
Hannibalis error in saltu Cassi nate 30. 38 legati annulos cæ sorum Rom. coram senatu effundunt 8		
Hannibalis Rugerij schola 284		

I N D E X.

rum & Italorum	154	Irrisiones paupertatis comites	147	xerint	50
Hyperboreorum tributum per				C. Lælius ad Syphacem lega-	142
uirgines Lucina missum	13			tus	142
I				Lampis mercator quo pacto	126
Idæntia à peregrinante ab				diuersa factus	126
fit	48			Land: Knecht, uox seruilis	123
Iason tyrannus Timotheo assi-				Germanis indigna, ibid.	
flu	11			Laurentius Medicus legatus	138
Ibides contra serpentes à Mo-				Leander Albertus de Guidone	154
se in deserto adhibiti	23			à Prata	154
Icarus et Dædalus in Atticam				ad Legationē q̄ aptiores	140
uolant	26			Legatorū peregrinationis præ-	135
Iechonius mirabiliter confere-				cepta	135
uatur	33			Leges commendat breuitas	42
Ignis Chaldaeorum Deus extin-				Lemniorum insule perdes	86
guetur	13			non ferunt	86
Illensium legatorum tarditas				Leo Byzantius, Aithenis irride-	138
taxata	14			tur	138
Illyrici belli initium	140			Leodensis peregrinus miracu-	33
Impp. Germani unde titulos				lose domum perducitur	33
imperij petant	8			Leones in Europa præstantissi-	86
Imperium quando Constanti-				mi 86 Rhizophagus insisti	89
nopolim translatus	31			Leones Xerxis camelos adori-	30
Ingenium per ludū proditur				untur	30
49				Lerna palus	76
Ingenues qui	123			Lescharum dialectus	146
Insanus lacus apud Troglody-				Leuca fontis odor	84
tas	84			Libellus gallicus de comoda	
Io. Sebastianus à Cano primus				pecunia permutatione	57
& uerè Geometra	81			Libri qui in uia accipiendi o	00
Ioannes Scotus Athen. u profi-				Lingua uernacula domi exen-	
ciscitur 33 fit monachus,				cenda	44
ibid. Oxoniensis academæ				Lingua scientia absq̄ usu inae-	71
professor,	ibid.			nis	71
Ioannis principis Megalopur-				Lingua quæ discenda	68
gensis focj Parisys	35			Linguarum exoticarum causa	
Iobi amici	14			susceptæ peregrinationis	
Iosephi cū Maria in Aegypto				præcepta	68
peregrinatio	16			Linguarum finis	71
Ionianus Pontanus silentiū ti-					
bicinium mercatur	34				

Linguis

I N D E X.

Linguae iuvenes facilius discunt 70	Lymphati Rathbonæ ab insania liberantur 19	in Medico quid requirat Hæpa 122
Loci à pestilentia liberi 88	M	Megara Eleusini finitima 389
Loci accidentia 73	Macedonicum bellū à quo confectum 48	Megaricus ager 391
Loci per quem peregrinamur consideratio 75	Macedonici belli feminaria 48	Meusebæ, Helvetijs quæ 56
Locorum causa suscepta peregrinationis præcepta 72	Magi Hierosolymam ueniunt 2 & 22 ibid.	Menelaus cur peregrinetur Æliano 110
Locustæ Æthiopibus infestæ 89	Magistratus consideratio 359	Menclaus legatus pro repectenda Helena 145
Lotbi per Abrahamum liberatio 12	Magnetis usus per Lybiæ desertam 24	Mercatores animâ lucro uendunt 10
Luis uenerææ remedium unde 16	ad Mahometi sepulcrum iter per Lybiæ desertam 24. 356	Mercatores inepti studio comites 113
Lusitanorum peregrinationes 81	D. Marci thesaurus quando à Venetis monstretur 92	Mercatorum peregrinationis præcepta 126
Lutetiæ ambitus 229 ibid.	D. Marini ad aurigam uestem diuidit 118	Methodus peregrinandi cithica 93 pragmatica 82 topica 72
Lutetiæ consideratio in genere 228 secundū species materiales 238 formales 249	Mater Deorum Romam ducitur 98	Mitæ quæ Auentino 56
Lutetiæ descriptio 226	μαθησι & Αδακναιæ differentia 69	Militæ Germani cur gallis gallicis utantur 57
Lutetiæ disciplina economica 251 dispositio generalis & specialis, ibid. figura 229	Mausoli funus quatuor tragicis cohonestatum 13	Militaris peregrinationis præcepta 100. 123
Lutetiæ hominum artes 229 frequentia, ibid. ingenia, ibid. mores, ibid.	Maximus tyrannus Gratianum interficit 44	Minos Athenienses subigit, tributumq; liberorum exigit 4
Lutetiæ loca urbana & suburbana 229 nomen, ibid. politia academica 249 ciuilis 25 ecclesiastica 249 situs 229	Mechanica peregrinationis præcepta 104	Minos Lycurgo & Solone antiquior 43
Lycurgus Charilao regnū tradidit 12 Delphos abiit 42 inedia moritur, ibid.	Medea Iasonem sequitur 21 in Thessaliam cur profecta 15	ad Minotaurum Atheniensium liberi missi 4
Lycurgus cur in Asiam, Cretam & Ægyptum profectus 17. 37	Medicæ artis constitutio & propagatio 120	Minotaurum Thesem interficit 34
Lycurgus Homeri rhapsodius primus publicus 85	Medicæ materiæ apparatus 122	Mulbridates Asiam perstrat 10. 133
	Medicæ peregrinationis præcepta 110	Monachi bombicum lanificum Græci inferunt 6
	Medicæ peregrinationes confervunt 120 picturæ cognitio utilis 92	Monachorum Anglorum peregrinationis cause 12
		Monastica peregrinatio 117
		Moneta quæ in unere ratio 57

I N D E X.

- Mora in itinere fugienda** 63
Morbi gallici remedium 37
Morborum cognoscendorum
methodus 121
Mores patrij retinendi 44
Morum causa susceptæ pere-
grinationis præcepta 93
Moscoui de naribus quâdo pe-
riclitentur 158
Moses per desertum quomodo
Israelem contra serpentes
tulatus sit 23, 156
Mosis apud Madianitis pere-
grinationis causa 16
Mosis coniugium 35
Motus peregrinationis forma
 25
Motus per locum uarius est 37
Motus accidentia 32
Motus accidentales extra no-
stram potestatem 45
Mula in Africa pariunt 86
Muli in Elea non nascuntur 86
Muli Mariani 124
Muliones quomodo in itinere
tractandi 38
 N
Nathan Syrus 105
Natandi peritua peregrio-
nanti comoda 51
Nauigatio homini minus fida
 152
Nautæ quomodo tractandi 38
Nauticæ peregrinationis præ-
cepta 152
Neapolitani regni æstus 155
Neronis quinquennale ludicrû
 13
Neurij serpentes insensu 89
Nicenum concilium 116
Nic. Clenardi Arabicæ lin-
guæ studium 68
Numus Bernensis à Constanti-
ensi hospite repudiatus
 57
Nuncius Dinocratis ad Diony-
sium 125
Nunciij unde 71 perperam dicti
 125 quomodo Persis dicti,
 ibid.
Nunciorum peregrinationis
præcepta 125
Nunciorum symbolum apud
Rom. 125
 O
Otauij libertus ab Anto-
nio flagris cæditur
 140
Odyssei qui assumendi 58 quo-
 modo tractandi, ibid.
Odyssei in irope qua 27
Oculus Herculis consobrinus
 35 ab Hippocoontis filijs in-
 terficitur, ibid. ab Hercule
 vindicatur, ibid.
Offa rex Babelbertum interfi-
cit 132 uetigalis fit Pp.
 ibid.
Olorus pater Thucydidis ad
Herodotum profectus 6
Olympus Zenagoræ alij.
mons 75
Opificum leges apud Germa-
nos 104
Opum causa susceptæ peregr-
inationis præcepta 106
Orbem circumquaq; nauiga-
bilem esse 127
Origenis libri descripti 115
Osyridis peregrinationes 11.
 12
Otho à Sclauo redimi
 tur 33
Othonis Ratissponensis episcopi
Hierosolymitanum uer
 48
 P
Paduana uilla 315
Pædagogia prouincia aro-
dua 128
Pædagogi adolescentibus præ-
ficiendi 130
Pædagogorum Peregrinatio-
nis præcepta 128
Pædanomus Spartanus puerû
cur arguat 97
Pambus Antonij eremita disci-
pulus 98
Pannonæ Coquinariæ peruii
 124
Papiensis Academiæ initia 12
Paragoinum quid Gallicis 46
Papæstus alienæ mensæ esse
quatenus honestum 147
Papæstus medica 122
Paridis ad Helenam profectio
 10
Parisiensium consideratio gene-
ralis 227
Parisiensium fines 227 **nomen,**
 ibid.
Parisiensis academiæ efficiens
250 forma, ibid. initia 12
materia 249 **seditiones**
 250
Parisiensis ciuitatis, siue Insu-
la dispositio 232
Parisiensium politiæ auctores 237
extructores, ibid. incendia,
ibid. incurfus hostiles 238
inundationes 237 **pestilen-**
tia, ibid. seditiones, ibid.
Parisiensis politiæ forma 236
 Parisiensis

I N D E X.

- Parisiensis uillæ specialis dispositio** 239
Parisiensis uniuerſitatis dispositio 233
Parisienses alumni 249 **aræ** 245
     ccs 244 **aræ** 245
     bibliotheca 247 **ciues**
     249 **cloacæ** 248
Parisienses domus publicæ & priuata 243 **fontes**
     247 **hospites præclari & illustres** 249 **imagines**
     248 **inſcriptiones, ibid.**
Parisienses officina mechanica 241
Parisienses picturæ 248
     plateæ principes 241
     pontes 243 **portæ, ibid.**
     portus 248 **statuæ, ibid.**
Parisiensia adificia magnifica 249
Parisiensia cæmeteria 245
     cænobia 239 **collegia**
     ſtudioſorum 240 **fora**
     247 **horrea publica** 248
Parisiensia mechanica quæuis alia 248
Parisiensia mœnia 243
     Noſocomia 244 **oro**
     pbanotrophia, ibid.
     pratoria 241 **propus**
     gnacula 244 **ptocbo-**
     dochia, ibid. **ſepulcra**
     245 **ſtabula** 247
Parisiensia ſuburbia 239
     templa, ibid. **ueſtigialia**
     251 **uiuaria** 247
     xenodochia 244
Parienſiū ager reliquus 251
     bella, ibid. **incendia,**
     ibid. **iudicia, ibid.**
- Parienſium exuuiæ animarum** 249
Parienſiū loca ſuppliciorum 245 **ſuburbana** 251
Parſimonia magnum ueſtigial 147
Patauij aeris temperies 254
Patauij ampliatores 258
     arx 264 **circumſcriptio**
     258 **caupona** 264
     collegia literaria gratuita
     264
Patauij commoditas 254-257
     curia 263 **euerſores** 258
     excidia 259 **expeditio-**
     nes bellicæ, ibid. **extru-**
     ctores 258 **ſines** 254
     gymnaſium 263 **lati-**
     tudo 258
Patauij loca & locata præcipua 258 **longitudo, ibid.**
     monaſteria 262 **mœnia**
     264 **noſocomia, ibid.**
     palatia 263
Patauij partes materialiter conſideratæ 260
Patauij plateæ 263 **pontes**
     & **portæ, ibid.** **poſſeſſo-**
     res 258 **prætorium** 263
     ptocbodochia 264
     regia 263 **reparatores**
     258 **ſeditiones** 259 **ſitus**
     258 **temperies** 257
     templa 262 **turres** 264
     xenodochia 264
Patauini agri circuitus 254
     conſideratio 313 **cultus**
     255 **diſpoſitio** 254
     euerſio 255 **fertilitas,**
     ibid. **inhabitatio, ibid.**
     longitudo, & latitudo 254
- poſſeſſio** 255
Patauini cōgregatori electio
     & **officium** 305 **Libra-**
     rij officium & commoda
     307 **Maſſarij electio &**
     officium 306 **Notarij**
     electio 306 **officium,**
     ibid. **commoda** 307
Patauini Pedelli electio 305
     officium & cōmoda 306
Patauini Reſtoris electio 300
     officium 301 **priuile-**
     gia 302
Patauini Reſtoris iudicium ſp-
     renſe 310
Patauini Sapientis electio
     304 **officium & priuile-**
     gia, ibid.
Patauini Subſtituti à Reſtore
     electio 303 **officium,**
     ibid.
Patauini Vicarij electio 303
     officium, commodum, ibid.
Patauini Vicerectoris electio
     & **commoda** 303
Patauina academia acciden-
     tia 291 **actiones ſina-**
     gulares 307 **ampliatio**
     287 **propagatio, ibid.**
Patauina academia anatomi-
     ca adminiſtratio 308
Patauina academia comitia
     307 **choræ** 311
Patauina academia conſtitutio ſpeciatim conſiderata
     294 **uniuerſum conſide-**
     rata 284
Patauina academia diſputa-
     tiones 309 **efficiens**
     288 **examen** 309 **fora**
     ma 291 **baſiludia** 311
Ff 3 **Patauina**

I N D E X.

Patauina academia immatri- culatio 307 inscriptio, ibid. institutio 287 interruptio 312	Patauini dignitate sacra uel profana clari 276	257 opulentia, ibid. studia 255
Patauina academia locus 292 ludi 311 membra 288 motus 291	Patauini federati 312 grammatici 273 horii 263	Patauinorum syndicorum ele- ctio & officium 304
Patauina academia pompæ 311 professiones 308 promotio 309 suspensio 312 tempus 292	Patauini iure consulti, iudices olim dicti 271	Patricij sex Romani in He- truriam missi 21
Patauina oeconomia consilio tutio 313	Patauini medici 272	Paula Romana Betlehemam abit 21
Patauina politia seu Reip. constitutio 312 materia & forma, ibid.	Patauini militia clari 274	Paulus quomodo factus ere- mita 16 unde Thebaus dictus, ibid.
Patauina araria 266 cor- nobis 316 flumina, ibid. horologia 267 horrea 266 loca & locata ad quæ 271 oppida 313 sepulcra 265 stabula 266 templa 316 uecti-	Patauini philosophi 272 pictores 275 poeta 273 portus 266 rhetores 273 scribae 275 statua- rij, ibid. subiecti 312 theologi 271	Paulinus Nolanus Genseric regis obitum prædicat 34 e'seruitate dimittitur in co- lumis, ibid.
Patauina arcæ 265 biblio- theca 266 calaturæ 267 campanæ, ibid. cloacæ 266 domus 263 familia illustres & no- biles 276 picturæ 266	Patauini uici 315 Patauinorum Academicorum commoda 297 imma- triculatio 396 inscrip- tio, ibid. officium 397 ornamenta, ibid. reces- sus 396	Paulinus Nolanus sponte se co- mancipat 11 D. Paulus Auenis 48. 118 D. Pauli peregrinationum fi- nis 12
Patauina res Academica, in quibus communicant 290	Patauinorum agri 254	Pauperum peregrinantium præcepta 144
Patauina sepulcrorum inscrip- tiones ueteres 267 recentiores 268	Patauinorum ciuium ingenia 257 opulentia, ibid.	Pauperum quæ commoda pe- regrinatio 57
Patauina sculpturæ 267	Patauinorum clima 254	Paupertas foribus inscribenda 145
Patauina statua 267 ther- mae 318	Patauinorum consideratio ge- neralis 253	Paupertas Horatio auctor uersum 146
Patauini calatores 275 coloni 312	Patauinorum consiliorum electio 305 officium & priuilegia, ibid.	Pausanias Græciæ perlustrat 5. 110
	Patauinorum doctorum siue professorum electio 298 officium 299 priuilegia, commoda 300	Pausania peregrinationis au- thor 160
	Patauinorum ecclesiastica œco- nomia 283	Pedestris peregrinationis præ- cepta 150
	Patauinorum febres 83	Pelus Dicae archæ mons altiss. 75
	Patauinorum frequentia 255 257 ingenia 255 mores, ibid. nobilitas	Pendopes proci 9 Perdices in Lemniorum insu- lis non uiuunt 86
		Peregrinari uolentis cum frui- et studio 25 Perca

I N D E X.

<i>Peregrinandi ethica melio-</i> <i>rus</i> 93	<i>Peregrinationis mechanica</i> <i>præcepta</i> 104	<i>Peregrinationis tempus quo-</i> <i>modo perpendendum</i> 51
<i>Peregrinans quævisq; esto</i> 47	<i>Peregrinationis methodus</i> <i>præctica</i> 43	<i>Peregrinationi ætas quæ ap-</i> <i>rior</i> 56 <i>tempora quæ</i> <i>aptissima</i> 62. 63
<i>Peregrinans uocabula quæ-</i> <i>dâ peregrina nouerit</i> 46	<i>Peregrinationis militaris præ-</i> <i>cepta</i> 100	<i>in Peregrinatione motus quæ-</i> <i>lis requiratur</i> 55
<i>Peregrinantib; quæ diæta ra-</i> <i>tio</i> 52	<i>Peregrinationis morum causa</i> <i>susceptæ præcepta</i> 93	<i>Peregrinationes sine iudicio</i> <i>inutiles</i> 93
<i>Peregrinanti an ludus, et cum</i> <i>quib; concedatur</i> 46	<i>Peregrinationis motus triplex</i> <i>25</i>	<i>Peregrinationū communia</i> <i>præcepta</i> 44
<i>Peregrināti in itinere quæ ne-</i> <i>cessaria</i> 18. 46. 47.	<i>Peregrinationis motui quæ æ-</i> <i>tas conueniens</i> 21	<i>Peregrinationum efficiens 18</i> <i>finis 1. præcepta commu-</i> <i>nia 44. præcepta parti-</i> <i>cularia</i> 64
<i>Peregrināti semper orādū</i> 45	<i>Peregrinationis multiplicis</i> <i>præcepta</i> 110	<i>Peregrinorū apud Platonem</i> <i>quot genera</i> 1
<i>Peregrinantes cum salu</i> 26	<i>Peregrinationis mulierum si-</i> <i>mul præcepta</i> 148	<i>Peregrinitas domi exuēda</i> 44
<i>Peregrinātib; chirurgi & ue-</i> <i>lores uinarii inuandi</i> 60	<i>Peregrinationis opum causa</i> <i>susceptæ præcepta</i> 106	<i>Peridini Italici qui</i> 123
<i>Peregrinatio uirtutis causa</i> <i>laudabilis</i> 94	<i>Peregrinationis organa</i> 22.	<i>Perfarū rex scorpiones quan-</i> <i>do uenetur</i> 30
<i>Peregrinatio quando susci-</i> <i>pienda, & quādo non</i> 45	<i>Peregrinationis periculose</i> <i>propter insidias præcepta</i> 157	<i>Perfarum regū expeditiones</i> <i>quales 11. in hydropo-</i> <i>sia luxus</i> 134
<i>Peregrinationis accidentia</i> 31	<i>Peregrinationis religiosa præ-</i> <i>cepta</i> 98	<i>Perfarum regū profectioes</i> <i>sub imperij nutu</i> 9
<i>Peregrinationis amicitia no-</i> <i>mine susceptæ præcepta</i> 108	<i>Peregrinationis rerum causa,</i> <i>quæ uel uisu uel auditu di-</i> <i>gnæ locis insunt, susceptæ,</i> <i>præcepta</i> 82	<i>Perseus ad Gorgonas</i> 26.
<i>Peregrinationis commoda</i> <i>præcepta ob hospitalitatē</i> <i>uel aeris temperiem</i> 154	<i>Peregrinationis respectu acci-</i> <i>dētis tēporis præcepta</i> 158	<i>Perusini legati ad Urbanum</i> <i>V. Pont.</i> 138
<i>Peregrinationis finis</i> 27	<i>Peregrinationis sanitatis ergo</i> <i>susceptæ præcepta</i> 104	<i>Pestilentia totius orbis per A-</i> <i>barin sublata</i> 2
<i>Peregrinationis forma</i> 25	<i>Peregrinationis secundum ma-</i> <i>teriam considerata præce-</i> <i>pta</i> 154	<i>Pestilentia fugiēda ratio</i> 105
<i>Peregrinationis incōmoda ob</i> <i>intemperiem aeris, ob æ-</i> <i>stum, frigus, uia asperitatē,</i> <i>&c. præcepta</i> 155	<i>Peregrinationis simplicis</i> <i>præcepta sunt simplicia</i> 64	<i>Petecbia Patavinorum</i> 83
<i>Peregrinationis linguarū exo-</i> <i>ticarū causa susceptæ præ-</i> <i>cepta</i> 68	<i>Peregrinationis species</i> 36.	<i>Petrus Ambianēsis, belli sacri</i> <i>susceptendi auctor</i> 34
<i>Peregrinationis grammaticæ</i> <i>præcepta</i> 68	<i>Peregrinationis subiecta</i> 4	<i>Petrus cremita, Gallorum ad</i> <i>terram sanctā recuperand-</i> <i>am dux</i> 17
<i>Peregrinationis materia duo</i> <i>plex</i> 27		<i>Philippi Apostoli angelicus na-</i> <i>pius ē Samaria</i> 26 <i>eiusdē</i> <i>Azotum deportatio, ibid.</i> <i>quæquidē</i>

I N D E X.

- πελωδάνα* peregrinanti ne-
cessaria [47](#)
- πελοπρουγία* peregrinanti
necessaria [49](#)
- Philosophi à Pythagora quib.
comparati [5](#)
- Philoxenus poeta Siciliam reo-
linquit [96](#)
- è Phœnice in Ægyptum iter
[156](#)
- Phormionis Crotoniata cura
tio [105](#)
- Phryne cur Corinibum adico-
rit [10](#)
- Physico pictura cognitio uti-
lis [92](#)
- Pictura peregrinanti commo-
da [46](#)
- Pictorib. quò peregrinandum
[104](#)
- Pirithoi ad Proserpinæ raptū
profectio [2](#)
- Planta suapte sponte nascent-
es Letus quàm confite
pronuntiant [118](#)
- Plato quando, quomodo &
quandiu suis ciuib. peregrini-
nari concedat [121. 22.](#)
[56. 82. 97](#)
- Platonis Atlantica reperta
[127](#)
- Platoniorum civium pecunia
[57](#)
- Plutarchus Spartam proficis-
scitur [6. 85](#)
- Plutarchi uitarum commen-
datio [93](#)
- Πλάττων [8](#)
- Pœnorum legatus ad Tauro-
mentis [143](#)
- Poletes Epidauriorum quis
[56. 126](#)
- Polycratides Spartanus ad
Persas legatus [139](#)
- Pomp. Latius Roma semper
basit [45](#)
- πρὸς quid [54](#) ἀντιπαρα-
opponitur [52](#)
- M. Popilius legatus ad Antio-
chum Epiphanem [138](#)
- Popularis in peregrinatione
pro fratre habendus [49](#)
- Pragmatica peregrinandi Me-
thodus [82](#)
- Prata uilla nomen [154](#)
- Principes animalia *ἡσυχία*
παρὰ τοὺς ἀγρούς, & *πρὸς*
πύλας [134](#)
- Principum peregrinationis
præcepta [132](#)
- Professorum peregrinationis
præcepta [111](#)
- Protes Olympiæ pyram con-
scendit [10](#)
- Provincia princeps peregrini-
natum mittitur [71](#)
- Ptolemæi Philadelphi in con-
uertendis Biblijs studium
[116](#) peregrinationes [5](#)
- Puer an ad peregrinationem
idoneus [21. 47](#) quando
tutò peregrinari possit [97](#)
- Puerorum Germanorū exerci-
tus Palæstinam à Turcis
liberaturus [21](#)
- Puerorum peregrinationis
præcepta [130](#)
- Pueris *γυμνασία* conueniunt [97](#)
- Pueros ab Ethicorū ἀντιπαρα-
cur arceat Arist. [47](#)
- Punici terij belli occasio [82](#)
- Pyramides miraculoſæ in Mē-
phi [6](#) stultorum regum
magna miracula [85](#)
- Pythagoras eodem die apud
Metapontis & Thurios
[26](#)
- Pythagoræ uita humanæ aspi-
milatio [5](#)
- Pyxidæ nautica inuentum [153](#)
- R
- Racanathsum ad Greg.
XI. legati [137](#)
- Rauraci aeris temperies [165](#)
- Rauraci agri cōmoditas ibid.
cultores [166](#) excisores,
ibid. fertilitas, ibid.
figura, ibid. frugum
qualitas [166](#) generalis
descriptio [162](#) inhabi-
tatores [166](#) possessores,
ibid.
- Rauracæ arces [164](#) syluæ,
ibid. uilla priuata, ibid.
urbes, ibid.
- Rauraci agri [165](#) fines, ibid.
fontes, ibid. incolæ [166](#)
montes [164](#) pagi, ibid.
- Rauraca uincta [165](#) flumi-
na, ibid.
- Rauracorum nomen [164](#)
- Rauracorum Reip. admini-
stratio [166](#)
- Reditio qualis motus [25](#)
- Religio aliena à peregrino ne
taxetur [48](#)
- ad Religionis alienæ repræſen-
tationem quid requiratur,
ibid.
- Religioſæ peregrinationis
præcepta [98](#)
- Rerum causa quæ uel uisu uel
auditu dignæ locis insunt,
susce-

I N D E X.

<i>ſuſcepta peregrinationis præcepta</i>	32	<i>ſto de matre rogati, reſponſum</i>	14	<i>Senenſium matronarum ſpectaculis</i>	88
<i>Regum peregrinationis præcepta</i>	132	<i>Sabina uirgines Romam ad ſpectacula profectæ</i>	7	<i>Senex ad peregrinandum inoptus</i>	21
<i>Rhetores ad parentalia Mauro ſoli euocati</i>	13	<i>Sacerdos Canopus Chaldaeorum Deum extinguit</i>	13	<i>Senis nuncijs apud Hom. fides</i>	125
<i>Rhizophagi à leonib. uexantur</i>	89	<i>Sacerdos quidam ex Alpibus à Bonifacio IX. hæreſeos condemnatus</i>	12	<i>Serpens Eſculapij Romam uehitur</i>	98
<i>Rhodore Egyptum cur adierit</i>	10	<i>Salmachi ſons.</i>	84	<i>Serpentes Neurijs infeſti</i>	89
<i>Riſaces equiſo Perſarum exercitum ſeducit</i>	30. 58	<i>Salluſtius in Africam</i>	81	<i>Seruius Sulpitius in legatione moritur</i>	33
<i>Riſus Sardonijs letalis</i>	86	<i>Salmantica Hſpania urbs</i>	68	<i>Seruij Sulpitij ſtatua equeſtris ibid.</i>	
<i>Roberti Normannorum ducis Hieroſolymitana peregrinatio</i>	26	<i>Sanitatis ergo peregrinationis ſuſcepta præcepta</i>	104	<i>Sigfridi Hieroſolymitanum inter</i>	48
<i>Roboris certamina</i>	7	<i>Sanitatis regula.</i>	51	<i>Simonides Theſſalos carminibus ſuis cur prætereat</i>	12. 111
<i>Rodolſus Camerinorum princeps Maceratam excurreo re iubet</i>	81	<i>Sappho & Calyce quomodo interierint</i>	37	<i>Socrates Aſbenis philoſophatur</i>	45
<i>Rodolſus Habſburgius titulos imperij Romanos reſpuit</i>	8	<i>Sarda herba</i>	86	<i>Socrates ad quendam peregrinatum abſq; fructu</i>	46
<i>Rolandus de Placiola clericatum petit</i>	35	<i>Sardonijs riſus.</i>	ibid.	<i>Solymanno inſidia ſtruuntur</i>	135
<i>Romanus populus hydra polycephalos</i>	135	<i>Scala Gemonia Rom.</i>	78	<i>Somnus diuturnus in herba aut ſeno recenti noxijs</i>	54
<i>uero multorum regum concilium.</i>	ibid.	<i>Scarbius, Boleslai Poloni ad Henr. I V. Imp. legatus</i>	138	<i>Somnus nocturnus quãtus eſſe debeat</i>	54
<i>Romanorum conſulum arma</i>	358	<i>Scarbi poſteri Habdanci dicti</i>	178	<i>Somnus per ſummum frigus letalis</i>	54
<i>Romanorum dominandi libido</i>	10	<i>Scioterici manualis cognitio peregrinãti comoda</i>	47	<i>Sophiſtarum peregrinationes</i>	10
<i>Romanorum monſtroſa legatio in Bithyniam</i>	136	<i>Scommata aliorum peregrinanti ferenda</i>	49	<i>Sordellus Manianus</i>	24
<i>Rotruelfch</i>	146	<i>Scopelianus à Domitiano in Aſia uites impetrat</i>	143	<i>nomachys nobilitatus</i>	11
<i>Ruſſia frigus</i>	155	<i>Scorpionum frequẽtia in Perſia</i>	30. 156	<i>Spagyri Theophraſtei</i>	120
<i>Ruſticus archiepiſcopum arguit</i>	117	<i>Scotiſtarum ſecta unde</i>	3	<i>Sparta recõdita philoſophia gymnaſium</i>	4
<i>Ruſtico uia longior breuior</i>	155	<i>Scurrilitas in itinere abſit</i>	54	<i>Spartani ciues ab Aſia arcentur</i>	26
<i>Sabini cuiuſdam ab Auguſto</i>	362	<i>Scylax Caryandes ad Indi ſtuminis oſtia miſſus</i>	142	<i>Spartani legati ad Lygdamum tyrannum</i>	158

G g

Spacia

I N D E X.

- Spartanorum** *ῥαλκία* 96
Succi in nariū discrimen quādo ueniant 158
Sueones in Italiam ueniunt 12
     paupertatem peregrinādo
     fugiant *ibid.*
Susinum iter Scorpionib. *fres*
     quens 30.156
de Stella noua in signo Cassio
     peæ coniectura 22
Stipes Dei nomine petenda
     145
Stomachus quomodo curan-
     dis in uia 54
Stomachi firmitas peregrinā-
     ti necessaria 31
Strabonis peregrinationes 81
Stratonicus Heracleæ urbis
     molliciem notat 87
Stratonici iocus de *Æno* 89
Studioſi *λατ' Ἀρχὸς* dicti 41
Studioſi qui 112
Studioſorum peregrinationis
     præcepta 112
Stylus magister dicendi opti-
     mus 68
Sudor frigori ne exponatur
     54
Sues in Arabia nulli 86
L.Syllæ responſum ad legatos
     Aristionis 137
Symptomatum cognoscendo-
     rum methodus 121
Συναντῶν multorum ſi-
     mul præcepta 148
Syri cadauera condiunt 88
Syrmaſmus 121
- T
- TAbella** chorographica pe-
     reginatiō necessaria 47
Tabularum chorographica-
     rum inopia quantum Gra-
     cis nocuerit 47
Tabellarij unde *ὑποπόρευ* di-
     cti 125 quomodo *Perſis*
     dicantur, *ibid.*
Tabellariorum peregrinatio-
     nis præcepta 125
Tabellariorum ſymbolum a-
     pud Rom. 125
Tabidi à *Galeno* *Tabius* miſ-
     ſi 104
Tartari *Iſraelitæ* olim 19
     quando in Aſiam & Euro-
     pam uenerint, *ibid.*
Tartarorū expeditiones qua-
     les 156
Tedeſcho Italianato diuulo
     incarnato, prouerb. 96
Telemachus Spartam profici-
     ſcitur 7
Telemachi peregrinatio inu-
     tilis 47
Telephus Troianū iter *Gra-*
     cis monſtrat 58.79
Telephi uulnus 105
pro Telepho *Calchantē* *Hom.*
     ponit 58
Temperatiā peregrinanti ne-
     ceſſaria 48
Tempus peregrinationi acci-
     dit 31 peregrinationis
     motum numerat, *ibid.*
     quatenus peregrinationē
     metiatur 62
Temporis definitio 62
Tempora quæ peregrinationi
     aptiſſima 62.63
Textoribus quō peregrinan-
     dum 104
Teucus *Illyriorū* regina 140
Thamus *Eana obyſſe* proclā-
     mat 14
Thebani belli occaſio 140
Thebanorum uicium ſternen-
     darum munus 358
Themistocles *Perſicam* lin-
     guam diſcit 70
Theodectes *Ariſtot.* diſcipulus
     13 uictor in ſunere *Man-*
     ſoli, *ibid.*
Theognis de officio theori 142
Theologica peregrinationis
     præcepta 115
Theophrasti ad *Pambum* profe-
     ctio 98
Theophrastus linguæ pronun-
     ciatione prodiſtur 71
Theophrasti *Paracelſi* *Spæ-*
     gymus 120
Theori qui 38.45 quomodo
     peregrinari debeant, *ibid.*
     & 56
Theori *Athenienſium* ad ora-
     cula miſſi 6.142
Theororum quæ peregrina-
     tio 38
Theoris quinquagenarijs cur
     peregrinatio concedatur
     94.97
Thermæ *Fabariæ* 34
Theſeus *Hippolyto* filio orba-
     tus 44
Theſeus *Minotaurum* interſe-
     cit 34 monſtrorum
     Græciæ domitor 17
Theſeus parentis interitus au-
     thor 44
Theſei ad *Proſerpina* rapi-
     proſectio 2
Thraſymedes coquum 114
Thucydides puer *Herodotum*
     audit 6

Time

I N D E X

Timagoræ cur capiti damna 116 107	Vagifæ Partiborū legatū ad P. Craſſum 183	ca frangit 142 ſuffocatur, ibid.
Timoleontis expeditio in Sici- liam 17	Variolarum morbus ab Hiſpa- nia Indiſinuectus 33	Vlphilus Gothorum epifcopus Arianus fit 96
Tobia Nephthalenſis Hiero- ſolymitana profeſſio 13	Veſtores uinary peregrinanti imitandi 60	Vlyſſes ad Aecolum nauigat 4 Aeliano cur peregrinetur 110 aliena miſericordia ui- uit 145. 147 ad Calypſo proſiciſciunt 4 legatū pro repetenda Helena 143 wo- lumbus 5 uoluptates 49 quomodo errores ſuos nar- ret 48 Syrenum inſulas adit 3
Tolerantia peregrinanti ne- ceſſaria 48	Venetorum legatorū peregrina- nandi ratio 97	Vlyſſis peregrinationes 3. 4. et 110
Topica peregrinandi metodo- dus 72	Veredarj quomodo traſtina di 58	Vlyſſis ſocij 96 Vlyſſem enſis 60. 120
Trachinus Indici oceani perue- ſtigatō 10. 75	Veſtes quæ ad iter requiran- tur 61	D. Virſula cum XL. M. Virgi- nū Romā peregrinatio 11
Triptolemus cur peregrinatus 12	Vetronis Thurinus fumos uē- dit 2 fumo necatur, ibid.	Vires aquarj Turcorum 24
Traxeniorum aquæ 24	Vialongior quæ breuior 155	X
Trogodytæ quomodo cibos coquant 155	Via Suſis uerſus Ecbatana ſcorpionibus reſerta 30	Xenocratis dictum 128
Trogodytarum fines feruidi 155	Via ad D. Iacobū indicia 156	Xenophontis armorū mūo- dities 124
Troianarum opum euerſio et incrementum 31	Via auxilia quæ Maroni 113	Xerxis camelī à leonib. lan- ti 30
Turcæ in Ruſſia frigore pere- unt 155	Viatores unde wſepſepſi di- cti 125 quomodo Perſis di- cti, ibid.	Xerxis copię in Abydenſi cā- piſi reſenſita 7
Turcanum ad ſepulcrum Mao- bometis peregrinationes 10 utrius aquariorū uſus 24	Viatorū peregrinationis præ- cepta 125	Z
Tuſculani Romanis ſuppellex ſeruant 14	Viatorum ſymbolum apud Rom. 125	Zenagora Olympus mons aliſſ. 75
Tydeo à Thebanis inſidiæ ſtructæ 140	Vinofridus Anglus Germanos conuertit 142 Greg. 111. legatus, ibid. à Rom. Boni- facius dictus, ibid.	Zoximus Pp. ad pœnitentiam adducitur 19
Tyrenus Octauij libertus ab Antonio flagris cæditur 140	Virago quid 56 ad peregrina- tionem apta, ibid.	Zuingeri ex Italia reditus 149 prope Francofurtum diſcri- men 157
V	Vita humana Olympiorū pa- negyri aſſimilata 5	
Vagina gentium 22	Vladilaus rex ſordis cum Tur-	

ΠΑΡΑΛΕΙΠΟΜΕΝΑ QVAEDAM

Fol. 2. Corporis. Sic peregrinantur alij causa Bonorum Primariorum, nimirum causa Sanitatis recuperanda, &c. Secundariorum, ut puta causa Aëris temperatioris. Sic reges Persarum Babylone brumam, in Media transigebant æstatem, Suis letissimam ueris partem. Ciborum. M. Apicius Romanus Minturnis Campaniæ multum uersabatur, squillus edens. Quas cum in Lybia maiores audiri reperisset, difficili licet itinere eò nauigauit. Ceterum spe sua falsum, propter Minturnas redijt.

Fol. 46. Requiritur ergo in peregrinante bona Animi. Corporis. Vide signum C. Fortunæ. Vide signum S

Interpellando humiliter, Defensionis & Tutela causa. Ergo cum licet & datur literis commecatus publicis impetrato, si mores regionis id iubeant.

Metuendo, uel absentem, & mandatis eius pro uirili, non secus atque Dei in terrore uicarij, Obtemperando, nisi quid à pietate alienum iubeatis. Stultissimi proinde, qui ut contemptu legum peregrinitatis suæ libidinem ostentent, magno interdum suo cum periculo, uel circa alimenta uetita, uel circa rerum preciosarum exportationem, importationemque, uel circa uectigalia delinquere audent: digni adeò, qui cum in magistratu Dei uocem, magistratui licet impto in ijs, quæ extra pietatis aleam posita sunt, obtemperare iubentis, contemnant, suæ uel peritiuaciæ uel oscuitati dignas interdum poenæ luant.

Potentem

Publica Magistratus, maiestatem & auctoritatem eius, quantum in te est, obseruando. Id confesqueris

Fortuita bona peregrinantis moribus concilianda, ut est Amicitia tuum

Sapientem Honorando. Honor enim summæ uirtutis, in sola sapientia posita, debetur. Quod ipsum iuris gentium esse uidetur.

Bonum Amando, & quibus positis beneuolentiæ officijs amorem huncce tuum declarando.

Privata uel Popularium omnium, uel quorundam. Id quod accommodatone morum, linguæ, uestitus, & similitum fiet. De qua paulò antè sub Ethnicis,

Fol. 49. Sic legi: Modestiam liberalem pra se ferat, tum Pudorem rusticum abjiciendo, Anacharsidis, & tum Temeritatem & Importunitatem euitando. Aldus Manutius, qui patrum memoria typographorum praestantiss. habebatur, cum saluatorum otiosorum inestituih officijs negotia sua turbari & impediri agere ferret, Musaei iamue quomodo & quandiu secum agi uellet inscribendū curauit quod ipsum lo. Oporinus aumen- culus noster posuit in hac uerba imitatus est: QVIS QVIS ē, rogat te Oporinus etiā atq; etiam, ut si quid est, quod a se uelis, perpaucis agas, deinde actuum abeas: nisi tam- quam Hercules defesso Atlante, ueneris suppositurus humeros. Semper enim erit quod & tu agas, & quotquot huc attulerint pedes.

Fol. 50. Post hac uerba, ad tacitam uenerationem inuitare debet, adde: Hesiodus in Operibus non prius fluuios pedibus transire iubet, quā & precibus numen placas ueris, & manus aqua ablueris. Addit superstitioso praeeptio piam explicationem
*ὁ θεὸς αὖτις ἀνὰ τὴν ἁλυσὶν ἔχουσιν ἀνθρώποις,
 τὴν ἡ δὲ τοῦτο αὖτις ἀνὰ τὴν ἁλυσὶν ἔχουσιν ἀνθρώποις.*

Idem in aluco fluuiorum & super fontes ueniri onus deponere piacularē facit: tam in sua superstitione religiosus, quā nos in nostra uel gione uel superstitiosi uel impij.

Fol. 62. Praestertim in maritimis. adde: Dierū quietiam successio, secundum Calendae, Nonas. Idus. Proinde Ephemeris breuissima coniungenda.

Fol. 161. Minorem consideratam. lege, in Genere Cap. II X. in Specie, secundum spe- cies Materiales, Cap. I X. Formales, Cap. X.

Fol. 169. Basiliensium moribus hac adde: Symposijs addisti. Syntijs publicis suis quaq; tri- bus fruitor, multo tamen quā olm lautioribus. In congressibus per compia blandi: ut laudi detur, salutasse libenter. Huc item Choreae uespertinae Virginum. Ciconias aduenas in adium caminis nidificare etiam Æn. Syluij tempore patiebantur impunctuo- lucrū cantu in hypocaustis hyeme delectabātur. Lingua uiuū. Germanica, cum Ale- mannorum sint coloni, sed dialēcto Heluetica emollita. Bisi in ipsa urbe Spalei suburba- ni, propter commercia Sequanorum, ut moribus sic lingua utantur minus polita. Reo- rum aduictum ne: essarium copiam mediocrem ager, maiorem uicini suppediant. Sequani frumentum, Alati & Maribici uinum, Rauraci montani per. Byram fluuium materiam fabrilem & ignariam; Heluetij armenta. Vestitus fragalis, lautior tamen quā olm. Calcis nigri, calcaneo albo sceminis uti, pueros per astatem nudipedes in- cedere, ueteris moris esse, ex Æn. Syluiο patet. Viētus lautus satis: Panis optimus, Vuo- chen & Leib à forma di. ūi, quasi Cuneos & Liba. Vinū suauē, rubrū, sed soli glarosei uitio minus salubre. Supellex multa, stannea, plumea, argētea, longae pach ornāmēta.

Fol. 185. Horarum uarietati hac adde: Hora pleraq; praeter horologiorum indicia tum so- leriorum tum machinariorum, campanarum insuper pulsu distinguuntur, qui horolo- giorum defectum propter inaequalitatem suam supplēat. Hora quinta matutina mercena- rij ad preces Minoritanis campanis euocantur; sexta Martinianis Senatores excitantur, summi templi ad concionem Senatoriam; septima ad Senatum Martinianis; octaua ad ientaculum Leonardina, ad concionem Petrina; nona ad concionem summi templi de- cima ad elemosynā distributionem, summi templi. Meridiem indicat Petrina et summi

templis die Veneris semihora tardius Passionem Christi in memoriā reuocat. Tertia hora Leonardina campanula merendam excient. Mercenarios omnium templorum campana hora sexta hyeme, octaua estate dimittunt, simul etiam ad grates Deo agendas inuiant. Octaua hyeme, nona estate, campana D. Leonardi Igniaria dicta focum seruare iubet. Decima, campana custodiarum summi templi primū subinde campanula uigilum. Nocturnis horas uigiles subarum sono interstinguunt, salutis prius cantu suo ex Mariana & Martiniana turri utroq; crepusculo ciuibz.

Fol. 190. Yicis mechanicorum adde: Fabrorum lignariorum & ferrariorum Reip. ad D. Petri in domo Martia.

Fol. 193. Domuum urbanarum Structura. Æn. Syllius Florētini Basilienses domos uniuersim cōferre audent. Hypocaustis utitur: fenestris specularibz uitreis. Pleraq; laconicū habēt. Fōtes plurimā natiuos, alia deriuatos. Tecta imbricibz, planis decluibz, insterniunt.

Fol. 194. DOMVS celebres Ciconijs. Meminit Æneas Syllius, frequentes in domibus nificare ciconijs, humanitatis ciuium testes. Eo ipso tempore, quo hæc commentabamur, uidus qui supererat unicuique uetustate cōcidit: ciconiæ excessere, sed meliore utinam quā ex Aquileia omine.

Fol. 199. Edificiorum titulo subijce: CAMPANÆ. Campanis abundat in usus tum sacros tum profanos ex summis templorum turribz clangenubz. Templo Mariano campana Pontificia, a Felice V. Pp. altera ab Henrico II. Imp. donata. Ad D. Martinum campanula dua Senatoria, euerfa a Basiliensibz arcis Rinsfeldensis spolia. Subinde, H O R O L O G I A Mechanica, Summi templi. Turris Spaleæ, Pontis Rheni, D. Martini.

Fol. 212. Post Gymnasium Augustinianum adde: Olim Bursus appellabant, Leonia prope portā S. Crucis, et Parisiensem prope portā Chunonia, uelut collegia quædā literaria. Ioan. de Lapide Realium scētā Lutetia Basileā introduxisse an. 1494. Tribemus testatur.

Fol. 217. Formæ politię adde: Functionum politicarum ratio quæ. Vituta Senatus habendi, Iudicij administrandi. Legibus utuntur municipalibz: eisi Æn. Syllius magis secundum opinionem quā secundum legem eos iudicare discretē affirmet, cum formula etiamnum hodie usitata, Ita sibi uideri, Ita se putare, omnium obiectionū nodos soluant. Incendiorū cura. Ludorum ratio. Ceteris locis choreas duci, in quibz nulli plebeio, sed nobilibz tantum & patricijs, nisi uel magistratus dignitate uel diuitijs excellat, locū dari Syllius refert. Sed in primis æstiuæ choreæ Virginū circulares, adolescentibus canotu inter se certatibz, uictori præmiū coronæ delectæ uirginis florida, obseruatu dignæ.

Fol. 250. Post Benedictum I X. pone, Ludouicus I X. & Philippus VI. immunitatem uictigalium concessere. Carolus VI. eandem auxit, ut etiam uinum & frumentum uel hereditate uel reditu acceptum uendere liberē possent.

Eodem. Seditionibz Acad. adde: Sub Carolo VI. quod Academia Rectori Urbani Papæ diploma publicè prælegi curasset, quem tamen rex pro Pp. non agnosceret, sed Clementem antipapam ueretur, præfectus eum comprehendere uolebat. Eo uelut læsa mediocris crimine offensus studiosi, alij aliō dilapsi sunt.

Fol. 251. Post CAP. XX. lege, de Academica uniuersim CAP. XXI. de eadem speciatim CAP. XXII. de Ciuili, CAP. XXIII. de Oeconomica CAP. XXIV. agemus.

BASILEÆ

EX OFFICINA HERVAGIANA,

per Eusebium Episcopium,

M. D. LXXVII.

EC 103
A 103

